

รายงาน

เรื่อง

การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาดำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดย
สถานประกอบการ

เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

โดย

รองศาสตราจารย์.ดร.อชัญญา รัตนอุบล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สารีพันธ์ุ สุขวรรณ

อาจารย์มนัสวาศา โกวิทยา

อาจารย์วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

อาจารย์สมชัย วรานุตรักษ์

พ.ศ. 2545

รายงาน

เรื่อง

การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดย
สถานประกอบการ

เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

โดย

รองศาสตราจารย์.ดร.อาชัญญา รัตนอุบล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สารีพันธุ์ ศุภวรรณ

อาจารย์มนัสวาสน์ โกวิทยา

อาจารย์วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

อาจารย์สมชัย วรานุกุลรักษ์

พ.ศ. 2545

ศูนย์บรรณสารส่งเสริมศึกษาศาสตร์ทางการศึกษา

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถาน
ประกอบการ

ผู้วิจัย อาชัญญา รัตนอุบล สาริพันธ์ สุภวรรณ มนัสวาสน์ โกวิทยา
วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา สมชัย วรานุกุลรักษ์

ปี 2545

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ และ เพื่อสรรหาและยกย่องสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีคุณภาพ

เนื้อหาของการวิจัยครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา วิธีการในการดำเนินการจัดการศึกษา บุคลากร สาธารณะและกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การประเมินผลการศึกษา สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาและข้อเสนอแนะ

กรณีศึกษา ได้แก่ สถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี จำนวน 10 แห่ง ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะ คือ สำรวจและศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัดโดยสถานประกอบการ วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษา และนำเสนอผลการศึกษาร่วมข้อเสนอแนะ

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก และแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล และเจ้าหน้าที่สถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง ที่จัดทำโดยผู้วิจัย

ผลการวิจัย พบว่า สถานประกอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี เพื่อเป็นสวัสดิการแก่พนักงานของสถานประกอบการและบุคคลทั่วไป โดยเน้นการพัฒนาเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยส่วนใหญ่ ฝ่ายแรงงานสัมพันธ์หรือฝ่ายบุคคลของสถานประกอบการเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษา แต่มีสถานประกอบการบางแห่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนที่เลี้ยงเด็ก มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนสามารถใช้ทำกิจกรรมได้หลายประเภท มีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นการภายในและรายงานผลแก่ผู้บริหารระดับสูงอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือความจำกัดของสถานที่ ความหลากหลายของอายุของเด็กและความสม่ำเสมอใน

การมาเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา ตลอดจนปัญหาด้านงบประมาณ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยควรสนใจและเอาใจใส่กับการจัดการศึกษาแก่เด็กให้มากยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 6 ปี พบว่า สถานประกอบการแต่ละแห่งมีลักษณะเด่นเฉพาะ ด้านวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา วิธีการดำเนินการ และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ จึงทำให้สถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง ได้รับการยกย่องเป็นสถานประกอบการที่จัดการศึกษาแก่เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีที่มีคุณภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Title A Study of Childcare Organizing Models Provided by Workplaces for Under –Six- Year- Old Children.

Name Archanya Ratana-Ubol Sareepan Supawan Manaswas Kovitaya
Wirathep Pathumcharoenwattana Somchai Varanukulrak

Year 2002

Abstract

The two main purposes of this research were to study childcare organizing models provided by workplaces for under-six-year-old children and to select and appraise the workplaces with effective childcare organization.

The research covered the following areas: purpose, process, staff, educational content and activities, location and environment, participation, evaluation ,and problems and recommendations.

The case studies consisted of ten workplaces in Bangkok metropolitan and its suburb. The method of research was that of descriptive research, composed of three phases: to survey and study the childcare organizing models provided by ten workplaces for under-six-year-old children, to analyze and synthesize the models, and to present the findings with recommendations.

As for the research instruments, the structured observation form to observe daycare environment and activities and a structured interview form prepared by the researchers were used with labor relation, personnel and daycare officials. The findings were as follows : Workplaces provided childcare services for under-six-year-old children as a welfare for their employees as well as for the general public, emphasizing physical, emotional, social, and intellectual developments. Generally, the childcare organization was carried out either by the labor relation section or by the personnel section, but some workplaces cooperated with certain outside organizations. In the view of the staff, teachers had bachelor's degree or mathayom suksa six certificate whereas most teacher assistants had mathayom suksa three or mathayom suksa six certificate. Classrooms were commonly used for various activities. Internal assessment was regularly reported to executives. Problems included space limitation, students' age and class attendance, parents' expectations ,and insufficient budget. Proper early childhood education should be of considerable concern by various groups of people. Regarding the appraisal, with its special characteristics each of the ten workplaces was appraised, considering its purpose, organizing, and achievement.

คำนำ

รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ : กรณีศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นนี้ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการให้ข้อมูลจากสถานประกอบการต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร อาทิ บริษัทไอ.ซี.ซี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด บริษัทแลนด์ แอนด์เฮาส์ จำกัด บริษัทแพนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน) บริษัทจงสถิตย์ จำกัด บริษัทไฮเทคแอฟ พาวเรล จำกัด ธนาकारเอเชีย จำกัด (มหาชน) บริษัทแพนสโตร์ไลท์ จำกัด บริษัทบางกอกกรับเบอร์ จำกัด (มหาชน) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โรงพยาบาลลาดพร้าว และองค์การคำครุสภา คณะผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณเช่นกัน ซึ่งผลจากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ที่ได้จัดทำขึ้นนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ที่มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

คณะผู้วิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	9
วัตถุประสงค์การวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	11
คำจำกัดความในการวิจัย	11
ประโยชน์จากการวิจัย	12
บทที่ 2	
วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	
พัฒนาการด้านต่างๆของเด็กแรกเกิด-6 ปี	13
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ ในช่วงอายุ 0-6 ปี	16
แนวคิดในการดูแลและพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี	19
การเตรียมความพร้อม	25
การจัดสาระการเรียนรู้และประสบการณ์สำหรับเด็ก	30
การจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก	39
ข้อควรคำนึงในการจัดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก	47
การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ	57
เหตุผลและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ	60
แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ	62
สถานรับเลี้ยงเด็กของโรงพยาบาล	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	69
บทที่ 3	
วิธีการดำเนินการวิจัย	
ระยะที่ 1 ขั้นการสำรวจและศึกษารูปแบบการจัดการศึกษา สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ	75
ระยะที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ	77
ระยะที่ 3 ขั้นการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ	78

เรื่อง	หน้า
10) กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการ ญ การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย สถานรับเลี้ยงเด็กของ สถาน ประกอบการ ญ	161 165
ตารางเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง	172
ตารางเปรียบเทียบการวิเคราะห์การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานประกอบการ ทั้ง 10 แห่ง	194
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	216
การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะจากการศึกษา	244
บรรณานุกรม	249

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการขนาดใหญ่ 2) เพื่อสรรหาและยกย่องสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีคุณภาพ โดยที่รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ครอบคลุมเรื่องวัตถุประสงค์ในการจัด ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม บุคลากร การบริการและการอำนวยความสะดวก สาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน การประสานงานภายในและภายนอก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือชุมชน การวัดและการประเมินผล การตรวจสอบและรายงานผลการจัดการศึกษา

สำหรับสถานประกอบการที่เป็นกรณีศึกษา 10 กรณีศึกษา ได้แก่ ศูนย์ดูแลเด็กธนาคารเอเชีย จำกัด(มหาชน) ศูนย์พัฒนาและรับเลี้ยงเด็ก บริษัทแพรรนต้า จิวเวอรี่ จำกัด (มหาชน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อสร้าง บ้านนันทวัน บริษัทแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด สถานรับเลี้ยงเด็กองค์การค้ากรุงสภา สถานรับเลี้ยงเด็กไฮเทค บริษัทไฮเทคแอฟฟาริล จำกัด สถานรับเลี้ยงเด็กแพนสไครด์ไรท์ บริษัทบางกอกรับเบอร์ จำกัด ศูนย์ดูแลเด็กการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ไอ.ซี.ซี.เคย์แคร์ บริษัทไอ.ซี.ซี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด บริษัทจงสถิตย์ จำกัด และสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเล็กโรงพยาบาลลาดพร้าว

วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยศึกษากรณีตัวอย่างสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี จำนวน 10 แห่งดังกล่าวข้างต้น ดังขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะ ต่อไปนี้ ระยะที่ 1 ขั้นการสำรวจและศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ระยะที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ระยะที่ 3 ขั้นการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ

ผลการศึกษาพบว่า การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ มีองค์ประกอบดังนี้

1. เหตุผลในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ได้แก่ เพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานของสถานประกอบการ เพื่อบริการให้แก่พนักงานของสถานประกอบการ และเพื่อบริการให้แก่ประชาชนทั่วไป

สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ได้แก่ เพื่อเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก เพื่อเพิ่มเติมความรู้ให้กับเด็ก และเพื่อเป็นการให้ความรู้โดยตรงแก่เด็ก

2. กลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ เป็นบุตรของพนักงานในสถานประกอบการ เป็นหลานของพนักงานในสถานประกอบการ และเปิดบริการให้บุคคลทั่วไป โดยที่กลุ่มเป้าหมายที่รับบริการมีอายุครอบคลุมตั้งแต่แรกคลอดไปจนถึง 10 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มเด็กเล็ก ตั้งแต่แรกคลอด หรือ 3 เดือน หรือ 6 เดือน ไปจนถึงอายุ 3 ปี และกลุ่มเด็กตั้งแต่อายุ 3 ปี ไปจนถึงอายุ 6 ปี แต่บางแห่งก็จะรับเด็กที่มีอายุถึง 10 ปี ก็มี

3. วิธีการดำเนินงานในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ มีรูปแบบการจัดการศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้ว จะบริหารงานโดยฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ หรือฝ่ายบุคคลของสถานประกอบการ บางแห่งก็จะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก อาทิเช่น จากหน่วยงานพัฒนาชุมชนจังหวัด กรมการศึกษานอกโรงเรียน องค์กรยูนิเซฟ และสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นต้น

ส่วนรูปแบบการบริหารงานการเรียนการสอนส่วนใหญ่แล้ว จะมีการบริหารงานของศูนย์ที่รายงานโดยตรงต่อฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ หรือฝ่ายบุคคล ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการเรียนการสอน โดยครูจะเป็นผู้ออกแบบ สรรหาเนื้อหาและวิธีการสอนเอง

4. คุณสมบัติของบุคลากรที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการส่วนใหญ่แล้วจะกำหนดวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและมัธยมศึกษา สำหรับผู้ที่จะเป็นครูผู้สอนโดยตรง และกำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 สำหรับพี่เลี้ยงเด็ก และสถานประกอบการบางแห่งไม่ได้กำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำสำหรับพี่เลี้ยงเด็กแต่อย่างใด หากกำหนดเพียงว่าจะต้องเป็นผู้ที่รักเด็ก

5. สาระในการเรียนการสอนสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ส่วนใหญ่แล้ว ฝ่ายแรงงานสัมพันธ์หรือฝ่ายบุคคลจะเป็นผู้พิจารณากำหนดขอบเขตความต้องการสาระการเรียนรู้ แล้ว จึงมอบหมายให้ครูเป็นผู้เตรียมการสอนตามที่ได้มอบหมายให้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สำหรับการดูแลเด็กเล็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี จะมีการจัดแบ่งหมวดเนื้อหาต่างๆ เป็นสัดส่วนไว้อย่างคร่าวๆ โดยเน้นการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม ส่วนสถานประกอบการบางแห่งที่ได้ใช้ข้อกำหนดของกรมพัฒนาชุมชน จะมีการแบ่งหมวดต่างๆของสาระการเรียนรู้ออกเป็น หมวดพัฒนาทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอน และตารางการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจนในแต่ละวัน และสำหรับสาระในการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะเน้นพัฒนาการทางปัญญาและจิตใจ มีการ

สอนการอ่าน เขียนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ ตลอดจนทบทวนและทำการบ้านจากโรงเรียน

6. สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการส่วนใหญ่แล้ว มีการจัดสภาพเป็นห้องเรียน มีการจัด โต๊ะเก้าอี้ อุปกรณ์ ของเล่น สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนมีการแบ่งสัดส่วนจากห้องเรียน เป็นส่วนของที่นอน ส่วนที่รับประทานอาหาร และส่วนของห้องน้ำ สถานประกอบการบางแห่งก็จะจัดเป็นห้องกว้างสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ ในห้องนั้นทุกกิจกรรม นอกจากนี้ สถานประกอบการบางแห่ง ยังได้จัดสนามเด็กเล่นภายนอกห้อง สำหรับให้เด็กเล่นและออกกำลังกาย หากยังไม่ได้มีการจัดในสถานประกอบการทุกแห่ง เนื่องจากข้อจำกัดของสถานที่

7. การมีส่วนร่วมของบุคคลต่างๆ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ส่วนใหญ่แล้ว สถานประกอบการจะจัดการบริหารและดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี กันเองภายในสถานประกอบการ แต่อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการบางแห่งก็ได้เปิดให้บุคคลต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อาทิเช่น การมีส่วนร่วมจากสถาบันการศึกษา การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภายนอก เช่น กรมพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ และองค์การยูนิเซฟ เป็นต้น

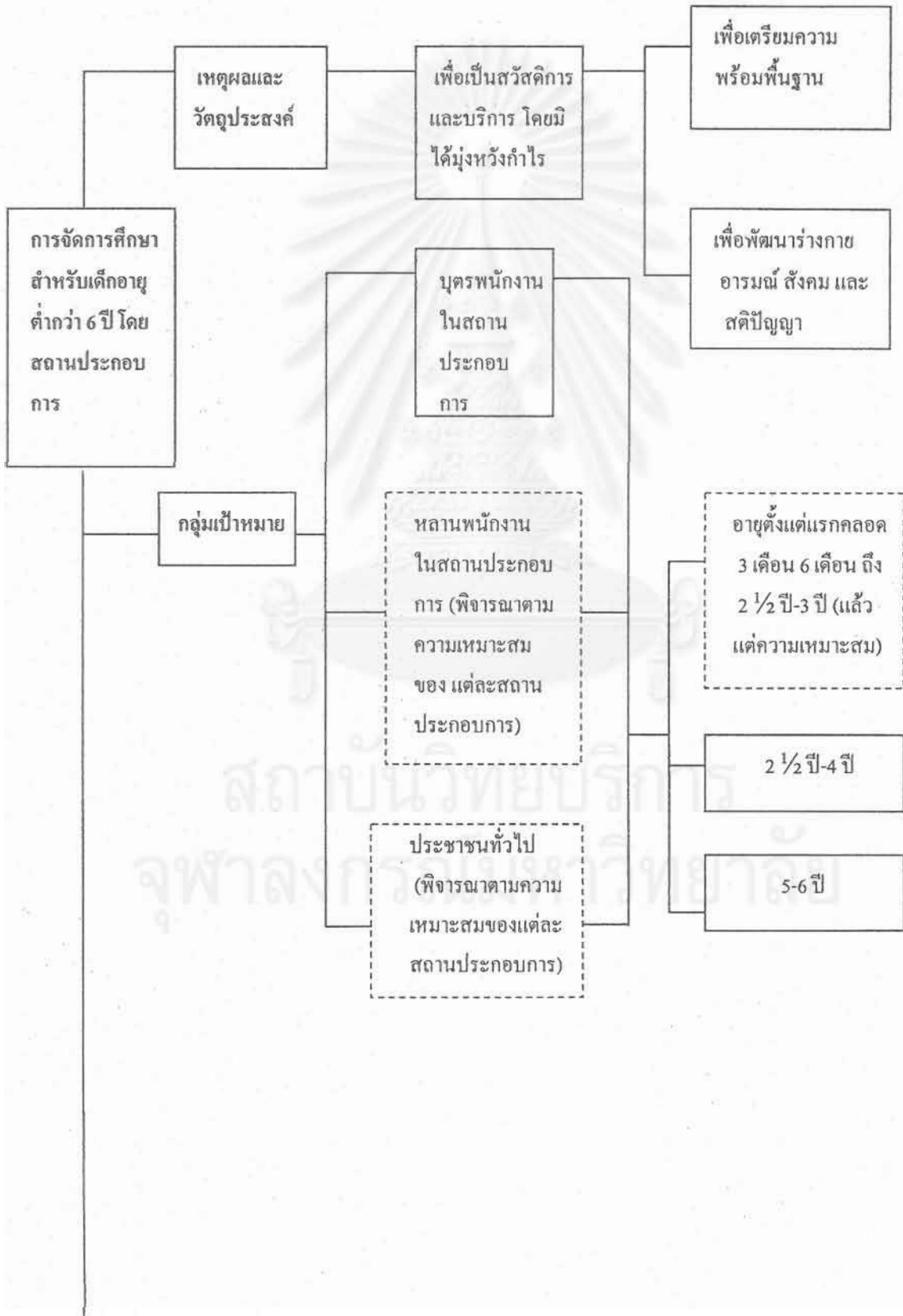
8. การตรวจสอบและรายงานผลของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ส่วนใหญ่แล้ว สถานประกอบการจะมีการตรวจสอบกันเองภายในสถานประกอบการ โดยมีการตรวจสอบจากฝ่ายแรงงานสัมพันธ์หรือฝ่ายบุคคลของสถานประกอบการ ประเด็นของการตรวจสอบ ส่วนใหญ่นั้น สถานประกอบการจะเน้นการตรวจสอบในประเด็นของบุคลากร ที่เสี่ยง การพัฒนาสุขภาพทางร่างกาย คุณภาพของอาหาร ความสะอาด ความปลอดภัย และสาระการเรียนรู้ เป็นต้น โดยจะนำเสนอรายงานผลต่อผู้บริหารระดับสูงต่อไป

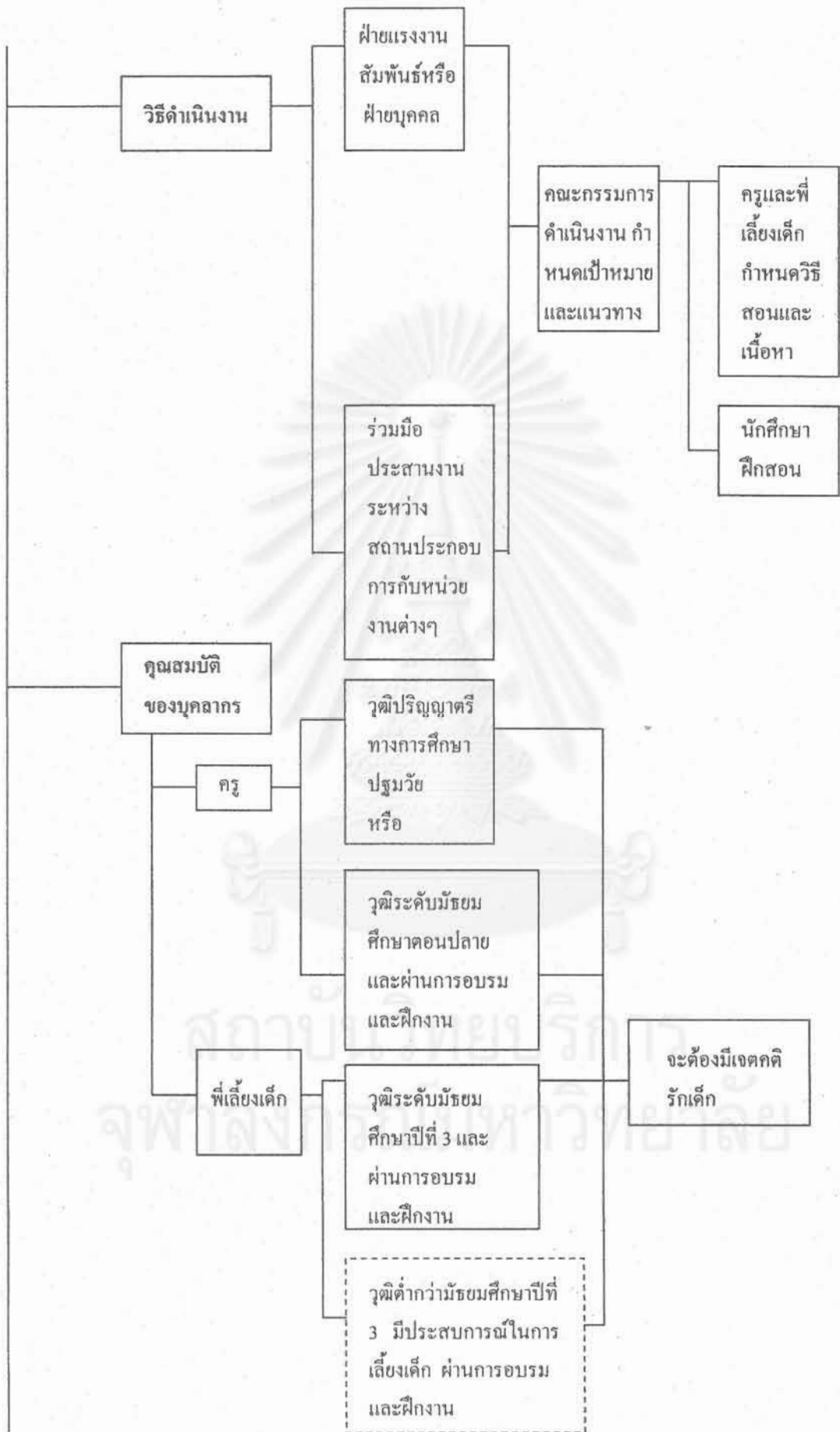
9. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ส่วนใหญ่แล้ว ประสบปัญหาและอุปสรรคดังนี้ ความคับแคบของสถานที่ ทำให้ไม่สามารถจัดเป็นสัดส่วนได้อย่างสมบูรณ์ และไม่สามารถจัดสนามเด็กเล่นให้แก่เด็กได้ ปัญหาความหลากหลายของอายุเด็ก และการมาเรียนอย่างไม่แน่นอนของเด็ก ทำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ลำบาก ปัญหาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา ทำให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างครูและผู้ปกครองขึ้น ปัญหาสัดส่วนจำนวนที่เสี่ยงเด็กต่อจำนวนเด็ก ปัญหางบประมาณ และปัญหาการขาดการเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากร เป็นต้น

10. ข้อคิดเห็นและการเสนอแนะจากสถานประกอบการ ได้แก่ การได้รับความสนับสนุนจากภาครัฐ ในลักษณะของการส่งเสริมการได้รับข้อมูลแหล่งความรู้ต่างๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็ก ความพยายามในการแก้ไขเกี่ยวกับความคับแคบของสถานที่ การเปิดโอกาสให้ผู้

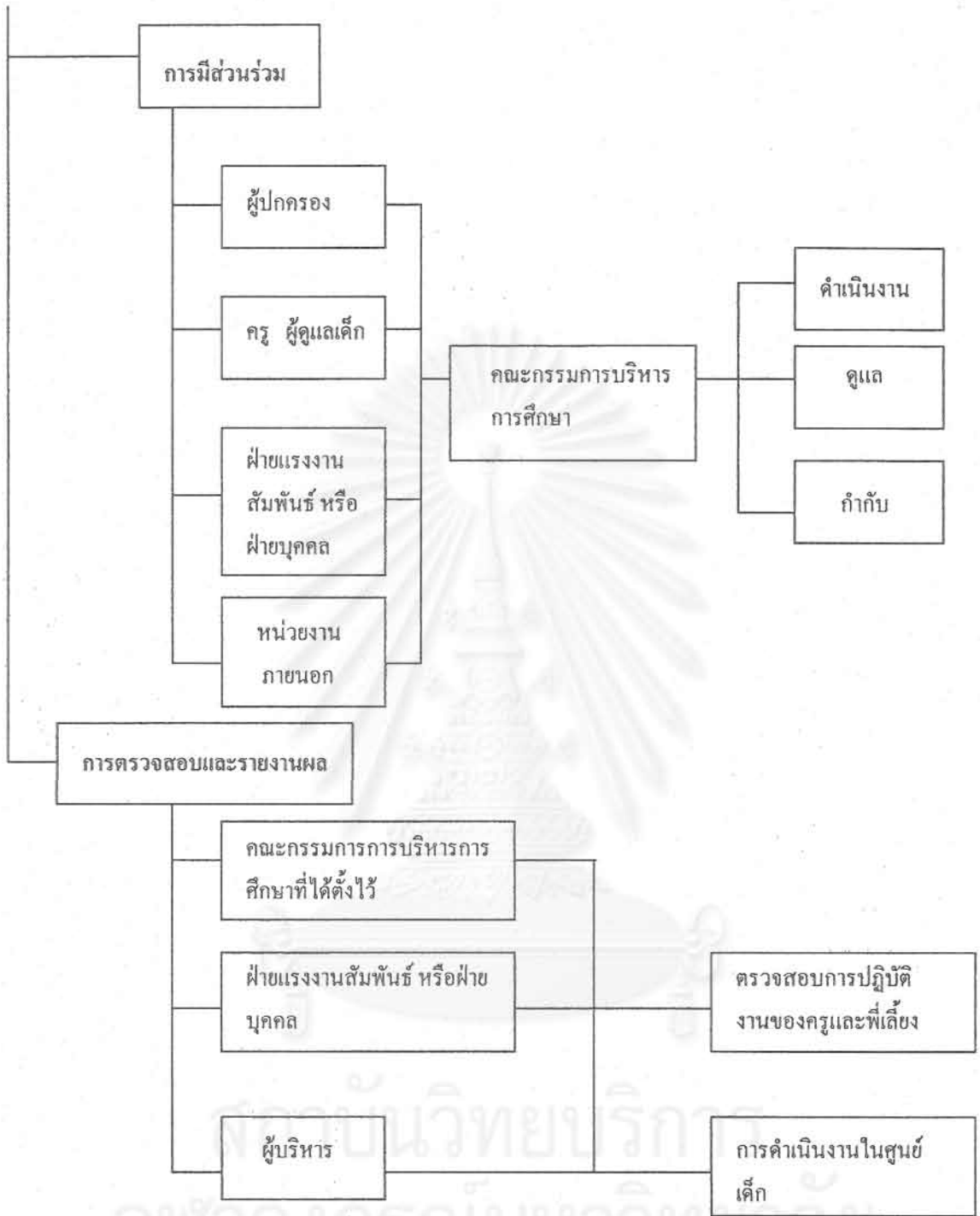
ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการประสานงานระหว่างสถานประกอบการที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี ในลักษณะของเครือข่าย

สำหรับการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ซึ่งแผนภูมิสรุปได้ดังนี้

ผลการสรรหาและยกย่องสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี
ที่มีคุณภาพ คณะผู้วิจัยขอยกย่องสถานประกอบการทั้ง 10 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. แนวคิด เหตุผลและวัตถุประสงค์ของการจัดที่มุ่งสู่สวัสดิการของพนักงาน
2. ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
3. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานประกอบการที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก
4. การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้อย่างเหมาะสม
5. การเปิดโอกาสให้พนักงาน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
6. การพยายามแสวงหาอุปกรณ์การเรียนการสอน ของเล่น และเครื่องเล่นให้แก่เด็กในสถานประกอบการ
7. มีการตรวจสอบและรายงานผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 12 ระบุว่า นอกเหนือจากรัฐแล้ว เอกชน องค์กรปกครองท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งรัฐบาลยังได้กล่าวไว้ในนโยบายด้านครอบครัว เด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุว่า สนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในชุมชนและสถานประกอบการ

ปัจจุบันมีสถานประกอบการที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี เพื่อเป็นสวัสดิการให้กับบุคลากรในองค์กร เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง และสร้างแรงจูงใจให้แก่ลูกจ้างในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรในระหว่างการ ปฏิบัติงาน

จากการศึกษาของอาชัญญา รัตนอุบลและคณะ (2544) เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยครอบครัว องค์กรเอกชน และสถานประกอบการ โรงพยาบาล โดยในส่วนของสถานประกอบการ พบว่า มีสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัด

เพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง มีพัฒนาการทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งสวัสดิภาพของเด็ก และเพื่อให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ ได้มีโอกาสปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและเพื่อให้ นายจ้างและลูกจ้างที่เป็นบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็ก ได้มีสัมพันธภาพร่วมกันในการรับผิดชอบการดำเนินงานของศูนย์ดูแลเด็ก

2. กลุ่มเป้าหมาย

เป็นเด็กที่เป็นบุตรของพนักงาน อายุตั้งแต่ 3-10 ปี ของสถานประกอบการนั้นๆ โดยการดูแลในระหว่างที่พ่อ แม่ต้องทำงาน ซึ่งมักจะดำเนินการระหว่างช่วงปิดเทอมกลางปีและปลายปี

3. วิธีการดำเนินการ

สถานประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพนักงานสัมพันธ์ ที่รับผิดชอบสวัสดิการของพนักงาน นอกจากนี้ บางแห่งจะมีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ จัดหาผู้ดูแลเด็กและจัดการเรียนการสอนในศูนย์เด็กเอง

4. ผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็กในสถานประกอบการจะมีความรู้ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป และเคยมีประสบการณ์ในศูนย์ดูแลเด็กอย่างน้อย 1 ปี หรือมีความรู้ระดับปริญญาตรีทางการศึกษาและเป็นเพศหญิง

5. สาระในการเรียนรู้

ใช้แนวการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามที่กรมพัฒนาชุมชนจัดไว้ นอกจากนี้ยังเน้นความรู้ทางด้านวิชาการ การทำกรบ้าน จัดให้มีการเล่น สันทนาการ โดยครูผู้ดูแลเด็กจะเป็นผู้กำหนดสาระในการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน

6. การตรวจสอบและรายงานผล

หน่วยงานในสถานประกอบการเป็นผู้ตรวจสอบประเมินผล เช่น ฝ่ายการพนักงานสัมพันธ์ แผนกสวัสดิการ ตลอดจนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จะประสานงานกับพัฒนาชุมชนอำเภอ เจ้าหน้าที่พัฒนาการอำเภอเข้ามาตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์

นอกจากนี้ในส่วนของสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ จากการศึกษาของอาชญญา รัตนอุบลและคณะ (2544) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. พื้นฐานและพัฒนาการของเด็กที่แตกต่างกัน ทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน
2. จำนวนของเด็กในแต่ละวัน ไม่นแน่นอน ทำให้เกิดความยากลำบากในการจัดเนื้อหาการเรียนการสอนที่ชัดเจนได้
3. งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์มักจะไม่เพียงพอ
4. ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและการดูแลเด็กของครูประจำศูนย์ ยังไม่ได้คุณภาพที่เหมาะสมเพียงพอ
5. สถานที่คับแคบ ไม่เหมาะสม
6. เจตคติของผู้ปกครองที่มองว่าการบริการของศูนย์ไม่มีคุณภาพเพียงพอ

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาของสถานประกอบการก็มีรูปแบบที่หลากหลายตามสภาพและสถานะของสถานประกอบการ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและคณะผู้วิจัย จึงได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก
2. เพื่อสรรหาและยกย่องสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีที่มีคุณภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี จะครอบคลุมเรื่องวัตถุประสงค์ในการจัดที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม บุคลากร การบริการและการอำนวยความสะดวก สาระการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนการสอน การประสานงานภายในและภายนอก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หรือชุมชน การวัดและประเมินผล การตรวจสอบและรายงานผลการจัดการศึกษา
2. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีนี้ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัดขึ้นโดยสถานประกอบการขนาดใหญ่ ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. สถานประกอบการที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่เป็นกรณีตัวอย่างมีดังนี้ คือ บริษัท ไอ.ซี.ซี อินเทอร์เน็ตเอ็นชันทันแนลจำกัด บริษัท แลนด์เอนด์เฮาส์ จำกัด บริษัท เพนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน) บริษัท จงสถิตย์จำกัด บริษัท ไทยเทคแอฟฟารเอลจำกัด ธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน) บริษัท บางกอกกรีนเบอร์ จำกัด (มหาชน) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โรงพยาบาลลาดพร้าว และองค์การคำครุสภา

คำจำกัดความของการวิจัย

สถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบการที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ซึ่งเป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนพนักงานตั้งแต่ 200 คน ขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี หมายถึง การนำทฤษฎี หลักการและแนวคิดมาอธิบายเป็นโครงสร้าง ทำให้เกิดความเข้าใจถึงขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัดโดยสถานประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการจัด ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม บุคลากร การบริการและการอำนวยความสะดวก สาระในการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนการสอน การประสานงานภายในและภายนอก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือชุมชน การวัดและประเมินผล การตรวจสอบและรายงานผลการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการจัด หมายถึง เหตุผลในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ ทั้งเพื่อเป็นสวัสดิการแก่พนักงาน เพื่อเป็นรายได้แก่สถานประกอบการ และเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก

ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม หมายถึง ลักษณะบริเวณที่ศูนย์ที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ตั้งอยู่ และลักษณะพื้นที่ภายนอกอาคาร ซึ่งประกอบด้วยที่จัดกิจกรรมกลางแจ้ง และสนามเด็กเล่นและภูมิทัศน์ และลักษณะภายในตัวอาคาร ได้แก่สภาพห้องเลี้ยงเด็ก/ห้องกิจกรรม ห้องนอนเด็ก ห้องเตรียมอาหาร บริเวณที่รับประทานอาหาร ห้องน้ำ และห้องพยาบาล/ห้องเด็กป่วย

บุคลากร หมายถึง เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป พี่เลี้ยงเด็ก แพทย์/พยาบาล ผู้ประกอบอาหาร และพนักงานทำความสะอาด

การบริการและการอำนวยความสะดวก หมายถึง ลักษณะการให้บริการด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพอนามัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่เป็นสมาชิกในศูนย์ที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ

สาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะเนื้อหา ลักษณะการจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์การจัดกิจกรรมให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่บริหารทั่วไปและผู้เลี้ยงเด็กกับผู้ปกครองของเด็กและชุมชน

การประสานงานภายในและภายนอก หมายถึง การสนับสนุนจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก ทั้งในด้านบุคลากร เนื้อหา การจัดกิจกรรมและด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ

การวัดและประเมินผล หมายถึง การวัดและประเมินสุขภาพและพัฒนาการของเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ และการวัดและประเมินพัฒนาการและคุณภาพของผู้เลี้ยงดูเด็ก

การตรวจสอบและการรายงานผลการจัดการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ โดยหน่วยงานภายในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานภายนอกสถานประกอบการ และการรายงานผลการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการให้ผู้บริหารสถานประกอบการและหน่วยงานภายนอกที่รับผิดชอบทราบ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการเพื่อนำไปใช้เป็นต้นแบบในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี สำหรับสถานประกอบการอื่นๆ
2. ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าว ไปปรับปรุงแก้ไขแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเต็มที่

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

เพื่อความเข้าใจและเป็นพื้นฐานในการวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีโดยสถานประกอบการ” คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. พัฒนาการด้านต่างๆของเด็กแรกเกิด-6 ปี
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ ในช่วงอายุ 0-6 ปี
 - ทฤษฎีพัฒนาการของฟรอยด์
 - ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์
 - ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน
 - จิตวิทยาและอารมณ์เด็กของโด โรซี ลอว์โมลท์
 - ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพของซัลลิแวน
3. แนวคิดในการดูแลและพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี
4. การเตรียมความพร้อม
5. การจัดสาระการเรียนรู้และประสบการณ์สำหรับเด็ก
6. การจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก
7. ข้อควรคำนึงในการจัดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก
8. การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ
9. เหตุผลและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ
10. แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ
11. สถานรับเลี้ยงเด็กของโรงพยาบาล
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี

1.1. วัยทารก (แรกเกิด-12 เดือน)

สุชา จันทน์อม (2536) กล่าวว่าเมื่อแรกที่ทารกคลอดออกจากท้องแม่ ทารกไทย โดยเฉลี่ยจะมีน้ำหนัก 2500-3000 กรัม และมีส่วนสูงประมาณ 50 เซนติเมตร ในช่วงนี้ ทารกจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการนอน ขับถ่าย คืบนมแม่ ซึ่งในช่วงนี้จะกินเวลาประมาณ 1 เดือน ตั้งแต่แรกคลอด เมื่อทารกอายุครบ 1 เดือน ก็จะเข้าสู่วัยทารก ซึ่งหมายถึง ทารกที่มีอายุตั้ง 1 เดือน-1 ปี โดยจะมีการพัฒนาทางร่างกาย อย่างเห็นได้ชัด และเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พอสรุปได้ดังนี้

อายุ 1-2 เดือน

ทารกจะมีปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) คือมีปฏิกิริยาต่างๆ เช่นการดูด (Sucking) เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น โดยเฉพาะที่ปาก ในช่วงอายุ 1 เดือน คอจะยังไม่แข็งแรง ต้องอาศัยการพยุงและพยวมชันคอได้เพียงเล็กน้อย กิจกรรมของทารกวัย 1 เดือน จะเป็นการนอน กิน และขับถ่าย โดยส่วนใหญ่ในช่วงอายุ 2 เดือน จะสามารถพลิกตะแคงตัวและยกศีรษะได้เพียงเล็กน้อย มองตามแสง วัตถุ และสามารถเรียนรู้ที่จะเรียกกร้องความสนใจจากแม่ และยิ้มอย่างมีความหมายได้

อายุ 2-3 เดือน

ทารกจะมีการเคลื่อนไหวมากขึ้น จะเริ่มมองเห็นได้เป็นรูปร่างทั้งหมดได้ เนื่องจากเส้นสัณยตาทำงานได้อย่างสมบูรณ์แล้ว

อายุ 4-7 เดือน

ทารกจะสามารถพลิกตัว ชันคอได้คล่อง มีการพูดคุยอ้อแอ้ หัวเราะเสียงดัง และเริ่มมีอารมณ์ที่หลากหลายมากขึ้น ในช่วง 5 เดือน จะเริ่มถือขวดนมดูเองได้แล้ว และแยกแยะคนคุ้นเคยและคนแปลกหน้า และจะเกิดความกลัวคนแปลกหน้า ในช่วงอายุนี้ ทารกจะเริ่มคืบและคลาน และคว้าได้ และเมื่อทารกมีอายุถึง 7 เดือน เด็กจะสามารถนั่งเองได้ตามลำพัง ซึ่งการนั่งของทารกนี้ จะพัฒนามาจากการนอนคว่ำ และยกหัว ยกตัว โดยใช้มือและขาขึ้นขึ้นนั่งได้ ในช่วงอายุ 4-7 เดือน ฟันของเด็กจะเริ่มงอกและ เซลล์สมองจะเริ่มเจริญเติบโต ในช่วงอายุ 6 เดือนขึ้นไป Fernie (1988) กล่าวว่า ในช่วงอายุ 6 เดือน เด็กเริ่มจะมีการลองผิดลองถูกเพื่อทำให้เกิดสิ่งที่น่าสนใจ ความสนุกสนาน และเกิดประสบการณ์ชีวิตของตนเอง

อายุ 7 เดือน- 1 ปี

ในช่วงอายุ 9 เดือน เด็กจะสามารถใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น นิ้ว มือ แขน ขา ได้ดีขึ้น สามารถใช้ช้อนตักอาหารได้ และจะแสดงความถนัดในการใช้มือข้างใดข้างหนึ่ง เด็กจะสามารถนั่งคลาน และยืนได้โดยใช้มือพุงกับโต๊ะ หรือสิ่งของต่างๆ และเมื่อถึงอายุ 10-12 เดือน เด็กก็จะเริ่มหัดเดิน โดยเริ่มแรกจะหัดเดินโดยมีคนจูง และใช้สิ่งของเป็นเครื่องช่วยพยุง เดิน เช่น แก้วหัดเดิน เป็นต้น ในช่วงที่เด็กหัดเดินนั้น จะมีการหกล้มอยู่เสมอ การก้าวเดินจะเป็นก้าวที่ยาว เมื่อมีความมั่นคงแล้วก็จะก้าวสั้นลงและการก้าวก็จะอยู่ในระดับที่สม่ำเสมอ ในช่วง 10 เดือน เด็กจะสามารถพูดเป็นคำๆ ได้สั้นๆ และสามารถพูดได้คล่องเมื่อมีอายุ 1 ปีขึ้นไป เด็กจะสามารถจำชื่อตัวเองและผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดได้ดี เข้าใจคำต่างๆ และจะแสดงอารมณ์ อิจฉา โกรธ พอใจ และเริ่มมีการเลียนแบบพฤติกรรม คำพูดของผู้ใหญ่และคนรอบข้างมากขึ้น

1.2. วัยเตาะแตะ (1-2 ปี)

เป็นวัยที่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ในการช่วยเหลือตัวเอง ทางด้านร่างกายนั้นการเจริญเติบโตของร่างกาย เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งกล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก และมีความแข็งแรงมากขึ้นกว่าในช่วงทารก น้ำหนักของเด็กจะเพิ่มมากขึ้น กระดูกจะแข็งแรง มีทักษะต่างๆ ของร่างกายมากขึ้น เด็กจะสามารถเดิน วิ่ง ขึ้นบันไดได้ แต่ยังไม่มั่นคงมาก จะต้องอาศัยผู้ใหญ่คอยพยุงช่วยเหลือ เด็กจะเริ่มมีอารมณ์ต่างๆ และสามารถจะเริ่มบอกความรู้สึกของอารมณ์ได้ Izard&Malatesta (1987) อ้างจาก Deiner (1997:257) กล่าวว่า เด็กอายุตั้งแต่ 18-24 เดือน จะสามารถแสดงความรู้สึกและสามารถบอกผู้อื่นถึงความรู้สึกของตนเอง เด็กจะมีความรู้สึกอับอาย รู้สึกผิด และยังมีอารมณ์ที่ไม่คงที่ ในด้านสังคม เด็กจะยังยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง (Egocentric) กล่าวคือ เด็กมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ ยังไม่รู้จักรับการแบ่งปันสิ่งของของตนเองให้กับผู้อื่น ในด้านสติปัญญา เด็กวัยนี้ จะสามารถใช้คำพูดแสดงอารมณ์และบอกสาเหตุของสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้นได้ เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการทางความคิดและการใช้เหตุผล สามารถเรียนรู้คำศัพท์และพูดตอบโต้กับผู้ใหญ่ได้ อีกทั้งจะเริ่มมีความคิดเป็นของตนเองและเริ่มที่จะปฏิเสธคำสั่งของผู้ใหญ่

1.3. วัยเด็ก (3-6 ปี)

ทางด้านร่างกายของเด็กวัยนี้จะมีส่วนสูงและน้ำหนักที่เพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงที่เป็นทารกและวัยเตาะแตะ การพัฒนาของเซลล์สมองเจริญเติบโต กล้ามเนื้อใหญ่-ย่อยมีความแข็งแรง ดังนั้นเด็กจะสามารถเดิน วิ่ง ได้อย่างมั่นคง นอกจากนั้น เด็กวัยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จุดที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดคือเด็กจะพัฒนาบุคลิกภาพให้เข้ากับตนเองมากขึ้น และจะเริ่มพูดจาโต้ตอบกับผู้ใหญ่ด้วยประโยคที่ยาวขึ้น เรียนรู้ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ต่างๆ และเริ่มแปลสัญลักษณ์ได้ อีกทั้งยังเริ่มเข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรมได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ในด้านสังคมนั้น เด็กจะเริ่มเข้าสังคมคือการเข้าโรงเรียนอนุบาล ในระยะแรก ยังจะชอบเล่นคนเดียว ไม่ชอบสูงส่งกับผู้อื่น แต่เมื่อโตขึ้น ก็จะเริ่มเข้ากลุ่มเพื่อน รู้จักรับการแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจะค่อยๆ ลดลง และจะคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น อีกทั้งยังสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น

ในวัยเด็กนี้ เด็กจะชอบความมีอิสระ อยากช่วยเหลือตัวเอง และชอบเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด Farnie(1988) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มมีจินตนาการของตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากการเล่นบทบาทสมมุติ เช่นการเล่นเป็นพ่อ แม่ ลูก หรือสมมุติว่าตัวเองทำอาชีพต่างๆ เช่น เป็นหมอ เป็นทหาร เป็นครู เป็นต้น ซึ่งพ่อแม่และครูควรจะสนับสนุนให้เด็กใช้จินตนาการของตนเองให้มากที่สุด โดยการเล่นบทบาทสมมุติ เด็กวัยนี้ยังชอบเล่นเครื่องเล่นที่สนาม เล่นต่อรูปภาพ การเล่นไม้บล็อก ประกอบเป็นบ้าน รถ ไฟ ซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางกล้ามเนื้อใหญ่-ย่อย และสามารถ

แยกแยะว่าอะไรจริง อะไรเป็นสิ่งสมมุติ ซึ่งพ่อแม่ และครูควรจะสนับสนุนการเล่นของเด็กประเภทนี้เช่นกัน

สรุปได้ว่า พัฒนาการของเด็กตั้งแต่เกิด-6 ปี เป็นพัฒนาการที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากอย่างเห็นได้ชัด ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเป็นไปตามช่วงอายุ ดังนั้น ผู้ที่ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็ก ได้มีทักษะต่างๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการด้านต่างๆ ในช่วงอายุนั้นๆ

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ ในช่วงอายุ 0-6 ปี

2.1. ทฤษฎีพัฒนาการของฟรอยด์ (Freud's Theory of Personal Development)

ฟรอยด์กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากแรงจูงใจหรือแรงขับพื้นฐาน ที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรม โดยจะขอเน้นพฤติกรรมตั้งแต่อายุ 0-6 ปี

1. ระยะเวลาปาก (Oral Stage :0-2 ปี) เป็นระยะที่เด็กจะใช้ปาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เขามีความสุข ความพอใจ โดยการดูด กัด เคี้ยว
2. ระยะเวลาทวารหนัก การขับถ่าย (Anal Stage :2-3 ปี) เป็นระยะที่เด็กจะมีความสุข โดยการขับถ่าย
3. ระยะเวลาอวัยวะเพศ (Phallic Stage : 3-6 ปี) เป็นระยะที่เด็กจะสนใจอวัยวะเพศของตนเอง จับอวัยวะเพศของตน อีกทั้งจะเริ่มสนใจและแยกแยะความแตกต่างระหว่างเพศ (สุชา จันทน์เอม, 2536)

2.2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Theory of Cognitive Development)

เพียเจต์ แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้ ความคิดของบุคคล ออกเป็นหลายช่วง แต่จะขอกกล่าวถึงช่วงอายุ 0-6ปี ดังต่อไปนี้

■ ระยะเวลาใช้ร่างกายและประสาทสัมผัส (Sensori motor Period :0-2 ปี)

ในระยะเวลา นี้ จะเน้นการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะเกิดจากปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) เด็กยังไม่สามารถแยกแยะตนเองออกจากสิ่งแวดล้อมได้ เมื่อเด็กโตขึ้น จะมีการพัฒนาทางด้านความคิด สามารถแยกแยะสิ่งต่างๆ ได้ เมื่อเด็กมีอายุ 1 ปี ก็จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองได้

■ ระยะเวลาเริ่มมีความคิดและความเข้าใจ (Pre-Operational Period : 2-7 ปี)

เด็กจะยังใช้สติปัญญาในการคิดได้ไม่ดีพอ ซึ่งในระยะเวลา นี้จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงระยะเวลาย่อยๆ กล่าวคือ

- **ขั้นก่อนเกิดสัปดาห์ (Preconceptual Thought :2-4 ปี)**

เด็กจะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ได้ แต่ยังไม่สมบูรณ์และยังไม่ค่อยจะมีเหตุผล ในช่วงนี้ เด็กจะชอบเล่นบทบาทสมมุติ โดยใช้จินตนาการของตนเองเป็นส่วนใหญ่

- **ขั้นการคิดแบบสหัญญาณ (Intuitive Thought :4-7 ปี)**

เด็กจะเริ่มมีความคิดที่เป็นเหตุผลมากยิ่งขึ้น แต่จะคิดแบบการรับรู้มากกว่าคิดด้วยความเข้าใจ และเมื่อเด็กโตขึ้น ก็จะเริ่มใช้ความคิดและเหตุผลและเข้าใจโดยการจัดความคิดเป็นหมวดหมู่ ที่มีความเหมือนและแตกต่างกัน

(สุชา จันทน์เอม, 2536)

2.3. ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน (Erickson's Psychosocial Stage of Development)

ในทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นผลต่อพฤติกรรมเด็กแรกเกิด-วัยรุ่น Erickson 1963 แต่ในที่นี้จะขอกล่าวถึงปัจจัยที่เป็นผลต่อพฤติกรรมเด็กตั้งแต่แรกเกิด-วัยรุ่น ดังต่อไปนี้

1. ความไว้วางใจและความเชื่อถือ (The Sense of Trust) (0-18 เดือน) จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างเหมาะสม และผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทั้งในด้านอารมณ์ และพฤติกรรม ถ้าเด็กขาดความไว้วางใจ ก็จะส่งผลให้เด็กมีความก้าวร้าวเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

2. ความเป็นตัวของตัวเอง (The Sense of Autonomy) (19 เดือน-3 ปี) เด็กจะมีความภูมิใจในตนเองและทำสิ่งต่างๆด้วยตัวเองอย่างมั่นใจ แต่ถ้าเด็กถูกกระทำให้ได้รับความอับอายหรือไม่เปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และจะอับอาย หวาดกลัวต่อการเผชิญความผิดและความล้มเหลว อีกทั้งจะส่งผลให้เด็กเกิดความสงสัยในความสามารถของตนเอง หรือคิดว่าตนเองขาดความสามารถ ดังนั้น ผู้ใหญ่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กลงมือทำด้วยตนเองและได้รับความสำเร็จจากการกระทำของตนเอง

3. ความคิดริเริ่ม (The Sense of Initiative) (4-5 ปี) เมื่อเด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว ก็จะทำให้เด็กอยากจะทำสิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง ทำกิจกรรมที่แสดงความสามารถและริเริ่มด้วยตัวเอง ซึ่งเด็กในวัยนี้จะเป็นวัยที่มีจินตนาการสูง ชอบฟังนิทานและเรื่องราวที่ตื่นเต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุน

ให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดริเริ่ม แต่ถ้าเด็กไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดริเริ่ม หรือทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองแล้ว เด็กก็จะมีความรู้สึกล้มเหลวต่อมา

4. ความรู้สึกในหน้าที่และความสำเร็จ (The Sense of Duty and Accomplishment) (6ปี- 7ขวบ) ในวัยนี้ เด็กต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กมีความสนใจ และคิดว่าทำแล้วประสบความสำเร็จ มีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ แต่ถ้าเด็กไม่ประสบความสำเร็จในขั้นนี้ เด็กก็จะมีความรู้สึกว่าตนเองมีปม ค้อย และมีความค้อยกว่าผู้อื่น ผู้ใหญ่จำเป็นต้องคอยสนับสนุนให้เด็กประสบความสำเร็จด้วยตนเองหรือไม่ควรตั้งความหวังไว้สูงมากในการทำกิจกรรมนั้นๆ ของเด็ก (हरररररररर, 2535)

2.4. จิตวิทยาและอารมณ์ของเด็กของโดโรธี ลอว์ โมลท์ (Dorothy Law Molt)

ในด้านจิตวิทยาและอารมณ์ของเด็ก พรรณทพพย สรรรรณนุศย (2522 :115) มรการสรุปรจ จรวิทยาและอารมณ์ของเด็ก ของ โดโรธี ลอว์ โมลท์ (Dorothy Law Molt) ในรื่องรื่กักรบอทรพลขง การเลรียงคูลรรมผลค่อพัฒนการทางนุคลกภพขงเด็ก ดงค่อ ปรนร

- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยคำดำหนร → จะปรนคนล้มเหลว
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยควมกักรร้าว → จะปรนคนแ่งกร้าว
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยคำขยหขัน → จะปรนคนขลาดอयर
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยควมละอयर → จะปรนคนข้หวดระเวง
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยควมมานคร → จะปรนคนอดทน
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยการให้กัลจจร → จะปรนคนรรมควมเชอรันนรนตนเอง
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยควมขั่นขม → จะปรนคนรรมควมขบขร้งนคูลคั
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยควมขุดรธรรม → จะปรนคนรรมควมขุดรธรรม
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยควมรกรและควมอบอุน → จะปรนคนรรมศรทธาในจรจร
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยการขอมรรับ → จะปรนคนรรมควมพอจรนตนเอง
- ถ้าเด็กถูกลรียงด้วยควมปรนมจร → จะปรนเด็กรรมเปอรปรนปรนด้วยควมรกร และมีเมคดค่อเพอรนนุศย

2.5. ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพของซัลลิแวน (Sullivan's Development of Personality)

ในการพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพของซัลลิแวน ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของบุคคลและสังคมในช่วงอายุต่างๆกัน (สุชา จันทน์เอม 2536: 37) ซึ่งจะขอเน้นในช่วงอายุตั้งแต่ 0-6 ปี ดังต่อไปนี้

- **ระยะวัยทารก (แรกเกิด-2 ปี) :** เด็กต้องการความสบายกายและความพอใจ โดยจะตอบสนองความต้องการของตนโดยการดูด อม
- **ระยะวัยเด็กตอนต้น (2-4 ปี) :** เด็กจะเริ่มเรียนรู้สิ่งต่างๆ การสื่อสารกับผู้อื่น การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ในระยะนี้เด็กจะเริ่มเรียนรู้ที่จะแสดงออกถึงอารมณ์และสามารถบอกความต้องการและอารมณ์ของตนเองได้ในขณะนั้น
- **ระยะวัยเด็กตอนปลาย (4-11 ปี) :** เด็กจะเริ่มทำกิจกรรมกับผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กจะเรียนรู้และพยายามทำตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยจะมีการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นที่พึงประสงค์ การร่วมมือในการทำกิจกรรม ในช่วงนี้ เด็กจะเริ่มสนิทกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ในช่วงอายุ 0-6 ปี จะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ ซึ่งผู้ดูแลเด็กจะต้องเข้าใจในทฤษฎีพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ดังที่กล่าว เพื่อจะนำมาประยุกต์ใช้เกิดประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กต่อไป

3. แนวคิดในการดูแลและพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี

3.1. การดูแลเด็ก วัยแรกเกิด-3 ปี

3.1.1. การดูแลสุขภาพของเด็กแรกเกิด-3 ปี

การดูแลสุขภาพของเด็กทารก ควรเริ่มตั้งแต่เด็กยังอยู่ในครรภ์ และควรดูแลต่อเนื่องกันมาอย่างสม่ำเสมอในทุกๆ ด้าน ด้วยบริการที่ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลเมื่อเด็กป่วยและฟื้นฟูสุขภาพ เพราะในวัยนี้ ภูมิคุ้มกันโรคยังมีไม่มาก เมื่อเกิดโรคบางอย่าง หรือขาดสารอาหารที่จำเป็นแล้ว เด็กก็จะเป็นรุนแรงกว่าเด็กที่โต แล้ว ดังนั้น การดูแลทารกนั้น จะต้องเน้นการดูแลในสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ส่งเสริมทารกเจริญเติบโตและพัฒนาได้อย่างสมวัย
- ให้อาหารที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
- วินิจฉัยและรักษา เพื่อลดอันตรายจากการเกิดโรค
- ค้นพบสิ่งผิดปกติของร่างกายในระยะต้นๆ และทำการรักษาให้เร็วที่สุด

- เป็นที่ปรึกษาของพ่อแม่ในปัญหาที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

3.1.2 .การบริการด้านอาหาร

- อาหารสำหรับทารก (แรกเกิด-1 ปี)

- อาหารสำหรับเด็กทารกนับมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องได้รับอย่างเพียงพอ เพราะทารกเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว
- นมเป็นอาหารที่สำคัญที่สุดสำหรับทารก
- นมแม่มีประโยชน์กว่านมผสมทุกชนิด ซึ่งในระยะ 3 เดือนแรก นมแม่ควรจะเป็นอาหารเพียงอย่างเดียวสำหรับทารก
- การอดนม หรือหย่านมแม่ ควรดูในด้านความพร้อมของแม่และลูกเป็นหลัก แต่จะสามารถให้นมลูกได้จนถึง 18 เดือน
- กรณีที่กินนมขวดหรือนมผสม อย่าให้เด็กกินนมเหลือที่ทิ้งขวดไว้ภายนอก เกิน 1 ชั่วโมง หรือเกิน 3 วันในตู้เย็น
- การเปลี่ยนชนิดของนม จะไม่ช่วยให้การขับถ่ายอุจจาระ การอาเจียน หรือขย้อนนม หรืออาการอื่นๆ ดีขึ้นเสมอไป เพราะสาเหตุส่วนมากของปัญหาเหล่านั้นไม่ได้มาจากชนิดของนม
- เมื่อเด็กอายุถึง 3 เดือน สามารถเปลี่ยนนมได้
(เพ็ญศรี พิชัยสนิธ, 2527)

- อาหารสำหรับเด็กเล็ก (1-3 ปี)

เนื่องจากเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่จะหย่านมแล้ว อาหารอื่นๆ นอกจากนมก็จะกลายมาเป็นอาหารหลัก เช่น อาหารเสริม ดังนั้น อาหารที่เหมาะสมและพอเพียงสำหรับร่างกายนั้น จะมีความจำเป็นสำหรับเด็กเป็นอย่างมาก แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนหรือได้รับไม่เพียงพอ จะทำให้เด็กมีน้ำหนักตัวที่น้อยกว่าปกติ หรืออาจจะทำให้เด็กเป็นโรคขาดสารอาหารได้ ซึ่งการขาดสารอาหารนั้น จะทำให้เด็กมีปัญหาทางด้านสุขภาพได้ เช่น โลหิตจาง โรคติดเชื้อต่างๆ เป็นต้น (เพ็ญศรี พิชัยสนิธ, 2527)

สรุปได้ว่าการดูแลสุขภาพและโภชนาการแก่เด็ก เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะทำให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรงและสมบูรณ์ มีพัฒนาการที่สมกับวัย และการได้รับสารอาหารที่พอเพียงและเหมาะสมกับความต้องการตามวัยของเด็ก จะทำให้เด็กมีสุขภาพที่แข็งแรงเช่นกัน

3.2. การกำหนดความต้องการพลังงานของทารกและเด็ก

กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2543: 8) ได้กำหนดความต้องการพลังงานของทารกและเด็ก ดังนี้

ทารกและเด็กอายุ 1-9 ปี

ทารกอายุต่ำกว่า 3 เดือน ควรได้รับน้ำนมแม่เพียงอย่างเดียว จึงไม่กำหนดความต้องการ

ตารางแสดงความต้องการพลังงานของร่างกายใน 1 วัน ของวัยทารกและเด็กอายุ 1-9 ปี (กองโภชนาการ กรมอนามัย ,2543 :8)

อายุ	น้ำหนักตัว (กิโลกรัม)	พลังงานที่ต้องการ (กิโลแคลอรี/กิโลกรัม)	พลังงานที่กำหนด (กิโลแคลอรี)
ต่ำกว่า 3 เดือน	4	น้ำนมแม่	น้ำนมแม่
3-5 เดือน	6	99	600
6-8 เดือน	7	95	650
9-11 เดือน	8	101	800
1-3 ปี	12	102	1,200
4-6 ปี	16	90	1,450
7-9 ปี	22	73	1,600

ตารางแสดงปริมาณโปรตีนที่กำหนดของกลุ่มบุคคลวัยต่างๆ แรกเกิด-6 ปี (กองโภชนาการ กรมอนามัย , 2543 :10)

อายุ	น้ำหนัก (กิโลกรัม)	ปริมาณที่กำหนด		
		ปริมาณที่ต้องการ (กรัม/กิโลกรัม)	ปรับค่าความ สามารถในการย่อย (กรัม/กิโลกรัม)	ปริมาณที่กำหนด (กรัม/วัน)
ต่ำกว่า 3 เดือน				
3-5 เดือน	6	1.85	2.18	13
6-8 เดือน	7	1.65	1.94	14
9-11 เดือน	8	1.50	1.76	14
1-3 ปี	12	1.20	1.41	17
4-6 ปี	16	1.10	1.29	21

การดูแลเด็กวัย 3-6 ปี

ช่วงอายุ 3-6 ปี เป็นช่วงอายุที่ร่างกายเจริญเติบโตและมีพัฒนาการด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก ต้องส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม ให้แก่เด็ก โดยการจัดสิ่งแวดล้อม โภชนาการ และกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆดังกล่าวให้กับเด็ก โดยคำนึงถึงความต้องการ วุฒิภาวะและความพร้อมของเด็ก ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นทรัพยากรมนุษย์ของสังคมต่อไปในอนาคต

3.3. การดูแลเด็ก

ผู้ที่ดูแลเด็ก ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูหรือผู้ที่เลี้ยงดูเด็กนั้น จะต้องเอาใจใส่ในการดูแลเด็กในเรื่อง โภชนาการ การพักผ่อน การเล่น การขับถ่าย และการดูแลทำความสะอาด (กรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมศาสนา : 3)

3.3.1. โภชนาการ

การที่เด็กได้รับอาหารที่มีสารอาหารที่เพียงพอและเหมาะสมกับร่างกาย ความต้องการของเด็กนั้น มีความสำคัญต่อตัวเด็กเป็นอย่างยิ่งในด้านพัฒนาการของร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ของเด็ก เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เด็กจะใช้พลังงานไปกับการทำกิจกรรม การเล่น การเคลื่อนไหวร่างกาย Pollitt et al (1991) อ้างใน ERIC Digest (1994) กล่าวว่า จากการศึกษา พบว่าการที่เด็กชาวอเมริกันที่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้าเป็นเวลานาน จะมีผลต่อสติปัญญาของเด็ก กล่าวคือการใช้ความคิดในการแก้ปัญหาของเด็กที่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า จะไม่ดีเท่ากับเด็กที่รับประทานอาหารเช้า และจะมีผลต่อการเคลื่อนไหวของร่างกายเด็กอีกด้วย อีกทั้งเด็กที่ไม่ได้รับสารอาหารที่เพียงพอและถูกต้อง จะมีโอกาสที่จะติดเชื้อโรคและเจ็บป่วยได้มาก

3.3.1.1. หลักการจัดอาหารให้กับเด็ก

1. จะต้องจัดอาหารให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของเด็ก และยังคงคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ
2. อาหารที่จัดให้นั้น ควรจะเป็นอาหารที่ย่อยง่าย สะอาด และรสไม่จัดจนเกินไป เช่นเผ็ดจัด หวานจัด เปรี้ยวจัดหรือเค็มจัด
3. อาหารควรจัดให้มีรูปแบบและสีสันทันที่นำรับประทาน ดึงดูดให้เด็กอยากอาหาร แต่ไม่ควรใช้สีสันทันที่จัดจ้านจนเกินไป
4. ควรมีอาหารชนิดใหม่ๆให้เด็กหัดรับประทานได้หลายๆประเภท
5. ควรสังเกตว่าเด็กแพ้อาหารประเภทใดหรือไม่ ถ้าแพ้ก็ควรงด

6. ควรจะเป็นอาหารหรือผลไม้ที่มีในท้องถิ่นหรือมีตามฤดูกาล
7. ควรฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารให้กับเด็ก เช่น ควรล้างมือก่อนรับประทานอาหาร หรือการไม่เคี้ยวอาหารเสียงดัง เป็นต้น
8. เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเตรียมอาหาร หรือการจัดโต๊ะอาหาร เพื่อฝึกความรับผิดชอบและเกิดความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ใหญ่ในการทำงาน
9. ควรฝึกให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในขณะรับประทานอาหาร เช่น จำชื่ออาหาร สีของอาหาร ขนาดของผลไม้ ปริมาณของน้ำในแก้ว เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ดีและเร็วขึ้น
10. ปริมาณอาหารใน 1 มื้อและอาหารว่างของเด็กอายุ 3-6 ปี ควรประกอบด้วยอาหารต่างๆ ดังตารางต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมศาสนา :5-6)

อาหาร	ชนิดและปริมาณของอาหาร	
อาหารว่าง หมายเหตุ ชนิดของอาหารว่างจะต้องให้สัมพันธ์กับอาหารมื้อหลัก	<ul style="list-style-type: none"> ■ นมสด นมผสมครบส่วน หรือนมถั่วเหลือง 1 แก้ว หรือ ■ ผลไม้ 1 ผล หรือ ■ น้ำผลไม้ ½-1 แก้ว หรือ ■ ขนมที่ประกอบด้วยถั่วเมล็ดแห้ง นม ไข่ เนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ อย่างใดอย่างหนึ่ง 	
อาหารหลัก หมายเหตุ อาหารแต่ละมื้อไม่ควรซ้ำ เพราะจะทำให้เด็กเบื่อหน่าย และได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วน	<ul style="list-style-type: none"> ■ เนื้อสัตว์ชนิดต่างๆ ■ ไข่ ■ ถั่วเมล็ดแห้ง ■ ข้าวสวยหรือก๋วยเตี๋ยว ■ ผักชนิดต่างๆ ■ ผลไม้ชนิดต่างๆ ■ น้ำมันพืช 	15-30 กรัม (ถ้าให้น้อยกว่านี้จะต้องเสริมด้วยไข่ นม หรือถั่วเมล็ดแห้ง) 1 ฟอง หรือ 2 ช้อนโต๊ะ ½-1 ถ้วย (มาตรฐาน) 1-3 ช้อนโต๊ะ 1 ผล 2-3 ช้อนโต๊ะ

3.3.2. การนอนและการพักผ่อน

วัยเด็กเป็นวัยที่ใช้พลังงานในการเล่นและการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมาก ผู้ดูแลเด็กจะต้องจัดเวลาให้เด็กนอนพักผ่อนในช่วงบ่าย ประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งสถานที่สำหรับจัดเป็นที่นอนนั้นจะต้องมีอากาศถ่ายเท ไม้แออัด สะอาด ปราศจากแมลง สัตว์และเสียงรบกวน และควรเป็นที่สงบเงียบ แต่อาจจะมีการเปิดเพลงเบาๆ กล่อมให้เด็กนอน ซึ่งจะช่วยให้เด็กนอนหลับง่ายขึ้น ในขณะที่เด็กนอน ควรจะมีผู้ดูแลเด็กอยู่ใกล้ๆ เพื่อคอยช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการจะเข้าห้องน้ำหรือมีปัญหาอื่นๆ

3.3.2. การเล่น

การเล่นจะถือว่าเป็นกิจกรรมหรืองานหลักของเด็กในวัยนี้ การเล่นจะช่วยให้ร่างกายแข็งแรง เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่-ย่อย เกิดการเรียนรู้ การแก้ปัญหา ช่วยให้เด็กรู้จักการเล่นกับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รู้จักระเบียบ กฎของสังคมมากขึ้น และเด็กจะใช้การเล่นของตนนั้นเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ เช่นการเล่นบทบาทสมมุติ การปั้นทรายให้เป็นรูปร่าง เป็นต้น

Farnie (1988) กล่าวถึงบทบาทของผู้ใหญ่ในการเล่นของเด็กดังต่อไปนี้

1. ผู้ใหญ่ควรจะเล่นกับเด็กและควรจะสนใจในสิ่งที่เด็กเล่น และคอยแนะนำวิธีการเล่นอย่างถูกต้อง
2. ควรจัดบรรยากาศการเล่นให้มีความน่าสนใจ และสนุกสนาน
3. ควรจัดเกมหรือของเล่นที่ทำทลายความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กหัดตัดสินใจในการเล่นหรือทำกิจกรรมด้วยตนเอง
4. เมื่อเด็กมีปัญหาในการเล่น ผู้ใหญ่ควรแนะนำและคอยดูอยู่ห่างๆ ให้เด็กตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
5. ควรจัดกิจกรรมการเล่นที่ปลอดภัยและต้องตรวจสอบสภาพของของเล่นหรือเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพที่ดี
6. ให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นหรือทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ
7. ของเล่นหรือกิจกรรมการเล่นควรมีหลากหลาย ทำทลายความสามารถ และมีหลากหลายประเภท

3.3.4. การขับถ่ายและการรักษาความสะอาด

เด็กจะต้องมีการขับถ่ายเป็นประจำทุกวัน ดังนั้นผู้ดูแลเด็กจะต้องฝึกสุขนิสัยในการขับถ่ายและทำความสะอาดร่างกาย การฝึกให้ขับถ่ายเป็นเวลาและการช่วยเหลือตนเองในการขับถ่าย

อีกทั้งยังจะต้องจัดห้องน้ำหรือห้องส้วมให้มีความเหมาะสมกับเด็กและถูกสุขลักษณะ และหมั่นคอยทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วมให้สะอาดอยู่เสมอๆ และจะต้องคอยดูแลเรื่องความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า โดยในแต่ละวันก็จะมีอาบน้ำในตอนกลางวันที่จะนอนหลับพักผ่อนในตอนกลางวัน โดยผู้ดูแลจะต้องสอนวิธีการอาบน้ำ ทำความสะอาดและแปรงฟันที่ถูกต้องให้กับเด็ก

สรุปว่า การดูแลเด็กนั้น จะต้องดูแลเด็กในด้าน โภชนาการที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กในแต่ละวัย การพักผ่อน นอนหลับ การเล่น และการขับถ่าย การรักษาความสะอาด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่เด็กจะต้องทำ ถ้าจัดกิจกรรมเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมแล้ว ก็จะเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการแก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง

4. การเตรียมความพร้อม

4.1. ความหมายของความพร้อม

Nurss (1987) ให้ความหมายของความพร้อมว่า ความพร้อมเป็นการเตรียมตัวเพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไป

จิรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2542 : 16) กล่าวว่า ความพร้อมของเด็กวัยก่อนเรียน คือขั้นพัฒนาการของเด็กที่เจริญมาถึงระดับหนึ่งของวุฒิภาวะทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ซึ่งจะพื้นฐานให้เด็กมีความสามารถที่จะทำหรือเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ได้อย่างราบรื่น

สถาบันวิจัยสังคม (2542) การที่เด็กต้องการเรียนรู้สิ่งใด เป็นสิ่งที่แสดงให้ทราบว่าเด็กที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ให้ลึกซึ้งกว้างขวางขึ้นเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการเรียนรู้ของเด็กที่มีมาก่อน ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ให้เด็ก จึงควรทำในทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

สรุปได้ว่า ความพร้อมคือความเจริญของระดับวุฒิภาวะด้านต่างๆ ของเด็ก โดยที่เด็กจะนำประสบการณ์ที่มีมาก่อนในการเรียนรู้หรือทำสิ่งใหม่ๆ ได้ในขั้นต่อไป

4.2. ความพร้อมด้านต่างๆและแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆของเด็กแรกเกิด-6 ปี

● พฤติกรรมและสังคม

ตัวอย่างความพร้อมทางพฤติกรรมและสังคมของเด็กแรกเกิด-2ปี (Nurss ,1987)

- สนใจสิ่งต่างๆ
- ตอบสนองและมีความคุ้นเคยกับผู้ใกล้ชิด
- แสดงออกถึงความต้องการ และแสดงความต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือ
- จะชอบเล่นกับผู้ใกล้ชิด และต้องการการโอบอุ้มแสดงความรัก
- จะนั่งอยู่ใกล้กับเด็กคนอื่นแต่ยังไม่เล่นด้วยกัน

- ให้ความสำคัญต่ออารมณ์และท่าทีของผู้อื่น

ตัวอย่างความพร้อมทางพฤติกรรมและสังคมของเด็ก 3-6 ปี (Nurss ,1987)

- รับผิดชอบในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้สำเร็จ
- แบ่งปันของเล่นและรักษาของของตนให้อยู่ในสภาพที่ดี
- รู้กฎระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น
- แยกแยะระหว่างการเล่นและการทำงาน
- รู้จักกาลเทศะว่าอะไรควรทำและอะไรไม่ควรทำ
- สามารถเข้ากลุ่มเพื่อน เป็นตัวของตัวเอง และสามารถช่วยเหลือตนเองได้

แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านสังคม (จิรพร ศรีวัฒนากุลกิจ, 2542)

- การให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อประสบความสำเร็จในการทำงาน
- ฝึกความเป็นระเบียบวินัยและการรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง จากกิจกรรมศิลปะ การเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม หน้าที่และการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การปฏิบัติตามตารางกิจกรรม กิจกรรมประจำวันและการช่วยเหลือตนเอง
- การให้เด็กเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- การรู้จักรอคอยตามลำดับ
- การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น
- การเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพและมารยาทที่ดี มีมารยาทไทยๆ การทำความเคารพ ไหว้ และทักทาย การกราบพระและกราบผู้ใหญ่ การรับของ การกล่าวขอบคุณ ขอโทษ
- การสื่อความหมายของผู้อื่น สามารถใช้ภาษาในการติดต่อ สื่อความหมาย ความต้องการของตนเองได้

● ร่างกายและประสาทสัมผัส

ตัวอย่างความพร้อมทางร่างกายและประสาทสัมผัสของเด็กแรกเกิด-2 ปี (Nurss ,1987)

- ควบคุมส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ เช่น ชันคอ หัวตั้งตรง การใช้มือและเท้า
- นอนหงาย นอนคว่ำ พลิกตัว
- คลาน คูกเข้า ย่อตัวเก็บของ
- นั่งอย่างมั่นคง
- เดินไปข้างหน้า เดินถอยหลัง และเดินไปข้างๆ
- ขึ้นบันได แต่ยังไม่สามารถก้าวสับขาได้ และต้องมีคนคอยช่วยพยุง
- ปีนป่ายขึ้นลงเก้าอี้ เติงนอน
- การทำกิจกรรม 2 อย่างในเวลาเดียวกัน เช่น เดิน โบกมือ

- ถือขูดนม และถือน้ำที่มีน้ำอยู่ด้วยตัวเอง
- ช่วยเหลือตัวเองในการจับถ้วย และการรับประทานอาหาร
- แปร่งฟัน
- แต่งตัว
- แสดงให้เห็นว่ามีความถนัดในการใช้มือข้างใดข้างหนึ่ง
- ชี้อักษรยาน 3 ล้อ

ตัวอย่างความพร้อมทางร่างกายและประสาทสัมผัสของเด็กอายุ 3-6 ปี (Nurss, 1987)

- ใช้กล้ามเนื้อใหญ่-ย่อยได้ เช่น เดิน วิ่ง ซิดเขียน
- ตาและมือสัมพันธ์กัน สามารถหยิบจับสิ่งของชิ้นเล็กๆ ได้
- แยกแยะสิ่งที่เหมือนกันและต่างกัน

แนวทางในการปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย (จิรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ, 2542)

- การให้เด็กได้ฝึกทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เช่น การเล่น ออกกำลังกายกลางแจ้ง และการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้อย่างเสรี อุปกรณ์ที่จัดให้เด็กเล่น ได้แก่ บ่อทราย ชิงช้า กระดานลื่น กระดานหก ม้าหมุน ม้าโยก เครื่องเล่นสนามต่างๆ
- การให้เด็กได้ฝึกทักษะในการใช้กล้ามเนื้อย่อย โดยการหาของเล่นที่มีรูปทรงต่างๆ มาให้เด็กจับเล่น ให้เด็กต่อท่อนไม้เป็นรูปทรงต่างๆ การใส่และถอดชิ้นส่วนที่นำมาต่อกันได้สนิท การปั้นดินเหนียวหรือดินน้ำมัน การวาดภาพ ระบายสี การฉีก ปะ พับ การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ
- การให้เด็กได้ฝึกทักษะในการใช้ประสาทสัมผัส ดังนี้
 - ฝึกการใช้สายตา เช่น หาววัสดุมาแขวนให้ดู ให้รู้จักการกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา ให้ดูหนังสือภาพที่มีอักษรตัวโต
 - ฝึกการพูด ให้ออกเสียงคำได้ถูกต้องชัดเจน ให้โอกาสเด็กเล่าเรื่องที่เขาสงสัย ฝึกพูดให้เป็นประโยค และมีความหมายตรงตามที่ต้องการได้
 - ฝึกประสาทหู ให้เด็กรู้จักเสียงต่างๆ เช่น เสียงดนตรี คำหรือประโยคที่มีเสียงต่างกัน การฝึกให้ฟังผู้อื่นได้เข้าใจด้วยการให้ฟังเพลงหรือท่องกลอน คำคล้องจอง ให้เล่นเกมง่ายๆ ที่ฝึกประสาทหู
 - ฝึกเตรียมการอ่าน ด้วยการนำของจริงหรือภาพมาให้ดู การพูดคุยเชิงเล่าหรืออธิบายให้เข้าใจ การสังเกตขนาด ปริมาณ รูปทรง ความแตกต่างและความคล้ายกัน
- การให้เด็กฝึกสุขนิสัย ในเรื่องการระวังรักษาความสะอาด เช่น การอาบน้ำ การล้างมือก่อน-หลังรับประทานอาหาร การแปร่งฟัน

- การฝึกด้านอนามัยและการระวังรักษาความปลอดภัย ในเรื่องการรักษาอนามัยของตนเอง การขับถ่าย การพักผ่อน เช่น ให้ออนตอนบ่ายวันละประมาณ 2 ชั่วโมง ตลอดจนการให้อาหารที่มีคุณค่า ถูกส่วนและพอเพียงต่อความต้องการของวัย

● สถิติปัญญาและภาษา

ตัวอย่างความพร้อมทางสถิติปัญญาและภาษาของเด็กแรกเกิด-2 ปี (Nurss ,1987)

- สามารถเปล่งเสียงและพูดเป็นคำๆ ได้
- แยกแยะความแตกต่างระหว่างคนและสิ่งของ
- เลียนเสียงต่างๆ และเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่
- แก้ปัญหาง่ายๆ ได้
- สนใจรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ
- บอกอารมณ์หรือความต้องการ โดยใช้คำพูด
- เข้าใจคำสั่งและคำถาม และทำตามคำสั่งได้
- เรียนรู้คำและเชื่อมโยงกับท่าทางเช่น ไม่= สิ้นหัว
- รู้จักสีและรูปร่างต่างๆ
- ทดลองทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้ได้ผลออกมา
- พูดคำศัพท์ต่างๆ ได้มากกว่า 20 คำ
- รู้จักชื่อตัวเอง ชื่อพ่อแม่พี่น้อง และเพื่อน
- ต่อภาพจิกซอร์ที่มีมากกว่า 6-12 ชิ้น

ตัวอย่างความพร้อมทางสถิติปัญญาและภาษาของเด็กอายุ 3-6ปี (Nurss ,1987)

- สามารถบอกความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้
- เข้าใจคำ และเข้าใจประโยคยาวๆที่ได้รับฟังจากการเล่านิทาน และคำพูดสนทนา โดยถ้าเด็กได้รับการฝึกหัดโดยการอ่านหนังสือนิทานสนุกๆ จะทำให้เด็กมีพัฒนาการในด้านสถิติปัญญามากยิ่งขึ้น

แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านสถิติปัญญา (จิรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ, 2542)

- การรับรู้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การชิม การมอง การดม การสัมผัสและการฟัง การวาดภาพ ฝึก ตัด ปะ ร้อย ประดิษฐ์ การสังเกต การทดลอง ความเหมือน ความแตกต่างของวัสดุต่างๆ การฝึกฟังเสียงดนตรี และคำที่แตกต่างกัน การสังเกตสิ่งที่ขาดหายไป และสิ่งที่สัมพันธ์กัน การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การฝึกคิดแก้ปัญหา การนับ การแบ่งจำนวน การปรับตัวในการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นกลุ่ม การรวบรวมข้อมูลและการฝึกทดลองแก้ปัญหา

- การฝึกคิดสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวตามจินตนาการตามเพลง การทำงานศิลปะ เช่น การวาดภาพ ฯลฯ การฟังนิทาน การเล่าเรื่องตามจินตนาการ
- การฝึกความจำ จดจำสิ่งที่หายไป จดจำลักษณะของวัสดุต่างๆ ที่ได้พบเห็นมา จำคำศัพท์ใหม่ๆ ที่ได้รับ จำคำพูดหรือประโยคสั้นๆ คำคล้องจอง คำกลอน เป็นต้น
- เพิ่มพูนระยะความสนใจ ฝึกท่องคำคล้องจองที่มีจำนวนคำมากขึ้น ฟังนิทาน เรื่องราวที่ยาวนานขึ้น ทำกิจกรรมที่ใช้เวลามากขึ้น
- พัฒนาการสื่อความหมายโดยใช้ภาษา ฝึกความพร้อมในการฟัง ฝึกฟังคำสั่งและสามารถปฏิบัติตามได้ การเล่นที่เสริมประสบการณ์ทางภาษา เช่น ร้องเพลง ท่องคำกลอน เป็นต้น
- สนใจในสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว เช่น บ้าน โรงเรียน ชุมชน สิ่งที่อยู่รอบๆตัว พืช สัตว์ น้ำ ดิน ทราย กลางวัน กลางคืน ฤดูกาล เป็นต้น

● ความพร้อมด้านอารมณ์และจิตใจ

ตัวอย่างความพร้อมด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กแรกเกิด-2 ปี (Nurss, 1987)

- มีอารมณ์ที่หลากหลายมากขึ้น เช่น กังวล กลัว ดีใจ รัก
- มีช่วงความสนใจ แต่เป็นช่วงสั้นๆ

ตัวอย่างความพร้อมด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กอายุ 3-6 ปี (Nurss, 1987)

- สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
- มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
- สามารถอดทน รอคอย และอดกลั้นได้
- ควบคุมตนเองในการเล่น การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
- มีช่วงความสนใจเพิ่มเติม

แนวทางการปฏิบัติการเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์และจิตใจ (จิรพร ศรีวัฒนากุลกิจ, 2542)

- การให้เด็กได้ผ่อนคลายความเครียด มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข โดยการวาดภาพ งานศิลปะ การใช้สี การพิมพ์ภาพ การปั้น นึก คัด ปะ ร้อย และประดิษฐ์สิ่งต่างๆ การฟังนิทานและเรื่องราว การร้องเพลง ท่องศัพท์คล้องจอง
- การให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นๆ การรู้จักรอคอยและลำดับก่อนหลัง การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความขยัน ความอดทน ความซื่อสัตย์ การประหยัด การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา และความสามัคคี

- การให้คำชมเชยในพฤติกรรมที่พึงปรารถนา การให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแล กอด รัด อุ้มชู หยอกล้อ

สรุปว่า ความพร้อมของเด็กแรกเกิด-2 ปี และเด็กอายุ3-6 ปีนั้น ในด้านพฤติกรรม สังคม ร่างกาย ประสาทสัมผัส สติปัญญา ภาษา อารมณ์และสังคมนั้น จะมีความแตกต่างกันอย่างมากและเห็นได้ชัด ดังนั้นในการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมให้กับเด็กทั้ง 2 ช่วงอายุนั้น จะต้องจัดให้ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กทั้ง 2 ช่วงอายุมีความพร้อมในการเรียนรู้และทำกิจกรรมในขั้นต่อไป

5. การจัดการการเรียนรู้และประสบการณ์สำหรับเด็ก

การจัดการการเรียนรู้และประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ในที่นี้จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือการจัดให้กับเด็กแรกเกิด-2ปี ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการจัดกิจวัตรประจำวันที่ถูกจัดเตรียมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการจัดให้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี ซึ่งจะแตกต่างจากการจัดกิจกรรมให้กับเด็กแรกเกิด-2 ปี กล่าวคือการจัดการศึกษาแก่เด็ก3-6 ปี จะจัดขึ้นเพื่อพัฒนาให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นการปูพื้นฐานวิชาต่างๆ โดยจัดในรูปแบบของการให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง

5.1. การจัดการการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับเด็กแรกเกิด-2 ปี

เป็นการจัดการการเรียนรู้และประสบการณ์ ที่อยู่ในรูปแบบของกิจวัตรประจำวัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

เอกสารประกอบการอบรมครูพี่เลี้ยง ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพครูพี่เลี้ยง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนวทางในการจัดการการเรียนรู้และประสบการณ์สำหรับเด็กแรกเกิด-3 ปี ไว้ดังนี้

1. ครูหรือผู้ดูแลเด็กจะต้องคำนึงถึงความสำคัญของกิจวัตรประจำวันว่าเป็นเสมือนประสบการณ์ ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และทักษะ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้จากการรับประทานอาหารด้วยมือหรือช้อน การดื่มน้ำจากถ้วย การจับถ้วย การเปลี่ยนผ้าอ้อม การแต่งตัว การแต่งตัว เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นกิจวัตรประจำวันจะต้องวางแผนจัดเตรียมให้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจ
2. จะต้องสนับสนุนให้เด็กเล่นและเป็นแบบอย่างในการเล่นตามจินตนาการกับการเล่นของเล่นต่างๆ เช่น การเล่นตุ๊กตา การเล่นสมมุติดื่มน้ำจากถ้วย นอกจากนี้ควรจัดของเล่นที่เด็กๆ ชอบและมีโอกาสที่จะเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่ม นอกจากนั้นของเล่นควรมีความหลากหลาย

3. อ่านหนังสือให้เด็กฟังบ่อยๆ อาจให้เด็กนั่งดักหรืออ่านให้ฟังในกลุ่มย่อย 2-3 คน นอกจากนี้ควรร้องเพลง เล่นกับนิ้วมือ แสดงบทบาทสมมุติตามเนื้อเรื่องในนิทานกับเด็ก
4. ให้เด็กได้เล่นกับวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ เช่น สีเทียนขนาดใหญ่ สีน้ำกับกระดาษแผ่นใหญ่ และไม่ควรนำวัสดุที่เป็นอาหารมาให้เด็กเล่น เพราะจะสร้างความสับสนและแยกไม่ออกว่าสิ่งใดเป็นอาหาร สิ่งใดไม่ใช่อาหาร
5. ให้โอกาสเด็กวัย 2 ปี เล่นกลางแจ้ง เล่นน้ำ เล่นทรายเป็นประจำทุกวัน
6. ให้เด็กวัยแรกเกิด-3 ปี เรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตาหู จมูกดมกลิ่น ลิ้น ชิมรส ผิวหนังสัมผัส ดังนั้นเป็นหน้าที่ครู ผู้ดูแลเด็ก ที่จะต้องให้โอกาสเด็กทำกิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

ตัวอย่างการจัดสาระและการเรียนรู้ให้แก่เด็กแรกเกิด-2 ปี เพื่อการส่งเสริมพัฒนาสติปัญญาของเด็ก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมศาสนา : 317)

วัย	พัฒนาการ	การกระตุ้น กิจกรรม และของเล่น
แรกเกิด - 6 เดือน	1. พัฒนาการด้านการเลียนแบบและการใช้มือ 2. พัฒนาการในการใช้ภาษา	<ul style="list-style-type: none"> - แขนวของเล่นเบาๆ มีสีสันสวยงามไว้ข้างแปลแล้วค่อยๆ เลื่อนเข้ามาตรงกลาง - เขย่าของเล่นที่มีเสียง - เอาของเล่นให้หัดคว้า จับ ดึงของเล่นที่ร้อยเชือก แขนวไว้ใกล้มือ - ให้เล่นหรือสัมผัสของเล่นที่ทำด้วยยางผ้า ของเล่นประเภทอ่อนนุ่ม และผิวที่ไม่เคลือบสี ที่อันตรายเพราะเด็กมักเอาใส่ปาก - ของเล่นหรือก้อนไม้ขนาด 1-2 นิ้ว สีต่างๆ ให้เด็กคว้าจับหรือเปลี่ยนมือ - ใช้ของเล่นที่มีเสียงต่างๆ เช่นกระดิ่ง กลอง ของเล่นที่บีบมีเสียง แสดงการเล่นให้เด็กดูว่าทำให้เกิดเสียงได้อย่างไร

วัย	พัฒนาการ	การกระตุ้น กิจกรรม และของเล่น
6-12 เดือน	<p>1. พัฒนาการในการเลียนแบบและการใช้มือ</p> <p>2. พัฒนาการในด้านภาษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พุดด้วยขณะที่ให้นมหรือป้อนอาหาร เปลี่ยนผ้าอ้อม กล่อมนอน อาบน้ำ แต่งตัว ฯลฯ - เลียนเสียงที่เด็กทำ - ในขณะที่เด็กตื่นอยู่ ควรวางเด็กให้อยู่ในห้องที่มีคนอื่น ๆ อยู่ด้วย - เมื่อเด็กทำเสียงออกจากคอ ให้เลียนเสียงตามที่เด็กทำ เพื่อให้เด็กมีการทำเสียงเล่นตอบ - ของเล่นขนาดต่างๆ ไม่แตกหักง่าย เช่น ก้อนไม้ ลูกบาศก์ ที่มีสีต่างๆ สำหรับให้เด็กหยิบ - ขณะอาบน้ำในอ่าง หาของเล่นที่ลอยน้ำได้ - กระตุ้นให้เด็กรู้จักสำรวจส่วนต่างๆ ของร่างกายด้วยการให้มองมือและเท้าของตน - ให้เด็กรู้จักการเล่นแบบสัมพันธ์กับคนอื่น เช่น เล่นเกมตบแฉะ กลิ้งลูกบอล - ให้เด็กหยิบของใส่กล่อง หรือกระป๋องขวด แล้วเทออก - ร้องเพลงเด็ก - ใช้คำพูดหรือท่าทางประกอบด้วยขณะทำกิจกรรมต่างๆ กับเด็ก

วัย	พัฒนาการ	การกระตุ้น กิจกรรม และของเล่น
1-2 ปี	<p>1. พัฒนาการในด้านการเขียนแบบและการใช้มือ</p> <p>2. พัฒนาการในด้านภาษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ชี้ออกวัตถุหรือบุคคลเมื่อพูดคำเหล่านั้น - ใช้หนังสือสำหรับเด็กที่มีรูปภาพขนาดใหญ่ชัดเจนให้เด็กดูภาพ - ให้เด็กขีดเขียน หรือระบายสี - ใช้ก้อน ไม้ขนาดและรูปร่างต่างกัน ให้เด็กใช้ต่อ - ใช้ของเล่นที่เด็กใช้ปาได้ไม่แตกหัก - หากลองสำหรับเด็กเก็บรวบรวมของเล่น - ใช้ของเล่นที่แกะออกและสวมใส่กันได้ - เพื่อฝึกการสมดุลและการควบคุมกล้ามเนื้อมือ - ใช้กระบะทรายและของเล่นที่ใช้กับทราย เช่น พลั่ว ถึง ฯลฯ - พูดคุยและให้เวลาเด็กที่จะได้ตอบ - ชี้อัตถุสิ่งของของเด็กคุ้นเคย ขณะที่เรียกชื่อของนั้นๆ - จับมือเด็กที่จับหรือชี้ที่ส่วนต่างๆของร่างกาย และสอนให้ออกชื่อ - ทำท่าง่ายๆ ให้เด็กเลียนแบบตาม - ให้รางวัลหรือชมเชยเมื่อเด็กใช้ถ้อยคำพูดแทนการแสดงท่าทาง - ให้เด็กดูรูปภาพตามหนังสือ ชี้ให้คุณและให้เด็กชี้ตามที่บอก
2-3 ปี	1. พัฒนาการด้านการเขียนแบบและการใช้มือ	<ul style="list-style-type: none"> - ก่อสร้างโดยใช้ก้อน ไม้ขนาดต่างๆ - วางเรียงก้อน ไม้ที่มีขนาดเรียงตามลำดับ

วัย	พัฒนาการ	การกระตุ้น กิจกรรม และของเล่น
	2. พัฒนาการด้านภาษา	<ul style="list-style-type: none"> - วางกล่องไม้ กล่องพลาสติก ที่มีขนาดเรียงซ้อนใส่กันได้ - เล่นเทน้ำ หรือทราย ใส่ขวดหรือภาชนะ - ใช้ดินน้ำมัน แป้งโดว์ สีต่างๆ ปั้นให้เป็นรูปร่างต่างๆ - จับคู่กระดุมขนาดใหญ่ เล็ก หรือสิ่งต่างๆ - ระบายสี วาดรูป เช่น วาดรูปคนที่มีส่วนต่างๆ ของร่างกาย - ตัดรูปภาพแล้วประกบเข้ากันอย่างเดิม - ต่อจิกซอร์ที่มีขนาดใหญ่ 2-4 ส่วน - อ่านนิทานสั้นๆ ที่มีรูปภาพประกอบให้เด็กฟัง - เล่านิทาน นิยายสำหรับเด็ก - เปิดแผ่นเสียงนิทาน หรือเพลงให้เด็กฟัง - ตอบคำถามทุกคำถามของเด็ก - สอนเด็กร้องเพลงง่ายๆ หรือท่องกลอนง่ายๆ - ให้เล่นเกมเลือกสี หรือแยกสีต่างๆ

5.2. การจัดสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับเด็กอายุ3-6 ปี

การจัดสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ให้แก่เด็ก3-6 ปี นั้นจัดขึ้นเพื่อพัฒนาให้ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นการปูพื้นฐานวิชาต่างๆ โดยจัดในรูปแบบของการให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง

นอกจากการจัดประสบการณ์แล้วเราสามารถนำการเล่นมาช่วยในการพัฒนาเด็กได้อีกด้วย เพราะการเล่นเป็นวิธีการ หรือทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง การเล่นจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสตอบสนองความสนใจและความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่ง การเล่นจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกพอใจ สนใจ รู้สึกเป็นอิสระและเกิดความเพลิดเพลิน

การจัดกิจกรรมการเล่น ควรจัดในลักษณะของการเรียนปนเล่นให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในวัยนี้มากที่สุด และควรจัดในรูปของการเตรียมความพร้อมหรือการจัดสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทางในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ดังนี้คือ (สุมนา พานิช, 2531)

1. ศิลปะ

เป็นสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่างๆ เป็นเครื่องมือดังนี้ (กรมวิชาการ, 2540)

- การวาดภาพระบายสี
- การเล่นกับสี
- การพับ ฉีก ปะ
- การปั้น
- การประดิษฐ์เศษวัสดุ

2. ดนตรี กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ

เป็นกิจกรรมซึ่งเกี่ยวกับดนตรี และนาฏศิลป์ทุกแขนง ซึ่งได้แก่ขับร้อง เล่น ดนตรี (เฉพาะเครื่องเคาะ) การเคลื่อนไหวดังนี้

- ดนตรี เด็กควรจะได้ยินเพลงที่ด้อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการขับร้อง
- การเล่นดนตรี เด็กควรจะได้ทดลองเครื่องดนตรีหลายชนิด
- กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

3. กิจกรรมกลางแจ้ง

เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่-ย่อย และการทำงานประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ การเล่นกลางแจ้งเป็นการตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ช่วยให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง อารมณ์ จิตใจเบิกบาน สดชื่น แจ่มใส มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กและผู้ใหญ่ ทำให้รู้บทบาทของการเล่นและการอยู่ร่วมกัน กิจกรรมกลางแจ้ง ได้แก่ เครื่องเล่นสนาม เล่นของเล่นประเภทลาก เข็น ชูม เล่นทราย เล่นน้ำ เล่นเกม และการละเล่นพื้นเมืองต่างๆ

4. กิจกรรมเสรี

เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่น มุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ที่จัดไว้ภายในห้อง เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เช่น มุมวิทยาศาสตร์ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมดนตรี มุมหมอ มุมเล่นน้ำ มุมเล่นทราย เป็นต้น

- มุมวิทยาศาสตร์หรือธรรมชาติศึกษา
- มุมบ้าน
- มุมบล็อก
- มุมหนังสือ
- มุมเล่นน้ำหรือมุมเล่นทราย
- เกมการศึกษา
- อุปกรณ์ของเล่น เช่น หนังสือ รูปภาพ ของเล่นที่ทำให้เกิดเสียง ลูกบอลผ้า ของลาก จู๋ง บล็อกขนาดต่างๆ วัสดุในการวาดภาพระบายสี ดนตรีประเภทเครื่องเคาะ เครื่องเขย่า เป็นต้น

5.3. ข้อควรคำนึงในการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กทารกและวัยเตาะแตะ (แรกเกิด-3 ปี)

ในการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ (แรกเกิด-3 ปี) อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2543) ได้เสนอสิ่งๆ ที่ควรคำนึงในการจัด โปรแกรมให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการและความพร้อมของเด็กดังต่อไปนี้

1. จำนวนครู ผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยง ควรจะมีจำนวนที่เพียงพอ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรักเด็ก สังเกตความต้องการของเด็ก และผสมผสานประสบการณ์ที่เด็กเรียนรู้ จะต้องตอบสนองความต้องการของเด็ก มีความอ่อนโยนและให้รางวัล ชมเชยเมื่อเด็กทำกิจกรรมสำเร็จ
2. จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยแก่เด็ก และสร้างบรรยากาศให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่นเหมือนอยู่ที่บ้าน มีการส่งเสริมความรู้โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ และจัดอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น มีบริเวณที่เล่นของเล่นนุ่มๆ ที่ทำด้วยผ้า (Soft Toy) มีบริเวณเงียบๆ ในการดูภาพหรือเล่นของเล่น และมีบริเวณที่กว้างพอสำหรับการออกกำลังกาย เป็นต้น
3. มีอุปกรณ์เครื่องเล่นที่หลากหลาย เช่น ของเล่น อุปกรณ์ที่จะส่งเสริมพัฒนาทักษะตั้งแต่ระดับง่าย-ยาก ของเล่น หรืออุปกรณ์ที่ส่งเสริมจินตนาการและการแก้ปัญหา ซึ่งเด็กจะใช้เวลาเล่นเป็นตัวช่วยให้เกิดการเรียนรู้ อีกทั้งยังส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ อีกด้วย
4. กิจกรรมหรือเกม ควรมีความเหมาะสมกับตัวเด็ก ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สร้างเสริมให้เด็กเกิดสมาธิ ความตั้งใจและสร้างเสริมความคุ้นเคยและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กด้วยกัน และเด็กกับผู้ใหญ่ เช่น เกมจ๊ะเอ๋ เกมซ่อนหา
5. ควรจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะทางภาษาและประสาทสัมผัส ทำให้เด็กสามารถสื่อสารกับผู้อื่น และกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสจับต้องสิ่งของหรือ ได้ยินเสียง นั้น จะทำ

ให้เด็กฝึกการสังเกตและการใช้ประสาทสัมผัส เช่นการฟังเสียงเพลง ซึ่งจะช่วยพัฒนาสติปัญญา และอารมณ์ของเด็ก

6. ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยควรเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก มีความน่าสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาทักษะ ความสามารถใหม่ๆ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ใหญ่ ได้เห็นพัฒนาการของเด็กแต่ละคนว่ามีความปกติหรือไม่
7. ควรจัดห้องให้มีที่ทำกิจกรรมได้บ่อยๆ โดยจัดช่วงเวลาอิสระให้แก่เด็กในการทำกิจกรรมตามใจชอบ เพื่อค้นพบสิ่งใหม่ๆด้วยตัวเองตามความถนัดและเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในการเล่นและทำกิจกรรม โดยผู้ใหญ่ไม่ควรที่จะเข้าไปรบกวนหรือชี้นำ
8. ควรจัดให้มีช่วงเวลาสั้นๆสำหรับทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้เด็กได้มาพบปะและทำกิจกรรมด้วยกัน เช่น การฟังเพลง กิจกรรมออกกำลังกายประกอบดนตรี ในช่วงเวลาสั้นๆ 5-10 นาที กิจกรรมเหล่านี้ จะช่วยให้เด็กรู้จักที่จะทำกิจกรรมร่วมกันและยังทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลินอีกด้วย
9. ควรจัดให้เด็กมีช่วงเวลาที่เงียบในการทำกิจกรรมที่ไม่มีเสียงดังรบกวนหรือการพักผ่อน ซึ่งการพักผ่อนถือเป็นสิ่งสำคัญต่อเด็กมาก การทำกิจกรรมที่ไม่วุ่นวายยังจะทำให้เด็กได้มีเวลาเป็นตัวของตัวเองและมีสมาธิในการทำกิจกรรม และยังเป็นเวลาที่เหมาะสำหรับผู้ใหญ่ที่จะคอยดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด โดยการสัมผัส เช่น อุ้ม กล่อมเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความใกล้ชิด มีความอบอุ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กเล็กต้องการเป็นอย่างยิ่ง
10. จัดช่วงเวลาให้ผู้ใหญ่ได้สังเกต และบันทึกพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เพื่อใช้รายงานพัฒนาการและแสดงภาวะการเจริญเติบโตของเด็กในแต่ละช่วงอายุเพื่อติดตาม ประเมินผลพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กด้วย
11. บุคคลรอบๆตัวเด็กจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเด็ก ซึ่งเด็กจะรู้ได้จากการสังเกตและความรู้สึกของตัวเอง
12. การจัดกิจกรรมประจำวันแก่เด็กทำให้มีกิจกรรมที่ซ้ำๆกันทุกวัน เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้แก่เด็กและทำให้ผู้ใหญ่เกิดความมั่นใจในการเลี้ยงดูเด็ก โดยกิจกรรมนั้นควรจะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความต้องการพื้นฐานที่เด็กต้องการและควรจะได้รับ อีกทั้งเด็กยังจะได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ในเวลาเดียวกัน เช่น ในขณะที่อาบน้ำ พี่เลี้ยงอาจจะพูดคุยกับเด็ก และเด็กจะได้รู้จักร่างกายของตนเองดีขึ้น

หรรษา นิลวิเชียร (2535) ได้กล่าวถึงแนวทางในการวางแผนหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก โดยยกตัวอย่างแนวทางของสมาคมปฐมวัยศึกษาแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (NAEYC) ดังนี้ คือ

- หลักสูตรที่เหมาะสมนั้น ควรเป็นหลักสูตรที่พัฒนาเด็กในทุกๆด้าน โดยใช้ในรูปแบบการผสมผสานบูรณาการที่จะทำให้เด็กมีความรู้ที่กว้างขึ้นในหลายๆ ด้าน
- การวางแผนหลักสูตรหรือกิจกรรมนั้น จะขึ้นอยู่กับ การสังเกตเด็ก สังเกตพัฒนาการของเด็กและความสนใจ ความต้องการ อายุ และข้อมูลอื่นๆของเด็กแต่ละคน
- หลักสูตรหรือกิจกรรม จะเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อเด็กได้ทดลองปฏิบัติ หรือเล่นในสิ่งที่เขากำหนดขึ้นมาเอง
- กิจกรรมควรมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก และมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และเด็กมีประสบการณ์ตรงจากการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง
- ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ความสนใจ ความสามารถของเด็ก มากกว่าที่จะสนใจถึงอายุของเด็ก อีกทั้งยังจำเป็นที่จะต้องช่วยส่งเสริม กระตุ้นพัฒนาการเด็กที่มีความแตกต่างจากเด็กอื่นๆ ในกลุ่ม
- ควรใช้กิจกรรมและอุปกรณ์หลายๆ แบบ โดยควรเพิ่มความซับซ้อนและเรียงลำดับจาก ความง่ายไปสู่ยากตามลำดับ เพื่อเพิ่มความท้าทายในการทำกิจกรรม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาสติปัญญาและทางด้านอารมณ์ คือสร้างความอดทนในการทำกิจกรรม
- ควรจัดอุปกรณ์และกิจกรรมหลายรูปแบบและเปิดโอกาสให้เด็กได้มีสิทธิเลือกและทำกิจกรรมที่เขาต้องการ โดยอนุญาตให้เด็กทำกิจกรรมโดยอิสระ
- ควรจัดอุปกรณ์และของเล่นที่ให้เด็กทุกคนได้ทำกิจกรรมโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติและวัฒนธรรม เพื่อให้เด็กยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนในสังคม
- ควรจัดเตรียมเวลาพักผ่อนและเวลาในการทำกิจกรรมที่มีความสมดุล และเหมาะสม

- ควรจัดกิจกรรมกลางแจ้งให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กฝึกการใช้กล้ามเนื้อใหญ่และย่อย และยังให้เด็กเรียนรู้สิ่งรอบๆตัวโดยที่มีอิสรภาพจากการควบคุมของผู้ใหญ่และการอยู่แต่ในห้อง

5.4. การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยต่างๆของประเทศสหรัฐอเมริกา (हररषषष ढलवलषषष, 2535) เด็กทารก (แรกเกิด-2 ปี)

การเรียนรู้ของเด็กทารก จะเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสและการได้รับประสบการณ์ต่างๆ จากสิ่งแวดล้อม ผู้ใหญ่ควรช่วยเด็กในการเรียนรู้ โดยการพูดคุยกับเด็ก ร้องเพลง อุ้มเด็กไปเที่ยวดูสิ่งต่างๆ และนำของเล่นมาให้เด็กจับต้อง นอกจากนั้น ผู้ใหญ่ ควรให้เวลากับเด็ก ให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีการสัมผัสอย่างอ่อนโยน และมีอารมณ์ที่มั่นคง เพื่อเด็กจะได้เกิดความไว้วางใจ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง อีกทั้งยังมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคมของเด็กทารก

เมื่อเด็กโตพอและสามารถช่วยเหลือตนเองได้แล้ว ผู้ใหญ่ควรฝึกเด็กให้ช่วยเหลือตนเอง เช่น กินข้าวเอง แต่งตัว ขับถ่าย อาบน้ำ และเปิดโอกาสให้พวกเขาได้ทำด้วยตัวเอง ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาพอสมควร ผู้ใหญ่จึงควรฝึกให้เด็กมีความอดทนและให้เด็กได้ประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือตนเอง

เด็กก่อนวัยเรียน (3-5 ปี)

การจัดกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เช่น กีฬา การเล่นเครื่องเล่นกลางแจ้ง อีกทั้งยังจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเด็กทางด้านภาษา เช่น การฟังนิทานสั้นๆ การเล่นละคร เมื่อเด็กโตขึ้น ก็ควรจะมีการพัฒนากล้ามเนื้อย่อย เพื่อใช้ในการขีดเขียน เขียนชื่อตนเอง วาดรูป และเริ่มเรียนคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานได้ ดังนั้นเราจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาโดยจะให้เด็กทำความรู้จักกับสระและพยัญชนะอย่างง่ายๆ โดยที่จะเป็นการปูพื้นความรู้ แต่ยังไม่ควรฝึกทักษะการเขียนให้กับเด็กในวัยนี้

6. การจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก

6.1. ความหมายของสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน

สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กเฉพาะกลางวันแก่เด็กอายุไม่เกิน 7 ปีบริบูรณ์ จำนวนเกินกว่า 5 คน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับผู้เลี้ยง และไม่ใช่อสถานพยาบาลหรือโรงเรียนอนุบาล โดยทั่วไป เราสามารถแบ่งเด็กตามอายุออกเป็น 2 ประเภท

1. วัยเด็กอ่อน อายุแรกเกิด-2 ปี
2. วัยเด็กเล็ก อายุ 2 ปี-7 ปี

งานวิจัยนี้จะขอก้าวถึงสถานเลี้ยงเด็กวัยเด็กเล็ก คือเด็กตั้งแต่อายุ 2-7 ปี ซึ่งสามารถช่วยตัวเองและพูดคุยเข้าใจบ้างแล้ว และมีร่างกายแข็งแรงพอที่จะเดินทางไป-กลับได้ทุกวัน

6.2. การจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน

การจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี โดยส่วนกลางยื่นขออนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กได้ที่ฝ่ายคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ ถนนกรุงเกษม ตำบลมหานาค อำเภอป้อมปราบ กรุงเทพมหานคร

6.2.1. การจัดสถานที่และอาคารรับเลี้ยงเด็ก

6.2.1.1. การจัดสถานที่ ควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

1. สถานรับเลี้ยงเด็กควรจัดตั้งอยู่ในย่านชุมชนใกล้ตัวเด็ก เพื่อสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ
2. ควรมีทางเข้าออกอาคาร โดยเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้สะดวกเมื่อเกิดอัคคีภัยหรือภัยวิบัติต่างๆ
3. ควรมีพื้นที่ว่างภายนอกอาคารพอสมควร เพื่อเป็นที่วิ่งเล่น หรือทำเป็นสนามเด็กเล่น
4. ควรมีรั้วล้อมรอบเป็นสัดส่วนของตัวเอง ป้องกันเด็กออกไปเล่นนอกบริเวณหรือไกลจากสายตา อันอาจเป็นอันตรายแก่เด็กได้

6.2.1.2. การจัดตัวอาคาร ภายในอาคารควรจัดให้มีห้องต่างๆ ดังนี้ คือ

1. ห้องเลี้ยงเด็ก สำหรับใช้เป็นที่เลี้ยงเด็กรวมทั้งการทำกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาเด็ก ซึ่งในห้องนี้ควรมีของเล่นต่างๆ พอสมควร
2. ห้องนอนเด็ก ใช้เป็นที่ให้เด็กพักผ่อนกลางวัน ซึ่งควรมีพื้นที่ที่มีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 1.94 ตารางเมตร และปริมาตรไม่ต่ำกว่า 5.94 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็ก 1 คน และมีอุปกรณ์ในการนอนพอสมควร เช่น หมอน ผ้าห่ม ที่นอน เป็นต้น
3. ห้องรับประทานอาหาร ให้เด็กใช้เป็นที่รับประทานอาหาร ทั้งอาหารว่าง และอาหารกลางวัน ซึ่งจะต้องมีอุปกรณ์และเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร เช่น จาน ช้อนส้อม แก้วน้ำ เป็นต้น
4. ห้องเด็กเจ็บป่วย เป็นห้องที่ใช้สำหรับเด็กป่วย เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อโรคไปสู่เด็กปกติ ซึ่งในห้องนี้จะต้องมีอุปกรณ์การนอน ตู้ยา ยาสามัญประจำวัน เป็นต้น
5. ห้องน้ำ ห้องส้วม เพื่อฝึกนิสัยการขับถ่าย ดังนั้นควรมีสุขภัณฑ์ที่มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็กอย่างน้อย 1 ที่ ต่อเด็ก 20 คน และมีลักษณะที่เหมาะสมกับเด็ก ให้เด็กรู้สึกสะดวกสบายในการเข้าไปใช้ เพื่อลดความกลัวในการใช้ห้องน้ำ ซึ่งห้องน้ำ และห้องส้วมนี้ไม่ควรอยู่ไกลจากห้องเลี้ยงเด็กมากนัก
6. ห้องเตรียมอาหาร มีเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร และมีการเก็บรักษาภาชนะที่สะอาด

6.2.2. กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย

การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ก็เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา และแบ่งเบาภาระในการเลี้ยงดูเด็กที่พ่อแม่ไม่มีเวลาเลี้ยงดู เนื่องจากต้องออกไปทำงาน นอกบ้าน โดยการพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น ก็มีหน่วยงานต่างๆหลายหน่วยงาน ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กมากมาย และมีกฎ ระเบียบข้อบังคับในการจัดตั้งของหน่วยงานนั้นๆ

ในที่นี้ จะขอกล่าวถึงกฎ ระเบียบ และข้อบังคับในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็กของกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งจัดศูนย์รับเลี้ยงเด็กในรูปของสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันที่เป็นแบบอย่างแก่เอกชนและทำหน้าที่ควบคุมดูแล อนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันแก่เอกชน ซึ่งมีส่วนที่จะนำไปใช้กับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กที่จัดโดยสถานประกอบการได้

6.2.2.1. กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ของกรมประชาสงเคราะห์

การจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก จำเป็นที่จะต้องมีความสอดคล้องตามกฎของกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 ที่ให้ใช้เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2515 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 89 ตอนที่ 190 วันที่ 13 ธันวาคม 2515 โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดศูนย์รับเลี้ยงเด็กดังนี้

ข้อ 1 ผู้ใดประสงค์จะจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็ก ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ตามแบบที่อธิบดีกำหนด เมื่ออธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้จัดตั้งได้ ให้ออกใบอนุญาตตามแบบซึ่งอธิบดีกำหนด

ข้อ 2 เจ้าของ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็ก ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (3) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- (5) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจของสังคม โรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง หรือโรคพิษสุราเรื้อรัง

ในกรณีนิติบุคคลเป็นเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก นิติบุคคลนั้นต้องตั้งผู้แทนซึ่งมีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้แทน

ข้อ 3 สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กจะดำเนินการได้ ต้องมีผู้ทำการที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเจ้าของหรือผู้แทนตามข้อ 2 ซึ่งระบุไว้ในคำขออนุญาต

เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก จะเป็นผู้ทำการเองได้

ข้อ 4 อาคารสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องจัดให้มีห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องครัว ห้องส้วม แยกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน และถ้ารับเลี้ยงเด็กเกินอายุเกินกว่าสองปี จะต้องจัดให้มีที่รับประทานอาหาร ที่เด็กเล่น กำหนดไว้เพื่อการนี้โดยเฉพาะ การจัดการสถานที่จะต้องมีสุขลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องครัว ห้องส้วม และบริเวณใช้สอยทั่วไป ภายในอาคารจะต้องมีแสงสว่างและช่องระบายอากาศอย่างพอเพียง
- (2) จะต้องจัดให้มีทางเข้าออกของอาคารโดยเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้โดยสะดวก เมื่อเกิดอัคคีภัย หรือภัยพิบัติอื่น
- (3) หน้าต่าง ประตู ห้องนอนเด็ก และห้องเด็กป่วยจะต้องติดมุ้งลวด
- (4) ถ้าสถานรับเลี้ยงเด็ก เลี้ยงดูเด็กในวัยต่างๆ ไว้รวมกัน ต้องแยกห้องนอน ระหว่างเด็กอายุต่ำกว่าสองปี กับเด็กอายุเกินกว่าสองปี
- (5) ในกรณีเด็กอายุต่ำกว่าสองปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 1.65 ตารางเมตร และปริมาตรไม่ต่ำกว่า 4.94 ลูกบาศก์เมตรต่อเด็กหนึ่งคน
- (6) ในกรณีเด็กอายุเกินกว่าสองปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 1.94 ตารางเมตร และปริมาตรไม่ต่ำกว่า 5.94 ลูกบาศก์เมตรต่อเด็กหนึ่งคน
- (7) ในกรณีเด็กอายุเกินกว่าเจ็ดปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 2.47 ตารางเมตร และปริมาตรไม่ต่ำกว่า 9 ลูกบาศก์เมตรต่อเด็กหนึ่งคน
- (8) ห้องส้วมสำหรับเด็กอายุเกินกว่าสองปี จะต้องมีการถ่ายอุจจาระอย่างน้อย 1 ที่ต่อเด็กสิบคน สำหรับเด็กอายุเกินกว่าเจ็ดปี อย่างน้อยหนึ่งที่ต่อเด็กสิบคน

ข้อ 5 สถานสงเคราะห์ที่รับทั้งเด็กชายหญิง จะต้องจัดให้มีห้องนอน ห้องน้ำ ห้องส้วม สำหรับเด็กชายและเด็กหญิงต่างหากจากกัน

สถานสงเคราะห์เด็กที่มีเด็กเกินกว่าสามสิบคน ต้องมีบริเวณเนื้อที่ภายนอกอาคารสำหรับให้เด็กได้เล่นหรือพักผ่อนหย่อนใจตามสมควร

ข้อ 6 ในการดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก ผู้ทำการจะต้องรับผิดชอบจัดให้มีบริการและดูแลความเหมาะสมต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีผู้เลี้ยงดูเด็กในจำนวนที่สามารถเชื่อได้ว่าเด็กจะได้รับความคุ้มครองป้องกันจากอุบัติเหตุ หรืออันตรายอื่นใด อันเป็นการทำลายสุขภาพของเด็กอย่างร้ายแรง หรือเป็นภัยต่อชีวิตของเด็ก
- (2) ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อใดๆ ซึ่งอาจจะติดต่อไปถึงเด็กได้
- (3) จัดให้เด็กได้รับบริการพยาบาลหรือบริการแพทย์ เมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วย หรือมีอาการอื่นใด ซึ่งส่อให้เห็นว่าสมควรได้รับการพยาบาล
- (4) จัดให้เด็กได้รับประทานอาหารซึ่งมีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก
- (5) ดูแลให้ภาชนะ เครื่องใช้ในการรับประทานและประกอบอาหารอยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ
- (6) ดูแลให้อาหารที่เด็กรับประทานมีลักษณะสะอาด ปราศจากเชื้อโรค
- (7) ดูแลให้เครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้ในการหลับนอนของเด็กอยู่ในสภาพที่สะอาดเรียบร้อยตามสมควร
- (8) ดูแลให้มีการเก็บและกำจัดสิ่งปฏิกูล โดยเหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นที่แหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค

ข้อ 7 สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กจะต้องมีทะเบียนรายชื่อเด็ก ทะเบียนรับและจำหน่ายเด็ก สมุดแสดงรายการและเวลาอาหารประจำวันของเด็ก สมุดแสดงน้ำหนัก ความสูง การเจ็บป่วย การปลูกฝี ฉีดยา และบริการพยาบาลหรือแพทย์ที่จัดให้แก่เด็ก การเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด-2 ปี จะต้องจัดให้มีพยาบาล/แพทย์อย่างน้อย 1 คน ดูแล เป็นประจำ

ข้อ 8 สถานรับเลี้ยงเด็ก จะต้องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงของเด็ก แล้วบันทึกไว้ในสมุดตามข้อ 8 เมื่อเด็กเริ่มเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กและทุกๆ หนึ่งเดือนระหว่างที่เด็กได้รับบริการจากสถานรับเลี้ยงเด็ก

ข้อ 9 สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องจัดให้เด็กได้รับการปลูกฝี ฉีดยา เพื่อป้องกันโรคเกี่ยวกับเด็กให้ครบถ้วน หรือโรคติดต่อเมื่อมีความจำเป็น

ข้อ 10 ในกรณีที่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก เป็นโรคติดต่อ หรือมีการระบาดของโรคติดต่อในชุมชน หรือจังหวัดที่สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กตั้งอยู่

สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กจะต้องจัดให้เด็กในอุปการะได้รับการปลูกฝี ฉีดยาเพื่อป้องกันโรคนั้นๆ โดยมีชกซ์

ข้อ 11 ใบอนุญาตให้ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก ต้องแสดงไว้ ณ ที่เปิดเผยให้เห็นได้ง่ายในสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก และให้ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีที่ยื่นใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นต่ออธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้แจ้งต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด และยื่นคำขอรับใบแทนอนุญาตภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้ทราบว่าใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลาย

แบบคำขอรับใบอนุญาต และใบแทนอนุญาต ให้อธิบดีเป็นผู้กำหนดใบแทนใบอนุญาต ต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยเช่นเดียวกับใบอนุญาต

ข้อ 12 เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก ต้องจัดให้มีป้ายชื่อเป็นภาษาไทย ขนาดใหญ่พอเห็นได้ในระยะพอสมควรติดไว้ ณ ที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคาร

ข้อ 13 ค่าธรรมเนียมสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กให้เป็นไปตามอัตรา ดังนี้

1. ใบอนุญาตให้ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก 100 บาท
2. การต่อใบอนุญาต 50 บาท
3. ใบแทนใบอนุญาต 20 บาท

ข้อ 14 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก หรือเปลี่ยนแปลงผู้ทำการ ให้ผู้ขออนุญาตจัดตั้งแจ้งเป็นหนังสือขอความเห็นชอบต่ออธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดภายในเจ็ดวันก่อนแก้ไขเปลี่ยนแปลง

อัตราส่วน จำนวนเด็ก 1 คน ต่อพี่เลี้ยงเด็ก

- เด็กอายุ 0-2 ปี พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ต่อเด็กไม่เกิน 3 คน
- เด็กอายุ 2-3 ปี พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ต่อเด็กไม่เกิน 8 คน
- เด็กอายุ 3-4 ปี พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ต่อเด็กไม่เกิน 12 คน
- เด็กอายุ 4-6 ปี พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ต่อเด็กไม่เกิน 20 คน

6.2.2.2. คำแนะนำสำหรับการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน (อายุ 2-7 ปี)

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 และกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดทำคู่มือการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันไว้เป็นคู่มือสำหรับเอกชนที่จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

6.2.2.2.1. การดำเนินงานในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน

1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

เป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อ อัจฉาศัยดี มีความรักเด็ก มีความประพฤติดีและเป็นตัวอย่างแก่เด็กได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน สามารถแบ่งได้ดังนี้

- เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป : ดูแลรับผิดชอบภายในสถานรับเลี้ยงเด็กทั้งหมด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเด็ก เช่น พัฒนาการเด็ก กิจกรรมที่เหมาะสม จิตวิทยาเด็ก
- เจ้าหน้าที่อบรมเด็ก : จำนวน 1 คน ต่อเด็ก 10-15 คน จัดกิจกรรมและอบรมเลี้ยงดูเด็ก และมีความรู้หรือผ่านการอบรมเลี้ยงดูเด็กมาแล้ว และมีความรู้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6
- พี่เลี้ยงเด็ก : จำนวน 1 คนต่อเด็ก 30 คนดูแลเด็กในขณะที่รับประทานอาหาร ทำความสะอาดร่างกายเด็กและอื่นๆ
- คนทำครัว : ประกอบอาหารเลี้ยงเด็ก
- ภารโรง : ทำความสะอาดสถานรับเลี้ยงเด็ก ช่วยทำครัวและทำความสะอาดอื่นๆ

2. การรับเด็ก

มีวิธีการรับเด็กดังต่อไปนี้คือ

- รับเฉพาะรายที่จำเป็นจริงๆ
- ต้องมีบ้านพักที่ไม่ห่างไกลจากสถานรับเลี้ยงเด็ก และการเดินทางสะดวก เด็กไม่เหนื่อยจนเกินไป
- เด็กควรมีอายุระหว่าง 2 ½ -6 ปี ซึ่งสามารถพูดเข้าใจกันได้บ้างแล้ว สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และร่างกายมีความต้านทานโรคพอที่เดินทางไป-กลับได้

3.การจัดทำสมุดบันทึกเกี่ยวกับเด็ก

- จัดทำสมุดทะเบียนรับและจำหน่ายเด็ก เพื่อควบคุมจำนวนเด็ก ระบุชื่อ นามสกุล อายุ ชื่อบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ที่อยู่ วันที่รับเข้าและจำหน่ายออก
- จัดทำสมุดบันทึกประจำตัวเด็ก แยกเป็น
 - บันทึกเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของเด็ก เช่นการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การตรวจสุขภาพ และฉีดวัคซีนป้องกันโรค

- บันทึกเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กเป็นระยะๆ เช่นสติปัญญา อารมณ์ สังคม และพฤติกรรมที่แสดงออกมา รวมถึงการบันทึกการให้ความช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

4.อาหาร

จัดให้เด็กรับประทานอาหารเช้าครบถ้วน ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ซึ่งเป็นอาหารที่ทำได้ง่าย ไม่แพงแต่มีคุณค่า มีปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก โดยจะทำการเป็นตารางอาหารประจำวันติดไว้ภายในอาคาร

5. กิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกๆด้าน และเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนเข้าโรงเรียน ได้แก่

- การออกกำลังกาย การเล่นกลางแจ้ง
- เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต เพื่อให้เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเอง รู้จักสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว รู้จักการเล่นร่วมกันกับเพื่อน รู้จักตัวหนังสือ ตัวเลข และการนับเลข และรู้จักศิลปะ ดนตรี เป็นต้น

กิจกรรมแต่ละวันที่กำหนดเป็นตาราง

- 7.00 น. พี่เลี้ยงรับเด็กจากผู้ปกครองด้วยความขိ้มแย้ม ให้ความอบอุ่นและเป็นกันเองกับเด็ก นำเด็กเข้ากลุ่มหรือให้เล่นของเล่นที่ถูใจ
- 9.00 น. เข้าแถว เคารพธงชาติ สวดมนต์ แล้วแยกกลุ่มประกอบกิจกรรม เช่นเล่านิทาน จิตเขียนภาพ ระบายสี ปั้นดินน้ำมัน เล่นของเล่นต่างๆ กิจกรรมต่างๆเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องกำหนดเวลาแน่นอน อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความต้องการหรือความสนใจของเด็ก
- 10.00 น. ดื่มนม
- 10.30 น. แยกกลุ่มประกอบกิจกรรม เช่นสอนให้รู้จักตัวอักษร นับเลข กิจกรรมเข้าจังหวะ เล่นของเล่นต่างๆ
- 11.30 น. ล้างมือ รับประทานอาหารเช้า
- 12.00 น. แปร่งฟัน นอนพักผ่อน
- 14.00 น. ดื่มนม อาบน้ำ แต่งตัว
- 14.30 น. รับประทานอาหารว่าง
- 14.45 น. ออกเล่นกลางแจ้ง ศึกษาธรรมชาติรอบๆ ตัว
- 15.00 น. ผู้ปกครองรับกลับบ้าน

อัตราค่าบริการที่เก็บจากเด็ก

อัตราค่าบริการที่เก็บจากผู้ปกครองของเด็ก ขึ้นอยู่กับการจัดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก และระดับฐานะของครอบครัวเด็กที่จะมาใช้บริการ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

- สถานรับเลี้ยงเด็กระดับพอใช้ เก็บค่าบริการจากเด็กเดือนละ 40-200 บาท
- สถานรับเลี้ยงเด็กระดับปานกลาง เก็บค่าบริการจากเด็กเดือนละ 200-600 บาท
- สถานรับเลี้ยงเด็กระดับดี เก็บค่าบริการจากเด็กเดือนละ 600 บาทขึ้นไป

ประโยชน์ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1. ช่วยให้เด็กอยู่ในสถานที่เหมาะสม ปลอดภัย มีผู้ดูแลที่เข้าใจเด็ก
2. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย
3. ช่วยเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนแก่เด็กที่ไม่มีโอกาสได้เข้าเรียนในชั้นอนุบาล
4. ช่วยเหลือพ่อแม่แม่คลายความกังวลใจในเรื่องเด็ก และออกไปประกอบอาชีพหารายได้จุนเจือครอบครัวเต็มที่

7. ข้อควรคำนึงในการจัดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก

Moss และ Penn (1996:3-6) กล่าวถึงข้อควรคำนึงในการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ว่า ผู้จัด ควรจะคำนึงถึงเรื่องการตอบสนองความต้องการ (Needs) ที่เป็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมการเรียนรู้ (Learning)

เด็กทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ ซึ่งครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก แต่สถานรับเลี้ยงเด็กก็ต้องจัดสภาพการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กอย่างเหมาะสม เช่นกัน ซึ่งจะช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ภาษา ความชื่นชมในความงาม จริยธรรม โดยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านต่างๆ ดังกล่าว เช่น กิจกรรมศิลปะ ดนตรี การเลี้ยงสัตว์ ทำอาหาร ปลูกต้นไม้ ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะส่งเสริมให้เด็กเกิดความรักชอบและเคารพสิทธิของผู้อื่น และเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าโรงเรียนและเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของเด็กต่อไป

2. การดูแล (Care)

สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องให้การดูแลและให้ความเชื่อถือในการเลี้ยงดูเด็กในขณะที่พ่อแม่ไปทำงาน ซึ่งการดูแลเด็ก จะต้องสนองความต้องการด้านต่างๆ ของเด็ก

3. การอยู่ร่วมกันในสังคม (Socialization)

สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องฝึกให้เด็กรู้จักการสื่อสารกับผู้อื่น สร้างมิตรภาพระหว่างเด็กด้วยกัน และระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

4. สุขภาพ (Health)

เป็นการส่งเสริมสุขภาพที่แข็งแรง กล่าวคือ ปราศจากการเจ็บป่วย มีสุขภาพกายและจิตที่แข็งแรง สมบูรณ์ ซึ่งการส่งเสริมให้เกิดสุขภาพที่แข็งแรง จะต้องได้รับอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกาย โดยการทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีมลพิษ

5. การสนับสนุนเด็กและครอบครัว (Support)

สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องให้บริการและช่วยเหลือ เลี้ยงดูเด็กที่พ่อแม่มีความลำบากในการดูแลตัวเอง ซึ่งการเลี้ยงดูเด็กจะช่วยให้อาباءลดความเครียดจากทำงานและในขณะเดียวกัน จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้อง

เบญจา แสงมลิและ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต (2528) ยังให้ความข้อคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดศูนย์รับเลี้ยงเด็ก สำหรับผู้ที่จัดศูนย์รับเลี้ยงเด็กไว้ดังนี้คือ

1. จะต้องศึกษานโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดศูนย์รับเลี้ยงเด็ก

รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับนี้ โดยจัดไว้ให้อยู่ในประเภทระดับก่อนการประถมศึกษา โดยรัฐต้องการให้อยู่ในรูปแบบของการเตรียมพร้อมเด็กทุกๆ ด้าน ไม่ใช่พัฒนาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับนี้จะต้องศึกษานโยบายของรัฐให้เกิดความเข้าใจ เพื่อจะสามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายนั้นๆ

2. ศึกษาระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานที่สถานรับเลี้ยงเด็กนั้นสังกัดอยู่

เนื่องจากมีหน่วยงานทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน และองค์กรหลายหน่วยงานได้ทำการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งในแต่ละหน่วยงานก็มีระเบียบข้อบังคับในการจัดแตกต่างกันไป ดังนั้นจึงควรศึกษาระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานดังกล่าวเพื่อจะได้ดำเนินงานให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้นๆ

3. สนองความต้องการของชุมชน

เนื่องจากศูนย์รับเลี้ยงเด็ก จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือพ่อแม่ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน ดังนั้นควรจะได้ตอบสนองความต้องการของพ่อแม่ เช่น มีบริการดูแลเด็ก หรือมีบริการอาหาร ซึ่งผู้ปกครองที่ออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาเตรียมอาหาร หรือมีบริการทำความสะอาดร่างกายเด็กที่ยังไม่ได้อาบน้ำมาจากที่บ้าน เป็นต้น

4. สนองความต้องการและพัฒนาการของเด็ก

เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่อยู่ในช่วงที่มีการพัฒนาทางด้านต่างๆ รวดเร็วอย่างยิ่ง ถ้าเด็กได้รับการพัฒนาโดยถูกวิธีทุกๆ ด้านแล้วก็จะทำให้การพัฒนาทุกๆ ด้านเป็นไปได้อย่างดียิ่งขึ้น เช่น การเคลื่อนไหว การพักผ่อน การได้รับอาหารที่ถูกต้องและพอเพียง การได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว การได้อยู่ร่วมกับเพื่อนๆ และคนในสังคม เป็นต้น

5. คำนำถึงทรัพยากรและการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้

ในการจัดบริการรับเลี้ยงเด็ก ผู้จัดจะต้องพิจารณาถึงความพร้อมในด้านทรัพยากรที่ตนเองมีเสียก่อน และจะนำทรัพยากรที่ตนมีนั้นมาใช้อย่างไร มีอะไรที่จะต้องเพิ่มเติมหรือปรับปรุง คัดแปลง เพื่อที่จะได้เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก จะสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

- ทรัพยากรธรรมชาติ
- ทรัพยากรมนุษย์
- ทรัพยากรทางเทคโนโลยี

7.1. การจัดสิ่งแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก

ในการจัดสภาพการศึกษาและเลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ควรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไป
2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร
3. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร

7.1.1. การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไป

ในการจัดสภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก นั้น จะต้องจัดโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ กล่าวคือในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น โดยส่วนมากจะไม่ต้องจำกัดในด้านที่ตั้ง เพราะสถานรับเลี้ยงเด็ก ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่เด็กที่อยู่ในบริเวณนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็ก ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- อยู่ในพื้นที่ที่ไปมาสะดวก สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่อยู่ในที่ที่มีการคมนาคมสะดวกตั้งอยู่ในชุมชน หรือไม่ไกลจากชุมชนจนเกินไป และง่ายต่อการไปมาหรือรับส่งเด็กของผู้ปกครอง และความสะดวกของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน สถานที่ไม่ควรอยู่ลึกๆ หรือทางเข้าซับซ้อนไปมาไม่สะดวก
- น้ำไม่ท่วมถึง สถานที่ไม่ควรอยู่ในที่ลุ่ม พื้นที่ที่ไม่สม่ำเสมอ มีบ่อน้ำหรือไม่อยู่ในที่น้ำท่วม
- หลีกเลียงมลพิษ ไม่ควรอยู่ใกล้สถานที่ยันเป็นแหล่งอบายมุข และไม่อยู่ในย่านที่แออัดจนเกินไป หรือมีเสียงที่รบกวนอยู่ตลอดเวลา เช่น ย่านตลาดสด หรือ โรงงานอุตสาหกรรม ที่มีฝุ่นและอากาศเสีย ไม่ควรอยู่ใกล้ขยะมูลฝอย ซึ่งมีกลิ่นไม่สะอาด และเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคหรือใกล้เสียงบริเวณที่มีเสียงดังของเครื่องยนต์ เครื่องจักร หรือความสั่นสะเทือน ซึ่ง

จะทำให้สุขภาพไม่ดี ไม่ได้ยินเสียง หรือได้ยินไม่ชัดเจน และอยู่ในชุมชนแต่ไม่แออัดเกินไป

7.1.2. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กไปเพื่อการเรียนรู้โลกภายนอกเป็นครั้งแรกของชีวิต ซึ่งจะสามารถเปรียบเทียบได้เหมือนกับบ้านที่ 2 ของเด็ก ดังนั้น สถานรับเลี้ยงเด็กควรจะมีลักษณะของบ้านมากกว่าสถานรับเลี้ยงเด็กการออกแบบพื้นที่ใช้สอยต่างๆภายในอาคารให้มีความเหมาะสมนั้น ผู้ออกแบบอาคารและพื้นที่จะต้องมีการศึกษาพฤติกรรมของเด็ก กิจกรรมต่างๆ ที่เด็กชอบทำ ความต้องการของเด็ก และต้องเข้าใจเด็ก นอกจากนี้ ยังจะต้องศึกษาปรัชญาและแนวทางการปฏิบัติของสถานรับเลี้ยงเด็กด้วย ดังนั้นในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก Dowling (1977; 2-6) เสนอว่าผู้จัดจะต้องคำนึงถึงการจัดสิ่งแวดล้อมภายใน ดังต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อมในตัวอาคาร จะต้องมีความปลอดภัย เด็กที่รับฝากเลี้ยงจะต้องมีความปลอดภัยทั้งทางด้านสุขภาพและร่างกาย
2. การจัดรูปแบบของสถานรับเลี้ยงฯ ควรจะดึงดูดความสนใจของผู้ปกครองที่จะนำมาฝากและตัวเด็กเองที่จะมาที่สถานรับเลี้ยงเด็กทุกๆ วัน
3. ห้องสำหรับเล่นภายในอาคารมีความกว้างพอสำหรับเป็นที่เล่นของเด็ก และมีมุมสงบให้กับเด็กในการทำกิจกรรมที่ใช้สมาธิ ฟังเพลง และเป็นพื้นที่ที่เด็กสามารถทำกิจกรรมได้เมื่อข้างนอกฝนตก
4. ห้องของสถานรับเลี้ยงฯ ควรทาสีสดใส เป็นที่ดึงดูดความสนใจของเด็ก ซึ่งสีที่ใช้ควรเป็นสีในโทนอบอุ่น และการจัดห้องควรจัดให้มีลักษณะคล้ายกับบ้าน
5. ห้องซักล้าง เป็นห้องที่มีความสำคัญห้องหนึ่ง ควรเป็นส่วนที่แยกออกจากส่วนของเด็ก เพื่อทำความสะอาดเครื่องใช้ เช่นผ้าเช็ดตัว ผ้าห่ม ปลอกหมอน ซึ่งจะต้องมีระบบรักษาความสะอาดเป็นอย่างดี
6. ควรมีห้องหรือพื้นที่ที่แยกออกมาจากห้องเล่น สำหรับปรับพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหา ซึ่งจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากพี่เลี้ยง ซึ่งจะต้องเป็นห้องที่สงบ ไม่พลุกพล่าน
7. ห้องส้วมหรือห้องอาบน้ำ ควรอยู่ใกล้กับห้องเล่น และขนาดของโถส้วมและอ่างล้างหน้าจะต้องมีขนาดพอดีกับความสูงของเด็ก และมีที่อาบน้ำของเด็ก ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้กับเด็กในการทำความสะดวกเมื่อเกิดการเปื้อนจากการทำกิจกรรมกลางแจ้งหรือกิจกรรมศิลปะ
8. มีตู้เก็บของเล่นและของใช้

9. ของเล่นของเด็กควรทำให้เด็กรู้สึกทำท่ายและที่เลี้ยงควรช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อะไร
การเล่นของเล่นให้ถูกวิธี
10. กิจกรรมและการเล่นจะต้องส่งเสริมให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสังคม อารมณ์ ร่างกาย
และสติปัญญา และเกิดความเป็นตัวของตัวเอง

ในการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น นิคม ทาแดง และกมลวรรณ
ลิมปนาทร (2528) ได้แบ่งพื้นที่ภายในอาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก ออกเป็น

1. พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมในห้องเรียน
2. พื้นที่สำหรับการนอน
3. พื้นที่สำหรับส่วนบริการ

จะขออธิบายรายละเอียดการจัดการที่มีความเหมาะสมกับส่วนพื้นที่ดังกล่าวอย่างคร่าวๆ ดัง
ต่อไปนี้

1) พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมในห้องเรียน

ขนาดของพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมในห้องเรียน : ตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิ
การ กำหนดขนาดของห้องแต่ละห้อง ไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร (ประมาณ 380 ตารางฟุต) มีขนาด
กว้างยาวอยู่ในเกณฑ์อันเหมาะสม คือ 5.00X7.00 เมตร หรือ 6.00X6.00 เมตร โดยการกำหนด
ขนาดของห้องควรพิจารณาถึงขนาดของพื้นที่กิจกรรมแต่ละประเภท จำนวนกิจกรรม และจำนวน
เด็กที่จะเข้ามาเล่นหรือทำกิจกรรมเหล่านั้น รวมทั้งการสัญจรภายในห้องด้วย

ที่ตั้ง : จะต้องมีการวางอาคารให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง และถูกต้องตามทิศทางลม
เพื่อจะทำให้ภายในอาคารมีระบบการระบายอากาศที่ดี มีลมพัดผ่านตลอดทั้งปี ซึ่งควรจะต้องอยู่ใน
ตำแหน่งที่รับลมจากทิศใต้และทิศตะวันตกเฉียงใต้ และควรมีหน้าต่างรับลมทางด้านทิศใต้และ
ให้ลมระบายออกทางหน้าต่างด้านทิศเหนือ และไม่ควรมีห้องเรียนที่อยู่ในทิศตะวันตกของ
อาคารเพราะเป็นด้านที่รับแสงแดดตอนบ่าย

การจัดห้องเรียนหรือห้องกิจกรรม : การจัดห้องเรียนหรือห้องกิจกรรมนั้น สภาพแวดล้อม
จะมีผลต่อการเรียนหรือพัฒนาการของเด็กมาก ถ้าเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่สบาย หรือมีเสียงดัง
รบกวน เด็กอาจจะยับยั้งการพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่
ให้อิสระแก่เด็กในการทำกิจกรรม การเคลื่อนไหว เครื่องใช้ หรือเครื่องเรือน มีความเหมาะสม มี
ความยืดหยุ่นในการจัดห้อง และสร้างพื้นที่ที่สนองประโยชน์ใช้สอยแล้วนั้น เด็กก็จะมีพัฒนา
และสร้างสรรค์ในทุกๆด้าน

พื้นห้อง : ควรเป็นพื้นห้องที่มีคุณสมบัติที่เมื่อเปียกน้ำแล้วจะไม่ลื่น ทำความสะอาดง่าย ทน
ทาน และดูดีเสียได้

เพดานห้องและผนังห้อง: เพดานห้องควรสูงประมาณ 10-11 ฟุต หรือสูงเท่ากับความสูงของเพดานอาคารทั่วไป ถ้าเพดานสูงเพียง 7 ฟุต จะต่ำเกินไป และเมื่อเพดานต่ำเกินไป ย่อมทำให้เด็กเห็นผู้ใหญ่มากกว่าปกติ เนื่องจากความสูงของผู้ใหญ่ใกล้เคียงกับเพดาน การลวงตาที่เกิดขึ้น จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าผู้ใหญ่เข้าครอบงำพวกเขา สำหรับผนังห้อง ควรเป็นผนังที่ทาสีด้วยสีอ่อนๆ สีที่ใช้ควรมีคุณสมบัติที่ทำความสะอาด เช็ดรอยคราบเปื้อนออกไปง่าย หรืออาจจะบุผนังด้วยวัสดุอื่นๆ ได้ เช่น ไม้ หรือใช้ติดแผ่นแสดงผลงานของเด็กซึ่งจะติดตำแหน่งไหนก็ได้

เครื่องเรือน : ในห้องเรียนหรือห้องกิจกรรม ควรมีที่เก็บของมากพอ เพื่อเก็บอุปกรณ์ต่างๆ ของเด็กที่ใช้ประจำวันทั้งภายในและภายนอกอาคาร ที่เก็บของนั้น ควรมีความสูงที่เด็กสามารถหยิบของได้เองอย่างปลอดภัย ซึ่งความสูงที่เด็กสามารถเอื้อมหยิบได้นั้น ควรจะประมาณ 3 ฟุต แต่ถ้าต้องการเก็บของให้พื้นมือเด็ก ควรวางบนชั้นที่สูงอย่างน้อย 4 ฟุต 6 นิ้ว หรือเก็บของในตู้ที่ปิดกุญแจได้และนอกจากชั้นวางของแล้ว เครื่องเรือนภายในห้องยังมีเก้าอี้ โต๊ะ ที่มีสัดส่วนกับร่างกายของเด็ก ซึ่งควรมีความปลอดภัยและแข็งแรง และใช้ได้หลายหน้าที่

2) พื้นที่สำหรับการนอน

การพักผ่อนมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็ก ถ้าเด็กพักผ่อนไม่เพียงพอ จะทำให้เกิดผลเสียทั้งทางร่างกายและจิตใจ เด็กจะเจริญเติบโตช้า หงุดหงิด เจ้าอารมณ์และไม่ร่าเริงแจ่มใส ดังนั้นผู้ดูแลเด็กควรสร้างบรรยากาศและชักนำเด็กให้พักผ่อนในช่วงบ่าย

การจัดห้องนอนสำหรับเด็กนั้นถ้าสามารถแยกห้องนอนเด็กเป็นอีกห้องหนึ่งต่างหากได้ก็จะเป็นการดี แต่ไม่จำเป็นเสมอไป ในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีพื้นที่และทุนทรัพย์จำกัดก็อาจจะใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอนได้ แต่จะต้องมีการย้ายเครื่องเรือนและจัดให้มีบริเวณที่นอนกว้างขวางพอ อย่างไรก็ตาม การจัดห้องนอน ควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขนาดของพื้นที่ของห้องนอน : กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนในระดับอนุบาลศึกษา พ.ศ. 2520 ในหัวข้อที่เกี่ยวกับห้องนอนไว้ว่า จัดให้มีห้องนอนโดยเฉพาะ แต่ถ้าห้องเรียนมีขนาดไม่ต่ำกว่า 7X9 ตารางเมตร จะใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอนได้ แต่ต้องจัดให้นักเรียนได้นอนราบกับพื้นและมีเครื่องนอนตามที่กำหนด

ที่ตั้ง : ควรอยู่ในตำแหน่งที่มีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีลมพัดผ่านตลอดเวลา อยู่ห่างจากเสียงรบกวนจากภายนอกและบริเวณใกล้เคียง และควรอยู่ใกล้ห้องน้ำ และบริเวณที่แต่งตัว

การจัดห้องนอนเด็ก : มีอยู่ 2 แบบ คือ ห้องนอนที่แยกต่างหาก และใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอน ห้องนอนที่แยกต่างหาก มีผลดีคือ ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยกับการเคลื่อนย้ายเครื่องเรือน (การจัดเครื่องนอนและเก็บเครื่องนอนจากที่เด็กตื่นนอนทุกวัน) แต่ภายในห้องนอนควรจัดพื้นที่ให้เพียงพอที่เด็กจะนอนได้อย่างสบาย ไม่แออัด และควรจัดทางเดินให้ครูไว้เดินดูแลเด็กได้ทั่วถึง ส่วนการใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอนนั้น เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ถ้าใช้วิธีนี้ จะต้องเตรียมที่ไว้สำหรับเก็บเตียงหรือ

เครื่องนอนของเด็กด้วยและครูหรือผู้ดูแลเด็กจะต้องจัดและเก็บเครื่องนอนเป็นกิจวัตรประจำวัน ควรมีพื้นที่สำหรับย้ายเครื่องเรือนในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไปไว้ที่มุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน เพื่อที่จะทำให้ห้องมีที่ว่างพอสำหรับให้เด็กนอน

3) พื้นที่สำหรับส่วนบริการ

พื้นที่ส่วนบริการ หมายถึง พื้นที่ส่วนประกอบอื่นๆ ที่สำคัญในสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งจะประกอบด้วยครัว บริเวณที่รับประทานอาหารเช้า ห้องน้ำ ที่เก็บของใช้ส่วนตัว และที่แต่งตัวของเด็ก และห้องพยาบาล

■ ครัว

ขนาดพื้นที่ของครัว : ควรมีขนาดพื้นที่อย่างน้อยประมาณ 12X15 ตารางฟุต อุปกรณ์ที่จำเป็นควรมีเตา ตู้เย็น ตู้เก็บของแห้ง ที่เก็บภาชนะ อ่างล้างภาชนะ ที่เตรียมอาหาร ควรมีบริเวณที่ทำอาหารที่กว้างพอ และควรมีที่วางภาชนะพักไว้ก่อนที่จะเก็บเข้าสู่ตู้หลังจากล้างแล้ว เพื่อสุขลักษณะที่ดี

ที่ตั้ง : ควรอยู่ในบริเวณที่มีการระบายอากาศที่ดี อยู่ใกล้บริเวณที่รับประทานอาหารเช้า และควรแยกครัวออกจากบริเวณที่เล่นหรือห้องเรียนเด็ก เพราะกิจกรรมภายในครัวย่อมทำให้เกิดเสียงดัง และอาจจะมีอันตรายถ้าเด็กเข้าไปในบริเวณนั้นๆ

พื้นและผนัง : ครัวใช้วัสดุที่ทำความสะอาดง่าย พื้นครัวอย่างน้อยควรจะเป็นพื้นซีเมนต์ขัดมัน ผนังอาจจะบุกระเบื้องเคลือบหรือวัสดุที่สามารถทำความสะอาดคราบไขมันออกได้ง่าย

■ บริเวณที่รับประทานอาหารเช้า

บริเวณที่รับประทานอาหารเช้าอาจจะแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การแยกเป็นห้องรับประทานอาหารเช้า และการใช้ห้องเรียนเป็นห้องอาหาร

ขนาดพื้นที่ที่รับประทานอาหารเช้า : ขนาดของพื้นที่ข้อมขึ้นอยู่กับจำนวนเด็กที่จะใช้บริเวณที่รับประทานอาหารเช้า โดยกำหนดให้เด็กสามารถเคลื่อนไหวอย่างคล่องตัวในขณะที่ถือถาด ไม่ว่าจะเดินไปยังที่จัดเลี้ยงอาหารหรือเดินกลับมาที่นั่งที่โต๊ะอาหาร

ที่ตั้ง : ควรจะอยู่ใกล้ครัวอยู่ติดต่อกับครัว เพราะจะสะดวกในการขนอาหารจากครัวมายังเด็ก ควรอยู่ในที่มีระบายอากาศที่ดี มีลมพัดผ่าน ด้านหนึ่งของผนัง ควรจะเปิดออกสู่ส่วนภายนอกของอาคารได้

การจัดบริเวณรับประทานอาหารเช้า : ควรจัดให้มีบรรยากาศผ่อนคลาย ควรมีหน้าต่างเปิดออกให้เห็นสวน หรือทิวทัศน์ที่สวยงามของภายนอก วัสดุบุผิวพื้น ผนัง อุปกรณ์ เครื่องเรือนที่ใช้ในบริเวณรับประทานอาหารเช้า ควรใช้วัสดุที่ทำความสะอาดได้ง่าย และมีความทนทานต่อการถูกน้ำหรือทำความสะอาดบ่อยๆ

เครื่องเรือน : ขนาดของโต๊ะอาหาร และเก้าอี้ ควรจะมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับร่างกายของเด็ก

■ ห้องน้ำ

ขนาดของพื้นที่ของห้องน้ำ : ควรจะกว้างพอเพราะเด็กอาจจะใช้ห้องน้ำพร้อมๆกันทีเดียวหลายคน และในห้องน้ำหนึ่งห้องอย่างน้อย ควรมีเครื่องสุขภัณฑ์คือ อ่างล้างหน้า 2 ที่ และโถส้วม 2 ที่ และอ่างล้างควรอยู่ในตำแหน่งที่ใกล้กับทางเข้าและอยู่นอกส้วม เพื่อเป็นสิ่งคอยเตือนเด็กให้ล้างมือหลังจากการใช้ห้องน้ำทุกครั้ง และควรมีที่อาบน้ำด้วย และควรจะเป็นบริเวณที่ผู้ใหญ่สามารถดูแลเด็กได้ทั่วถึง

ที่ตั้ง : การวางตำแหน่งห้องน้ำให้อยู่ใกล้ห้องเรียนหรือเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน ห้องน้ำควรอยู่ในที่ที่เข้าถึงง่ายจากบริเวณที่เด็กเล่นทั้งภายนอกและภายในอาคาร ควรมีทางเข้า 2 ทาง ทางหนึ่งเปิดออกสู่บริเวณที่เล่นภายนอกอาคารและอีกทางหนึ่งเปิดเข้าห้องเรียนภายในอาคาร การเข้าห้องน้ำจากภายนอกอาคารจะได้ไม่รบกวนกิจกรรมภายในอาคาร

การจัดห้องน้ำ : จำนวนห้องน้ำจะต้องมีเพียงพอกับจำนวนเด็ก ถ้ามีเด็กมากกว่า 35 คน ก็ควรจัดให้มีห้องน้ำหลายๆจุด ห้องน้ำควรสะอาด มีหน้าต่างรับแสงแดด มีช่องระบายอากาศ เพื่อให้ถูกสุขลักษณะ และห้องน้ำควรจะเป็นห้องที่มีแสงสว่างมากพอ ไม่อยู่ในมุมอับชื้น วัสดุที่ใช้ปูพื้นและผนังห้องควรเป็นวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย แห้งเร็วเมื่อเปียกน้ำ และ ไม่ลื่น

เครื่องสุขภัณฑ์ : อัตราส่วนของจำนวนเครื่องสุขภัณฑ์ต่อจำนวนเด็ก ควรจะเป็น 1:15 ขนาดและการติดตั้งเครื่องสุขภัณฑ์ควรเข้ากับสัดส่วนร่างกายของเด็ก โถส้วมแบบนั่งราบ ควรจะมีระดับสูงจากพื้น 10 นิ้ว ถึง 13 นิ้ว อ่างล้างหน้าควรอยู่สูงจากพื้น พุตครั้งถึง 2 พุต กระจกเงาควรติดในระดับสายตาของเด็กประมาณ 3 พุตถึง 3 พุต 6 นิ้ว

■ ที่เก็บของใช้ส่วนตัวและบริเวณที่แต่งตัว

การจัดให้มีที่เก็บของให้เด็กนั้น เป็นการช่วยให้เด็กรู้จักการใช้ของส่วนตัว ไม่ปะปนกับเพื่อนๆ ช่วยให้เกิดรู้จักการเก็บรักษาของตน มีความรับผิดชอบ ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งของของผู้อื่น และเป็นการลดอันตรายจากการแพร่เชื้อ โรคติดต่อในเด็กที่อาจติดได้จากการใช้สิ่งของร่วมกัน

ที่ตั้ง : ตำแหน่งที่เหมาะสมในการจัดเป็นที่เก็บของใช้ส่วนตัวและบริเวณที่แต่งตัวนั้น ควรจะอยู่ใกล้กับห้องน้ำและห้องนอน และควรจะเป็นบริเวณที่มีความกว้างขวางพอที่เด็กและครูจะใช้ในการแต่งตัว และทำกิจกรรมต่างๆ โดยไม่เกิดความแออัด

การจัดที่เก็บของใช้ส่วนตัวและบริเวณที่แต่งตัว : ประเภทที่เก็บของนั้น ทำได้หลายแบบตามวิธีการแยกสมบัติส่วนตัวของเด็ก เช่น

- แยกที่เก็บไว้ต่างที่กันหมดทั้งเสื้อผ้า ของใช้ส่วนตัว และที่นอน
- เก็บเสื้อผ้าไว้กับของใช้ส่วนตัว แยกเก็บเครื่องนอนไว้ต่างหาก
- เก็บเสื้อผ้าและเครื่องนอนไว้ด้วยกัน แยกสมบัติส่วนตัวไว้อีกแห่งหนึ่ง
- เก็บสิ่งของทุกอย่างไว้ที่เดียวกันทั้งหมด

พื้น : บริเวณนี้ควรทำความสะอาดง่าย และมีการระบายน้ำที่ดี วัสดุปูพื้นควรใช้วัสดุที่ไม่ลื่นง่าย

■ ห้องพยาบาล

สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องจัดเตรียมห้องเด็กป่วยไว้เพื่อใช้ในกรณีที่มีเด็กป่วย ตามปกติ ทางสถานรับเลี้ยงเด็กควรจะต้องให้ผู้ปกครองมารับเด็กกลับบ้าน ในช่วงที่เด็กรอผู้ปกครอง ควรแยกเด็กป่วยออกจากกลุ่มเพื่อป้องกันการแพร่โรคให้กับเด็กอื่นๆ

ที่ตั้ง : ควรอยู่ในตำแหน่งที่มีอากาศถ่ายเทที่ดี มีหน้าต่างเปิดออกสู่ภายนอกอาคารได้ ควรอยู่ติดกับห้องน้ำ และอาจอยู่ในบริเวณที่อยู่ใกล้ซิดูผู้ดูแลหรือห้องเรียน

การจัดห้องพยาบาล : ควรจัดห้องให้กว้าง และมีพื้นที่สำหรับเด็กทำกิจกรรมได้บ้าง เพื่อขจัดความรู้สึกว่าตนถูกกักบริเวณ ภายในห้องมีเตียงให้เด็ก และมีบริเวณให้เด็กเล่นได้ เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินในขณะที่เด็กไม่สบาย การตกแต่งห้องนี้โดยทั่วไป ควรจัดให้มีบรรยากาศให้คล้ายบ้าน ควรจะรักษาความสะอาดอยู่เสมอ

7.1.3. การจัดสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก

การจัดสนามเด็กเล่นจะช่วยเอื้อให้เด็กได้มีโอกาสวิ่งเล่น ออกกำลังกายกลางแจ้ง ได้พักผ่อนนอกห้องเรียน และผ่อนคลายความเครียด เด็กจะชอบการเล่นกลางแจ้งมากเพราะได้วิ่งเล่นอย่างมีอิสระทั่วบริเวณ เด็กจะได้ใช้กล้ามเนื้อของตนอย่างเต็มที่ ส่งเสียงตะโกนได้โดยไม่ต้องกระทบกระเทือนคนรอบข้าง

ดังนั้นการจัดสนามเด็กเล่นให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพของสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

Dowling (1977; 8-10) เสนอว่าควรจัดให้มีลักษณะหรือรูปแบบของการจัดสิ่งแวดล้อมนอกตัวอาคารว่าควรจะมีพื้นที่วิ่งเล่นภายนอกและทำกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนาน มีร่างกายแข็งแรง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้อยู่ในธรรมชาติ ซึ่งในความเป็นจริง เด็กจะไม่ค่อยมีโอกาสไปวิ่งเล่นที่สวนสาธารณะ ซึ่งมีจำนวนไม่กี่แห่ง

7.1.3.1 สิ่งที่ต้องคำนึงถึงและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดที่วิ่งเล่นภายนอกอาคาร (Dowling 1987: 10)

- จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและอยู่ห่างจากถนน หรือทางเข้าสถานรับเลี้ยงเด็ก และควรมีรั้วกันไม่ให้เด็กได้ออกไป
- สนามเด็กเล่น ควรมีทั้งที่เป็นส่วนของสนามหญ้าโล่ง และมีบริเวณต้นไม้ใหญ่ ซึ่งสนามหญ้าโล่งนั้น จะเป็นที่ใช้สำหรับวิ่งเล่นหรือนั่งเล่น ส่วนบริเวณที่มีต้นไม้ใหญ่ นั้น จะเป็นส่วนที่วางพาดบันไดหรือมีชิงช้าผูกให้เด็กปีนหรือนั่งชิงช้า
- ถ้าไม่มีต้นไม้ใหญ่ ก็อาจจะหาบริเวณให้เด็กหัดปลูกต้นไม้เอง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน พอใจ และภาคภูมิใจกับความสำเร็จเมื่อต้นไม้ที่ปลูกเจริญเติบโตและเด็กยังจะได้รู้จักแมลงและสัตว์ต่างๆ ตามธรรมชาติ
- อาจจะมีการเลี้ยงสัตว์เล็กๆ เช่นหนูแฮมสเตอร์ กระต่าย ปลา ไก่ เต่า นก ฯลฯ ที่ดูแลได้ง่าย ซึ่งเด็กจะได้มีส่วนร่วมในการเลี้ยงสัตว์และพัฒนาให้เกิดจากความรับผิดชอบในการทำสิ่งต่างๆ

พิจิตรา ลาวณิชย์ศิริ (2534) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก จำเป็นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

- อายุของเด็ก : เพื่อจัดอุปกรณ์เครื่องเล่นได้เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็ก
- ความปลอดภัยของเด็ก : เครื่องเล่นสนามจำเป็นจะต้องติดตั้งให้มีความปลอดภัยและมั่นคงถาวร อีกทั้งยังจะต้องมีการตรวจสอบสภาพ ให้อยู่ในสภาพที่ดี เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น กับเด็ก
- ความสวยงาม : เครื่องเล่น และเครื่องสนาม ควรมีความสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก และควรจะมีการปลูกต้นไม้ ดอกไม้ เพื่อให้เกิดความสวยงาม และเด็กได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติ
- อุปกรณ์การเล่น : มีจำนวนพอเพียงกับเด็กทุกคน เพื่อให้เด็กได้เล่นอย่างสะดวก โดยไม่ต้องแย่งกัน

นิคม ทาแดง และกมลวรรณ ลิมปนาทร (2528) กล่าวถึงการจัดสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นไว้ดังนี้

- ลักษณะของการจัดสนามเด็กเล่นที่ดี
 - ความกว้างของพื้นที่ ซึ่งควรจะเพียงพอสำหรับให้เด็กมีที่เล่นกลางแจ้ง
 - พื้นที่บริเวณนี้ ควรได้รับแสงแดด และมีลมพัดผ่าน
 - ควรจัดให้บางส่วนของพื้นที่เป็นบริเวณที่มีร่มเงา

- การเลือกใช้วัสดุปูพื้นผิวควรให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยของแต่ละส่วนของบริเวณ
- ควรมีการระบายน้ำที่ดี
- มีรั้วรอบ ถ้าไม่มีรั้วก็ต้องมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลเด็กอยู่ตลอดเวลา
- ควรจัดเครื่องเล่นใหม่มีหลายระดับของการพัฒนาด้านความชำนาญในการเคลื่อนไหว และให้เด็กได้เลือกเล่นเครื่องเล่นเองตามระดับการทำท่ายที่เด็กอยากลอง และสามารถเลื่อนระดับความยากตามความสามารถ
- มีการกำหนดขนาดพื้นที่เพื่อความปลอดภัยในการเล่นแต่ละอย่างและเพื่อการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของกิจกรรม โดยการกำหนดพื้นที่ว่างรอบๆอุปกรณ์แต่ละชิ้น
- ต้องมีที่ว่างรอบอุปกรณ์เพื่อให้เด็กได้กระโดดลงมายังพื้นที่รอบๆนั้นได้ เช่น พื้นที่วางชิงช้า ก็ต้องรวมถึงรั้วของการแกว่งชิงช้าด้วย

■ ลักษณะที่ดีของเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น

- อุปกรณ์เครื่องเล่นทุกชิ้น ควรจะออกแบบและสร้างอย่างถูกต้องและให้ความปลอดภัยแก่เด็ก
- เครื่องเล่นทุกชิ้นจะต้องไม่มีมุม หรือคมแหลม หรือผิวที่ขรุขระที่เกิดจากการเชื่อม การตอกด้วยหมุด หรือรอยต่อต่างๆ
- เป็นอุปกรณ์ที่มีโครงสร้างแข็งแรง สามารถรับน้ำหนักได้เต็มที่ตามที่ออกแบบไว้
- การออกแบบอุปกรณ์เหล่านี้จะต้องไม่อำนวยความสะดวกให้เด็กเล่นอุปกรณ์เครื่องเล่นเหล่านี้ในทางที่ผิดและเกิดอุบัติเหตุจากการเล่นน้อยที่สุด
- เครื่องเล่นจะต้องเป็นเครื่องเล่นที่บำรุงรักษาง่าย

8. การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ

8.1. ความหมายของสถานประกอบการ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ให้ความหมายของสถานประกอบการคือ สถานที่หรือส่วนของสถานที่ที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อยู่ในที่ตั้งที่แน่นอน ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะดำเนินงานโดยบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือควบคุมกิจการ โดยนิติบุคคลก็ตาม

8.2. ประเภทของสถานประกอบการ

การจัดทำสำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. 2540 ได้จัดจำแนกสถานประกอบการตามการดำเนินงานกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็น 10 หมวด ดังนี้

1. เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้ และการประมง
2. การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน
3. การผลิต
4. การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา
5. การก่อสร้าง : งานก่อสร้างใหม่ ต่อเติม ดัดแปลง การซ่อม รื้อ-ทำลาย ผู้รับเหมาในการสร้าง-รื้อหรือทำลายสิ่งต่างๆ เช่น การสร้างทางหลวง ถนน ทางรถไฟ สะพาน เขื่อน สนามกีฬา สนามกอล์ฟ งานตกแต่ง งานช่างไม้ เป็นต้น
6. การขายส่ง ขายปลีก ภัตตาคาร และโรงแรม
7. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม : การขนส่งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ การคมนาคม เช่น ไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรเลข บริการขนส่งประเภทต่างๆ
8. การบริการการเงิน การประกันภัย อสังหาริมทรัพย์และธุรกิจ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน สถานประกอบการที่ให้บริการทางการเงิน เช่น การประกันภัย ให้เช่าและจัดการด้านอสังหาริมทรัพย์ สถานประกอบการที่ให้บริการด้านธุรกิจ เช่น บริการทางด้านกฎหมาย บริการการทำบัญชี บริการบันทึกข้อมูล โฆษณา สถาปัตยกรรมและวิศวกรรม
9. การบริการชุมชน การบริการสังคม และบริการส่วนบุคคล เช่น บริการทางราชการ การป้องกันประเทศ บริการสุขภาพ บริการที่คล้ายคลึงบริการทางสังคมและชุมชนที่เกี่ยวข้องกัน เช่น บริการอนามัย องค์การทางศาสนา บริการทางนันทนาการและวัฒนธรรม เช่น บริการทางภาพยนตร์และมหรสพอื่นๆ บริการทางครัวเรือน เช่น บริการซักรีด บริการในบ้านเรือน
10. กิจกรรมซึ่งมีอวัยวะเป็นประเภทได้ : สถานประกอบการที่ให้ข้อมูลไม่ชัดเจนพอเกี่ยวกับประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้การนับจดสถานประกอบการอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ พ.ศ. 2539 ได้จัดกลุ่มสถานประกอบการตามประเภทการดำเนินงานกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. การผลิต ประกอบด้วยประเภทของอุตสาหกรรมดังนี้
 - อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ
 - เคมีภัณฑ์ ถ่านหิน ยาง พลาสติก
 - ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ

- ไม้ ผลิตภัณฑ์จากไม้ เครื่องเรือน
 - ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร อุปกรณ์
 - อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน
 - อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ
2. การขายบริการ ได้แก่ สถานประกอบการที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการขายส่ง ภัตตาคาร โรงแรม บริการด้านอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจ บริการนันทนาการและวัฒนธรรม บริการส่วนบุคคล และบริการในครัวเรือน ซึ่งนำมาจัดกลุ่มย่อยตามประเภทธุรกิจดังนี้
- ขายส่ง
 - ขายปลีก
 - ภัตตาคารและโรงแรม
 - การบริการ
3. การก่อสร้าง
4. กิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น ธนาคาร การประกันภัย สถานที่ราชการต่างๆ โรงเรียน สถานีนอนามัย

8.3. การจัดตั้งสถานประกอบการตามกฎหมาย

1. ส่วนบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนที่ไม่เป็นนิติบุคคล

หมายถึง สถานประกอบการที่มีเจ้าของเป็นบุคคลธรรมดา คนเดียว หรือหลายคนรวมกัน และให้หมายถึงห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

2. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด

หมายถึงสถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมทุนกัน เพื่อประกอบการผลิตและมีความรับผิดชอบร่วมกัน โดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย

3. บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด

บริษัทจำกัด หมายถึงสถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยผู้ริเริ่มคนหนึ่ง และได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีผู้ริเริ่มก่อตั้งอย่างน้อย 7 คนขึ้นไป

บริษัทมหาชนจำกัด หมายถึงบริษัทซึ่งตั้งขึ้นโดยมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป

4. องค์กรและรัฐวิสาหกิจ

หมายถึงสถานประกอบการที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือมีทุนอยู่ด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของทุนทั้งหมด ในที่นี้หมายถึงสถานประกอบการที่ดำเนินการโดยรัฐบาล เช่น โรงฆ่าสัตว์ เรือจ้าง องค์กรฟอกหนัง องค์กรแก้ว เป็นต้น

5. สหกรณ์

หมายถึงสถานประกอบการที่จัดตั้งในรูปสหกรณ์โดยจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ โดยมีผู้ก่อตั้งไม่น้อยกว่า 10 คน

6. การจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบอื่น

หมายถึงรูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายในรูปแบบอื่นๆ นอกจากที่กล่าวข้างต้น เช่นในรูปแบบสหโมสร สมาคม การรวมกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

8.4. ขนาดของสถานประกอบการ

ในรายงานการสำรวจสถานประกอบการอุตสาหกรรมและธุรกิจ พ.ศ. 2533 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ นั้น ได้มีการแบ่งขนาดของสถานประกอบการทางด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจ ดังต่อไปนี้

สถานประกอบการอุตสาหกรรม แบ่งขนาดได้เป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากจำนวนพนักงานหรือคนงานที่ทำงานในสถานประกอบการนั้นๆ ดังต่อไปนี้

ระดับ 1 : มีจำนวนคนทำงาน 10-49 คน และ

สถานประกอบการที่ไม่ทราบจำนวนคนทำงาน

ระดับ 2 : มีจำนวนคนทำงาน 50-99 คน

ระดับ 3 : มีจำนวนคนทำงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป

สถานประกอบการธุรกิจ แบ่งขนาดได้เป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากจำนวนพนักงาน หรือคนงานที่ทำงานในสถานประกอบการนั้นๆ ดังต่อไปนี้

ระดับ 1 : มีจำนวนคนทำงาน 5-9 คน และ

สถานประกอบการที่ไม่ทราบจำนวนคนทำงาน

ระดับ 2 : มีจำนวนคนทำงาน 10-49 คน

ระดับ 3 : มีจำนวนคนทำงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป

9. เหตุผลและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ

จากการที่สังคมไทยมุ่งพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ได้ก่อให้เกิดภาวะการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการแรงงานสตรีในสถานประกอบการต่างๆ ทั้งในภาคการผลิต การค้า และบริการ โดยกองแรงงานหญิงและเด็ก (2535) ได้ประมาณการกำลังแรงงานจากการสำรวจได้พบว่า ปัจจุบันนี้ ได้มีการจ้างแรงงานสตรีในสถาน

ประกอบการประเภทต่างๆรวมทั้งสิ้นถึง 14.3 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 47.0 ของกำลังแรงงานทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศ โดยแรงงานสตรีเหล่านี้กระจายกันอยู่อุตสาหกรรมต่างๆทั้ง ทอผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า ผลิตภัณฑ์อาหาร อุปกรณ์ไฟฟ้า วงจรอิเล็กทรอนิกส์ และงานก่อสร้าง เป็นต้น

แรงงานสตรีเหล่านี้ร้อยละ 45 ส่วนอยู่ในช่วงอายุ 18-30 ปี ซึ่งจะเป็นช่วงวัยเจริญพันธุ์ที่มีโอกาสเข้าสู่ภาวะการแต่งงานมีครอบครัวและมีบุตรของคน ทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรของตนได้อย่างเต็มที่เพราะเหตุผลความจำเป็นในการทำงานดังกล่าว และหากตัดสินใจนำบุตรไปฝากไว้ยังสถานรับเลี้ยงเด็กหรือจะส่งกลับไปให้ญาติที่ต่างจังหวัดช่วยดูแลก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูงและเด็กยังขาดความอบอุ่นจากมารดาอีกด้วย สภาพดังกล่าวล้วนส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของเด็กในช่วงก่อนวัยเรียนทั้งสิ้น

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่ทุกคนจะปฏิเสธไม่ได้ก็คือยังคงมีความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการแสวงหางานทำระหว่างแรงงานหญิงและชาย เนื่องจากมีข้อจำกัดทางร่างกายและสถานภาพทางครอบครัว ซึ่งส่งผลให้แรงงานหญิงต้องรับภาระสำคัญทั้งในด้านการทำงานและภาระในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเลี้ยงดูบุตร ที่สตรีไทยจะต้องแสดงบทบาทหน้าที่ของมารดาในการรับผิดชอบภาระดังกล่าว ในขณะที่ความคาดหวังของนายจ้างที่มีต่อการจ้างแรงงานก็ไม่ได้เอื้อต่อภาระหน้าที่ของแรงงานหญิงแต่อย่างใด (กระทรวงมหาดไทย, 2533)

ปัจจุบันนี้ ปัญหาบุตรของหญิงที่ทำงานในสถานประกอบการถูกปล่อยปละละเลยกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากบิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และด้วยรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ จึงทำให้ไม่สามารถนำเด็กๆไปจ้างสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนได้ ซึ่งเด็กอาจจะถูกส่งกลับไปอยู่กับญาติที่ต่างจังหวัด หรือฝากคนข้างบ้านดูแล ส่งผลให้ขาดความใกล้ชิดกับเด็กและไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเพียงพอ ทำให้เด็กเกิดปัญหาทางโภชนาการ อุบัติเหตุ ระดับพัฒนาการที่ถดถอย ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเด็กในอนาคต และอาจจะกลายเป็นปัญหาทางสังคมได้ต่อไป

อย่างไรก็ตามจากปัญหาดังกล่าว ปัจจุบันนี้ได้มีหน่วยงานต่างๆได้ออกมากระตุ้นและส่งเสริมให้สถานประกอบการได้จัดบริการการศึกษาปฐมวัยเพื่อดูแลเด็กให้แก่พนักงานสตรีของตน ซึ่งแม้ว่ากฎหมายคุ้มครองแรงงานจะไม่ได้บัญญัติให้นายจ้างต้องจัดเป็นสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างสตรีก็ตาม แต่ก็น่าจะส่งเสริมให้เป็นประโยชน์แก่พนักงานที่เพิ่มขึ้นจากที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งนอกจากจะช่วยทำหน้าที่จัดการศึกษาปฐมวัยให้แก่เด็กแล้ว ยังเป็นการช่วยลดปัญหาส่วนตัวที่เป็นภาระทางครอบครัวของพนักงานและสามารถส่งเสริมให้พนักงานมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องคอยกังวลกับการดูแลบุตรของตนในระหว่างที่กำลังปฏิบัติงาน รวมทั้งลดอัตราการ

ขาดงาน ลางาน หรือการลาออกเพราะต้องไปดูแลบุตรในช่วงก่อนวัยเรียนดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันนี้ แม้ว่าแนวคิดการจัดการจัดการศึกษาปฐมวัยยังคงไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติในสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ก็เริ่มได้รับความนิยมนิยมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะนายจ้างเห็นความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดแรงงานสัมพันธ์เชิงบวกในองค์กรได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่บ้าง เช่น งบประมาณที่ได้จากนายจ้างค่อนข้างน้อย ทักษะความสามารถของบุคลากรในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเงื่อนไขและข้อจำกัดทางด้านสถานที่ซึ่งไม่สะดวกเพียงพอ เป็นต้น (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน , 2533)

10. แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ

การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ เป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่สามารถจะช่วยแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของครอบครัวคนงานในสังคมอุตสาหกรรมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนช่วยสร้างความเท่าเทียมระหว่างแรงงานชายและแรงงานหญิงในการจ้างงาน โดยการให้ความคุ้มครองต่อสถานภาพของความเป็น " มารดา " ภายใต้สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งสตรีจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้น ทำให้สังคมต้องสนใจถึงกระบวนการต่างๆ ที่จะมาช่วยรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยสร้างความสมดุลระหว่างบทบาทของสตรีทั้งในด้านครอบครัวและการทำงาน ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพแท้จริง Alfred Kadushin และ Judith A.Martin(1988) กล่าวว่า การจัดศูนย์ดูแลเด็กในสถานประกอบการ จะช่วยลดการอัตราการขาดงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรและพนักงานหญิง ซึ่งจะทำให้พนักงานที่เป็นแม่มีโอกาสใกล้ชิดระหว่างวันกับลูกมากขึ้น ลดความกังวลในการหาสถานที่รับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสม อีกทั้งเด็กยังมีโอกาสพบปะแม่และรู้จักสังคมภายนอกมากขึ้น

ในเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ.2508 คณะประศาสน์การขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้นำแนวคิดเรื่อง การจัดศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการขึ้นมาเป็นข้อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ เรียกว่า " ข้อเสนอแนะว่าด้วยการจ้างงานของสตรีที่รับผิดชอบต่อครอบครัว " โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ :- (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ , 2533)

" สตรีในหลายประเทศได้ออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น จนได้กลายเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของกำลังแรงงานในภาคการผลิตของประเทศ และสตรีเหล่านั้นส่วนมากมักจะมีปัญหาพิเศษเช่นเดียวกันที่เกิดจากความจำเป็นในบทบาทความรับผิดชอบของสตรีซึ่งต้องรับภาระทั้งในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ของแม่บ้าน และงานในที่ทำงานตามบทบาทหน้าที่ของลูกจ้าง จึงเห็นควรที่หน่วยงานต่างๆทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์การนาย

จ้างและองค์การลูกจ้าง จะได้ร่วมกันกำหนดมาตรการที่จำเป็นและเหมาะสม ตลอดจนขอบเขต ลักษณะของการให้บริการดูแลเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นบุตรของลูกจ้างสตรี และอำนวยความสะดวกต่างๆที่จำเป็น เพื่อช่วยให้คนงานสตรีในสถานประกอบการได้สามารถปฏิบัติภาระที่รับผิดชอบทั้งสองด้านได้อย่างครบถ้วนมีประสิทธิภาพ "

จากแนวคิดดังกล่าวได้กระตุ้นให้ประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกหลายประเทศได้นำไปบัญญัติไว้เป็นกฎหมายทางด้านสวัสดิการแรงงาน เช่น ประเทศบังกลาเทศ เนปาล และอินเดีย ซึ่งได้กำหนดให้สถานประกอบการต่างๆที่มีการจ้างแรงงานสตรีมาทำงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป จะต้องจัดให้มีสวัสดิการในการดูแลเด็กปฐมวัย ในขณะที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานของฟิลิปปินส์ยังได้กำหนดให้พยาบาลหรือบุคลากรที่จะทำหน้าที่ในศูนย์ดังกล่าว จะต้องได้รับการจดทะเบียนจากหน่วยงานควบคุมของรัฐ โดยต้องมีคุณสมบัติต่างๆครบถ้วนตามที่ระบุไว้ รวมทั้งอนุญาตให้ลูกจ้างสตรีที่มีบุตรจะมีสิทธิไปดูแลบุตรของตนในระหว่างเวลาทำงานได้วันละ 2 ครั้งๆ ละครึ่งชั่วโมง (สุรพล กาญจนะจิตรา, 2529)

การจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กในสถานประกอบการ นับว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนและสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยความสำคัญในการดำเนินการจะต้องยึดหลักที่ว่า ทุกฝ่ายในสังคมทั้ง ภาครัฐ เอกชน นายจ้าง ลูกจ้างและประชาชน จะต้องร่วมกันกำหนดแนวทางที่เหมาะสม เพื่อจะแก้ปัญหาสภาพการดำรงชีวิตของแรงงานในสถานประกอบการ โดยการจัดสวัสดิการที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อลูกจ้าง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผลผลิตโดยรวมของประเทศให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะสอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างความเป็นธรรมในการจ้างงานโดยไม่แยกระหว่างแรงงานชายหรือแรงงานหญิง ที่นายจ้างจะต้องให้ความคุ้มครอง เพื่อให้มีโอกาสได้ปฏิบัติงานอย่างเท่าเทียมกันในองค์กร

ดังนั้น ความร่วมมือจากบุคคลและส่วนงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบศูนย์ดูแลเด็กเล็ก จะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานของศูนย์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ตามที่มุ่งหวังไว้นั้น จะต้องประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

1. นายจ้างในสถานประกอบการ ซึ่งจะมีหน้าที่ในการให้ความสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ
2. หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้คำแนะนำทางข้อปฏิบัติและด้านวิชาการรวมทั้งสร้างกลไกที่ส่งเสริมสถานประกอบการในการดำเนินกิจกรรมการศึกษาปฐมวัยในองค์กรของตน
3. บุคลากร (ครูประจำศูนย์) ซึ่งจะทำหน้าที่ดำเนินงานบริหารกิจกรรมการศึกษาต่างๆ

4. ผู้ปกครอง ซึ่งจะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

5. องค์กรนายจ้างและแรงงาน ซึ่งจะทำหน้าที่ในการเข้ามาเป็นตัวแทนของสถานประกอบการต่างๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อร่วมกันจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กแทนนายจ้างต่างๆที่ยังขาดความพร้อม นอกจากนี้ยังจะช่วยเป็นแรงกระตุ้น เจจาดรองให้นายจ้างในสถานประกอบการต่างๆได้ยินยอมที่จะจัดบริการศูนย์ดูแลเด็กเพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยให้แก่บุตรของลูกจ้างของตน

6. สถาบันการศึกษา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนทางด้านครูประจำศูนย์และคำแนะนำวิชาการ

10.1. ประวัติการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการของประเทศไทย

สำหรับในกรณีของประเทศไทย ได้เคยมีความคิดที่จะนำเอาเรื่องดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในกฎหมายคุ้มครองแรงงาน โดยการกำหนดให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป จะต้องจัดให้มีศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยให้เป็นบริการแก่พนักงานของตน แต่ได้ถูกคัดค้านจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะเห็นว่าสถานประกอบการต่างๆยังมีภาระเรื่องอื่นๆในด้านแรงงานที่สำคัญและจำเป็นที่จะต้องดำเนินการก่อนเรื่องศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัย แต่ก็ยังได้เปิดโอกาสให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานประกอบการแต่ละแห่งที่จะตัดสินใจดำเนินการได้ ซึ่งจะเป็นรูปแบบหนึ่งของสวัสดิการที่นายจ้างมอบให้แก่ลูกจ้าง เพื่อส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้างและสร้างแรงจูงใจให้แก่ลูกจ้าง โดยจะไม่ต้องกังวลกับภาระการเลี้ยงดูบุตร ในระหว่างที่ต้องปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน , 2533)

แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวยังไม่เป็นที่แพร่หลายในสถานประกอบการต่างๆเท่าที่ควร รวมทั้งจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำในปัจจุบัน ยิ่งผลักดันให้สถานประกอบการหลายแห่งต่างต้องตัดสินใจยกเลิกสวัสดิการดังกล่าวออกไป เพราะจำเป็นต้องลดต้นทุนค่าใช้จ่ายขององค์กร และปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อสตรีที่เป็นแรงงานในสถานประกอบการดังกล่าว จะมีผลต่อระดับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่และให้การศึกษาที่เหมาะสมเพื่อช่วยปลูกฝังให้เกิดรากฐานบุคลิกภาพที่ดีให้เป็นแบบแผนต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตของบุคคลได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

ปัจจุบันนี้ ได้มีหน่วยงานหลายแห่งในเขตกรุงเทพมหานครที่เปิดให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยขึ้นในย่านชุมชนแออัดต่างๆ เพื่อมุ่งหวังให้การช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนแก่ครอบครัวที่มีบุตรแต่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ เพราะมารดาจำเป็นต้องออกไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ซึ่งจะเป็นรูปแบบศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน (Day Care Center) โดยส่วนใหญ่จะให้บริการรับดูแลเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 2 – 6 ปี ในช่วงเวลา 08.00 – 16.00 เท่านั้น ซึ่งจะอยู่ใน

ความควบคุมดูแลโดยสำนักสวัสดิการสังคมของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้จะมีเป้าหมายในการรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยให้แก่ครอบครัวที่ยากจนซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าสภาพการดำเนินงานจะไม่สู้ดีนัก เพราะได้รับงบประมาณอุดหนุนน้อยและไม่สามารถจะเรียกเก็บเงินจากพ่อแม่ของเด็กได้มากนัก เนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่ยากจนในชุมชนแออัดดังกล่าว ส่วนศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยที่จัดตั้งและดำเนินการในเขตพื้นที่ต่างจังหวัดนั้น จะอยู่ในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินงานโดยกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งจะมีสภาพในการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด (กองแรงงานหญิงและเด็ก, 2535)

ทั้งนี้ การจัดศูนย์ดูแลเด็กเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการต่างๆ ทั้งที่รับผิดชอบควบคุมดูแลโดยสำนักสวัสดิการสังคมในเขตกรุงเทพมหานคร และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินการโดยกรมพัฒนาชุมชน ต่างจะมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องตรงกันดังนี้คือ

1. เพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งสวัสดิภาพของเด็กอีกด้วย
2. เพื่อให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก ที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ ได้มีโอกาสปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว
3. เพื่อให้นายจ้างและลูกจ้างที่เป็นบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็ก ได้มีสัมพันธภาพร่วมกันในการรับผิดชอบกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์ดูแลเด็ก

ศูนย์ดูแลเด็กเพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการของประเทศไทยนั้น ได้เริ่มเปิดดำเนินการขึ้นเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งเป็นการดำเนินการที่นายจ้างได้จัดให้เป็นสวัสดิการแก่ลูกจ้างของตน ได้แก่ ศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยของบริษัท ธานินทร์อุตสาหกรรม จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือแก่ลูกจ้างสตรีที่ทำงานเป็นลูกจ้างในบริษัท ซึ่งสามารถจะนำบุตรของตนเข้ามาเลี้ยงในศูนย์ดูแลเด็กของบริษัทที่จัดตั้งขึ้นดังกล่าว นอกจากนี้ก็มีศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยที่ดำเนินการโดยสหภาพแรงงานของบริษัท ลักกี้เท็กซ์การทอ จำกัด จังหวัดสมุทรปราการซึ่งนับว่าเป็นศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการแห่งแรก ที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมโดยตรงของพนักงาน นอกจากนี้ยังมีศูนย์ดูแลเด็กอีกหลายแห่งที่กำลังดำเนินการอยู่ในเขตต่างจังหวัดและเขตปริมณฑล ดังเช่น :-

1. องค์การค้าของคุรุสภา (ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร)
2. บริษัท บางกอกกรีนเบอร์ จำกัด (ซอยวัดจันทร์ใน ยานนาวา กรุงเทพมหานคร)
3. บริษัท จงสถิตย์การทอ จำกัด (ถนนบางขุนเทียน-ชายทะเล กรุงเทพมหานคร)
4. บริษัท แกลนด์ แอนด์ เฮ้าส์ จำกัด (มหาชน) (โครงการบ้านนนท์วัน ถนนศรีนครินทร์ สมุทรปราการ)

5. บริษัท อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลคอสเมติกส์ จำกัด (ชอยประดู่ 1 ถนนสาธุประดิษฐ์ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร)
6. บริษัท อาหารสยาม จำกัด (ถนนสายยุทธศาสตร์ ตำบลหนองอรุณ บ้านบึง ชลบุรี)
7. บริษัท สยามอุตสาหกรรมการเกษตรสับประรด จำกัด (ถนนสาย 13 ต.มาบท อ.บ้านค่าย จังหวัดระยอง)
8. ธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน) (ถนนสาทรใต้ ยานนาวา กรุงเทพมหานคร)
9. บริษัท ซีเฟรสอินดัสตรีส์ จำกัด (ต.ปากน้ำ อ.เมือง จังหวัดชุมพร)
10. บริษัท ไทยอุตสาหกรรมน้ำมันและสวนปาล์ม จำกัด (ถ.ปลายพระยา อ.ปลายพระยา จังหวัดกระบี่)
11. บริษัท ฟินิกส์ พลัส แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (ต.กุดน้ำใส อ.น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น)
12. บริษัท แพรนต้า จิวเวลลี่ จำกัด (มหาชน) (ถนนบางนา ซอยรุ่งแสง เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร)
13. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (อ.บางกรวย จังหวัดนนทบุรี)
14. บริษัท ไคชินโคเตีย จำกัด (นวนคร ถ.พหลโยธิน อ.คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี)
15. บริษัท ลักกี้เท็กซ์การทอ จำกัด (ถนนสุขุมวิท บางปู จังหวัดสมุทรปราการ)

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมการศึกษาปฐมวัยโดยศูนย์ดูแลเด็กในสถานประกอบการนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ดำเนินการได้ค่อนข้างลำบาก เพราะจะต้องอาศัยความเสียสละจากนายจ้างเจ้าของสถานประกอบการต่างๆเป็นอย่างมากอีกด้วย ซึ่งแม้แต่ในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมมาเป็นเวลานานอย่างเช่นในสหรัฐอเมริกาและยุโรปก็พบว่า ยังมีการจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการที่นายจ้างจัดให้เป็นสวัสดิการแก่ลูกจ้างของตนอยู่น้อยมาก เพราะด้วยเหตุผลข้อจำกัดต่างๆดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งจากการศึกษาวิจัยของ ดารา พงษ์สมบูรณ์ (2537) ที่ศึกษาสภาพการจัดและปัญหาศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการของประเทศไทย ได้พบว่ามีรูปแบบการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคที่สรุปได้ดังนี้คือ

1. ส่วนใหญ่จะเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็กที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 2-6 ปี แต่อาจจะรับเด็กที่มีอายุมากกว่า 6 ปีได้ โดยเฉพาะในช่วงปิดภาคการศึกษา ซึ่งเด็กที่เข้าโรงเรียนแล้วจะไม่มีคนดูแลในเวลากลางวันเพราะพ่อแม่ต้องไปทำงาน จึงต้องนำมาใช้บริการของศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัย
2. ศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่จะเน้นการจัดกิจกรรมสันทนาการต่างๆให้แก่เด็ก มากกว่าการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ
3. ศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการจำเป็นต้องตั้งอยู่ในบริเวณของที่ทำงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงาน และต้องเป็นสถานที่เหมาะสมปลอดภัยกว้างขวางเพียงพอที่จะใช้ดูแลเด็กจำนวนหนึ่ง แต่สถานประกอบการส่วนใหญ่มักจะมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ และโดย

เฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการซึ่งตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองชั้นใน ซึ่งต้องอาศัยเช่าพื้นที่สำนักงานในอาคารสูง จะไม่มีโอกาสจัดพื้นที่ที่เหมาะสมกว้างขวางเพียงพอในการใช้ดูแลเด็กได้ เพราะว่าต้องใช้ต้นทุนสูงมากในการเช่าพื้นที่มาจัดเป็นศูนย์ดูแลเด็ก และอาจจะต้องใช้ต้นทุนในการเช่าสถานที่ภายในอาคารค่อนข้างสูงมาก จึงทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคขึ้น

4. สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก มักจะไม่นิยมจัดศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยขึ้นในองค์กรเพราะจะไม่เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน ในขณะที่สถานประกอบการขนาดใหญ่ซึ่งมีพนักงานเป็นจำนวนมากสามารถจะประหยัดค่าใช้จ่ายได้ดีกว่า นอกจากนี้ สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กก็มักจะมีข้อจำกัดและอุปสรรคในเรื่องสถานที่จัดตั้งศูนย์อีกด้วย ดังนั้นปริมาณของพนักงานจะเป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการจัดศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัย แต่ก็สามารถใช้แนวทางการรวมกลุ่มระหว่างสถานประกอบการหลายๆแห่งในบริเวณใกล้เคียงกัน เพื่อจะร่วมกันจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยให้แก่พนักงานของตน หรือใช้วิธีดำเนินการผ่านตัวแทนของกลุ่มชมรมหรือสมาคมองค์กรแรงงาน

5. ศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยต่างๆมักจะมีปัญหาที่คล้ายกันก็คือ คุณภาพของผู้ดูแลที่ยังขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในศูนย์ รวมทั้งยังมีปริมาณบุคลากรในสนใจปฏิบัติงานในบทบาทของครูผู้ดูแลศูนย์ไม่เพียงพออีกด้วย เพราะต้องทำงานในลักษณะกึ่งครูพี่เลี้ยงและพยาบาล ทำให้จำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ทักษะที่ดีเพียงพอ เป็นที่น่าเชื่อถือไว้ใจได้ของผู้ปกครอง ในขณะที่ค่าตอบแทนค่อนข้างต่ำ จึงมักเกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรดังกล่าว มีการเปลี่ยนตัวผู้ดูแลเด็กบ่อยๆ ยิ่งทำให้เกิดปัญหาหาระหว่างศูนย์กับผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

6. นายจ้างในสถานประกอบการต่างๆ มักจะไม่มีความพร้อมในการบริหารงานศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีพอในเรื่องดังกล่าว ส่วนลูกจ้างก็มักจะเพียงคำนึงถึงการใช้สิทธิของตนเท่านั้น และยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทำให้การบริหารงานศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการต่างๆไม่สามารถจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวังและขาดความต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนาเด็กทั้งในด้านร่างกาย ปัญญาและอารมณ์จิตใจ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการทางด้านสุขอนามัย โภชนาการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมไปพร้อมกัน

11. สถานรับเลี้ยงเด็กของโรงพยาบาล

11.1. คำจำกัดความ

โรงพยาบาล : พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (หน้า 459)ให้ความหมายไว้ว่า โรงพยาบาลคือสถานที่รักษาผู้ป่วย และสารานุกรมภาพสำหรับเด็ก (2537) (หน้า 387) ให้ความหมายของโรงพยาบาลว่า โรงพยาบาลเป็นสถานที่ที่มีเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการรักษาโรคทุกชนิด โดยมีคณะแพทย์ พยาบาล และพนักงาน ซึ่งทุกคนผ่านการฝึกอบรมเพื่อช่วยคน

ให้หายป่วย นอกจากนี้ Malcom T Mac Eachem (หน้า 29 1962) ให้ความหมายของโรงพยาบาลไว้ว่า โรงพยาบาลเป็นสถานพยาบาลที่รับผิดชอบต่อสังคมเพื่อคงไว้และบำรุงรักษา (Maintaining and rationing) สุขภาพของสมาชิกของชุมชน สังคม โดยมีบทบาทหน้าที่ (1) การดูแลรักษาฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยผู้บาดเจ็บ (2) ให้การศึกษาแก่บุคลากรทางการแพทย์ พยาบาล เทคนิค และบุคลากรอื่น (3) ด้านสาธารณสุข โดยให้การป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพประชาชน (4) สนับสนุนการวิจัยทางการแพทย์

สถานเลี้ยงเด็กของโรงพยาบาล คือสถานรับเลี้ยงเด็กที่ทางโรงพยาบาลเป็นผู้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการในการบริการรับเลี้ยงบุตรของเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ลูกค้าของโรงพยาบาลและบุคคลภายนอก ตั้งแต่อายุแรกเกิด-3 ปี โดยจะมีชื่อต่าง ๆ กันออกไป เช่น แผนก Daycare, แผนก Nursery, ศูนย์พัฒนาเด็ก, แผนกพัฒนาเด็กเล็ก, สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

เนื่องจากโรงพยาบาลเป็นหน่วยงานที่มีแหล่งทรัพยากรทั้งทางด้านบุคลากรทางการแพทย์ นักจิตวิทยาพัฒนาการ นักโภชนาการ ฯลฯ รวมถึงเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่เอื้อต่อการสนับสนุนการดูแลสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก จึงมีการจัดตั้งพัฒนาการเด็กปฐมวัยในพื้นที่เขตโรงพยาบาลเพื่อเป็นสวัสดิการแก่ครอบครัวบุคลากร ในการดูแลบุตรหลานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีหลายหน่วยงาน หลายโรงพยาบาลที่จัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังต่อไปนี้

- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
- โรงพยาบาลศิริราช
- โรงพยาบาลวชิรพยาบาล
- โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
- โรงพยาบาลราชวิถี
- โรงพยาบาลเด็ก
- โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
- โรงพยาบาลอานันทมหิดล จ.ลพบุรี
- โรงพยาบาลค่ายสุรนารี จ.นครราชสีมา
- โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จ.พิษณุโลก
- โรงพยาบาลค่ายวชิราวุธ จ.นครศรีธรรมราช
- โรงพยาบาลค่ายอดิศร จ.สระบุรี
- โรงพยาบาลค่ายกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี

- โรงพยาบาลค่ายจักรพงษ์ จ.ปราจีนบุรี
- โรงพยาบาลค่ายจิรประวัติ จ.นครสวรรค์
- โรงพยาบาลค่ายสรรสิทธิประสงค์ จ.อุบลราชธานี
- โรงพยาบาลค่ายสุรศักดิ์มนตรี จ.ลำปาง
- โรงพยาบาลธนรัชต์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
- โรงพยาบาลค่ายภานุรังษี จ.ราชบุรี
- โรงพยาบาลลาดพร้าว
- โรงพยาบาลวิภาวดี 2
- โรงพยาบาลปิยะ มินทร์
- โรงพยาบาลเข็นต์ หลุยส์
- โรงพยาบาลสุขุมวิท
- โรงพยาบาลหัวเฉียว
- โรงพยาบาลยันฮี
- โรงพยาบาลเจ้าพระยา
- โรงพยาบาลเทพารินทร์

12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

■ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ

จากการศึกษาวิจัยของ ดารา พงษ์สมบูรณ์ (2537) ที่ศึกษาสภาพการจัดและปัญหาศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการของประเทศไทยได้พบว่ามีรูปแบบการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคที่สรุปได้ดังนี้คือ

1. ส่วนใหญ่จะเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็กที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 2 – 6 ปี แต่อาจจะรับเด็กที่มีอายุมากกว่า 6 ปีได้ โดยเฉพาะในช่วงปิดภาคการศึกษา ซึ่งเด็กที่เข้าโรงเรียนแล้วจะไม่มีคนดูแลในเวลากลางวันเพราะพ่อแม่ต้องไปทำงาน จึงต้องนำมาใช้บริการของศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัย

2. ศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่จะเน้นการจัดกิจกรรมสันทนาการต่างๆ ให้แก่เด็ก มากกว่าการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

3. ศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการจำเป็นต้องตั้งอยู่ในบริเวณของที่ทำงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงาน และต้องเป็นสถานที่เหมาะสมปลอดภัยกว้างขวางเพียงพอที่จะใช้ดูแลเด็กจำนวนหนึ่ง แต่สถานประกอบการส่วนใหญ่มักจะมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการซึ่งตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองชั้นใน ซึ่งต้องอาศัยเช่าพื้นที่สำนักงานในอาคารสูง จะไม่มีโอกาสจัดพื้นที่ที่เหมาะสมกว้างขวางเพียงพอในการใช้ดูแลเด็กได้ เพราะว่า

จะต้องใช้ต้นทุนสูงมากในการเช่าพื้นที่มาจัดเป็นศูนย์ดูแลเด็ก และอาจจะต้องใช้ต้นทุนในการเช่าสถานที่ภายในอาคารค่อนข้างสูงมาก จึงทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคขึ้น

4. สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก มักจะไม่นิยมจัดศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยขึ้นในองค์กรเพราะจะไม่เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน ในขณะที่สถานประกอบการขนาดใหญ่ซึ่งมีพนักงานเป็นจำนวนมากสามารถจะประหยัดค่าใช้จ่ายได้ดีกว่า นอกจากนี้ สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กก็มักจะมีข้อจำกัดและอุปสรรคในเรื่องสถานที่จัดตั้งศูนย์อีกด้วย ดังนั้น ปริมาณของพนักงานจะเป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการจัดศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัย แต่ก็สามารถใช้แนวทางการรวมกลุ่มระหว่างสถานประกอบการหลายๆแห่งในบริเวณใกล้เคียงกัน เพื่อจะร่วมกันจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยให้แก่พนักงานของตน หรือใช้วิธีดำเนินการผ่านตัวแทนของกลุ่มชมรมหรือสมาคมองค์กรแรงงาน

5. ศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยต่างๆมักจะมีปัญหาที่คล้ายกันก็คือ คุณภาพของผู้ดูแลที่ขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในศูนย์ รวมทั้งยังมีปริมาณบุคลากรในสนใจปฏิบัติงานในบทบาทของครูผู้ดูแลศูนย์ไม่เพียงพออีกด้วย เพราะต้องทำงานในลักษณะกึ่งครูที่เลี้ยงและพยาบาล ทำให้จำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ทักษะที่ดีเพียงพอ เป็นที่น่าเชื่อถือไว้ใจได้ของผู้ปกครอง ในขณะที่ค่าตอบแทนค่อนข้างต่ำ จึงมักเกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรดังกล่าว มีการเปลี่ยนตัวผู้ดูแลเด็กบ่อยๆ ยิ่งทำให้เกิดปัญหาหาระหว่างศูนย์กับผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

6. นายจ้างในสถานประกอบการต่างๆ มักจะไม่มีความพร้อมในการบริหารงานศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีพอในเรื่องดังกล่าว ส่วนลูกจ้างก็มักจะเพียงคำนึงถึงการใช้สิทธิของตนเท่านั้น และยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทำให้การบริหารงานศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยในสถานประกอบการต่างๆไม่สามารถจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวังและขาดความต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนาเด็กทั้งในด้านร่างกาย ปัญญาและอารมณ์จิตใจ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการทางด้านสุขอนามัย โภชนาการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมไปพร้อมกัน

อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยครอบครัว องค์กรเอกชนและสถานประกอบการ โรงพยาบาล : กรณีศึกษา ได้พบสรุปผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัด เพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งสวัสดิภาพของเด็กอีกด้วยและเพื่อให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการได้มีโอกาสปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและเพื่อให้ นายจ้างและลูกจ้างที่เป็นบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กได้มีสัมพันธ์ภาพร่วมกันในการรับผิดชอบกิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์ดูแลเด็ก

2. กลุ่มเป้าหมาย เด็กที่เป็นบุตรพนักงาน อายุตั้งแต่3-10ปี ของสถานประกอบการนั้น โดยการดูแลในระหว่างที่พ่อแม่ต้องทำงาน ซึ่งมักจะดำเนินการระหว่างช่วงปิดเทอมกลางปีและปลายปี

3. วิธีการดำเนินการ สถานประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในการดูแลบริหารงานของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายพนักงานสัมพันธ์ที่รับผิดชอบสวัสดิการของพนักงาน นอกจากนี้บางแห่งจะมีสำนักพัฒนาชุมชนจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบจัดหาผู้ดูแลเด็กและจัดการเรียนการสอนในศูนย์เด็กโดยตรง

4. ผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 3ขึ้นไป และเคยมีประสบการณ์ทำงานในศูนย์ดูแลเด็กอย่างน้อย 1 ปี หรือมีความรู้ระดับปริญญาตรีทางการศึกษาและเป็นเพศหญิง

5. สาระในการเรียนรู้ ใช้แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่กรมพัฒนาชุมชนจัดไว้ นอกจากนี้ยังเน้นความรู้ด้านวิชาการ การทำกรบ้าน จัดให้มีการละเล่น สันทนาการ โดยครูผู้ดูแลเด็กจะเป็นผู้กำหนดสาระในการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน

6. การตรวจและการรายงานผล หน่วยงานในสถานประกอบการ เป็นผู้ตรวจสอบประเมินผล เช่น ฝ่ายพนักงานสัมพันธ์ แผนกสวัสดิการ ตลอดจนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จะประสานงานกับพัฒนาชุมชนอำเภอจัดเจ้าหน้าที่พัฒนากรอำเภอเข้ามาตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์

■ งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ฉวีวรรณ วรศรี (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพี่เลี้ยงต่อการพัฒนาความสามารถด้านการช่วยเหลือตนเองของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน พบว่า ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของเด็ก ที่มีผลมาจากการเลี้ยงดูของผู้เป็นพี่เลี้ยงนั้น คือเด็กเข้าสังคมดีขึ้น ช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้น

พจนารต รุจิรัตน์ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างพี่เลี้ยงเด็กกับการจัดสวัสดิการเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนส่วนใหญ่ได้พยายามให้ความสำคัญในการจัดสวัสดิการเด็กในทุกๆ ด้าน ในด้านอนามัยของเด็ก แม้ว่าการจัดบริการแต่ละแห่งจะแตกต่างกันไปบ้าง เช่น บางแห่งมีแพทย์ประจำ บางแห่งมีพยาบาลประจำ แต่ทุกแห่งให้ความสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็กซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก ส่วนในด้านการจัดอุปกรณ์การเล่นนั้น ปรากฏว่าสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งได้จัดเตรียมหาอุปกรณ์การเล่นของเด็กไว้ทั้งอุปกรณ์ในร่มและกลางแจ้ง เช่นเดียวกับการจัดเตรียมห้องต่าง ๆ เพื่อสวัสดิการเด็ก ส่วนใหญ่แล้วจะมีครบทั้งห้องเรียน ห้องเล่น ห้องนอน ห้องรับประทานอาหาร ห้องแต่งตัว ห้องน้ำ ห้องส้วม จะมีเป็นบางส่วนที่ห้องเรียนและห้องเล่นรวมเป็นห้องเดียวกัน เนื่องจากเนื้อที่ของสถานประกอบการมีขนาดไม่กว้างนัก

วาตี ประสงค์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษา รูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล ของโรงเรียน 3 สังกัด คือ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสมาคมและมูลนิธิ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เรียนทั้ง 3 ประเภท จัดตรงกันมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการปั้น วาดรูป ระบายสี ร้องเพลง ฟังเพลงและฟังจังหวะต่าง ๆ เล่านิทาน อ่านและเขียน ก-ฮ และการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสุขอนามัยของตนเอง ส่วนผู้ปกครองของโรงเรียนทั้ง 3 ประเภท มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาที่จัดในโรงเรียนอนุบาล ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ถ้าเด็กได้รับการฝึกความพร้อมแล้ว จะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้จริง และผู้ปกครองต้องการให้เด็กได้ทำกิจกรรมทุกชนิด ยกเว้นกิจกรรมการเล่นกับทราย และกิจกรรมฝึกทักษะด้านคุณและอาหาร อีกทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่มีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนสำหรับลูก ดังนี้ คือ เลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงาน ครูที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาระดับอนุบาลมาแล้ว

สุนัย อเนกพิพัฒน์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดบริการสังคม สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่าการจัดบริการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย มีหลายรูปแบบ และมีการจัดบริการขึ้นอย่างกว้างขวาง จึงทำให้ความเข้าใจในบริการสำหรับคนทั่วไปสับสน ไม่ชัดเจน หรือแม้แต่เจ้าของผู้ประกอบการเองก็อาจเข้าใจแตกต่างกันไปได้ ดังนั้นจุดเน้นในการจัดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน แต่ละแห่งจึงแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า บริการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเป็นเรื่องของการเรียนการศึกษาเท่านั้น โดยความสำคัญของเด็กวัยก่อนเข้าเรียนนั้น จะต้องได้รับการพัฒนาทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ พัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ ผู้จัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน จึงควรจัดให้มีบริการที่จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน ดังกล่าว ซึ่งในการศึกษาการจัดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน เกือบครึ่งหนึ่งของสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันทั้งหมดให้ข้อมูลว่า ในการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันแก่เด็ก ได้จัดบริการเลี้ยงดูให้เป็นบริการสำคัญ นอกจากนี้ยังเน้นประสิทธิภาพของการจัดบริการที่เป็นการเตรียมเด็กก่อนที่จะเข้าเรียน

โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายการเรียนการสอนไว้และได้นำนโยบายไปปฏิบัติจริง แต่ส่วนใหญ่จะบรรลุเป้าหมายได้ปานกลาง ส่วนหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์นั้น นิยมใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเองมากที่สุด โดยการใช้หนังสือแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2522 ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นแนวทางในการจัดทำ โดยครูทำบันทึกกิจกรรมประจำวัน ส่งให้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ ตรวจสอบหน้า 1 สัปดาห์ แล้วจึงนำมาสอน ซึ่งการจัดกิจ

กรรมการเรียนการสอน ครูทั้งชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 สอนอ่าน เขียน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ คณิตศาสตร์ มากกว่าสอนทักษะวิชาอื่น วิธีการสอนที่ครูใช้มากที่สุด เรียงลำดับคือ การเล่านิทาน หรือเรื่องราวต่าง ๆ การเล่นเกม การใช้เพลงประกอบการสอน ลักษณะนิสัยที่ครูเน้นมากที่สุด 3 ประการ ในการจัดการเรียนการสอน คือ การให้เด็กช่วยเหลือตนเอง ความมีระเบียบและความรับผิดชอบ เมื่อนักเรียนทำผิดวินัยของห้องเรียน ครูจะดำเนินการตักเตือนและชี้แจง ถ้ายังทำผิดอีกจึงจะลงโทษ

พิจิตรา ลาวณิชย์ศิริ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็ก ในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กอายุแรกเกิด ถึง 3 ปี ในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน กรุงเทพมหานคร จากการส่งแบบสอบถามให้กับผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็ก และครู หรือพี่เลี้ยงเด็ก และจากที่ผู้วิจัยได้ไปสังเกตสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้แกเด็ก เพื่อเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล ลักษณะการจัดกิจกรรมและการเลี้ยงดูเด็ก ไม่มีหลักเกณฑ์การจัดที่เด่นชัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ของผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็ก ครูหรือพี่เลี้ยงเด็กในแต่ละแห่ง สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีห้องอาหารและห้องนอนแยกออกจากห้องเล่นหรือห้องกิจกรรมเด็ก มีห้องน้ำเด็กโดยเฉพาะ มีห้องแยกสำหรับเด็กป่วย และมีบริเวณเพียงพอให้เด็กได้วิ่งเล่น มีการดูแลความปลอดภัยสำหรับเด็ก การจัดกิจกรรมและการเลี้ยงดูเด็กนั้น เด็กส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่จากครู หรือพี่เลี้ยงเด็ก เมื่อมีเด็กเจ็บป่วยจะมีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ หากเจ็บป่วยร้ายแรงหรือเกิดอุบัติเหตุ จะมีการนำส่งโรงพยาบาลหรือคลินิก ใกล้สถานรับเลี้ยงเด็กมากที่สุด สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะมีการจัดอาหารที่มีคุณค่าแก่เด็กแต่ละวัย และมีการอบรมมารยาท และสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ส่วนใหญ่จะไม่มีการประชุมผู้ปกครอง แต่จะแจ้งปัญหาของเด็กและข่าวสารจากสถานรับเลี้ยงเด็กให้ผู้ปกครองทราบ เวลาที่ผู้ปกครองมาส่งหรือรับเด็กกลับบ้าน สถานรับเลี้ยงเด็กยังไม่มีการดูแลพิเศษที่มีปัญหาทางการ ได้ยินปัญหาทางสมอง หรือทางร่างกายอื่น ๆ

ศิริมาศ แก้วเจริญวงศ์ (2541) ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ จำนวน 287 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผลของการวิจัยมีข้อค้นพบสำคัญดังนี้ 1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อพัฒนาการทางภาษา

สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ มีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ห้องพัฒนาการ และ/หรือ ห้องอเนกประสงค์ที่เอื้อต่อพัฒนาการทางภาษา อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง 2. การดำเนินการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ มีการดำเนินการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง 3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กวัย 2-3 ปี ที่เลี้ยงเด็กสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ ได้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา สำหรับเด็กวัย 2-3 ปี ทางด้านการจัดกิจกรรมการฟัง อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก กิจกรรมการพูด การอ่าน และการเขียน อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง ปัญหาที่พบ คือ 1. พี่เลี้ยงเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ในขณะที่ภาษาที่บ้านและที่ใช้ในชุมชนของเด็กและพี่เลี้ยงเด็กเป็นภาษาถิ่นเหนือ ภาษาที่ใช้เป็นทางการในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนคือ ภาษาไทยกลาง จึงพบว่า มีช่องว่างในการสื่อสารระหว่างเด็กที่ยังใช้ภาษาไทยกลางไม่ได้กับพี่เลี้ยงเด็กซึ่งใช้ภาษาไทยกลาง 2. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน มีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

จากงานวิจัยต่าง ๆ ข้างต้นนี้ สรุปได้ การวิจัยส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้อง จะเป็นงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะบทบาทของครู หรือพี่เลี้ยงเด็ก นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนา เด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ หากส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการวิจัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของรัฐบาล เอกชน ต่าง ๆ หากยังไม่ม้งานวิจัยใดที่จะศึกษาถึงสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัย โดย ครอบครัว องค์กรเอกชน และสถานประกอบการอย่างจริงจัง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยศึกษากรณีตัวอย่าง เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการและเพื่อสรรหาและยกย่องสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 : ขั้นการสำรวจและศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษา รวบรวมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่เอกสารพิมพ์เผยแพร่ ข้อมูลจากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต หนังสือการศึกษาปฐมวัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ของสถาบันต่างๆ
2. สำรวจสถานประกอบการขนาดใหญ่ซึ่งมีพนักงานจำนวนตั้งแต่ 200 คนขึ้นไปซึ่งมีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในกรุงเทพมหานคร ว่ามีที่ใดบ้าง เพื่อที่จะเลือกศึกษาเป็นกรณีศึกษา
3. ผลจากการสำรวจสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นกรณีศึกษา ได้แก่
 - บริษัท ไอ.ซี.ซี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลจำกัด
 - บริษัท แลนด์แอนด์เฮาส์ จำกัด
 - บริษัท เพนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน)
 - บริษัท ทองสถิติย์ จำกัด
 - บริษัท ไฮเทคแอฟฟาเรล จำกัด
 - ธนาคารเอเซีย จำกัด (มหาชน)
 - บริษัท บางกอกกรับเบอร์ จำกัด (มหาชน)
 - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
 - โรงพยาบาลลาดพร้าว
 - องค์การคำคุณุสภา

4. ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัดโดยสถานประกอบการ (ภาคผนวก ก.) โดยมีรายละเอียดของการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้
- 4.1 คณะผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ตลอดจนเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ของกรมประชาสงเคราะห์
- 4.2 คณะผู้วิจัยจัดสร้างแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างและแบบสังเกต โดยมีประเด็นรายละเอียดดังต่อไปนี้
- 1) แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง
มีประเด็นการสัมภาษณ์ คือ
- เหตุผลและวัตถุประสงค์
 - กลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษา
 - วิธีการดำเนินงาน
 - คุณสมบัติของบุคลากรที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
 - สาระและกิจกรรมในการเรียนรู้
 - สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษา
 - การมีส่วนร่วม
 - การตรวจสอบและรายงานผล
 - สภาพปัญหาและอุปสรรค
- (รายละเอียดในภาคผนวก ก.)
- 2) แบบสังเกต
มีประเด็นการสังเกตคือ
- สภาพแวดล้อม
 - วัตถุประสงค์ของการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ
 - บุคลากร
 - ลักษณะการบริการ
 - สาระการเรียนรู้
 - การวัดและประเมินผล
- (รายละเอียดในภาคผนวก ก.)
5. ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัดโดยสถานประกอบการที่เป็นกรณีตัวอย่างทั้ง 10 แห่ง โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตที่ได้จัดทำขึ้น และได้ไป

สังเกตและสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง ดังกำหนดการต่อไปนี้

- วันที่ 12 ตุลาคม 2544
บริษัทเพนด้า จิวเวลรี่จำกัด (มหาชน)
- วันที่ 31 ตุลาคม 2544
ธนาคารเอเชียจำกัด (มหาชน)
- วันที่ 7 พฤศจิกายน 2544
บริษัทแลนด์เอนด์เฮาส์จำกัด
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- วันที่ 14 พฤศจิกายน 2544
บริษัทไอ.ซี.ซี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด
บริษัทบางกอกกรีนเบอร์จำกัด (มหาชน)
- วันที่ 21 พฤศจิกายน 2544
บริษัทไฮเทคแอฟฟาริสจำกัด
บริษัทจงสถิตย์จำกัด
- วันที่ 12 ธันวาคม 2544
โรงพยาบาลลาดพร้าว
องค์การค้ำชูสภา

ระยะที่ 2 : ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. จัดทำรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่พึงประสงค์ โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีด้านการศึกษาปฐมวัย และเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ของกรมประชาสงเคราะห์ โดยมีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้าง โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ข)
2. นำรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่พึงประสงค์ตามที่ผ่านการเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่ง

3. วิเคราะห์ความเหมาะสมจากข้อมูลที่ศึกษาได้จากการดำเนินงานในระยะที่ 1 โดยเปรียบเทียบข้อมูลที่ศึกษาจากกรณีตัวอย่างกับรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่พึงประสงค์ ที่ได้จัดทำขึ้นในกรณีตัวอย่างทั้ง 10 กรณี
4. สังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี จากกรณีตัวอย่างในภาพรวม
5. นำเสนอผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ จากกรณีตัวอย่างสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง

ระยะที่ 3 : ขั้นตอนการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชุม สัมมนาเพื่อนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ และเป็นการตรวจทานข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตจากสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง
2. ชกข้องสถานประกอบการที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีคุณภาพ
3. จัดทำรายงานการวิจัยและเผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ในการศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการนั้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจและสัมภาษณ์สถานประกอบการเป็นกรณีศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 10 แห่ง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรณีศึกษาสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานประกอบการ ก.

สถานประกอบการ ก. เป็นสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมเครื่องประดับ โดยผลิตและจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก ก. ซึ่งสามารถสรุปถึงเหตุผลสำคัญในการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กได้คือ เพื่อเป็นสวัสดิการและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานกับองค์กร โดยมีจุดมุ่งหมายต้องการแก้ปัญหาภาวะการเลี้ยงดูบุตรของพนักงานที่เกิดขึ้นจากการลา หรือขาดงานเพื่อกลับไปดูแลบุตรทำให้ขาดสมาธิมีความกังวลใจ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้แล้ว หากพนักงานไม่ต้องกังวลกับเรื่องการเลี้ยงดูลูก มีความสบายใจไว้ใจว่าลูกอยู่ในความดูแลของพี่เลี้ยงเป็นอย่างดี ก็จะทำให้มีสมาธิในการทำงาน ไม่ต้องขาดงานลางานบ่อยๆ ก็จะช่วยเพิ่มผลผลิตของพนักงานจากการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังเป็นการรักษาภาพพจน์ที่ดีของสถานประกอบการ ก. ในการส่งเสริมสถาบันครอบครัวอีกด้วย

สำหรับส่วนของวัตถุประสงค์ในการบริหารงานของสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ทางฝ่ายบริหารของสถานประกอบการ ก. ได้มอบนโยบายและวัตถุประสงค์สำคัญไว้สำหรับเป็นแนวทางในการบริหารงานคือสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องสามารถพัฒนาความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าการศึกษาภาคบังคับได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ก็ต้องสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองเพียงพอกับค่าใช้จ่าย และยังให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กในด้านต่างๆ เช่น การมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายบางส่วน และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กให้มีคุณภาพที่ดีเป็นมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายผู้เรียนหลักของสถานรับเลี้ยงเด็กจะเปิดโอกาสให้เฉพาะบุตรของพนักงานเท่านั้น จะไม่รับจากบุคคลภายนอก ซึ่งจะมีเด็กที่มาเข้าเรียนประมาณ 30 คน ระดับอายุ 6 เดือน ถึง 5 ปี

วิธีการดำเนินงาน

รูปแบบในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานรับเลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ก. นี้ จะใช้วิธีการบริหารงานกันเอง และจะเลือกจากบุคลากรภายในองค์กรมาปฏิบัติงานในลักษณะของพี่เลี้ยงเด็ก ไม่ได้เน้นการสอนแบบครูแต่จะเน้นการดูแลเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้เท่านั้น โดยที่ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กจะกำหนดแนวทางและสาระในการเรียนการสอนเองและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

บุคลากรที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่ทำหน้าที่ในสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น จะไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรเป็นวุฒิทางการศึกษาหรือประสบการณ์เอาไว้ แต่จะเน้นเพียงแต่คุณลักษณะที่สำคัญว่าจะต้องรักเด็กและมีอายุมากกว่า 30 ปี รวมทั้งจะต้องเน้นเป็นผู้หญิงเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการ ก. ได้มีการจัดส่งพี่เลี้ยงเด็กทุกคนไปเข้ารับการฝึกอบรมจากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 2 อาทิตย์ถึง 1 เดือน เพื่อจะให้มี ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้อง โดยปัจจุบันนี้มีสัดส่วนของบุคลากรต่อจำนวนผู้เรียน คือ พี่เลี้ยง 1 คน : เด็ก 7 คน ซึ่งจะกำหนดขึ้นเองจากการศึกษาดูงานในสถานประกอบการอื่นๆ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก

สาระการเรียนรู้

วิธีการกำหนดสาระในการเรียนรู้ของสถานรับเลี้ยงเด็ก จะเริ่มต้นจากการรับฟังจากความต้องการของพ่อแม่เด็กและศึกษาร่วมจากหลักการแนวคิดต่างๆ รวมทั้งจากประสบการณ์ตรงของผู้บริหารเอง

ทั้งนี้ได้มีการแบ่งหมวดต่างๆของสาระการเรียนรู้ ซึ่งจะเน้นที่การพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคม เป็นสัดส่วนมากที่สุด โดยจะมีการจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆให้แก่เด็กใน

แต่ละวัน เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และมีระดับพัฒนาการ ทั้งการละเล่นตามอรรถาสัย การร้องเพลง การเดินเข้าจังหวะและคูโทรทส์น ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก โดยแหล่งของสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะซื้อสำเร็จรูปจากภายนอก

สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในองค์กร

ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษารูปแบบของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น จากการเยี่ยมชมสถานที่ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ก็ได้พบว่ามี การติดตั้งสื่อในบริเวณผนังห้องเรียนเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้สะดวก และการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆก็จะมุ่งเน้นไปที่การดูแลและพัฒนาความพร้อมพื้นฐานให้แก่เด็ก ซึ่งไม่ได้กำหนดเป็นมาตรฐานเอาไว้แต่ จะใช้วิธีไปศึกษาดูงานจากองค์กรอื่นๆ และพยายามเน้นการรักษาความสะอาดของสถานที่ โดยเฉพาะบริเวณห้องเลี้ยงเด็ก เพราะเห็นว่าจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิภาพพัฒนาการของเด็ก

การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง

จากนโยบายที่ฝ่ายบริหารต้องการให้พนักงานได้มีส่วนร่วม นั้น ทางสถานรับเลี้ยงเด็กได้กำหนดประเด็นสำคัญที่จะให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมสนับสนุนทางการเงินบางส่วนเรื่องค่าอาหารและขนมสำหรับเด็ก รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะเพื่อจะนำไปใช้ปรับปรุงการให้บริการต่างๆของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยได้ใช้วิธีการรับฟังความคิดเห็นหรือสอบถามจากผู้ปกครองโดยตรง ยังไม่ได้กำหนดเป็นรูปแบบคณะกรรมการแต่อย่างใด

การตรวจสอบรายงานผล

การตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานรับเลี้ยงเด็ก จะใช้วิธีการตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่จะทำหน้าที่เก็บข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ปกครอง โดยจะเน้นการตรวจสอบในประเด็นคุณภาพของอาหาร และความสะอาดปลอดภัยของสถานที่มากที่สุด

นอกจากนี้ ก็ยังได้มีการตรวจสอบในเรื่องความสามารถของพี่เลี้ยงผู้ดูแลเด็ก ว่าให้บริการอย่างไรมีคุณภาพหรือไม่ พัฒนาการและสุขภาพทางร่างกายของเด็กมีความก้าวหน้าเพียงใด รวมทั้งที่สำคัญมากก็คือความพึงพอใจของผู้ปกครอง

ในเรื่องของรายงานผลนั้นจะทำกรารายงานผลเสนอต่อฝ่ายบริหารและกรรมการใหญ่ของสถานประกอบการ ก. ซึ่งจะได้นำข้อมูลจากรายงานผลที่เกิดขึ้นไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง

เรื่องสภาพแวดล้อม และการดำเนินงานต่างๆของสถานรับเลี้ยงเด็กต่อไป แต่จะไม่ได้รายงานเสนอต่อผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองเห็นพัฒนาการของเด็กอยู่แล้ว

สภาพปัญหาอุปสรรค

ในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กที่ผ่านมา ก็นับว่ามีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นบ้าง แต่ก็ได้กำหนดวิธีการปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอดด้วยการเข้มงวดกับพี่เลี้ยงให้ดูแลอย่างใกล้ชิดให้มากที่สุด ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น นั้น ปัญหาหลักคือเรื่องสุขภาพความปลอดภัย ต้องระวังไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

ข้อคิดเห็นและการเสนอแนะจากสถานประกอบการ

ในส่วนของสถานประกอบการ ก. นี้ ได้ให้ข้อคิดเห็นถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เกิดขึ้นในองค์การของตนว่า ได้ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงมาโดยตลอด แม้ว่าในบางส่วนอาจจะไม่ได้ใช้แนวคิดทางทฤษฎีมาประกอบการดำเนินงานแต่อย่างใด แต่ด้วยนโยบายและความตั้งใจของฝ่ายบริหารที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานและสังคมให้ดีขึ้น สถานประกอบการ ก. จึงได้ลงทุนทรัพยากรต่างๆทั้งเงินทอง สถานที่และบุคลากรที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ตรงนี้ เพื่อให้บริการที่ดีมีคุณภาพแก่พนักงานของตน และพยายามที่จะพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไปข้างหน้า

สำหรับในส่วนความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสามารถจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีความเห็นว่าภาครัฐควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะการส่งเสริมมากกว่าการตรวจสอบเช่นที่ผ่านมา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก ก. ให้ความเห็นเห็นว่า ภาครัฐควรกำหนดกรอบกว้างๆไว้ ในลักษณะส่งเสริมมากกว่าตรวจสอบ เพราะทางสถานประกอบการมีการตรวจสอบการบริการและคุณภาพจากพ่อแม่ผู้ปกครองอยู่แล้ว และภาครัฐน่าจะสนับสนุนในเรื่องการลดค่าใช้จ่าย การลดหย่อนภาษี ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้สถานประกอบการเกิดแรงจูงใจที่จะทำได้ส่วนหนึ่ง

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย สถานรับเลี้ยงเด็ก ก ของ สถานประกอบการ ก.

1. สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1 สถานที่ตั้งและบริเวณสภาพแวดล้อมภายนอก

ในการศึกษาสถานรับเลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ก. พบว่าได้ใช้พื้นที่ชั้นบนในอาคารอเนกประสงค์เป็นที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก เพราะอยู่ห่างจากสถานที่ตั้งของโรงงาน ใกล้กับบริเวณหอพักที่บริษัทจัดเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงาน จึงไม่มีเสียงรบกวน มีความเป็นสัดส่วนเหมาะสมและสะดวกสำหรับผู้ปกครองที่จะมาดูแลลูกในช่วงพักเที่ยง รวมทั้งไม่มีมลภาวะหรือความเสียงใดๆจากสภาพแวดล้อม ทำให้มีความปลอดภัยสูงเป็นมาตรฐานที่ดี

นอกจากนี้แล้ว บริเวณรอบๆอาคารอเนกประสงค์ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็กยังมีการออกแบบระบบภูมิทัศน์ที่ดูแล้วยร่มรื่น มีต้นไม้ที่ร่มรื่น มีพื้นที่สนามให้เด็กวิ่งเล่นได้อย่างกว้างขวาง โดยเด็กจะได้รับทั้งแสงแดด ความร่มรื่นของต้นไม้ และมีไม้ดอกไม้ประดับที่สะอาดสวยงาม เด็กสามารถจะมาใช้ทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ รวมทั้งมีรั้วกันอย่างมิดชิด มีความปลอดภัยสูงมาก แต่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กไม่ได้ติดตั้งเครื่องเล่นไว้สำหรับเด็กแต่อย่างใด เพราะกลุ่มเป้าหมายของสถานรับเลี้ยงเด็กที่รับเลี้ยงอยู่จะเป็นกลุ่มเด็กเล็กที่มีอายุตั้งแต่ 6 เดือนถึงประมาณ 4 ปี เท่านั้น จึงเห็นว่าอาจจะเกิดอันตรายต่อเด็กเล็กได้

1.2 องค์ประกอบของสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมภายใน

ในส่วนขององค์ประกอบและสภาพแวดล้อมภายในตัวอาคารของสถานรับเลี้ยงเด็ก จะมีสภาพที่ดูค่อนข้างคับแคบเล็กน้อย เพราะใช้พื้นที่ของห้องชั้นบนอาคารอเนกประสงค์ดังกล่าว รวมทั้งเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก จึงจัดวางองค์ประกอบของห้องต่างๆให้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน จึงทำให้พื้นที่ดูคับแคบไปบ้าง แต่ก็ไม่ได้เป็นปัญหาอย่างไรเพราะส่วนใหญ่จะเป็นเด็กเล็ก แต่องค์ประกอบภายในจะมีความเหมาะสมถูกต้องทั้งในด้านแสงสว่างที่เพียงพอ พื้นปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นทำความสะอาดได้ง่าย ไม่มีเครื่องเรือนที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก มีหน้าต่างและอากาศถ่ายเทได้สะดวกดี ห้องนอนเด็กจะไม่ได้แยกส่วนออกไปจากห้องเรียน แต่ได้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องนอนเอาไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและติดเครื่องปรับอากาศเอาไว้พร้อมอากาศสามารถถ่ายเทสะดวกดีเพราะบริเวณรอบอาคารจะมีการปลูกต้นไม้ที่ร่มรื่นเอาไว้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งจะไม่มีเสียงรบกวนใดๆจากภายนอกอีกด้วย ซึ่งในขณะที่เข้าสำรวจนั้นเป็นช่วงที่เด็ก

กำลังเล่นตามอรรถาธิบาย ได้พบว่าสภาพแวดล้อมภายในห้องมีความร่มรื่นที่ดีสะอาดถูกสุขอนามัย มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมเป็นอย่างดี

สำหรับพื้นที่เตรียมอาหารจะใช้บริเวณที่แยกส่วนออกมาอีกด้านหนึ่ง แต่จะอยู่ในบริเวณเดียวกับห้องเรียน โดยมีอุปกรณ์ภาชนะที่จำเป็นในการเตรียมอาหารอย่างครบถ้วน มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย มีแสงสว่างเข้าถึง อากาศถ่ายเทได้สะดวก ส่วนของห้องน้ำก็มีความพร้อมทั้งปริมาณและมีคุณภาพดีตกแต่งไว้อย่างสวยงาม มีจำนวนอ่างล้างมือ บริเวณที่อาบน้ำและโถส้วมมีเพียงพอสำหรับเด็ก รวมทั้งมีความสะอาดถูกสุขอนามัย แสงสว่างส่องถึง มีช่องระบายอากาศ รวมทั้งอยู่ใกล้ห้องเรียนที่เด็กจะเข้าได้สะดวก ไม่ต้องเดินขึ้นลงบันไดอาคาร จึงมีความปลอดภัยค่อนข้างสูงมาก

นอกจากนี้แล้วในกรณีที่เด็กเกิดปัญหาเจ็บป่วยขึ้นมา นั้น ทางพี่เลี้ยงเด็กจะนำเด็กไปรักษาที่ห้องพยาบาลที่อยู่ในบริเวณใกล้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยเป็นห้องพยาบาลที่สถานประกอบการ ก. ได้จัดไว้สำหรับการรักษาพยาบาลแก่พนักงานของคนโดยตรง ซึ่งจะมีทั้งแพทย์ พยาบาลประจำมียาและเครื่องเวชภัณฑ์อุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัยไว้บริการอย่างพร้อมเพียงเป็นมาตรฐานที่ดีมาก สามารถให้บริการได้ทันทีเมื่อเด็กเกิดเจ็บป่วย

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก

จากการที่สถานประกอบการ ก. ได้เล็งเห็นถึงปัญหาความจำเป็นของพนักงานที่เกิดขึ้น สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ได้จัดตั้งขึ้นด้วยเหตุผลที่ต้องการช่วยเหลือเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานที่มีภาระเลี้ยงดูบุตรในช่วงที่ต้องเข้าปฏิบัติงาน รวมทั้งเพื่อช่วยเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในด้านร่างกาย ปัญญา อารมณ์สังคม และจิตใจ ก่อนจะเข้าศึกษาในระดับอนุบาลต่อไป ซึ่งเป็นการจูงใจให้พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างสบายใจไม่ต้องกังวลภาระการดูแลบุตร อันจะนำไปสู่การสร้างผลิตผลในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบด้านบุคลากร

การบริหารจัดการของสถานรับเลี้ยงเด็กนี้ จะดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารซึ่งมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์มานานในเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัย สามารถบริหารจัดการได้ดีมาก และเป็นที่ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กมาตั้งแต่เริ่มต้น โดยจะมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ของพี่เลี้ยงดูแลเด็กและทำหน้าที่เป็นครูไปพร้อมกัน แต่จะมุ่งเน้นที่การดูแลมากกว่าการ

สอน เพราะกลุ่มเป้าหมายจะเป็นเด็กเล็กทั้งหมด ซึ่งในส่วนของพี่เลี้ยงนั้นจะผ่านการคัดเลือกเป็นอย่างดี โดยเน้นที่ความรักเด็กเป็นสำคัญ และทางสถานประกอบการ ก. จะจัดส่งไปฝึกอบรมจากสถานบันภายนอก ซึ่งจากการศึกษาพบว่าจะเป็นพี่เลี้ยงที่มีคุณภาพมาก การแต่งกายสะอาด มีสุขภาพจิตที่ดีและแสดงออกถึงความรักเด็กมาก สามารถจะเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็กได้ รวมทั้งสัดส่วนระหว่างเด็กต่อพี่เลี้ยงก็อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมไม่เกินจากมาตรฐานที่กำหนดไว้

นอกเหนือจากพี่เลี้ยงเด็กแล้ว ในส่วนของบุคลากรอื่นเช่น พยาบาล แพทย์ และเจ้าหน้าที่ทำความสะอาด จะให้บริการจากส่วนงานกลางของสถานประกอบการ ก. ซึ่งพบว่ามีคุณภาพที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานดีมาก โดยเฉพาะแพทย์และพยาบาลที่มีหน่วยงานคอยให้บริการอยู่แล้ว ส่วนในการจัดเตรียมอาหารนั้นพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ดูแลให้แก่เด็ก ไม่ได้มีการใช้บุคลากรมาทำครัวให้โดยตรง

4. ลักษณะการให้บริการ

เนื่องจากการให้บริการของสถานรับเลี้ยงเด็กจะเน้นคุณภาพความสะอาดและความปลอดภัยสูง รวมทั้งสถานประกอบการ ก. จะมีสวัสดิการด้านอาหารให้แก่พนักงานอยู่แล้วโดยมีโรงอาหารของตนเอง จึงส่งผลต่อคุณภาพในด้านโภชนาการของเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กด้วย ซึ่งจากการสำรวจพบว่าโภชนาการของเด็กอยู่ในระดับที่ดีมีคุณภาพ และมีความหลากหลาย ครบถ้วนตามหลักโภชนาการและถูกสุขอนามัย รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้พ่อแม่สามารถมาพาลูกไปทานข้าวได้อีกด้วย จึงไม่เกิดปัญหาแก่เด็กในเรื่องดังกล่าวนี้

สำหรับในเรื่องมาตรฐานสุขอนามัยของเด็กนั้น ปรากฏว่าทางสถานรับเลี้ยงเด็กสามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ เพราะเหตุผลที่สถานประกอบการ ก. มีห้องพยาบาลที่ทำหน้าที่ตรวจรักษาสุขภาพให้แก่พนักงานอยู่แล้ว รวมทั้งสถานประกอบการ ก. ยังได้เน้นและให้ความสำคัญในเรื่องนี้แก่เด็กอีกด้วย ดังนั้นจึงมีการวัดและจัดทำบันทึกแสดงถึงพัฒนาการต่างๆทางร่างกาย ทั้งในด้านน้ำหนัก ส่วนสูง ประวัติการเจ็บป่วย การปลูกฝีฉีดยา ตลอดจนการเข้ารับบริการทางการแพทย์ต่างๆอันได้แก่ การตรวจสุขภาพ และการให้ภูมิคุ้มกันโรคต่างๆที่จำเป็นในวัยของเด็ก ซึ่งทางสถานรับเลี้ยงเด็กได้ดำเนินการอย่างครบถ้วนถูกต้องดี

5. การจัดการเรียนการสอน

5.1 สารการเรียนรู้

เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของสถานรับเลี้ยงเด็กจะเป็นเด็กเล็ก การเรียนการสอนมุ่งเน้นไปที่ การเลี้ยงดูเด็กเป็นส่วนใหญ่ สารการเรียนรู้จะจัดเพื่อเตรียมความพร้อมให้เฉพาะเด็กที่กำลังจะ เข้าเรียนในชั้นอนุบาลเท่านั้น โดยครอบคลุมทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งที่ เลี้ยงเด็กจะเป็นผู้สอนให้แก่เด็กจากสื่อการเรียนรู้ที่จัดเตรียมไว้ให้ และจากการสังเกตก็พบว่าดำเนิน การได้อย่างถูกต้องเป็นมาตรฐาน

5.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมส่วนใหญ่จะจัดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น ยังไม่ได้เน้นกิจกรรมกลางแจ้งเพราะเป็น เด็กเล็กแต่ก็มีความครอบคลุมในการพัฒนาการทางด้านต่างๆให้แก่เด็ก เช่น ศิลปกรรม การเดิน เข้าจังหวะ การอ่านนิทาน การฝึกเขียน ฝึกพูด ระบายสี การร้องและเคลื่อนไหวประกอบเพลง

5.3 สื่อในการเรียนการสอน

สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนทั้งหมดทางสถานประกอบการ ก. จะเป็นผู้จัดทำให้แก่เด็ก จาก การสังเกตพบว่าแม้จะมีสื่อที่ครอบคลุมในพัฒนาการหมวดต่างๆก็ตาม แต่ว่าจะมุ่งเน้นในส่วน ของพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์เป็นหลัก ส่วนสื่อและเครื่องเล่นที่เกี่ยวกับพัฒนาการทาง ร่างกายจะค่อนข้างน้อยอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะขนาดของสถานที่ไม่เพียงพอและเด็กยังเล็กเกินไป แต่โดยรวมก็นับว่ามีมาตรฐานใช้ได้ดี

6. การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

การมีส่วนร่วมจะใช้วิธีอย่างไม่เป็นทางการ โดยจะมีการปรึกษาหารือกันในระหว่างที่ผู้ปกครอง มารับลูกในตอนเย็น และทางสถานประกอบการ ก. ไม่ต้องการให้พนักงานต้องเสียสมาธิใน การปฏิบัติงาน รวมทั้งได้พยายามมุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้ปกครองเกิด ความเชื่อถือไว้วางใจในคุณภาพของการบริการต่างๆ ดังนั้นทางสถานรับเลี้ยงเด็กจึง ไม่ได้มีการจัดรูปแบบเป็นคณะกรรมการแต่จะใช้วิธีการปรึกษากัน

ส่วนเรื่องการสนับสนุนจากภายนอก ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะใช้วิธีการขอคำปรึกษาจาก สถานประกอบการอื่นๆที่มีการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กเช่นเดียวกัน เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการ ดำเนินงานที่จะสามารถนำมาปรับปรุงการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กของตนเอง รวมทั้งมีการจัด

ส่งพี่เลี้ยงเด็กไปฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กจากสถาบันการศึกษาต่างๆ แต่ใน ส่วนของหน่วยงานที่จะให้ข้อมูลความรู้ทางวิชาการนั้นจะยังไม่ได้ประสานงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกันเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะเป็นเพราะยังไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ได้

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีในการวัดและประเมินผล

การประเมินผลพัฒนาการของเด็กนั้น พี่เลี้ยงเด็กจะทำการบันทึกเฉพาะข้อมูลเบื้องต้นของเด็กไว้เท่านั้น ยังไม่ได้จัดทำเป็นบันทึกมาตรฐานตามแบบอย่างในด้านต่างๆ แต่จะมีการตรวจสอบวัดผลจากการรับข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และจะสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงานของพี่เลี้ยงเด็กว่ามีคุณภาพเพียงใดบ้าง แต่จะไม่มีแบบประเมินเป็นมาตรฐาน

7.2 การรายงานผล

ในการรายงานผลนั้น ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะจัดทำรายงานนำเสนอต่อฝ่ายบริหารของสถานประกอบการ ก. โดยตรง จะไม่ได้รายงานต่อหน่วยงานภายนอกแต่อย่างใด เพื่อให้ประเมินการดำเนินงานและปรับปรุงสถานรับเลี้ยงเด็กต่อไป

8. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

จากการศึกษากรณีสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานประกอบการ ก. ดังกล่าวสามารถจะสรุปสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ได้ดังนี้คือ ปัญหาหลักในด้านสถานที่ซึ่งค่อนข้างจะคับแคบเกินไป เพราะที่ใช้ห้องของอาคารอเนกประสงค์ไม่ได้เป็นห้องที่ออกแบบมาสำหรับใช้เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กโดยตรง จึงมีส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์นัก ซึ่งทางสถานรับเลี้ยงเด็กก็กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อขออนุมัติปรับปรุงแก้ไขอยู่แล้ว ส่วนในด้านอื่นๆ เช่น บุคลากร การบริหารจัดการความร่วมมือของผู้ปกครองสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนและการสนับสนุนจากสถานประกอบการ ก. จากการสัมภาษณ์พบว่า ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคแต่อย่างใด โดยเฉพาะการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารที่ค่อนข้างจะจริงจังอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านนโยบายและงบประมาณ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อประสิทธิภาพการจัดการของสถานรับเลี้ยงเด็ก

9. ข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ

จากการศึกษาการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก แม้ว่าจะมีความพร้อมในด้านต่างๆค่อนข้างสมบูรณ์ในระดับดีมาก เพราะฝ่ายบริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนอย่างจริงจัง แต่ผู้วิจัยพบว่ายังมีสิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็กยังคงต้องปรับปรุงในด้านอื่นๆได้อีกนอกเหนือจากเรื่องสถานที่ซึ่งได้กล่าวมาแล้วคือ พี่เลี้ยงควรจะต้องเพิ่มบทบาทของความเป็นครูมากขึ้น เพื่อรองรับพัฒนาการของเด็กในทุกๆด้านในวัยที่ต่างกัน และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบุตรของตนเองมากขึ้น รวมทั้งจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นกว่านี้ เพื่อจะช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีศึกษา ศูนย์ดูแลเด็ก ของสถานประกอบการ ข.

สถานประกอบการ ข. เป็นสถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจการธนาคาร

เหตุผลและวัตถุประสงค์

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศูนย์ดูแลเด็ก สามารถจะสรุปถึงเหตุผลสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัยได้คือ เพื่อเป็นสวัสดิการและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานกับองค์กร โดยจะมีจุดมุ่งหมายเริ่มต้นเพื่อจะช่วยเหลือพนักงานนำบุตรมาเลี้ยงดูในสถานที่ทำงานช่วงปิดเทอม และต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจอีกด้วย

สำหรับในส่วนของนโยบายและวัตถุประสงค์การบริหารงานนั้น ทางฝ่ายบริหารได้กำหนดว่าทางศูนย์ดูแลเด็ก จะต้องสามารถช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เด็กได้ ไม่ใช่เป็นการช่วยเหลือเด็กเท่านั้น เพื่อจะให้เด็กได้ทบทวนความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในโรงเรียน โดยปกติจะให้บริการช่วงบ่ายหลังเลิกเรียน และในช่วงปิดภาคเรียนจะเปิดเต็มวัน โดยจะมีการว่าจ้างครูที่มีความรู้ในด้านนี้โดยตรงมาเป็นผู้ดูแลเด็ก

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายผู้เรียนจะเป็นเฉพาะบุตรหลานของพนักงานในสำนักงานใหญ่ของสถานประกอบการ ข. เท่านั้นซึ่งมีระดับอายุ 3 ถึง 10 ปี

วิธีการดำเนินงาน

รูปแบบในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ดูแลเด็กของสถานประกอบการ ข. จะบริหารงานโดยส่วนแรงงานสัมพันธ์ของสถานประกอบการ ข. แต่จะมีการจ้างครูผู้สอนซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกงานจากสถาบันการศึกษา มาสอนเด็กในช่วงบ่ายและช่วงปิดภาคเรียน โดยจะมีพี่เลี้ยงเด็กคอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกด้วย ทั้งนี้ส่วนแรงงานสัมพันธ์จะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการสอน แต่ครูจะเป็นผู้ออกแบบสรรหาสาระเนื้อหาและวิธีการสอน และปรึกษาเพื่อดูความเหมาะสมร่วมกันก่อนจะตัดสินใจนำไปใช้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนต่อไป

คุณสมบัติของบุคลากรที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่จะทำหน้าที่ในศูนย์ดูแลเด็กนั้น ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดศูนย์ดูแลเด็กข้างต้น โดยได้กำหนดให้ใช้นักศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ ที่ได้เรียนมาในสาขาศึกษาศาสตร์ หรือคหกรรมศาสตร์ มาทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนไม่ใช่เลี้ยงเด็ก ซึ่งจะมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีอายุประมาณ 20 ปี เป็นเพศหญิงเท่านั้น ซึ่งจะเป็นผู้มีความรู้ในด้านวิธีการสอนเด็ก

โดยในปัจจุบันได้มีการใช้ครูจำนวน 2 คน เป็นผู้สอน ควบคู่กับพี่เลี้ยงเด็กอีก 1 คน นอกจากนี้ยังมีรุ่นพี่มาคอยช่วยเหลือดูแลน้องอีกด้วย โดยจะมีพี่ 1 คน ดูแลเด็ก 5-10 คน

สาระการเรียนรู้

วิธีในการกำหนดสาระในการเรียนรู้ ส่วนแรงงานสัมพันธ์จะเป็นผู้พิจารณากำหนดขอบเขตความต้องการสาระการเรียนรู้ขึ้นมา แล้วมอบหมายให้ครูไปเตรียมการสอนตามนั้น โดยจะเน้นไปที่หมวดการพัฒนาการทางสติปัญญาและจิตใจมากที่สุด ทางด้านสติปัญญาจะเป็นเรื่องของ การอ่าน-เขียนหรือทบทวนการบ้านจากโรงเรียน และทางด้านจิตใจจะเป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนั้นมีกิจกรรมมากมายที่ครูได้เตรียมมา เพื่อให้เด็กได้เกิดพัฒนาการขึ้น

โดยแหล่งของสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ส่วนใหญ่สถานประกอบการ ข. จะจัดซื้อสำเร็จรูปจากภายนอก เช่น วิกิทัศน์ แต่ก็มีส่วนที่ครูจะเป็นผู้นำมาเอง และนำมาให้ทางศูนย์พิจารณาความเหมาะสมก่อน

สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในองค์กร

จากการเยี่ยมชมสถานที่ของศูนย์ดูแลเด็ก ซึ่งตั้งอยู่ในอาคารที่ทำการของสำนักงานใหญ่ของสถานประกอบการ ข. มีการจัดสภาพเป็นลักษณะห้องเรียนของเด็ก โดยมีการจัดโต๊ะสำหรับให้เด็กได้นั่งทำการบ้านอย่างสะดวก รวมทั้งยังได้ติดตั้งสื่อการเรียนต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิกิทัศน์ บล็อกตัวต่อต่างๆ ที่มุ่งเน้นจะช่วยให้เด็กได้เกิดพัฒนาการทางปัญญาและให้เด็กทบทวนความรู้เพิ่มเติมจากที่ได้เรียนมาที่โรงเรียน

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากที่ตั้งของศูนย์จำเป็นต้องอยู่ในอาคารสำนักงาน เพื่อจะให้เกิดความสะดวกแก่พ่อแม่ที่จะมารับมาส่งเด็กได้โดยสะดวก และให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อม

ล้อมที่จะเน้นไปที่เรื่องของห้องเรียนเป็นสำคัญ จึงอาจจะทำให้มีขีดจำกัดในเรื่องของขนาดพื้นที่ห้องในบางครั้ง

การมีส่วนร่วม

การดำเนินงานของศูนย์ดูแลเด็กที่ผ่านมา จะอาศัยช่องทางการมีส่วนร่วมจากโครงการความร่วมมือครูฝึกสอนของสถาบันการศึกษามาสอนให้ โดยจะมีประเด็นในการมีส่วนร่วมในเรื่องการให้ข้อเสนอแนะด้านสาระการเรียนการสอน การจัดส่งครูฝึกสอนมาร่วมปฏิบัติงานในศูนย์ โดยจะใช้วิธีการสอบถามความคิดเห็น และการนิเทศครูฝึกสอนจากสถาบันการศึกษา ซึ่งผลจากการมีส่วนร่วมก็ได้ทำให้มีบุคลากรครูผู้สอนของศูนย์มาอย่างต่อเนื่อง และยังสามารถนำเสนอแนะต่างๆไปใช้ปรับปรุงการบริหารจัดการของศูนย์อีกด้วย แต่ในส่วนของผู้ปกครองก็จะมีเพียงสอบถามความคิดเห็นต่างๆเท่านั้น ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว

การตรวจสอบรายงานผล

วิธีการตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ จะใช้วิธีการประเมินตนเองจากส่วนแรงงานสัมพันธ์ โดยวิเคราะห์จากข้อมูลความพึงพอใจของผู้ปกครองและข้อมูลระดับการเรียนรู้ของเด็กจากการนิเทศ ซึ่งข้อมูลจากการตรวจสอบประเมินผลดังกล่าว จะดำเนินการนำเสนอผู้บริหารในฝ่ายพนักงานสัมพันธ์และผู้บริหารระดับสูง รวมทั้งจะนำข้อมูลจากรายงานผลที่เกิดขึ้นไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูต่อไป

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินงานของศูนย์ที่ผ่านมา นั้น นอกเหนือจากปัญหาในด้านสถานที่คับแคบ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีปัญหาอุปสรรคอื่นที่ได้อีกขึ้นอีก เช่น เด็กมีอายุต่าง ๆ กัน ทำให้ครูจัดการเรียนสอนได้ยาก

ซึ่งแนวทางแก้ไขก็ได้ใช้วิธีการให้รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง และปรับปรุงขยายสถานที่ออกไป เพื่อจะใช้รองรับปริมาณของเด็กที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยจะพัฒนาให้เป็นรูปแบบศูนย์กวดวิชา (Tutor) ซึ่งจะมีความสนุกสนานและเรียนได้หลายอย่าง

ข้อคิดเห็นและการเสนอแนะจากสถานประกอบการ

เนื่องจากการบริหารของศูนย์จำเป็นต้องเดินตามนโยบายจากผู้บริหารเป็นหลักในการจัดการศึกษาและต้องสามารถรองรับความต้องการของพนักงานได้ด้วย โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศูนย์ดูแลเด็ก ให้ความเห็นเห็นว่า ทางศูนย์ต้องการขยายเป็นศูนย์รองรับเด็กให้มากขึ้นสัก 50 คน สถานประกอบการ ข. จะได้ประโยชน์ พนักงานจะหมดกังวล ทำงานได้ประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะมาอยู่ที่นี้ได้ใกล้ชิดกับ ลูก

ส่วนความต้องการในเรื่องการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ทางผู้ให้ข้อมูลไม่ได้ระบุออกมาอย่างชัดเจน แต่ก็เห็นด้วยที่ภาครัฐควรจะเข้ามาสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว โดยทางศูนย์จะคอยให้การสนับสนุน

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ดูแลเด็ก ของสถานประกอบการ ข.

1. สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1 สถานที่ตั้งและบริเวณสภาพแวดล้อมภายนอก

จากการศึกษาศูนย์ดูแลเด็กของสถานประกอบการ ข. พบว่าได้ใช้พื้นที่ในอาคารสำนักงานใหญ่ของสถานประกอบการ ข. เพราะเหตุผลจากความจำเป็นเพื่อจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่พนักงานในสำนักงานใหญ่ ซึ่งจะนำบุตรของตนมาใช้บริการจากศูนย์ดูแลเด็กได้โดยตรงไม่ต้องเดินทาง เพื่อตอบสนองความจำเป็นที่เกิดขึ้นจากภาระที่จะต้องไปรับลูกหลังเลิกเรียน ในขณะที่ยังไม่ถึงเวลาเลิกงานของพนักงาน ดังนั้น ศูนย์ดูแลเด็กจึงถูกตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการที่จะมารองรับความต้องการดังกล่าว โดยใช้สถานที่ภายในสำนักงานใหญ่มาปรับเป็นศูนย์ดูแลเด็ก เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาในขณะที่รอผู้ปกครองก่อนเลิกงานให้เกิดประโยชน์ เช่น การทบทวนการเรียน หรือทำการบ้านจากโรงเรียน ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ที่สุดสำหรับพนักงานของธนาคาร

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการจัดตั้งศูนย์ได้ใช้พื้นที่สำนักงานใหญ่เป็นที่ทำการ เพราะด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว จึงไม่เปิดโอกาสให้เด็กออกไปวิ่งเล่นหรือทำกิจกรรมภายนอกสถานที่ได้ และไม่มียุทธศาสตร์หรือต้นไม้ที่ร่มรื่น หรือมีพื้นที่สนามให้เด็กวิ่งเล่นได้อย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ตามเด็กจะได้รับการดูแลอย่างปลอดภัยและใกล้ชิดจากครูที่จะมาช่วยให้ความรู้และสอนทำการบ้านให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดศูนย์ที่ไม่ได้เน้นสภาพแวดล้อมของสถานที่

แต่ว่าจะจัดให้เป็นสวัสดิการแก่บุตรของพนักงานที่จะใช้เป็นห้องทบทวนความรู้ โดยมีครูมาเป็น
ติวเตอร์ช่วยสอน

1.2 องค์ประกอบของสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมภายใน

ในส่วนขององค์ประกอบและสภาพแวดล้อมภายในตัวอาคารของห้องเรียน จะมีสภาพที่ดู
ค่อนข้างคับแคบเล็กน้อย เพราะใช้พื้นที่ของห้องในอาคารสำนักงานใหญ่ดังกล่าว แต่ได้มีการจัด
วางองค์ประกอบต่างๆของห้องให้เอื้อต่อประโยชน์การใช้สอยของเด็กอย่างเต็มที่ โดยมีโต๊ะเรียน
วางไว้รอบๆห้องเพื่อให้เด็กได้มานั่งทำการบ้านตอนเย็นหลังเลิกเรียนช่วงที่รอผู้ปกครองเลิกงาน
มีอุปกรณ์และสื่อที่จะใช้เสริมความรู้ได้เหมาะสม มีแสงสว่างที่เพียงพอ พื้นปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่น
ทำความสะอาดได้ง่ายไม่มีเครื่องเรือนที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก มีระบบปรับอากาศที่ดีจากตัว
อาคาร ห้องนอเด็กจะแยกส่วนออกไปจากห้องเรียนและมีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องนอนเอา
ไว้อย่างเป็นทางการเรียบร้อย ซึ่งจะไม่ได้เห็นตรงนี้มากนักเพราะเด็กจะมาใช้บริการในช่วงสั้นๆ
ตอนเย็นหลังเลิกเรียนเท่านั้น

สำหรับการจัดเตรียมอาหารให้แก่เด็กนั้น จะใช้บริการจัดซื้ออาหารจากร้านค้าในห้าง
อาหารซึ่งอยู่ภายในตัวของอาคาร ทำให้สะดวกไม่ต้องเตรียมพื้นที่ทำครัวและบุคลากรในการจัด
เตรียมอาหารด้วยซึ่งจากการสังเกตพบว่าอาหารที่เตรียมให้แก่เด็กก็จะมีความสะดวกและถูกสุข
อนามัย ห้องอาหารมีแสงสว่างเข้าถึง อากาศถ่ายเทได้สะดวก ส่วนของห้องน้ำก็จะใช้ร่วมกับของ
พนักงานในอาคาร ซึ่งจะมีความพร้อมทั้งปริมาณและมีคุณภาพ มีจำนวนอ่างล้างมือและโถส้วมที่
เพียงพอกับเด็ก รวมทั้งมีความสะอาดถูกสุขอนามัย แสงสว่างส่องถึง มีช่องระบายอากาศ รวมทั้ง
อยู่ใกล้ห้องเรียนที่เด็กจะเข้าได้สะดวก ไม่ต้องเดินขึ้นลงบันไดอาคาร จึงมีความปลอดภัยค่อนข้าง
สูงมาก

นอกจากนี้แล้วในกรณีที่เด็กเกิดปัญหาเจ็บป่วยขึ้นมา นั้น ทางพี่เลี้ยงเด็กจะนำเด็ก ไปรักษาที่
ห้องพยาบาลที่อยู่ภายในอาคารสำนักงานใหญ่ โดยเป็นห้องพยาบาลที่สถานประกอบการ ข. ได้จัด
เตรียมไว้สำหรับให้การรักษาพยาบาลแก่พนักงานของตนโดยตรง ซึ่งจะมีทั้งแพทย์ พยาบาลประจำ
มียาและเครื่องเวชภัณฑ์อุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัยไว้บริการอย่างพร้อมเพียงเป็นมาตรฐานที่ดี
มาก สามารถให้บริการได้ทันทีเมื่อเด็กเกิดเจ็บป่วยขึ้นมา

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก

จากการสถานประกอบการ ข. เล็งเห็นถึงปัญหาความจำเป็นของพนักงานที่เกิดขึ้น ศูนย์นี้ได้จัดตั้งขึ้นด้วยเหตุผลที่ต้องการช่วยเหลือเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานที่มีภาระเลี้ยงดูบุตรในช่วงเย็นหลังเลิกเรียนที่ต้องเข้ามารอผู้ปกครองก่อนเลิกงาน รวมทั้งเพื่อช่วยให้ความรู้ ทบทวนการบ้าน จากทางโรงเรียนหรือสอนพิเศษเพิ่มเติมในสาระความรู้แก่เด็ก ซึ่งสามารถช่วยลดภาระให้แก่ผู้ปกครองได้เป็นอย่างดีคิดจะเป็นการเน้นในพัฒนาการด้านสติปัญญาความรู้

3. องค์ประกอบด้านบุคลากร

การบริหารจัดการของศูนย์ดูแลเด็กนี้ จะบริหารงาน โดยเจ้าหน้าที่ส่วนพนักงานสัมพันธ์ ซึ่งจะมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี และเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของศูนย์มาตั้งแต่เริ่มต้น โดยจะมีครูซึ่งจะทำหน้าที่พี่เลี้ยงดูแลเด็กที่สถานประกอบการ ข. ได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ ให้จัดส่งมาช่วยสอนแก่เด็ก และมีวุฒิการศึกษาในสาขาศึกษาศาสตร์โดยตรง จึงถือว่ามีมาตรฐานที่สูงมากและสามารถตอบสนองนโยบายเป้าหมายของการจัดตั้งศูนย์ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย สำหรับในส่วนของพี่เลี้ยงเด็กทางศูนย์ไม่ได้มีบุคลากรในด้านนี้ เพราะการให้บริการจะเป็นช่วงสั้นๆเท่านั้น ยกเว้นในช่วงปิดเทอมก็จะมีกรเพิ่มปริมาณครูมากขึ้นเพื่อจะช่วยกันทำหน้าที่ทั้งครูและพี่เลี้ยง รวมทั้งเด็กก่อนข้างโตแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องใช้พี่เลี้ยง

นอกเหนือจากครูและพี่เลี้ยงเด็กแล้ว ในส่วนของบุคลากรอื่นเช่น พยาบาล แพทย์ และเจ้าหน้าที่ทำความสะอาด จะใช้บริการจากส่วนงานกลางของสถานประกอบการ ข. ทั้งหมด ซึ่งพบว่ามีความเหมาะสมเป็นมาตรฐานดีมาก โดยเฉพาะแพทย์และพยาบาลที่มีหน่วยงานคอยให้บริการอยู่แล้ว ส่วนในการจัดเตรียมอาหารนั้นจะใช้บริการจากห้องอาหารของสถานประกอบการ ข. ไม่ได้มีการใช้บุคลากรมาทำอาหารให้โดยตรง

4. ลักษณะการให้บริการ

จากการสังเกตการบริการในด้านต่างๆ พบว่ามีคุณภาพความสะอาดและความปลอดภัยสูง รวมทั้งโภชนาการของเด็กอยู่ในระดับที่ดีมีคุณภาพและมีความหลากหลาย ครบถ้วนตามหลักโภชนาการและถูกสุขอนามัย และเปิดโอกาสให้พ่อแม่สามารถมาพาลูกไปทานข้าวได้อีกด้วย ส่วนในเรื่องมาตรฐานสุขอนามัยของเด็กนั้น ศูนย์จะดำเนินการให้ในกรณีที่เด็กเจ็บป่วยเท่านั้น ไม่

ได้จัดทำเป็นบันทึกแสดงถึงพัฒนาการต่างๆทางร่างกาย เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง บันทึกประวัติการเจ็บป่วย การปลูกฝังนิสัย ตลอดจนการเข้ารับบริการต่างๆทางการแพทย์

5. การจัดการเรียนการสอน

5.1 สารการเรียนรู้

เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของศูนย์จะเป็นเด็กโตที่มีอายุตั้งแต่ 3 ถึง 10 ปี ดังนั้นการเรียนการสอนมุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสารการเรียนรู้ต่างๆจะจัดเพื่อช่วยสอนความรู้ให้แก่เด็กที่กำลังเรียนในชั้นอนุบาลถึงประถมต้น โดยจะแบ่งเป็นส่วนของการฝึกทำการบ้านหรือช่วยทบทวนวิชาความรู้ที่เรียนมาในแต่ละวัน รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคมให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสมถูกต้องต่อไป ซึ่งจากการสังเกตก็พบว่าดำเนินการได้อย่างถูกต้องเป็นมาตรฐานที่ดี ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมาก โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านปัญญา เพราะว่าใช้ครูผู้สอนจากสถาบันกรศึกษามาคำเนิงานโดยตรง

5.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมส่วนใหญ่จะจัดขึ้นเพื่อพัฒนาการทางด้านปัญญาให้แก่เด็ก ซึ่งประเมินจากความพึงพอใจของผู้ปกครองพบว่า สามารถตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี ทำให้มีผู้ปกครองส่งบุตรของตนเองมาใช้บริการของศูนย์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปิดภาคเรียนจะมีมากเป็นพิเศษ ซึ่งกิจกรรมต่างๆนั้น ครูจะเป็นผู้นำมาจากสถาบันของตนและมาปรึกษากับผู้บริหารของศูนย์ เพื่อตัดสินใจดำเนินการสอนต่อไป เช่น เกมการละเล่น การฝึกเขียน การวาดภาพ การเรียนภาษาอังกฤษจากวีดิทัศน์

5.3 สื่อในการเรียนการสอน

สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนทั้งหมดส่วนหนึ่งทางสถานประกอบการ ข. จะเป็นผู้จัดหาให้แก่เด็ก และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นหน้าที่ของครูที่จะนำมาเอง ซึ่งพบว่าเป็นสื่อที่มีคุณภาพดี มีการออกแบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

6. การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

การมีส่วนร่วมจะใช้วิธีอย่างไม่เป็นทางการ โดยจะมีการปรึกษาหารือกันในระหว่างที่ผู้ปกครองมารับลูกในตอนเย็น ไม่ได้มีการจัดประชุมในรูปแบบคณะกรรมการแต่อย่างใด ผู้ปกครองจะมีอิสระในการตัดสินใจนำบุตรของตนมาเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์ และถือว่าเป็นสวัสดิการที่

สถานประกอบการ ข. มอบให้แก่พนักงาน ดังนั้นการประสานงานจึงขึ้นอยู่กับระเบียบข้อบังคับที่ ส่วนพนักงานสัมพันธ์ได้กำหนดไว้

ส่วนเรื่องการสนับสนุนจากภายนอก ทางศูนย์จะทำโครงการความร่วมมือกับสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ในการจัดส่งครูฝึกสอนมาปฏิบัติงานทั้งในช่วงเย็นหลัง เลิกเรียนและในช่วงปิดเทอมต้นและปิดเทอมปลาย ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ประโยชน์ต่อสถาน ประกอบการ ข. และสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะนักศึกษาจะได้มีแหล่งทำการฝึกสอน ในขณะที่สถานประกอบการ ข. ก็จะได้บุคลากรที่มีมาตรฐานมาช่วยปฏิบัติงานในศูนย์ดูแลเด็กอย่าง ต่อเนื่องเช่นกัน วิธีการขอคำปรึกษาดูงานจากสถานประกอบการอื่น ๆ ที่มีการจัดศูนย์ดูแลเด็กเช่น เดียวกัน เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการดำเนินงานที่จะสามารถนำมาปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์ของตนเอง รวมทั้งมีการจัดส่งพี่เลี้ยงเด็กไปฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กจากสถาบัน การศึกษาต่างๆ แต่ในส่วนของหน่วยงานที่จะให้ข้อมูลความรู้ทางวิชาการนั้นจะยังไม่ได้ประสาน งานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกันเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะเป็นเพราะยังไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ใน ปัจจุบันก็ได้

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีในการวัดและประเมินผล

การประเมินผลพัฒนาการของเด็กนั้น ยังไม่ได้จัดทำเป็นบันทึกมาตรฐานตามแบบอย่างใน ด้านต่างๆ แต่จะมีการตรวจสอบวัดผลจากการรับข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการให้ บริการ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และจะสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูว่ามีคุณภาพเพียงใด บ้าง รวมทั้งจะมีการใช้ข้อมูลจากอาจารย์นิเทศของทางสถาบัน ที่มาช่วยประเมินผลคุณภาพการ จัดการเรียนการสอนของครู และศูนย์ก็จะนำผลดังกล่าวไปนำเสนอฝ่ายบริหารเพื่อปรับปรุงการ ดำเนินงานต่อไป แต่ในส่วน of สถานประกอบการ ข. จะไม่ได้นำรูปแบบการประเมินที่เป็นมาตรฐานของหน่วยงานใดมาใช้

7.2 การรายงานผล

ทางศูนย์ดูแลเด็กได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานนำเสนอต่อผู้บริหารฝ่ายพนักงาน สัมพันธ์อยู่เป็นระยะอยู่แล้ว รวมทั้งจะส่งผลจากการประเมินคุณภาพการสอนของครูให้แก่อาจารย์ ที่ปรึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอีกด้วย เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

8. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

จากการศึกษากรณีศูนย์ดูแลเด็ก ของสถานประกอบการ ข. ดังกล่าว สามารถจะสรุปสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ได้ดังนี้คือ ปัญหาหลักในด้านสถานที่ซึ่งค่อนข้างจะคับแคบเกินไป เพราะที่ใช้ห้องภายในอาคารสำนักงานใหญ่ไม่ได้เป็นห้องที่ออกแบบมาสำหรับใช้เป็นศูนย์โดยตรง จึงมีส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์นัก ซึ่งทางศูนย์ก็กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการเพื่อขออนุมัติปรับปรุงแก้ไขอยู่แล้ว รวมทั้งการที่กลุ่มผู้เรียนมีอายุต่างกันมาก ทำให้จัดการเรียนการสอนได้ลำบาก และบางครั้งผู้ปกครองก็จะมีความคิดเห็นจากการสอนของครูสูงมาก อยากได้รับบริการเท่าเทียมกับศูนย์กวดวิชาภายนอก ซึ่งทางศูนย์เองก็กำลังพิจารณากำหนดแนวทางที่เป็นไปได้เพื่อนำเสนอรูปแบบจากทางฝ่ายบริหารต่อไปเช่นกัน ส่วนในด้านอื่นๆ เช่น บุคลากร การบริหารจัดการ ความร่วมมือของผู้ปกครอง สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน และการสนับสนุนจากบริษัท พบว่าไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคแต่อย่างใด

9. ข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ

ในการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์ฯ แม้ว่าจะมีความพร้อมในด้านต่างๆ ค่อนข้างสมบูรณ์อยู่ในระดับดีมาก เพราะฝ่ายบริหารให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีจริงจัง แต่ผู้วิจัยพบว่ามีสิ่งที่ยังคงต้องปรับปรุงในด้านอื่นๆ ได้อีกนอกเหนือจากเรื่องสถานที่ซึ่งได้กล่าวมาแล้วคือ ควรเน้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบุตรของตนเองมากขึ้น รวมทั้งจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับระดับอายุของเด็กที่แตกต่างกัน เพื่อจะช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ค.

สถานประกอบการ ค. เป็นสถานประกอบการที่ได้ดำเนินธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยส่วนใหญ่จะพัฒนาโครงการบ้านจัดสรรในแนวราบและมีโครงการต่างๆกระจายอยู่ในเขต กรุงเทพฯและปริมณฑล

เหตุผลและวัตถุประสงค์

จากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าว เราสามารถจะสรุปถึงสาเหตุสำคัญในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ได้คือ เพื่อช่วยเหลือแก้ปัญหาภาวะครอบครัว และป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับบุตรของคณงานก่อสร้างในโครงการของสถานประกอบการ ค. ไม่ให้เด็กต้องตามพ่อแม่เข้าไปในพื้นที่งานก่อสร้าง รวมทั้งเพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุตรของคณงานก่อสร้างในโครงการ

ในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. นั้นได้กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์เอาไว้เป็นหลักๆ โดยต้องการให้สถานรับเลี้ยงเด็ก ค. สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานกรมพัฒนาชุมชน เพื่อให้การศึกษาเตรียมความพร้อม แก่เด็กจะได้มีโอกาสไปเรียนต่อในชั้นประถม 1 ได้เมื่ออายุถึงเกณฑ์กำหนด และเป็นการเปิดบริการทุกวันทำการวันจันทร์ถึงศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08.00-17.00 น.

กลุ่มเป้าหมาย

ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. จะกำหนดกลุ่มเป้าหมายเอาไว้ว่า จะต้องเป็นบุตรของพนักงานก่อสร้างในโครงการที่สถานประกอบการ ค. กำหนดเท่านั้น จะไม่เปิดรับจากบุคคลภายนอกโครงการแต่อย่างใด โดยแบ่งระดับอายุของผู้เรียนเป็น 2 ระดับคือ อายุ 3 ถึง 4 ปี และ อายุ 5 ถึง 6 ปี เพื่อเตรียมไว้เข้า ป.1 โดยจะเน้นเนื้อ สอนให้อ่านออกเขียนได้

วิธีการดำเนินงาน

รูปแบบในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. นี้ จะเริ่มจากการที่สถานประกอบการ ค. เป็นผู้ให้นโยบายและสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมทั้งจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จำเป็นในการจัดการศึกษา ส่วนในการจัดกระบวนการเรียนการสอนนั้น จะได้รับความร่วมมือจากพัฒนากรจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งใช้รูปแบบมาตรฐานจากกรมพัฒนาชุมชน โดย

จะมีครูอาสาที่ได้รับการเตรียมความพร้อมจากหน่วยงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมาเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด โดยจะมีรูปแบบดำเนินการในลักษณะโรงเรียน

บุคลากร

การกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่มาดำเนินงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. จะใช้ครูอาสาในสังกัดของพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ โดยพัฒนาชุมชนจังหวัดจะเป็นผู้จัดหาและเตรียมความพร้อมให้ก่อนที่จะเริ่มเข้ามาสอนในศูนย์ ซึ่งได้กำหนดวุฒิการศึกษาต้องไม่ต่ำกว่า ม.6 ไม่จำกัดเพศ อายุอย่างต่ำ 18 ปี แต่ไม่เกิน 45 ปี และต้องผ่านการคัดเลือกฝึกอบรมและฝึกงานตามหลักสูตรมาตรฐานของกรมพัฒนาชุมชน ประมาณ 3-6 เดือน และมีการนิเทศการทำงาน ก่อนที่จะมาประจำในศูนย์นี้ ครูอาสาเหล่านี้ว่าผู้ดูแลเด็ก (ผด.) ซึ่งสัดส่วนของบุคลากรต่อจำนวนผู้เรียนนั้น จะใช้มาตรฐานกรมพัฒนาชุมชนที่กำหนดสัดส่วนครูต่อเด็กเอาไว้ที่ 1 : 20

สาระในการเรียนรู้

การกำหนดสาระในการเรียนรู้ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. นี้ เด็กจะได้รับการศึกษาตามมาตรฐานข้อกำหนดของกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งจะมีการแบ่งหมวดต่างๆของสาระการเรียนรู้ออกเป็นหมวดพัฒนาทางกาย พัฒนาการทางปัญญา (ในหมวดนี้จะเน้นมากที่สุด) พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม พัฒนาการทางจิตใจ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. กล่าวว่า "เด็กจะชอบการร้องเพลง ออกกำลังกายตามเพลง" โดยจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตามแผนในตารางการสอนที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนของแต่ละวันและจะมีการทำแผนตารางการสอนเป็นรายปี โดยจัดทำกันเอง

ในการจัดหาสื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเรียนการสอนนั้น ส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้ผลิตสื่อขึ้นมาใช้ในการสอนด้วยตนเองจากการไปเข้าอบรม นอกนั้นก็มาจากการบริจาคหรือจัดซื้อจากงบประมาณของสถานประกอบการ ค. บ้าง โดยให้สอดคล้องกับสาระความรู้ในหมวดต่างๆที่กำหนดไว้

สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในองค์กร

เนื่องจากในช่วงเริ่มต้นของการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. เมื่อประมาณ พ.ศ. 2537 นั้น ได้มีการออกแบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กรมพัฒนาชุมชนได้กำหนดไว้ สภาพแวดล้อมต่างๆทั้งภายในและภายนอกของศูนย์นี้จะมีลักษณะของความเป็นโรงเรียนมาก โดยมีการจัดแบ่งห้องเรียน

เป็นสัดส่วนตามระดับของเด็ก มีการใช้สื่อส่งเสริมการเรียนรู้ก่อนข้างที่มีคุณภาพเป็นมาตรฐาน รวมทั้งมีการจัดบริเวณสนามและอุปกรณ์ให้เด็กได้วิ่งเล่นอย่างกว้างขวาง เพื่อมุ่งเน้นผลต่อพัฒนาการความพร้อมขั้นพื้นฐานของเด็กเล็ก (อายุ 3 - 4 ปี) และการจัดเตรียมตัวเด็กโตเพื่อเข้าเรียนชั้น ป.1 (อายุ 5 - 6 ปี)

การมีส่วนร่วม

สถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ได้กำหนดการมีส่วนร่วมเอาไว้ในรูปแบบเป็นคณะกรรมการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. โดยจะเป็นคณะกรรมการร่วมไตรภาคี ระหว่างตัวแทนจากผู้ปกครองที่เป็นคนงานก่อสร้างในโครงการ ผู้ดูแลเด็กและพัฒนาจังหวัด รวมทั้งฝ่ายบริหารของสถานประกอบการ ค. โดยมุ่งหวังให้ร่วมกันทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ซึ่งผลที่เกิดขึ้นที่ผ่านมานั้น ก็ได้มีการจัดประชุมประจำปีเพื่อนำเสนอข้อคิดเห็นไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ตลอดจนร่วมกันจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค.

การตรวจสอบรายงานผล

วิธีการตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. จะมีทั้งการรายงานผลประจำเดือนที่จัดทำโดยครูอาสาและการนิเทศจากพัฒนากรอำเภอที่จะตรวจสอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น ค่าสื่อและอุปกรณ์ จำนวนเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ค่าอาหาร คุณภาพของโภชนาการ ตลอดจนการจัดทำรายงานการเงิน รายรับ-รายจ่าย ค่าจ้างครู และสภาพปัญหาต่างๆ เพื่อรายงานผลนำเสนอต่อผู้บริหารของสถานประกอบการ ค. และพัฒนาอำเภอ ซึ่งจะช่วยในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู โดยจะมีการรายงานทุกวันที่ 20 ของเดือน ศูนย์จะส่งให้อำเภอและต่อไปจังหวัด รวมทั้งสถานประกอบการ ค. ด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. นี้เป็นการดำเนินการจัดสวัสดิการแบบให้เปล่าแก่คนงานในแหล่งก่อสร้าง ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการ ค. เฉพาะในส่วนของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งงบประมาณรายเดือนที่มอบให้แก่พัฒนาชุมชนจังหวัด ไม่ได้เรียกเก็บจากผู้ปกครองแต่อย่างใด ซึ่งปัจจุบันมีเด็กมาใช้บริการทั้ง 2 กลุ่มเฉลี่ยประมาณวันละ 50-60 คน ทำให้ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ก็จะเป็นในเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ และค่าตอบแทนประจำเดือนของครูอาสาเบิกจ่ายล่าช้าเพราะต้องดำเนินการตามขั้นตอนทางราชการ นอก

จากนี้ก็เป็นปัญหาเด็กมาไม่แน่นอนทำให้ครูจัดการเรียนสอนได้ยาก เพราะผู้ปกครองบางคนก็ไม่เข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอน มักจะตามใจเด็กเกินไป

ซึ่งในการแก้ไขก็จะใช้การประชุมร่วมประจำปีระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. และผู้ปกครอง หรือใช้วิธีให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเป็นรายบุคคล

ข้อคิดเห็นและการเสนอแนะจากสถานประกอบการ

ในส่วนของข้อคิดเห็นและความต้องการในการสนับสนุนเพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. มีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกจากภาครัฐเพิ่มขึ้น รวมทั้งแหล่งความรู้ต่างๆที่จะช่วยสนับสนุนในการพัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ให้สามารถจัดการจัดการศึกษาให้แก่เด็กได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย สถานรับเลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ค.

1. สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1 สถานที่ตั้งและบริเวณสภาพแวดล้อมภายนอก

เนื่องจากการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการ ค. จะเริ่มขึ้นจากการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานกรมพัฒนาชุมชนและองค์การยูนิเซฟ (Unicef) โดยได้รับความร่วมมือและให้การสนับสนุนจากสถานประกอบการในการจัดเตรียมสถานที่และเตรียมสภาพแวดล้อม จึงทำให้สถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ในแหล่งก่อสร้างของสถานประกอบการ ค. มีสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมถูกต้อง และเป็นลักษณะของโรงเรียนอย่างแท้จริง เพราะได้รับการออกแบบอาคารและก่อสร้างตามมาตรฐานจากคำแนะนำของกรมพัฒนาชุมชนตั้งแต่เริ่มต้น โครงการในช่วงแรก มีลักษณะพื้นที่ใช้สอยของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ที่ครบถ้วน มีรั้วรอบขอบชิดที่แยกเป็นสัดส่วนเฉพาะของตนเอง เด็กสามารถเดินทางมาใช้บริการได้สะดวก และสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ก็ตั้งอยู่ในบริเวณที่ห่างจากพื้นที่งานก่อสร้างของโครงการ จึงทำให้เด็กมีความปลอดภัยจากอันตรายที่จะเกิดขึ้น

นอกจากนี้แล้ว ยังมีการออกแบบระบบภูมิทัศน์ที่ดูแล้วร่มรื่นดี มีพื้นที่สนามให้เด็กวิ่งเล่นได้กว้างขวาง และมีเครื่องเล่นที่ครบถ้วนเพียงพอเหมาะสมกับปริมาณและพัฒนาการของเด็ก

และมีความปลอดภัยจากการใช้เครื่องเล่นดังกล่าว รวมทั้งเด็กยังได้รับสภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการได้ดีอีกด้วย โดยจะได้รับทั้งแสงแดด ความร้อนของต้นไม้ มีไม้ดอกไม้ประดับที่สะอาดสวยงาม

1.2 องค์ประกอบของสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมภายใน

ในส่วนขององค์ประกอบและสภาพแวดล้อมภายในตัวอาคารของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. จะมีสภาพที่ดูค่อนข้างเก่าเล็กน้อย เพราะสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. จะก่อสร้างเป็นอาคารไม้และได้เปิดใช้งานมานานแล้ว ไม่ได้บูรณะตกแต่งใหม่ในช่วงที่ผ่านมา แต่องค์ประกอบภายในจะมีความเหมาะสมถูกต้องทั้งในด้านขนาดของห้องเลี้ยงเด็กที่กว้างขวาง มีแสงสว่างเพียงพอ และพื้นปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นทำความสะอาดได้ง่าย ไม่มีเครื่องเรือนที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก มีหน้าต่างและอากาศถ่ายเทได้สะดวกดี โดยห้องนอนเด็กนั้นจะแยกส่วนออกไปจากห้องเรียน มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องนอนเอาไว้เป็นอย่างดีเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่ได้ติดเครื่องปรับอากาศเอาไว้แต่อากาศสามารถถ่ายเทสะดวกดีเพราะบริเวณรอบอาคารจะมีการปลูกต้นไม้ที่ร่มรื่นเอาไว้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งจะไม่มีการระบายน้ำใดๆอีกด้วย โดยได้ทำการแยกเป็นห้องนอนสำหรับเด็กเล็กและเด็กโตเอาไว้อย่างชัดเจน

สำหรับห้องเตรียมอาหารจะแยกส่วนออกมาเป็นห้องครัวอีกด้านหนึ่งของอาคาร แต่อยู่ใกล้กับบริเวณทานอาหารซึ่งได้ใช้บริเวณเดียวกับห้องเรียน โดยมีอุปกรณ์ภาชนะที่จำเป็นในการเตรียมอาหารอย่างครบถ้วนสะอาดถูกสุขอนามัย บริเวณครัวกว้างขวาง มีแสงสว่างเข้าถึงอากาศถ่ายเทดีและสะดวก ในการทำความสะอาดเช่นกัน แต่ในส่วนของห้องน้ำยังคงมีปัญหาในเรื่องปริมาณ ทั้งจำนวนอ่างล้างมือบริเวณที่อาบน้ำและโถส้วมที่ไม่เพียงพอกับเด็กซึ่งมีจำนวนมากในแต่ละวัน แม้ว่าจะมีความสะอาดถูกสุขอนามัย แสงสว่างส่องถึง มีช่องระบายอากาศ รวมทั้งอยู่ใกล้ห้องเรียนที่เด็กจะเข้าได้สะดวกก็ตาม และในกรณีที่เด็กเกิดปัญหาเจ็บป่วยขึ้นมานั้น ทางผู้ดูแลเด็ก (ครูประจำสถานรับเลี้ยงเด็ก) จะนำเด็กไปรักษาพยาบาลกับสถานอนามัยที่อยู่ใกล้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. เพราะทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะไม่มีห้องพยาบาลไว้เป็นของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยตรง แต่จะมีตู้ยาและเครื่องเวชภัณฑ์ไว้สำหรับใช้ในกรณีฉุกเฉินเท่านั้น

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็ก ค. นี้ได้จัดตั้งขึ้นด้วยเหตุผลที่ต้องการช่วยเหลือคนงานในแหล่งก่อสร้างที่มีภาระเลี้ยงดูบุตรในช่วงที่ต้องออกไปปฏิบัติงาน ซึ่งมักจะนำบุตรไปเลี้ยงดูในบริเวณที่ปฏิบัติงานด้วย จึงมักจะเกิดอันตรายต่างๆขึ้นได้ รวมทั้งเพื่อช่วยเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในด้านร่างกาย

ปัญญา อารมณ์สังคม และจิตใจ ก่อนจะเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาต่อไปซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่เกิดขึ้นร่วมกันจากการผลักดันของกรมพัฒนาชุมชนและสถานประกอบการ โดยการสนับสนุนเบื้องต้นจากองค์การยูนิเซฟ (Unicef)

3. องค์ประกอบด้านบุคลากร

การบริหารจัดการของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. จะดำเนินงานโดยบุคลากรซึ่งพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการได้เป็นผู้จัดหาและฝึกอบรมมาให้ โดยใช้มาตรฐานการเรียนการสอนตามข้อกำหนดของกรมพัฒนาชุมชนรวมทั้งมีกระบวนการคัดเลือกที่เป็นระบบ รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนเข้าปฏิบัติงาน จึงทำให้ได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมมีคุณภาพ สามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุผลในด้านงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัด จึงทำให้ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ไม่สามารถที่จะว่าจ้างบุคลากรได้เพียงพอ โดยในปัจจุบันนี้จะมีสัดส่วนของเด็กต่อผู้ดูแลเด็กประมาณ 25 ต่อ 1 คน และอาจถึง 30 คน ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน ซึ่งเกินกว่ามาตรฐานของกรมพัฒนาชุมชนที่ได้กำหนดเอาไว้ที่ 12 ต่อ 1 สำหรับเด็กเล็ก และ 20 ต่อ 1 สำหรับเด็กโต รวมทั้งผู้ดูแลเด็กยังต้องทำหน้าที่ของครูและพี่เลี้ยงเด็กพร้อมๆกัน จึงค่อนข้างจะเป็นภาระที่หนักมาก ในขณะที่ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องรับผิดชอบอยู่ ซึ่งมักจะนำไปสู่ปัญหาการโยกย้ายงานของผู้ดูแลเด็กอยู่เสมอๆ และอาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. นี้จัดว่าเป็นผู้ที่มีขีดความสามารถสูง จัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

นอกเหนือจากผู้ดูแลเด็กแล้ว ในส่วนของบุคลากรอื่นเช่น พี่เลี้ยงเด็ก พยาบาล แพทย์ รวมทั้งผู้ประกอบอาหารและเจ้าหน้าที่ทำความสะอาด จะใช้บริการจากส่วนงานอื่น ไม่ได้มีบุคลากรประจำเป็นของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. โดยตรง โดยจะใช้การโรงประจำสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ซึ่งไม่ได้มีความรู้ทางโภชนาการมาช่วยทำครัวและดูแลความสะอาดในส่วนต่างๆของสถานรับเลี้ยงเด็กด้วย เพราะเหตุผลจากงบประมาณที่มีจำกัด ส่วนพยาบาลและแพทย์ก็จะใช้บริการจากสถานีนอนามัยที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานรับเลี้ยงเด็ก ค.

4. ลักษณะการให้บริการ

เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณดังกล่าว และไม่ได้เรียกเก็บเพิ่มเติมจากคนงานในโครงการแต่อย่างใด จึงส่งผลต่อระดับมาตรฐานของโภชนาการที่จัดให้แก่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ค. ซึ่งจากการสังเกตได้พบว่าอาหารจะมีปริมาณและคุณภาพในระดับที่อาจจะไม่เพียงพอต่อความต้องการของเด็กเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีตารางอาหารประจำวันและอาหารที่สะอาดถูกสุขอนามัยก็ตาม แต่ปริมาณสารอาหารค่อนข้างไม่เพียงพอกับความต้องการ รวมทั้งขาดความหลากหลายอีกด้วย

สำหรับในเรื่องมาตรฐานสุขอนามัยของเด็กนั้น ปรากฏว่าผู้ดูแลเด็กสามารถจะจัดทำได้ถูกต้องตามมาตรฐานข้อกำหนดของกรมพัฒนาชุมชน โดยมีการวัดและจัดทำบันทึกแสดงถึงพัฒนาการต่างๆทางร่างกาย ทั้งในด้านน้ำหนัก ส่วนสูง ประสิทธิภาพการเจ็บป่วย การปลูกฝังนิสัย รวมทั้งการเข้ารับบริการทางการแพทย์ต่างๆอันได้แก่ การตรวจสุขภาพ และการให้ภูมิคุ้มกันโรคต่างๆที่จำเป็นในวัยของเด็ก ซึ่งทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. โดยผู้ดูแลเด็กได้ดำเนินการอย่างครบถ้วน ถูกต้องเป็นอย่างดี

5. การจัดการเรียนการสอน

5.1 สาระการเรียนรู้

เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ได้ใช้มาตรฐานการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้นจากกรมพัฒนาชุมชน ดังนั้นสาระในการเรียนรู้จึงได้จัดขึ้นครบถ้วนตามข้อกำหนดรายละเอียดต่างๆครอบคลุม ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และปูพื้นฐานวิชาต่างๆให้แก่เด็กทั้งในระดับอายุ 3-4 และ 5-6 ปี เพื่อช่วยเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าศึกษาประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

5.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

ในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอนก็ได้จัดเป็นตารางตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งกิจกรรมกลางแจ้งและศิลปกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย การฝึกเขียน การฟังนิทานเพื่อพัฒนาสติปัญญา กิจกรรมดนตรี ร้องเพลง ศิลปะ การเดินเข้าจังหวะเพื่อพัฒนาสังคมและอารมณ์ ซึ่งผู้ดูแลเด็กจัดได้เป็นอย่างดี

5.3 สื่อในการเรียนการสอน

แม้ว่าทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. จะมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณก็ตาม แต่จากการสังเกตได้พบว่าสื่อและอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น มีการจัดเตรียมได้อย่างครบถ้วน มีความหลากหลายในกิจกรรมต่างๆ และเป็นสื่อมีคุณภาพสูงมาก ซึ่งผู้ดูแลเด็กได้พัฒนาขึ้นมาเองจากการไปฝึกอบรวมดูงาน

6. การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ได้กำหนดการมีส่วนร่วม โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ที่เกิดขึ้นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือ ผู้ปกครอง ตัวแทนจากสถานประกอบการ ผู้ดูแลเด็กและพัฒนากรจังหวัด ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ดูแลเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่าย ร่วมจัดกิจกรรมพิเศษและแก้ไขปรับปรุงให้สถานรับเลี้ยงเด็ก ค. สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ผลยังไม่บรรลุตามหลักการและเป้าหมาย เพราะผู้ที่มาร่วมเป็นกรรมกรนั้น มักจะไม่มีเวลา ไม่พร้อมมาร่วมประชุมอย่างจริงจัง เช่น ผู้ปกครองที่เป็นคนงานต้องทำงานรายวัน ถ้ามาประชุมจะไม่ได้รับค่าแรงในวันนั้น และนายจ้างอาจจะไม่ยินยอมก็ได้

ส่วนเรื่องการสนับสนุนจากภายนอกนั้น สถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีทั้งจากผู้ประกอบการในด้านงบประมาณรายเดือนมาโดยตลอด รวมทั้งจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้อย่างพร้อมเพียง และพัฒนาชุมชนจังหวัดก็จะเป็นผู้สนับสนุนในด้านสรรหาฝึกอบรมบุคลากรที่มีคุณภาพมาให้อย่างต่อเนื่อง เพียงแต่กระบวนการนิเทศของพัฒนากรอำเภอจะไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งการสนับสนุนในด้านสื่อใหม่ๆ ก็มีน้อยเกินไป ส่วนองค์การยูนิเซฟ (Unicef) ก็สนับสนุนในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีในการวัดและประเมินผล

การประเมินผลพัฒนาการของเด็กนั้น เนื่องจากการใช้ระบบการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมถึงวิธีการวัดประเมินผลด้วย ดังนั้นผู้ดูแลเด็กจึงได้จัดทำเอาไว้อย่างครบถ้วน โดยใช้แบบการประเมินของกรมพัฒนาชุมชนที่กำหนดไว้เป็นสมุดบันทึกรายงานผลต่างๆ ทั้งในด้านสุขภาพและพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

นอกจากนี้แล้ว ยังได้มีการประเมินคุณภาพของผู้ดูแลเด็กที่จัดทำโดยพัฒนากรอำเภอที่จะมานิเทศและประเมินผลการปฏิบัติงาน เช่น การเรียนการสอน การดูแลเด็ก รวมทั้งยังกำหนดให้ใช้กลไกจากการประชุมคณะกรรมการมาร่วมประเมินผลด้วย แต่ยังไม่ได้นำมาดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะตามที่ได้กำหนดไว้ เพราะเหตุผลขาดความร่วมมืออย่างจริงจังดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

7.2 การรายงานผล

ในการรายงานผลนั้น ผู้ดูแลเด็กจะจัดทำรายงานนำเสนอทั้งผู้บริหารในสถานประกอบการ และรายงานพัฒนากรอำเภอ โดยจะจัดทำเป็นรายเดือนเสนอพร้อมกันซึ่งเป็นข้อมูลในเรื่องค่าใช้จ่าย

ต่างๆ จำนวนเด็กและกิจกรรมที่ดำเนินการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ยังไม่ได้มีการนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุงอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร

8. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

จากการศึกษากรณีสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ดังกล่าว สามารถจะสรุปสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ได้ดังนี้คือ ในส่วนของบุคลากร แม้ว่าผู้ดูแลเด็กจะมีคุณภาพเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีมาตรฐานก็ตาม แต่ยังมีปัญหาในเรื่องสัดส่วนไม่เพียงพอกับปริมาณเด็กที่มีเป็นจำนวนมากและคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต รวมทั้งขาดบุคลากรพี่เลี้ยงและโภชนาการที่จำเป็นต่อพัฒนาการของเด็ก สำหรับเรื่องการบริหารจัดการ แม้ว่าจะได้กำหนดหลักการที่ดีในรูปแบบคณะกรรมการแล้วก็ตาม แต่ยังมีขาดกลไกที่จะมาผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ในเรื่องสถานที่ก็ยังมีปัญหาห้องน้ำที่ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ซึ่งจะสะท้อนถึงสาเหตุสำคัญคือ งบประมาณที่ยังไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ค.

9. ข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ

ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ค. ควรจะต้องปรับปรุงซ่อมบำรุงสถานที่ และเพิ่มสัดส่วนของบุคลากรให้มีความเพียงพอต่อจำนวนเด็กที่มาใช้บริการเพิ่มขึ้น รวมทั้งจัดหาสื่อการเรียนให้มีความหลากหลายทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อใช้ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่วนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐคือพัฒนากรจังหวัดและบริษัท ควรจะเข้ามากำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในด้านงบประมาณและช่วยเหลือยกระดับคุณภาพการจ้างงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป

กรณีศึกษา ศูนย์ดูแลเด็กในสถานประกอบการ ง.

ศูนย์ดูแลเด็กในสถานประกอบการ ง. จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานในกรณีที่ขาดผู้ดูแลบุตรในช่วงปิดภาคเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดภาระและบรรเทาความกังวลใจของผู้ปฏิบัติงานในเรื่องของความปลอดภัยของบุตร และมีให้ผู้ปฏิบัติงานต้องนำบุตรมาเลี้ยงดูในสำนักงาน

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากข้อมูลเบื้องต้นในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ที่เป็นฝ่ายดูแลศูนย์ดูแลเด็กฯ ให้ข้อมูลว่าเหตุผลและวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน ที่มีปัญหาภาระในการดูแลบุตรในช่วงระหว่างเวลาปฏิบัติงาน โดยได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็นกลุ่มเด็กอนุบาลอายุ 3-6 ปี และกลุ่มเด็กประถมอายุระหว่าง 7-10 ปี แต่จำเป็นต้องการผู้ดูแลในช่วงระหว่างปิดเทอมเพราะไม่มีคนอยู่บ้าน ส่วนช่วงเวลาในการเปิดศูนย์มี 2 ช่วง ซึ่งการจัดศูนย์ดูแลเด็กของสถานประกอบการทั้ง 2 แห่งนี้ จะทำให้ช่วยลดปัญหาการขาดงานของบุคลากรได้ ไม่ต้องกังวลใจในเรื่องการดูแลบุตร และยังใช้เป็นสวัสดิการทางด้านแรงงานประเภทหนึ่งที่นายจ้างจัดให้ลูกจ้างตามข้อตกลงสภาพการจ้าง

การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อมูลการดำเนินการของศูนย์ดูแลเด็กฯจากการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินงานในด้านต่างๆคือ ด้านเป้าหมาย การจัดกิจกรรม บุคลากร สาระการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการตรวจสอบรายงานผลการจัดการศึกษา มีดังนี้คือ

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมการศึกษาปฐมวัย

เด็กที่ทางศูนย์รับมาดูแล จะต้องเป็นบุตรของพนักงานในสถานประกอบการ ง. เท่านั้น โดยจะรับเด็กอายุ 3-10 ปี มีระดับการศึกษาระหว่างชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษา

การบริหารกิจกรรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ดูแลเด็ก

ฝ่ายทรัพยากรบุคคล ของสถานประกอบการจะเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในศูนย์ทั้งหมด โดยจะอยู่ในการดูแลและบริหารงานของเจ้าหน้าที่ในฝ่ายพนักงานสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

ชอบสวัสดิการของพนักงาน แต่จะมีบุคลากรจากสถาบันการศึกษามาช่วยเหลือการปฏิบัติงานในแต่ละวัน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาที่จัดนักศึกษามาฝึกสอนที่ศูนย์ดูแลเด็ก โดยในศูนย์จะมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังนี้

บุคลากร

เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป

เป็นพนักงานของสถานประกอบการ สังกัดฝ่ายทรัพยากรบุคคล อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลักสูตรหรือกิจกรรม

ครูหรือผู้ดูแลเด็กของศูนย์

สถานประกอบการ ง. ได้กำหนดคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะมาปฏิบัติงานของศูนย์ไว้ คือ ต้องผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ในระดับปริญญาตรีทางด้านศึกษาศาสตร์ (ทั้งบุคลากรประจำและนักศึกษาช่วยงาน) เป็นเพศหญิง เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในการดูแล ส่วนครูเป็นนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ส่งมาฝึกสอน วิชาเอกปฐมวัยมาฝึกสอน ส่วนที่เลี้ยงเด็ก เป็นบุตรหลานของพนักงาน ทำหน้าที่ดูแลเด็กทั่วไป โดยชั้น อ.1-อ.2 มีครูหรือพี่เลี้ยง 2 คนต่อเด็ก 30 คน ส่วน อ.3-ป.3 ครูหรือพี่เลี้ยง 1 คนต่อเด็ก 30 คน

พยาบาล/แพทย์

เป็นแพทย์และพยาบาลของสถานประกอบการ ง. ให้บริการด้านการรักษาพยาบาลทั่วไป เมื่อเด็กเกิดเจ็บป่วย แต่มีบริการด้านการตรวจฟันด้วย

สภาพแวดล้อมของศูนย์ดูแลเด็ก

ที่ตั้ง

จากการสัมภาษณ์ พบว่าศูนย์ดูแลเด็กฯ ตั้งอยู่บนอาคารสำนักงาน แยกเป็นห้องอย่างเป็นสัดส่วน ห้องเลี้ยงเด็กที่มีเครื่องปรับอากาศ มีทางเข้าออกโดยใช้ลิฟท์ พื้นที่ภายนอกศูนย์ เป็นอาคารหลายๆอาคาร มีถนนล้อมรอบ มีรถวิ่งผ่านตลอด ไม่มีสนามเด็กเล่น ไม่มีเครื่องเล่นสำหรับเด็ก ส่วนภายในศูนย์ดูแลเด็ก ขณะวิจัยไม่มีโอกาสเข้าไปดู เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ปิดศูนย์ดูแลเด็ก

ลักษณะการให้บริการ

ด้านโภชนาการ จัดบริการอาหารเช้า อาหารกลางวัน อาหารว่าง มีตารางอาหารประจำวัน โดยครูหรือพี่เลี้ยงจะคอยดูแลหรือการตรวจสอบว่าอาหารที่ทำจะต้องสะอาด ถูกสุขอนามัย ในช่วงปิดเทอมมีการให้บริการอาหาร 3 มื้อ นอกจากนั้นยังมีอาหารว่าง ได้แก่ นม ผลไม้ เป็นต้น โดยมีการเก็บค่าบริการอาหารจากผู้ปกครอง

ด้านสุขภาพอนามัย ไม่มีสมุดบันทึกด้านสุขภาพแต่มีบันทึกโรคประจำตัวเด็ก ไม่มีการให้ภูมิคุ้มกันหรือฉีดวัคซีนให้เด็ก เนื่องจากผู้ปกครองจะเป็นผู้รับผิดชอบเอง ทางสถานประกอบการ ให้เพียงแต่การบริการตรวจฟันเท่านั้น

สาระในการเรียนรู้

สาระในการเรียนรู้ที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มาใช้บริการของศูนย์นั้น จะเน้นไปที่การจัดเป็นสันทนาการ ศิลปะ และเกมส์การเล่นต่างๆ เพื่อให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมในแต่ละวันระหว่างปิดภาคเรียน รวมทั้งอาจจะจัดเป็นการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มเติมหรือทบทวนความรู้ให้แก่เด็กในบางโอกาส โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของทางศูนย์และครูผู้สอนที่ร่วมพิจารณาตามความเหมาะสม "

ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับ อนุบาล1 และอนุบาล 3 มีดังนี้คือ

9.00 น. - 9.30 น.	เคารพธงชาติ สวดมนต์ จริยธรรม กายบริหาร
9.30 น. - 10.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
10.00 น. - 11.00 น.	เล่านิทาน มุมหนังสือ (สำหรับเด็ก อ.1 อ.2)
11.00น.- 11.30 น.	ว่างอิสระ เล่นในสนาม
11.30 น. - 12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
12.30 น. - 14.45 น.	นอน หลังจากตื่นนอน รับประทานอาหารเช้า จากนั้น

ก็รอให้ผู้ปกครองมารับหลังเลิกงาน

จากการสัมภาษณ์พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กสนใจมากที่สุดคือ กิจกรรม

ศิลปะ และการร้องเพลง

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของศูนย์ดูแลเด็กนั้น โดยผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมเพียงชำระค่าบริการในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารกลางวันและอาหารว่างสำหรับเด็กเท่านั้น จะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของศูนย์แต่

อย่างไร โดยกิจกรรมต่างๆทั้งหมดของศูนย์จะอยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของศูนย์ทั้งหมด

การตรวจสอบและรายงานผล

ทางศูนย์จะดำเนินการติดตามผลการจัดการศึกษาของศูนย์ และรายงานผลไปยังผู้บริหารตามสายงานทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบศูนย์ ซึ่งในรายงาน จะมีการประเมินผลครูและผู้ดูแลเด็กในด้านความถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการประเมินจากความพึงพอใจของผู้ปกครอง เพื่อนำมาใช้พิจารณาปรับปรุงกิจกรรมการดำเนินงานต่างๆของศูนย์ให้มีคุณภาพ

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ดูแลเด็กสถานประกอบการ ง.

1. สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1 ที่ตั้ง การที่ตั้งศูนย์อยู่ในอาคาร มีความสะดวกสำหรับผู้ปกครอง มีความปลอดภัยเนื่องจากอยู่ภายในอาคาร แยกเป็นสัดส่วน ไม่มีอันตรายจากสภาพแวดล้อมใกล้เคียง พื้นที่ภายนอกอาคาร เนื่องจากเป็นสถานที่ทำงานซึ่งมีความพลุกพล่าน เนื่องจากมีรถผ่านตลอด ไม่เหมาะในการทำกิจกรรมกลางแจ้ง แต่มีสถานที่ให้เด็กได้ออกกำลังภายนอก แต่ไม่มีเครื่องเล่นสำหรับเด็ก เนื่องจากเป็นสถานที่ที่การคิดแปลงเพื่อใช้ในการจัดศูนย์เพียงชั่วคราว

2. วัตถุประสงค์ในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ถูกต้อง คือเน้นด้านสวัสดิการแก่พนักงาน และแก้ปัญหาการไม่มีคนดูแลเด็กในช่วงปิดเทอม เป็นการทำให้ผู้ปกครองเกิดความสบายใจ และแก้ปัญหาเรื่องการเลี้ยงดูเด็กในช่วงปิดเทอม นอกจากนั้นเป็นการจัดโดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก นับว่ามีความเหมาะสมเพราะสถานประกอบการไม่ต้องจัดเจ้าหน้าที่ลงมาดูแลโดยตรงซึ่งเป็นการเพิ่มภาระงาน ในขณะที่เดียวกันเป็นการสนับสนุนให้สถานศึกษาได้มีที่ฝึกงาน เพื่อให้นักศึกษาได้ประสบการณ์จริง

3. บุคลากร

- 3.1 เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป ถึงแม้ว่าจะไม่มีคุณสมบัติด้านเลี้ยงดูเด็กโดยตรง แต่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการดูแลศูนย์มานาน และเข้าใจระบบการบริหารงานศูนย์เป็นอย่างดี
- 3.2 ครู มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นผู้ที่เรียนทางด้านปฐมวัยมา ทำให้มีความรู้ด้านการดูแลเด็กทุกด้าน
- 3.3 พี่เลี้ยง ก็เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กมาเป็นเวลานาน ทำให้เข้าใจวิธีการเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างดี
- 3.4 พยาบาล/แพทย์ ถึงแม้ว่าจะไม่มีแพทย์และพยาบาลประจำศูนย์ แต่มีแพทย์และพยาบาลของสถานประกอบการมารักษา และมีห้องพยาบาลและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เพียงพอและเหมาะสมในการรักษาพยาบาล
- 3.5 พนักงานทำความสะอาด เป็นพนักงานของสถานประกอบการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้พนักงานของศูนย์โดยเฉพาะจะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ

4. การให้บริการ

- 4.1 ด้านโภชนาการ ถึงแม้ว่าทางศูนย์จะไม่ได้ทำอาหารเอง แต่ได้กำหนดตารางอาหารประจำวัน เพื่อควบคุมให้เด็กได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน และมีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัยทุกครั้ง
- 4.2 ด้านสุขภาพอนามัย ไม่มีสมุดบันทึกด้านสุขภาพ แต่มีบันทึกโรคประจำตัวเด็ก ไม่มีการให้ภูมิคุ้มกัน เนื่องจากผู้ปกครองดูแลเอง นอกจากนี้มีบริการตรวจฟันให้เป็นระยะๆ สาเหตุที่มีไม่มากนักเนื่องจากศูนย์นี้เปิดเพียงปีละ 2 ครั้งในช่วงปิดเทอม และตอนเย็นในช่วงเปิดเทอม จึงมีเพียงการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในกรณีเด็กป่วยเท่านั้น

5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

- 5.1 สาระในการเรียนรู้ ในการกำหนดเนื้อหาสาระ การที่ทางศูนย์เป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการกำหนด เนื้อหาสาระก่อนที่จะนำไปใช้สอน ก็เพื่อที่จะให้การกำหนดเนื้อหาเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างชัดเจน โดยไม่ได้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเต็มรูปที่เน้นพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์และสังคม โดยเพื่อเป็นลักษณะการเสริมความรู้เพิ่มเติมแก่เด็ก เช่นการช่วยทำการบ้าน หรือการให้แบบฝึกหัดเพิ่มเติม ซึ่งถ้ามองด้านการเน้นพัฒนาการดังกล่าวอาจจะถือว่ายังมีน้อย

5.2 กิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมทั้งด้านการเตรียมความพร้อมทางร่างกายและสติปัญญา นับว่ามีความเหมาะสมสำหรับเด็กในวัยนี้

6. การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

6.1 ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง เป็นการร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมเป็นกรรมการบริหารศูนย์ แต่จะมีความร่วมมือในรูปแบบของการสอบถามความคิดเห็น การปรึกษาหารือโดยการสนทนากันระหว่างครูและผู้ปกครอง นอกจากนั้นก็มีการร่วมกิจกรรมตามวาระโอกาสได้แก่ การไปทัศนศึกษาร่วมกับเด็กๆ ซึ่งในส่วนนี้นับว่าเหมาะสม เพราะการดูแลเด็กจะดูแลเป็นบางช่วง ไม่ได้ทำเต็มรูปแบบของศูนย์ดูแลเด็ก และผู้ปกครองก็มีความพอใจในระดับนี้

6.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก คือสถาบันการศึกษา ส่งนักศึกษามาฝึกสอน ซึ่งนับว่ามีความเหมาะสมเนื่องจากการสร้างความร่วมมือระหว่างศูนย์ดูแลเด็กกับหน่วยงานภายนอกคือสถาบันการศึกษา เป็นการเอื้อประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย คือทางศูนย์ก็ได้ครูที่มีประสบการณ์หรือมีความรู้ด้านเด็กปฐมวัย ส่วนสถานศึกษาก็มีโอกาสให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกสอน

7. การวัดและการประเมินผล

7.1 วิธีการตรวจสอบ

การตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร(ฝ่ายบุคคล) โดยการรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร นอกจากนั้นใช้วิธีการสอบถามหรือสนทนากับผู้ปกครอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการพูดคุย แต่ก็ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์นำมาปรับปรุงการดำเนินงานได้

การตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร(ฝ่ายบุคคล) โดยการรายงานผลต่อผู้บริหาร การตรวจสอบประเมินผล จะเป็นผลดีในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น

7.2 ประเภทของประเมินผล

การประเมินผลด้านสุขภาพ และด้านพัฒนาการของเด็ก ไม่มีการประเมินอย่างเป็นทางการเป็นข้อมูลรายงาน เพียงแต่ใช้การสอบถามจากผู้ปกครองเท่านั้น ดังนั้นจึงน่าจะมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการดูแลเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

การประเมินพัฒนาการของครู/พี่เลี้ยง เป็นการประเมินผลที่มีมาตรฐาน เนื่องจากใช้แบบประเมินการสอน โดยส่งผลการประเมินให้ทางมหาวิทยาลัย ทำให้ได้ทราบผลการประเมินอย่างเป็นทางการเพื่อที่จะนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

การประเมินด้านสาระการเรียนรู้ จะประเมินจากผู้ปกครอง มีการออกแบบสอบถามไป หลังจากที่จบแล้ว นับเป็นการประเมินที่เป็นที่มีมาตรฐาน ซึ่ง จะทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงและ นำมาปรับปรุงแก้ไขได้ต่อไป

8. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของศูนย์ดูแล เด็กดังกล่าว พบว่ามีสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ซึ่งสามารถจะสรุปได้ ดังนี้คือ

1. พื้นฐานและพัฒนาการของเด็กที่แตกต่างกัน ได้ทำให้เกิดเป็นอุปสรรคในการจัดการ เรียนการสอน เนื่องจากผู้เรียนมีระดับความสามารถในการเรียนรู้ก็ต่างกัน ซึ่งจะเป็นอุปสรรคใน การจัดเนื้อหาในการเรียนการสอน เนื่องจากไม่สามารถจัดแยกชั้นเรียนได้หลายชั้นตามระดับ ความรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นเพียง กิจกรรมสันทนาการและเกมส์ การละเล่น แต่ก็จะมีการเพิ่มเติมเสริมความรู้ในบางโอกาส ซึ่งทำให้พบกับปัญหาความแตกต่าง ของกลุ่มเรียนเช่นเดียวกัน

2. ปริมาณของเด็กในแต่ละวันไม่แน่นอน เนื่องจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็น การเปิดบริการเฉพาะในช่วงปิดภาคการศึกษาเท่านั้น ทำให้ยากลำบากในการจัดเนื้อหา การเรียนการสอนที่ชัดเจนได้ เพราะไม่สามารถจะควบคุมหรือกำหนดปริมาณของกลุ่มเด็กได้แน่นอน รวมทั้งต้องขึ้นอยู่กับผู้ปกครองที่จะตัดสินใจนำบุตรของตนมาสมัครเข้าเรียนกับทางศูนย์หรือไม่

3. ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และการดูแลเด็กของครูประจำศูนย์ยังไม่ได้ คุณภาพที่เหมาะสมเพียงพอ เช่น เนื่องจากผู้ปกครองจะต้องการให้สอนพิเศษให้ลูกของตน เพื่อ เพิ่มความรู้ในระหว่างปิดภาคเรียนทำให้ไม่สอดคล้องกับแผนการศึกษาที่วางไว้ ทำให้ผู้ปกครอง บางคนรู้สึกไม่พอใจและไม่เข้าใจในนโยบายการให้บริการของทางศูนย์

4. สถานที่คับแคบไม่เหมาะสม จะมีปัญหาจากสาเหตุที่สำนักงานตั้งอยู่ในอาคาร ดังนั้น จึงต้องใช้พื้นที่ในอาคารเป็นที่ทำการของศูนย์ โดยการดัดแปลงพื้นที่มาจัดเป็นสถานที่ของศูนย์ ในช่วงปิดภาคการศึกษาจะไม่มีสถานที่เฉพาะของตน นอกจากนั้นยังพบปัญหาจำนวนนักเรียนมี มากเกินกว่าที่ศูนย์จะรับได้ เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปิดเทอมฤดูร้อน ทำให้สถานที่คับแคบไม่เพียงพอเพราะรับได้แค่ 150 คนเท่านั้น

9. ข้อเสนอแนะจากสถานประกอบการ

ข้อคิดเห็นจากผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานประกอบการ ได้เสนอแนะว่า ควรจะต้องกำหนดเป็นข้อบังคับในกฎหมายแรงงานให้ซึ่งสถานประกอบการที่มีพนักงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป จะต้องจัดให้มีสวัสดิการทางด้านการศึกษาปฐมวัยให้แก่บุตรของพนักงานเพื่อรองรับสภาพการจ้างงาน ซึ่งจะมีแนวโน้มในการจ้างแรงงานหญิงเป็นจำนวนมากขึ้นในอนาคตและอาจจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ รวมทั้งยังเป็นการป้องกันปัญหาทางสังคมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หากมารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านและไม่มีผู้ดูแลเด็ก นอกจากนี้รัฐอาจจะใช้เป็นมาตรการทางภาษีเพื่อจูงใจให้สถานประกอบการต่างๆ สนใจที่จะจัดการศึกษาปฐมวัยให้เป็น สวัสดิการแก่พนักงานของตน โดยสามารถนำค่าใช้จ่ายทั้งหมดมาหักเป็นค่าลดหย่อนทางภาษีได้ นอกจากนี้ ก็ได้เพิ่มเติมความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษาว่า ควรจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งสาระความรู้ที่จะสามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาและเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลและการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้แก่สถานประกอบการได้เป็นอย่างดี รวมทั้งอาจทำหน้าที่ตรวจสอบนิเทศมาตรฐานการจัดการศึกษา และเป็นสถาบันตรวจสอบขีดความสามารถของครูผู้ดูแลเด็กได้อีกด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีศึกษา ศูนย์ดูแลเด็กของบริษัท จ.

บริษัท จ. เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ เป็นบริษัทที่เป็นสำนักงานขาย มีใช้โรงงานผลิตตั้ง เป็นอีกบริษัทหนึ่งที่คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษาของสถานประกอบการที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ซึ่งสถานรับเลี้ยงเด็กนี้จะเปิดทุกวันทำการของบริษัท ตั้งแต่เวลา 07.00-18.00 น. โดยคณะผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก และได้ข้อมูลด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการจัด

เหตุผลที่บริษัทจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กของบริษัทขึ้นนั้น เพื่อเป็นสวัสดิการสำหรับพนักงาน และแบ่งเบาภาระของพนักงานเพื่อจะได้ทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก กล่าวถึงเหตุผลในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กนี้ว่า

ในส่วนของวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กก็คือการมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานให้แก่บุตรของพนักงาน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ให้บริการจะจำกัดเฉพาะบุตรของพนักงานที่มีอายุ 1-3 ปี โดย ณ วันที่สัมภาษณ์มีเด็กจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

บุคลากร

ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก แม้จะไม่ได้จบการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัยหรือด้านพัฒนาการเด็กมาโดยตรง แต่ก็มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และได้รับการอบรมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจากกรมประชาสงเคราะห์ อีกทั้งมีประสบการณ์การทำงานด้านพัฒนาการเด็กมากกว่า 1 ปี

ในส่วนของพี่เลี้ยงเด็กแม่จะมีได้กำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาว่าต้องศึกษามาทางด้านการศึกษาปฐมวัยหรือด้านพัฒนาการเด็กก็ตาม แต่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะพิจารณาว่าต้องมีระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น อายุไม่ควรน้อยกว่า 18 ปี แต่จะเน้นที่อายุ 25 ปีขึ้นไป โดยเป็นเพศหญิงเท่านั้น

หลังจากพี่เลี้ยงเด็กเข้าทำงาน ทางสถานรับเลี้ยงเด็กก็จะส่งไปอบรมกับทางกรมประชาสงเคราะห์และที่โรงเรียนอนุบาลสามเสน

สำหรับสัดส่วนของพี่เลี้ยงเด็กต่อจำนวนเด็กทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะไม่มีแบ่ง โดยจะช่วยกันดูแล

ในส่วนของแพทย์และพยาบาล ทางสถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีบุคลากรกลุ่มนี้โดยตรง แต่เมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็จะไปรับบริการจากแพทย์และพยาบาลที่ประจำในสถานพยาบาลกลางของบริษัท

ในส่วนของคนทำอาหารสำหรับเด็กนั้น พี่เลี้ยงเด็กจะเป็นผู้ทำด้วยตนเอง โดยใช้สถานที่สำหรับเตรียมอาหารด้านนอกของห้องเลี้ยงเด็ก

ส่วนพนักงานทำความสะอาดจะเป็นพนักงานทำความสะอาดจากส่วนกลางของบริษัท โดยจะทำหน้าที่ทำความสะอาดเพียงอย่างเดียว

สาระการเรียนรู้

การกำหนดสาระการเรียนรู้ที่จะจัดให้เด็กๆ นั้น ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นผู้คิดเอง และศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่นๆ

การแบ่งหมวดสาระการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมจะเน้นในด้านการพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีทั้งกิจกรรมด้านศิลปะ การเล่น กิจกรรมเข้าจังหวะ การร้องเพลง การฟังนิทาน การฝึกอ่านตัวอักษร การเล่นกับเพื่อน และกิจกรรมฝึกลักษณะนิสัย

การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองไม่ได้ทำในรูปของคณะกรรมการ แต่จะเป็นการสนทนากันอย่างไม่เป็นทางการ มีการประชุมเป็นทางการทุกๆ 3 เดือน และการให้ผู้ปกครองทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ประเด็นในการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองมักจะเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการให้บริการของสถานบริการ และการให้การสนับสนุนด้านการเงิน

จากการที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมและมีการประสานงานในด้านต่างๆ ดังกล่าวนั้น ส่งผลให้ผู้ปกครองและพี่เลี้ยงเข้าใจเด็ก และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของเด็กๆ ได้ รวมทั้งนำข้อมูลมาใช้ในการประเมินผลงาน และปรับปรุงการบริหารจัดการของสถานรับเลี้ยงเด็กต่อไป

ในส่วนของ การรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกนั้น จะเป็นการส่งพี่เลี้ยงเด็กไปอบรมที่กรมประชาสงเคราะห์และโรงเรียนอนุบาลสามเสน รวมทั้งการไปดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก

ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

จากการสังเกต แม้ว่าศูนย์ดูแลเด็กของบริษัท จ. จะไม่ได้ตั้งอยู่ในย่านชุมชนที่มีผู้คนคับคั่ง แต่สถานที่ตั้งนั้นได้ใช้ชั้นสองของอาคารสโมสรของพนักงาน ซึ่งแยกตัวออกจากอาคารสำนักงานต่างๆ อย่างเด่นชัด ทำให้ห่างจากมลภาวะต่างๆ ทั้งด้านเสียง ฝุ่น อากาศ หรือน้ำเสีย รวมทั้งไม่ได้อยู่ในที่อันตรายที่มีการขนส่งวัตถุอันตรายต่างๆ จึงมีความสะดวกในการที่ผู้ปกครองจะนำบุตรมาส่งและรับ

ในส่วนของพื้นที่นอกอาคารนั้นจะมีรั้วกั้นเพื่อกันเด็กออกข้างนอก ทำให้เด็กมีความปลอดภัย แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การเล่น และพื้นที่ที่เป็นสนามโล่งและที่มีต้นไม้หรือมีต้นไม้ประดับ โดยอุปกรณ์เครื่องเล่นจะอยู่ในห้องเลี้ยงเด็ก โดยทำจากพลาสติก มีความแข็งแรง ปลอดภัยและสวยงามเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

ในส่วนของห้องต่างๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่าจะใช้ห้องเลี้ยงเด็กร่วมกับห้องนอนและห้องจัดกิจกรรม แต่มีการแยกสัดส่วนว่าส่วนไหนเป็นส่วนสำหรับนอน หรือส่วนไหนเป็นส่วนสำหรับจัดกิจกรรม พื้นที่ห้องนั้นมีขนาดใหญ่ มากกว่า 35 ตารางเมตร แม้จะใช้เครื่องปรับอากาศ แต่ก็ใช้พัดลมระบายอากาศ มีมุ้งลวด และยังมีแสงสว่างเพียงพอ ผนังห้องทาสีด้วยสีอ่อน มีพื้นที่ใช้วัสดุที่ไม่ลื่นและทำความสะอาดง่าย มีการเก็บเครื่องนอนอย่างเป็นระเบียบและเป็นสัดส่วน

สถานที่เตรียมอาหารจะอยู่ใกล้กับโต๊ะรับประทานอาหาร โดยอยู่ด้านนอกของห้องเลี้ยงเด็ก สถานที่เตรียมอาหารนั้นมีบริเวณที่กว้างพอสมควร อากาศระบายดีเพราะเป็นพื้นที่โล่งและแสงสว่างส่องถึง พื้นห้องไม่ลื่นและทำความสะอาดได้ง่าย อีกทั้งยังมีอุปกรณ์ในการเตรียมอาหารเช่น เตา ตู้เย็น ที่เก็บภาชนะ รวมทั้งที่เก็บอาหาร และที่ล้างจาน และการที่โต๊ะอาหารอยู่ใกล้กับที่เตรียมอาหาร ทำให้สะดวกในการเคลื่อนย้ายอาหาร

สำหรับห้องน้ำจะอยู่ด้านนอกของห้องจัดกิจกรรม แต่ก็อยู่ใกล้ เด็กสามารถเข้าได้สะดวก ห้องน้ำและห้องส้วมมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก มีอ่างล้างมือและโถส้วมที่เหมาะสมกับขนาดและสัดส่วนของเด็ก มีที่อาบน้ำที่พื้นไม่ลื่นและทำความสะอาดง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ มีช่องระบายอากาศ ประตูในห้องส้วมไม่ติดกลอนประตูเพื่อป้องกันการเปิดห้องออกมาไม่ได้ของเด็ก แต่ประตูห้องส้วมมีส่วนสูงที่ทำให้ไม่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก

ในส่วนของห้องพยาบาลจะใช้ร่วมกับของส่วนกลางที่พนักงานของบริษัทใช้

การให้บริการ

ในด้านโภชนาการ จากการสังเกตที่เลี้ยงเด็กเป็นผู้เตรียมอาหารกลางวันให้กับเด็กๆ เป็นอาหารที่ครบทั้ง 5 หมู่ โดยมีนมเป็นอาหารหลัก อาหารจะรสไม่จัดและมีความสะอาด แต่ไม่มีการทำตารางรายการอาหารประจำวัน

ด้านการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะมีสมุดพกสำหรับบันทึกพัฒนาการด้านสูงและน้ำหนักให้กับเด็กๆ โดยจะมีการประเมินแทบทุกเดือน หรือทุกๆ 3 เดือน อีกทั้งการที่เด็กๆ เป็นบุตรของพนักงานในบริษัท ทำให้ได้รับการบริการทางการแพทย์ของบริษัทด้วยทั้งการตรวจสุขภาพและการให้ภูมิคุ้มกันโรค

การวัดและประเมินผล

การประเมินพัฒนาการของเด็กนั้นทาง สถานรับเลี้ยงเด็กจะมีสมุดบันทึกพัฒนาการทางร่างกาย พฤติกรรม และลักษณะของเด็กในแต่ละช่วงเวลา โดยทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเองคล้ายสมุดพก

ด้านการประเมินพัฒนาการและคุณภาพของที่เลี้ยงเด็กจากการผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กพบว่าจะมีการประเมินทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติในการเลี้ยงดูเด็ก โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองในการบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ส่วนการรายงานผลนั้น สถานรับเลี้ยงเด็กจะรายงานผลการดำเนินงานเสนอฝ่ายบริหารและผู้ปกครองของเด็ก เพื่อนำมาใช้ในการปรับเงินเดือน และประเมินผลงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กไม่พบปัญหาและอุปสรรคที่แก้ไขไม่ได้

ความต้องการในการสนับสนุน และข้อเสนอแนะ

ในด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กเห็นว่าผู้บริหารของบริษัทต้องให้ความสำคัญทั้งด้านการให้นโยบาย งบประมาณ และด้านบุคลากร

ด้านองค์ความรู้ที่ต้องการนั้น ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กอยากให้ทางรัฐหรือหน่วยงานที่มีความรู้ในการให้การศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 3 ปี จัดการอบรมให้ความรู้ให้กับสถานที่ที่จัดการศึกษาให้กับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 3 ปี ให้มากขึ้น

ในส่วนของสื่อในการจัดกิจกรรม ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กมีความเห็นว่าอยากให้มีการเรียนรู้ด้านของเล่นให้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

ด้านบุคลากรนั้น ควรจะส่งเสริมให้พี่เลี้ยงเด็กมีโอกาสเข้าอบรมโครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กอายุ 0-3 ปี ที่ทางหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งควรมีการสร้างเครือข่ายของหน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และความรู้กัน เพื่อจะได้มีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

ด้านการบริหารจัดการ ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการมากขึ้น โดยอาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการของสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือให้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กๆ

ด้านอาคารสถานที่ ควรมีการขยายพื้นที่นอกตัวอาคารบางส่วนให้เป็นสนามเด็กเล่นให้มากขึ้น โดยถ้าไม่มีส่วนที่เป็นสนามหญ้าจริง ควรจัดทำเป็นสนามหญ้าเทียมทดแทน

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย ของบริษัท จ.

1. ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

ที่ตั้งของ ศูนย์ดูแลเด็กของบริษัท จ. มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นอาคารที่แยกส่วนมาจากสำนักงานของบริษัท โดยใช้พื้นที่ชั้น 2 ของอาคารที่เป็นสโมสรหรือศูนย์นันทนาการของพนักงาน จึงดูเป็นสัดส่วน ทำให้การมารับส่งของผู้ปกครองมีความสะดวก และมีความปลอดภัย ไม่มีอันตรายจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ

ในส่วนพื้นที่ภายนอกอาคารของสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น แม้จะมีความห่างจากถนนและมีรั้วกั้น แต่สภาพพื้นซึ่งเป็นพื้นปูน จะมีความร้อนมากเมื่อถูกแสงแดด ทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 1-3 ปี ดังนั้นการจัดกิจกรรมจึงใช้พื้นที่ในห้องเลี้ยงเด็กบางส่วน และด้วยข้อจำกัดของพื้นที่ภายนอกอาคารดังกล่าว สนามเด็กเล่นจึงไม่มี แต่เนื่องจากเด็กมี

จำนวนน้อยคือ 12 คน และอยู่ในช่วงอายุ 1-3 ปี การจัดเครื่องเล่นสำหรับใช้ในสนามเด็กเล่นที่ทำมาจากไฟเบอร์ไวนิลในห้องเลี้ยงเด็กที่มีขนาดใหญ่พอสมควร จึงมีความเหมาะสม

ส่วนภายในตัวอาคารนั้น สำหรับห้องเลี้ยงเด็ก ห้องจัดกิจกรรม ห้องนอนของเด็ก ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้ใช้ร่วมกัน แต่ก็แยกกันอย่างเห็นเป็นสัดส่วน เนื่องจากจำนวนเด็กมีเพียง 12 คน มีการเก็บของไม่ว่าจะเป็นที่นอน หรือของเล่นต่างๆ อย่างเป็นระเบียบ อีกทั้งพื้นที่ของห้องมีมากกว่า 35 ตารางเมตร ทำให้ห้องดูแล้วไม่อึดอัดและหนาแน่นจนเกินไป แสดงให้เห็นถึงการใช้งบประมาณให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

สำหรับสถานที่เตรียมอาหารและโต๊ะรับประทานอาหารจะอยู่ใกล้กัน โดยอยู่ด้านนอกของห้องเลี้ยงเด็ก เป็นสถานที่โล่ง มีแสงสว่างส่องถึง ทำให้การระบายอากาศเป็นไปด้วยดี ไม่มีกลิ่นอับชื้น และการที่โต๊ะอาหารอยู่ใกล้กับสถานที่เตรียมอาหารทำให้มีความสะดวกในการเคลื่อนย้ายอาหาร และจะทำให้เด็กได้เรียนรู้การรับประทานอาหารในที่ที่เหมาะสม

ในส่วนของห้องน้ำและห้องส้วม การที่อยู่ด้านนอกของห้องเลี้ยงเด็กน่าจะมีความเหมาะสม เพราะจะได้ลดปัญหาในเรื่องกลิ่น อย่างไรก็ตามขณะที่เด็กเข้าห้องส้วม พี่เลี้ยงควรจะต้องดูแลด้วย

สำหรับห้องพยาบาลนั้น ทางสถานรับเลี้ยงเด็กใช้ร่วมกับของพนักงานบริษัท ซึ่งมีบุคลากรและเครื่องมือทางการแพทย์ที่ค่อนข้างพร้อมอยู่แล้ว ทำให้ไม่มีปัญหาทางด้านการรักษาพยาบาลเป็นการใช้ทรัพยากรขององค์กรให้คุ้มค่า

2. เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการจัด

แม้ว่าเหตุผลในการตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้นมานั้นก็เพื่อเป็นสวัสดิการให้กับพนักงาน ที่จะได้ทำงานอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องลูก เพื่อความก้าวหน้าขององค์กรก็ตาม แต่การจัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มนี้นั้นแม้จะมีค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบก็ตาม แต่ก็มีความพยายามในการเตรียมความพร้อมของเด็กให้มีพัฒนาการครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม โดยเรื่องสติปัญญาแม้จะจัดกิจกรรมด้วย แต่มิใช่เป็นเรื่องหลัก

3. บุคลากร

สำหรับผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก แม้จะมีได้จบการศึกษาทางด้านการศึกษาปฐมวัยหรือด้านพัฒนาการเด็กมาก่อนก็ตาม แต่การที่ท่านมีโอกาสในการทำงานด้านเด็กมาตั้งแต่ช่วงแรกๆ ของการก่อตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก อีกทั้งยังมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก และการไปศึกษาและดูงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในหน่วยงานต่างๆ ทำให้ท่านมี

ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กมานานพอสมควร สิ่งนี้น่าจะมีผลมาจากการทำงานที่มีเจตคติที่ดีต่อเด็กและมีความสนใจในด้านการพัฒนาเด็กอยู่ตลอดเวลา

ในส่วนของผู้เลี้ยงเด็คนั้น เนื่องจากตำแหน่งนี้ถือว่าเป็นพนักงานของบริษัท การพิจารณาด้านคุณวุฒิ วุฒิภาวะ และสุขภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่ง การที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก มักจะรับคนที่อายุ 25 ปีขึ้นไป แสดงให้เห็นว่ามีการเน้นด้านวุฒิภาวะและประสบการณ์มาก อย่างไรก็ตามถ้าจะเน้นการพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน บทบาทของผู้เลี้ยงเด็กไม่ควรเป็นเพียงแค่คนเลี้ยงเด็ก หรือจัดหาอาหารให้เด็กเท่านั้น การเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ทางบริษัทจะต้องส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงเด็กได้พัฒนาตนเองในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กทั้งแบบในระบบและนอกระบบโรงเรียน และแบบอรรถศาสตร์

4. ด้านการให้บริการ

ในด้านโภชนาการ อาหารที่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดนั้นมีคุณภาพดี เพราะครบตามอาหารหลัก 5 หมู่ อย่างไรก็ตามการที่ผู้เลี้ยงเด็กต้องรับหน้าที่ในการเตรียมอาหารให้เด็กด้วย อาจจะไม่เหมาะสมนัก เพราะต้องแยกจากเด็กที่ดูแล

ส่วนด้านสุขภาพอนามัยนั้น การที่เด็กสามารถใช้ร่วมกับสวัสดิการทางการแพทย์ส่วนกลางของบริษัท ทำให้บริการทางการแพทย์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีความเหมาะสม

5. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

แม้จะเน้นการดูแลเป็นส่วนใหญ่ แต่การดูแลด้านพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทำได้ดีพอสมควร ซึ่งพิจารณาได้จากกิจกรรมที่มีทั้งกิจกรรมศิลปะ การเล่านิทาน การฝึกพูด กิจกรรมเข้าจังหวะ การเล่นตามอรรถศาสตร์ การระบายสี การร้องเพลง อย่างไรก็ตามยังขาดกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งจำเป็นมากสำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี ที่มีความจำเป็นในการพัฒนากล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหวเป็นอย่างยิ่ง

ในส่วนของผู้ดูแลและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ ยังมีไม่ครบทุกกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเน้นด้านการดูแลมากกว่าการจัดการเรียนการสอน

6. ด้านการมีส่วนร่วมและการประสานงาน

แม้ว่าทางผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครองจะมีการพูดคุยกันบ้าง แต่มักไม่เป็นทางการ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเวลาผู้ปกครองมาส่งและรับบุตร แต่การร่วมมือของผู้ปกครองเป็นสิ่งจำเป็น การจัดนัดพบผู้ปกครอง หรือทำกิจกรรมร่วมกันของผู้ปกครองกับเด็กๆ น่าจะมีมากขึ้น

นอกจากนี้ การประสานงานเพื่อหาความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ยังมีไม่มากนัก จึงควรมีการประสานกับหน่วยงานที่ให้ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น

7. ด้านการวัดและประเมินผล

ในการประเมินพัฒนาการเด็ก แม้ว่าจะมีบันทึกพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย และสุขภาพก็ตาม แต่ยังไม่ได้มาตรฐานนัก เนื่องจากการที่จำนวนบุคลากรยังน้อยอยู่

ในส่วนของ การประเมินพัฒนาการและคุณภาพของพี่เลี้ยงเด็ก เนื่องจากพี่เลี้ยงเด็กถือว่าเป็นพนักงานของบริษัท การประเมินที่ใช้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ กล่าวคือใช้ทั้งแบบสอบถามความพึงพอใจในการให้บริการ ที่ให้ผู้ปกครองเด็กเป็นผู้ทำ และผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นผู้ประเมิน โดยการสังเกต จึงมีความจำเป็นและเหมาะสม เพราะการประเมินจะมีส่วนในการพัฒนางานของพี่เลี้ยงเด็กต่อไป

ในด้านการรายงานผลการดำเนินงานที่รายงานถึงฝ่ายบริหารน่าจะทำให้ฝ่ายบริหารให้ความสำคัญต่อการจัดสวัสดิการด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น แต่การที่ไม่มีการรายงานผลให้กับหน่วยงานภายนอกได้สะท้อนให้เห็นการประสานงานที่ขาดความต่อเนื่อง และไม่ครบวงจร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ จ.

สถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ จ. เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กของบริษัทขนาดกลาง ที่เป็นบริษัทในเครือบริษัทใหญ่ที่ผลิตอุปกรณ์การกีฬา มีพนักงานประมาณ 1,000 คน

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากข้อมูลเบื้องต้นในการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยท่านหนึ่งของสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ จ. ให้ข้อมูลว่าเหตุผลและวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน เพื่อลดปัญหาค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็ก โดยทางบริษัทมีนโยบายคิดค่าใช้จ่ายในราคาถูก เพื่อให้พนักงานที่มีรายได้น้อย สามารถมาใช้บริการได้ โดยรับดูแลเฉพาะบุตรของพนักงาน ซึ่งทางบริษัทเก็บค่าเลี้ยงดูเพียง 400 บาทต่อเดือน

กลุ่มเป้าหมาย

ในการดำเนินกิจกรรมการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการแห่งนี้ จะรับเด็กอายุ 3-6 ปี ซึ่งจะเป็นบุตรของพนักงานเท่านั้น

การบริหารงาน

ฝ่ายบุคคลจะเป็นผู้บริหารงาน โดยมีครูและพี่เลี้ยงเป็นผู้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระหมด โดยในสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

หัวหน้าหน่วย

เป็นพนักงานของบริษัท จบปริญญาตรีสาขาปฐมวัย อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และได้รับการอบรมด้านการดูแลเด็กจากกรมประชาสัมพันธ์
พี่เลี้ยง

เป็นพนักงานของบริษัท สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป มีจำนวน 6 คน อายุส่วนใหญ่ไม่เกิน 30 ปี และเป็นเพศหญิง พี่เลี้ยงของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ แห่งนี้ผ่านการอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์ โดยมีอัตราส่วนของหัวหน้าหน่วย : พี่เลี้ยง : เด็ก เท่ากับ 1:6:50 คน หรือพี่เลี้ยงเด็ก จำนวน 1 : เด็ก 10 คน

แม่บ้าน

ทำหน้าที่คอยดูแลเรื่องการทำอาหาร และเรื่องการดูแลทั่วๆ ไป มี จำนวน 2 คน

พนักงานทำความสะอาด

เป็นพนักงานทำความสะอาดของสถานประกอบการเอง

พยาบาลหรือแพทย์ประจำศูนย์

ไม่มี พยาบาลหรือแพทย์ประจำสถานรับเลี้ยงเด็กฯ แต่จะใช้บริการจากสถานีนอนามัยบางคอแหลม รวมทั้งไม่มีผู้ประกอบอาหาร เนื่องจากข้างร้านภายนอกเป็นผู้ประกอบอาหาร

สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ อยู่ในอาคารในตึกบุคคล ภายในบริษัท พื้นที่ภายนอกอาคาร มีถนนล้อมรอบ มีรั้วผ่านตลอด ไม่มีสนามเด็กเล่น ส่วนพื้นที่ภายในสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ตั้งอยู่ภายในบริเวณโรงงาน และในห้องเลี้ยงเด็กติดเครื่องปรับอากาศ โดยมีการจัดห้องต่างๆ ดังนี้คือ

ห้องเลี้ยงเด็ก มีพื้นที่กว้างขวาง มีแสงสว่างพอเพียง พื้นห้องปูด้วยเสื่อน้ำมัน เป็นห้องโล่ง มีชั้นวางของอยู่ริมผนังห้อง เพดานห้องสูงโปร่ง ผนังห้อง ทาสีครีม มีหน้าต่างหลายบาน

ห้องนอนเด็ก เป็นห้องนอนอยู่ในห้องเรียน มีที่จัดเก็บเครื่องนอนอย่างเป็นระเบียบหรือเป็นสัดส่วนมิดชิด มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีเครื่องปรับอากาศ ไม่ติดมุ้งลวด อยู่ใกล้ห้องน้ำและบริเวณที่แต่งตัว มีอุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนเด็ก

ห้องน้ำ มีโถส้วมเพียงพอกับจำนวนเด็ก ขนาดสุขภัณฑ์เป็นขนาดเล็ก อยู่ใกล้ห้องเรียน สามารถเดินไปได้ง่าย มีจำนวน 4 ห้อง สะอาด มีที่อาบน้ำ พื้นปูกระเบื้องยาง มีแสงสว่างส่องถึง มีหน้าต่างอยู่ใกล้ๆ ไม่มีประตู

ห้องอาบน้ำ อยู่บริเวณเดียวกัน แต่แยกออกมาจากห้องส้วม

ห้องเตรียมอาหาร และบริเวณที่รับประทานอาหารเช้า ใช้ห้องด้านนอกเป็นห้องเตรียมอาหารที่รับประทานอาหารเช้า พื้นห้องใช้กระเบื้องยาง มีพื้นที่กว้างขวางพอที่เด็กจะเคลื่อนไหวได้สะดวก มีประตู หน้าต่างหลายบาน มีแสงธรรมชาติเข้ามา

ห้องพยาบาล ไม่มี แต่มีตู้ยาและเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น สำหรับเด็กป่วย

การให้บริการ

ด้านโภชนาการ

จัดบริการอาหาร 3 มื้อ อาหารว่าง นม ในบางครั้งก็มีอาหารเย็น โดยทางสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะสั่งอาหารจากร้านภายนอก โดยกำหนดเป็นตารางอาหารประจำวัน โดยหัวหน้าหน่วยหรือพี่เลี้ยงเด็กจะคอยดูแลหรือตรวจสอบว่าอาหารที่ทำจะต้องสะอาด และถูกสุขอนามัย

ด้านสุขอนามัย

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไม่มีสมุดบันทึกด้านสุขภาพ แต่มีบันทึกโรคประจำตัวของเด็ก และมีการให้ภูมิคุ้มกันหรือฉีดวัคซีนให้แก่เด็ก โดยสถานอนามัยที่อยู่ใกล้กับสถานประกอบการมาดำเนินการให้บริการในส่วนนี้แก่เด็ก

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มาใช้บริการของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ นั้น สำหรับเด็กอายุก่อน 3 ปี เน้นด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าอนุบาล ส่วนเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี ก็ให้หัดอ่านหัดเขียน มีการกำหนดการเรียนเป็นตารางเวลา ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้คือ

8.30 น. - 8.45 น.	เล่นิทาน
8.45 น. - 9.00 น.	เล่นดนตรี กิจกรรมเข้าจังหวะ
9.00 น. - 9.15 น.	คัมภีร์
9.15 น. - 10.00 น.	เล่นอิสระ
10.00 น. - 10.30 น.	เล่นกลางแจ้ง
10.30 น. - 11.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
11.00 น. - 11.30 น.	อาบน้ำ
11.30 น. - 14.30 น.	นอน
14.30 น. - 15.20 น.	รับประทานอาหารว่าง
15.30 น.	กลับบ้าน

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เด็กสนใจมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทางร่างกาย และศิลปะ

สื่อการสอนและอุปกรณ์

มีสื่อการสอนหลากหลาย เช่นหนังสือ บล็อก เกมต่างๆ และของเล่น โดยแหล่งของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในช่วงแรกๆของการจัดตั้งศูนย์เด็กได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกเช่นกรมประชาสัมพันธ์ แต่ภายหลังสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จัดซื้อมาทั้งหมด โดยได้รับงบประมาณจากบริษัท

การมีส่วนร่วม

ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง

มีการร่วมปรึกษาหารือกันในเรื่องปัญหาหรือเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับเด็ก โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการสนทนากันระหว่างครูและผู้ปกครอง ไม่มีการส่งรายงานให้ผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะมาร่วมกิจกรรมตามวาระโอกาสต่างๆ เช่นร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ได้แก่ วันแม่ วันลอยกระทง เป็นต้น

การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

กรมประชาสัมพันธ์ ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาคอยดูแลให้คำแนะนำและตรวจสอบ นอกจากนี้ก็ยังจะต้องส่งรายงานให้แก่บริษัทใหญ่ได้ประเมินผลงานด้วย

การตรวจสอบและการประเมินผล

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีการตรวจสอบและการประเมินผลในด้านต่างๆ ต่อไปนี้คือ

ด้านพัฒนาการของเด็ก ได้ใช้การสอบถามและพูดคุยกับผู้ปกครอง

ด้านพัฒนาการของครู/พี่เลี้ยง ได้มีการประเมิน ทั้งจากผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กฯ และจากผู้ปกครอง โดยผลการประเมินจะรายงานต่อคณะกรรมการบริหารบริษัท

ด้านสาระการเรียนรู้ ได้ประเมินจากผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองต้องการให้เน้นการเตรียมความพร้อมก่อนอนุบาลให้แก่เด็ก

การรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ

การรายงานหน่วยงานภายใน มีรายงานผลต่อคณะกรรมการบริหารบริษัท

การรายงานหน่วยงานภายนอก มีการรายงานต่อกรมประชาสัมพันธ์ และทำรายงานผลต่อบริษัทใหญ่หรือบริษัทแม่ด้วย

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

สถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ ณ.

1. สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1. ที่ตั้ง

บริเวณสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ตั้งอยู่ในสถานประกอบการ โดยทางบริษัทได้จัดให้แยกออกมาเป็นอาคารต่างหาก มีความสะดวกสบายสำหรับผู้ปกครองในการรับส่งบุตรหลาน เพราะอยู่ในบริเวณเดียวกัน อาคารแยกเป็นสัดส่วน ไม่มีอันตรายจากสภาพแวดล้อมใกล้เคียง และในห้องเลี้ยงเด็กก็ได้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อป้องกันฝุ่นละอองที่อาจจะมีได้ สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ตั้งอยู่บนชั้นสอง มีบันไดขึ้นลงอยู่ติดกับห้องเลี้ยงเด็ก ซึ่งทำให้สะดวกเวลาเข้าออก

1.2. พื้นที่ภายนอกสถานรับเลี้ยงเด็กฯ

เป็นสถานที่ทำงานซึ่งมีความพลุกพล่านเนื่องจากมีรถผ่านตลอดเวลา ดังนั้นจึงไม่มีการพาเด็กไปเล่นข้างล่าง และไม่มีสนามเด็กเล่น หากมีเครื่องเล่นสำหรับเด็ก อยู่บนชั้นคาเฟ่ ซึ่งนับว่ามีความปลอดภัย เนื่องจากมีหลังคาคลุม และมีผนังกันสูงโดยรอบ เมื่อเด็กขึ้นมาเล่นก็จะมีครูมาดูแลอย่างใกล้ชิดทุกครั้ง

1.3. พื้นที่ภายในสถานรับเลี้ยงเด็กฯ

ห้องเลี้ยงเด็ก มีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอกับจำนวนเด็ก บรรยากาศโดยทั่วไปถือว่าดี มีอากาศถ่ายเทสะดวก และไม่มีเครื่องเรือนเกะกะเป็นอันตรายต่อเด็ก

ห้องนอน ใช้ห้องเดียวกัน ด้วยเหตุผลความจำเป็นด้านสถานที่ ที่มีความจำกัด

ห้องน้ำ ก่อนข้างมาตรฐาน คือมีโถส้วมเด็ก อ่างล้างมือ ใช้วัสดุปูพื้นไม่ลื่น แสดงถึงการคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก มีทั้งห้องน้ำ และห้องส้วมแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน ตลอดจนมีอากาศถ่ายเทอย่างสะดวก

ห้องเตรียมอาหาร และบริเวณที่รับประทานอาหาร แยกออกมาอยู่นอกห้อง ซึ่งนับว่ามีความเหมาะสมเนื่องจากทำให้มีความสะอาด และป้องกันสัตว์มากินเศษอาหารได้ รวมทั้งดูแลทำความสะอาดได้ง่าย

ห้องพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็กฯ แห่งนี้ไม่มีห้องพยาบาล แต่จะมีตู้ยาและเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น สำหรับเด็กป่วย เนื่องจากมีพื้นที่ที่จำกัด จึงทำให้ไม่สามารถจัดเป็นห้องพยาบาลได้

2. วัตถุประสงค์ในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ

วัตถุประสงค์ ได้เน้นด้านสวัสดิการให้แก่พนักงาน ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการเมื่อเทียบกับการนำไปเลี้ยงตามสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ได้ให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายบางส่วน เท่านั้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นการจัดสวัสดิการแก่พนักงาน ได้ตรงกับความต้องการของพนักงานรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย และส่งผลให้ผู้ประกอบการเกิดความสบายใจ และมีสมาธิในการทำงาน

3. บุคลากร ได้แก่

3.1 เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป เป็นพนักงานของบริษัท สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา ปฐมวัย อายุไม่น้อยกว่า 20 ปี ซึ่งนับว่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสม และได้รับการอบรมด้านการดูแลเด็กเพิ่มเติมจากกรมประชาสงเคราะห์ด้วย

3.2 ครู มีความเหมาะสมเนื่องจากได้รับการอบรมด้านการดูแลเด็กจากกรมประชาสงเคราะห์

3.3 พี่เลี้ยงเด็ก เป็นพนักงานของบริษัท สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป มีจำนวน 6 คน อายุไม่เกิน 30 ปี และเป็นเพศหญิง นอกจากนี้ยังได้ผ่านการอบรมจากกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งนับว่าคุณสมบัติของพี่เลี้ยงที่มีความเหมาะสม เพราะเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเรื่องการดูแลเด็กมาแล้วเช่นเดียวกัน

3.4 พยาบาลหรือแพทย์ แม้ว่าจะไม่มีแพทย์และพยาบาลประจำศูนย์ แต่มีแพทย์และพยาบาลของสถานพยาบาลใกล้เคียงมาให้บริการและดูแล นับว่าเป็นการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4. การให้บริการ

4.1 ด้านโภชนาการ ถึงแม้ว่าสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะไม่ได้ประกอบอาหารเอง แต่ได้กำหนดตารางอาหารประจำวัน เพื่อควบคุมให้เด็กได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน และมีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัยทุกครั้ง

4.2 ด้านสุขอนามัย สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไม่ได้จัดทำสมุดบันทึกด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การวัดพัฒนาการการเจริญเติบโต แต่จะจัดทำบันทึกโรคประจำตัวเด็ก ซึ่งส่วนนี้น่าจะมีการปรับปรุงให้มีการบันทึกอย่างครบถ้วนทุกด้าน เพื่อจะทำให้เกิดประโยชน์ในการดูแลสุขภาพเด็กอย่างต่อเนื่อง

5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

5.1 สารในการเรียนรู้ ในการกำหนดเนื้อหาสาระ เป็นไปอย่างเหมาะสม โดยสถานรับเลี้ยงเด็กฯ เป็นผู้กำหนดเนื้อหาสาระที่จะนำไปใช้สอน โดยทำเป็นตารางเวลาที่ชัดเจน สารการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และสังคม โดยกำหนดไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายวัน

5.2 การมีส่วนร่วม และการประสานงาน ในด้านความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ได้มีการร่วมกันปรึกษาหารือในเรื่องปัญหาหรือเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับเด็ก โดยส่วนใหญ่เป็นการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีการส่งรายงานให้แก่ผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามวาระโอกาสต่างๆ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ได้แก่วันแม่ และวันลอยกระทง เป็นต้น ในส่วนนี้ น่าจะเพิ่มเติมการรายงานความก้าวหน้าของเด็กที่เป็นข้อมูลอย่างชัดเจน เช่นการทำสมุดรายงานสุขภาพ เพื่อที่ผู้ปกครองและสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะได้ร่วมมือกันติดตามความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนอย่างใกล้ชิด ส่วนการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกนั้น กรมประชาสงเคราะห์ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาคอยดูแลและให้คำแนะนำและตรวจสอบ นอกจากนี้ยังได้ส่งรายงานให้บริษัทใหญ่หรือบริษัทแม่ร่วมประเมินผลงานด้วย ซึ่งในส่วนนี้นับว่าทางบริษัทเห็นความสำคัญของการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นอย่างมาก

6. การวัดและการประเมินผล

6.1 การประเมินพัฒนาการของเด็ก

6.1.1 ด้านสุขภาพเด็ก และด้านพัฒนาการของเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไม่มีการดูแลในด้านนี้โดยตรง เพียงแต่ใช้การสอบถามจากผู้ปกครองอย่างไม่เป็นทางการ ในส่วนนี้จึงถือว่ายังไม่มีความครบถ้วนและรายละเอียดข้อมูลยังขาดรายละเอียดที่ชัดเจน ดังนั้นจึงควรจะมีการบันทึกข้อมูลของเด็กอย่างชัดเจน เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์ในการดูแลเด็กได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

6.2. การประเมินพัฒนาการของครู/พี่เลี้ยง สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ได้มีการประเมินผลการทำงานของครู พี่เลี้ยงเด็กต่อกรรมการบริหารบริษัทซึ่งเป็นการประเมินผลที่มีความเหมาะสม เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ได้มีการประเมินทุก 6 เดือน โดยครอบคลุมทุกด้าน และส่งผลการประเมินให้แก่บริษัทใหญ่ ซึ่งนับว่าเป็นการประเมินที่เหมาะสม ทำให้ได้ทราบผลการประเมินอย่างเป็นทางการ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

6.3. การประเมินด้านสาระการเรียนรู้ สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ได้ประเมินจากผู้ปกครอง โดยการสนทนาลงถึงความพึงพอใจ จึงทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและนำมาปรับปรุงแก้ไขได้ต่อไป

7. การรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

7.1 การรายงานหน่วยงานภายใน สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ได้ใช้วิธีการตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร(ฝ่ายบุคคล) และรายงานผลต่อผู้บริหาร ซึ่งการตรวจสอบประเมินผลนี้จะเป็นผลดีในการปรับปรุงและดำเนินงานให้ดีขึ้น รวมทั้งมีการตรวจสอบจากผู้ปกครอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการพูดคุย แต่ก็ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงการดำเนินงานได้ต่อไป

7.2 การรายงานหน่วยงานภายนอก สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ได้มีการทำรายงานเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลดีในด้านการรักษามาตรฐานของการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไว้ เนื่องจากหากสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ทำไม่ได้ก็จะมีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทใหญ่ต่อไปในอนาคต

8. ปัญหาที่เกิดขึ้น

1. ปัญหาเรื่องสถานที่ เนื่องจากสถานที่คับแคบ ไม่มีสนามเด็กเล่น เนื่องจากพื้นที่มีจำกัด
2. ปัญหาจากผู้ปกครอง ไม่เข้าใจการปฏิบัติงานของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ เช่น ในการจัดกิจกรรม สถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะเน้นด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่างๆ แต่ผู้ปกครองบางคนต้องการให้สถานรับเลี้ยงเด็กฯ จัดการเรียนการสอนเพื่อเน้นด้านการอ่าน การเขียน เป็นต้น
3. ปัญหาจากพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็กบางคน เช่น พฤติกรรมการรังแกเพื่อน หรือการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมาจากสื่อต่างๆ โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็ก

ความต้องการในการสนับสนุนเพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสัมภาษณ์พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ต้องการให้ภาครัฐนำความรู้ใหม่ๆ มาฝึกอบรมให้แก่พี่เลี้ยงเด็ก เพื่อจะได้นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะต่อสถานประกอบการ

ควรมีการติดต่อชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ โดยอาจจะมีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยทอมละ 1 ครั้ง หรือเชิญผู้ปกครองมาทำความเข้าใจเป็นระยะๆ เพื่อร่วมกันแก้

ไขปัญหาของเด็กในเรื่องต่างๆ ได้ทันที่ และสามารถติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก
ร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

ภาครัฐควรมีการจัดการฝึกอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก เช่น อาจจะต้องศูนย์
วิชาการทางด้านการเลี้ยงดูเด็กอย่างครบวงจร เช่นเป็นทั้งศูนย์ฝึกอบรม และเป็นห้องสมุดเกี่ยวกับ
เด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่สมบูรณ์ให้แก่ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูเด็กในสถาน
ประกอบการ ได้มาศึกษาข้อมูลได้ตลอดเวลา โดยที่ศูนย์ดังกล่าวอาจจะมิบทบาทเป็นตัวกลางใน
การประสานงานระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กต่างๆ ผลิดข่าวสารข้อมูลใหม่ๆเกี่ยวกับการจัดกิจ
กรรมการเรียนรู้ต่างๆของสถานรับเลี้ยงเด็กและความรู้ใหม่ๆในการเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้
สถานรับเลี้ยงเด็กได้รับทราบข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัย และในขณะเดียวกันก็ได้รับรู้ความก้าวหน้า
ของสถานรับเลี้ยงเด็กที่อื่นๆด้วย เพื่อจะได้นำความรู้ไปพัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็กของตนต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ ช.

สถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ ช. เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กของบริษัทแห่งหนึ่ง ซึ่งการสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ อยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายบุคคล

1. วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยท่านหนึ่งของสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อเป็นสวัสดิการแก่พนักงาน เน้นเพื่อช่วยเหลือพนักงานที่มีรายได้น้อย จะได้มีสถานที่ดูแลบุตร โดยทางศูนย์เก็บค่าใช้จ่ายในราคาถูก

2. สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ

จากการสังเกต คณะผู้วิจัยพบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ตั้งอยู่ตรงข้ามกับอาคารซึ่งเป็นสถานที่ทำงานของบริษัท มีลักษณะเป็นตึกแถว อยู่ชั้นล่างหรือชั้นที่หนึ่ง พื้นที่ภายนอกสถานรับเลี้ยงเด็กฯ เป็นถนนล้อมรอบ มีรั้วผ่านตลอด ไม่มีสนามเด็กเล่น ส่วนพื้นที่ภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ด้านหน้าเป็นประตูกระจก พื้นห้องเป็นกระเบื้องยาง ลักษณะของห้องเป็นห้องโถงโล่ง มีที่ชั้นวางของอยู่ริมผนังห้อง เพดานห้องสูงโปร่ง ผนังห้องทาสีฟ้า ไม่มีหน้าต่าง มีประตูเข้าด้านหน้าเพียงด้านเดียว และใช้พื้นที่ภายในดำเนินกิจกรรมทุกอย่างในห้องดังกล่าว แต่มีการแบ่งกันเป็นบริเวณหรือมุมต่างๆดังนี้คือ

บริเวณที่เลี้ยงเด็ก และบริเวณที่นอนของเด็ก เป็นห้องเดียวกัน ในช่วงเช้าใช้เป็นห้องเรียน ส่วนตอนบ่ายใช้เป็นห้องนอน มีที่จัดเก็บเครื่องนอนและมีอุปกรณ์เครื่องใช้อย่างเพียงพอสำหรับจำนวนเด็กและมีการแบ่งอย่างเป็นระเบียบและเป็นสัดส่วน มีเครื่องปรับอากาศ และไม่ติดมุ้งลวด

ห้องเตรียมอาหาร ไม่มี เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไม่จัดทำอาหารเอง แต่จะสั่งอาหารจากร้านค้าภายนอกหรือผู้ปกครองของเด็กได้นำมาให้ และใช้ห้องเรียนเป็นที่รับประทานอาหาร

ห้องน้ำ มีโถส้วม 1 โถ ขนาดของสุขภัณฑ์เป็นขนาดเด็ก อยู่ในบริเวณเดียวกับห้องเลี้ยงเด็ก สามารถเดินไปได้ง่าย มีที่อาบน้ำ พื้นปูกระเบื้องยาง มีแสงสว่างส่องถึง และไม่มีประตูห้องน้ำ ทำเป็นผนังกันบริเวณเท่านั้น

ห้องพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ไม่มีห้องพยาบาล หากแต่มีตู้ยาและเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็นเตรียมไว้

3. การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อมูลการดำเนินการของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จากการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินงานในด้านต่างๆ คือ ด้านเป้าหมาย การจัดกิจกรรม บุคลากร สาระการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการตรวจสอบรายงานผลการจัดการศึกษา มีดังนี้คือ

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมการศึกษาปฐมวัย

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ แห่งนี้จะรับเด็กอายุตั้งแต่ 1-4 ปี ซึ่งจะเป็นบุตรของพนักงานของบริษัทเท่านั้น

การบริหารกิจกรรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ดูแลเด็ก

ฝ่ายบุคคลจะเป็นผู้บริหารงาน โดยมีครูและพี่เลี้ยงเป็นผู้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาสาระหมด โดยทั้งสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป

เป็นพนักงานของบริษัท ฝ่ายบุคคล อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และไม่มีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมดูแลเด็ก

พี่เลี้ยงเด็ก พี่เลี้ยง

เป็นพนักงานบริษัท สำเร็จการศึกษาขั้นต้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป มีจำนวน 2 คน อายุไม่เกิน 30 ปี และเป็นเพศหญิง เป็นผู้ที่ผ่านการอบรมจากกรมประชาสงเคราะห์ ทำหน้าที่ดูแลเด็ก รวมทั้งดูแลสถานที่ด้วย ปัจจุบันมีอัตราส่วนพี่เลี้ยงเด็กต่อเด็กคือ 2 : 14 คน

พยาบาล/แพทย์

เป็นพยาบาลประจำบริษัท และใช้บริการจากสถานพยาบาลใกล้เคียง โดยจะมาให้บริการปีละ 1 ครั้ง

พนักงานทำความสะอาด

พี่เลี้ยงของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะเป็นผู้ดูแลและทำความสะอาดสถานรับเลี้ยงเด็กฯ เอง

ผู้ประกอบอาหาร

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไม่มีผู้ประกอบอาหาร เนื่องจากผู้ปกครองจะนำอาหารมาให้เด็กรับประทานเอง

การให้บริการ

ด้านโภชนาการ

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ แห่งนี้ไม่มีการจัดบริการอาหาร เนื่องจากผู้ปกครองนำอาหารมาให้เด็กรับประทานเอง

ด้านสุขอนามัย

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะมีสมุดบันทึกด้านสุขภาพ แต่ถ้าเด็กเจ็บป่วยก็จะใช้บริการจากโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง หรือใช้บริการจากพยาบาลของบริษัทในการตรวจรักษา

สาระการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ทางศูนย์จะกำหนดเนื้อหาสาระเอง โดยกำหนดกิจกรรมอย่างกว้างๆและไม่มีการกำหนดการเรียนเป็นตารางเวลา โดยเน้นพัฒนาการทางร่างกายมากที่สุด เช่นการออกกำลังกาย

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เด็กสนใจมากที่สุดได้แก่ กิจกรรมที่พัฒนาทางด้านศิลปะ

สื่อการสอนและอุปกรณ์

มีสื่อการเรียนการสอน เช่น โปสเตอร์ติดที่ผนัง และของเล่น แหล่งของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทางสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะจัดซื้อมาบางส่วนและผู้ปกครองจะนำมาให้บางส่วน

การมีส่วนร่วม

ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง

ส่วนใหญ่แล้ว การมีส่วนร่วมระหว่างครูและผู้ปกครอง จะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเด็ก และก็มีกิจกรรมร่วมของผู้ปกครองตามวาระโอกาสต่างๆ เช่นร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ได้แก่วันแม่ และวันเด็ก เป็นต้น

ส่วนความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับหน่วยงานภายนอกนั้น ไม่มี

การตรวจสอบและการประเมินผล

สถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ ช. ได้มีการตรวจสอบและประเมินผลในด้านต่อไปนี้คือ

ด้านพัฒนาการของเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กฯยังไม่มีระบบบันทึกไว้อย่างเป็นทางการ เพียงแต่ใช้การสอบถามข้อมูลโดยวาจาจากผู้ปกครอง

ด้านพัฒนาการของครูและพี่เลี้ยง สถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีการประเมินผลการทำงาน โดยรายงานผลส่งฝ่ายบุคคล

ด้านสาระการเรียนรู้ สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไม่มีการประเมินในด้านนี้โดยตรง

การรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะรายงานผลต่อฝ่ายบุคคล โดยเป็นการรายงานโดยวาจา ซึ่งเป็นการรายงานกับหน่วยงานภายในเท่านั้น และยังไม่มีการรายงานต่อหน่วยงานภายนอก

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

สถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ ช.

1. สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1. ที่ตั้ง

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ตั้งอยู่ในตัวอาคาร และมีความสะดวกสำหรับผู้ปกครองในการรับส่ง และดูแล เนื่องจากอยู่ตรงข้ามกับสถานที่ทำงาน มีความปลอดภัยเนื่องจากอยู่ภายในอาคาร สามารถแยกเป็นสัดส่วน และไม่มีอันตรายจากสภาพแวดล้อมใกล้เคียง

1.2. พื้นที่ภายนอกอาคาร

เป็นสถานที่ทำงานซึ่งมีความพลุกพล่านเนื่องจากมีรถผ่านตลอดเวลา ดังนั้นในสถานรับเลี้ยงเด็กจึงต้องปิดประตูไว้ตลอดเวลา ไม่เหมาะสมในการประกอบกิจกรรมกลางแจ้ง และไม่มีสนามเด็กเล่น เนื่องจากอยู่ติดถนน รถวิ่งไปมาตลอดเวลา อีกประการหนึ่งเด็กที่สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ดูแลเป็นเด็กเล็กอายุไม่เกิน 3 ปี จึงยังไม่มีความจำเป็นต้องเล่นในสนามเด็กเล่น

1.3 ภายในอาคาร

บริเวณที่เลี้ยงเด็คนับว่ามีความพอเพียงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กฯ บรรยากาศโดยทั่วไปนับว่ายังไม่เหมาะสมเท่าใดนัก เนื่องจากอยู่ติดกับถนน จึงต้องปิดประตูกระจกตลอดเวลา และใช้เครื่องปรับอากาศ ดังนั้นในบางครั้ง ภายในห้องจึงมีกลิ่นรบกวน เนื่องจากอากาศถ่ายเทได้ไม่สะดวกนัก

บริเวณห้องนอน ใช้บริเวณห้องเดียวกับห้องเลี้ยงเด็ก ด้วยเหตุผลจากความจำเป็นด้านสถานที่ ซึ่งมีเพียงห้องเดียว หากว่าไม่คับแคบจนเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเด็กภายในสถานรับเลี้ยงเด็กฯ

บริเวณที่รับประทานอาหาร เป็นห้องเดียวกับห้องเลี้ยงเด็ก และไม่มีการทำอาหาร จึงทำให้ทำความสะอาดได้ง่าย และสามารถป้องกันสัตว์มากินเศษอาหารได้

บริเวณห้องน้ำ อยู่ภายในห้องเลี้ยงเด็ก คือมีโถส้วมเด็ก อ่างล้างมือ และใช้วัสดุปูพื้นที่ไม่ลื่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ แต่เนื่องจากความจำเป็นที่ห้องเลี้ยงเด็กต้องปิดประตูกระจกเพราะอยู่ติดถนนที่รถวิ่งผ่านไปมาได้ และเปิดเครื่องปรับอากาศเพื่อลดความร้อนในห้อง จึงทำให้อากาศถ่ายเทไม่สะดวกนัก จึงทำให้มีกลิ่นรบกวนในบางโอกาส ดังนั้นสถานรับเลี้ยงเด็กฯจึงควรที่จะเปิดประตูกระจกเป็นครั้งคราว เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกยิ่งขึ้น และหมั่นทำความสะอาดและใช้น้ำดับกลิ่นและน้ำยาฆ่าเชื้อโรค เพื่อรักษาความสะอาดในห้องก็จะช่วยลดปัญหานี้ได้

ห้องพยาบาล ไม่มีห้องพยาบาลประจำสถานรับเลี้ยงเด็กฯ หากเด็กป่วย ก็จะพาเด็กไปห้องพยาบาลของบริษัทในบริเวณใกล้เคียงกัน และมีแพทย์มาตรวจรักษาทุกวันศุกร์เว้นศุกร์ ในสถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีเพียงมียาที่จำเป็นไว้ห้องพยาบาลในยามที่เด็กไม่สบายเล็กน้อยฯ

2. วัตถุประสงค์ในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ

ในการกำหนดวัตถุประสงค์มีความเหมาะสม เนื่องจากได้เน้นให้เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน เป็นการทำให้พนักงานเกิดความสบายใจและมีสมาธิในการทำงาน ไม่ได้มุ่งหวังกำไร โดยให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายเพียงบางส่วน

3. บุคลากร

3.1. เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในบางประการ อาทิเช่น อายุ หากบางคนไม่มีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมดูแลเด็กมาก่อน จึงควรที่จะส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

3.2. ครู มีคุณสมบัติเหมาะสมในบางประการ เช่น เป็นเพศหญิง อายุไม่น้อยกว่า 20 ปี แต่ขาดคุณสมบัติด้านการดูแลเด็กเช่นกัน ดังนั้นสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จึงน่าจะส่งไปอบรมเพื่อให้เป็นมาตรฐานของผู้เลี้ยงดูเด็กต่อไป

3.3. พี่เลี้ยงเด็ก มีคุณสมบัติเหมาะสม เนื่องจากส่วนใหญ่ได้ผ่านการอบรมจากกรมประชาสงเคราะห์แล้ว

3.4. พยาบาล/แพทย์ ถึงแม้ว่าจะไม่มีแพทย์และพยาบาลประจำศูนย์โดยตรง แต่มีแพทย์และพยาบาลของสถานพยาบาลใกล้เคียงมาให้บริการและดูแล ซึ่งนับว่าสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ให้การเอาใจใส่เด็กเป็นอย่างดี

3.5. พนักงานทำความสะอาด พี่เลี้ยงเป็นผู้ทำความสะอาดเอง ซึ่งเป็นพนักงานของสถานประกอบการ

4. การให้บริการ

4.1. ด้านโภชนาการ แม้ว่าสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จะไม่ได้ประกอบอาหารเอง หากผู้ปกครองจะนำอาหารมาให้ เด็กรับประทาน จึงทำให้ไม่สามารถกำหนดคุณภาพของอาหารได้

4.2. ด้านสุขอนามัย สถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีสมุดบันทึกด้านสุขภาพของเด็ก เกี่ยวกับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การวัดพัฒนาการและการเจริญเติบโต ซึ่งยังไม่เพียงพอ จึงน่าจะทำเป็นบันทึกสุขภาพด้านอื่นๆเพิ่มเติมด้วยเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการฉีดวัคซีน เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการดูแลด้านสุขภาพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. สารการเรียนรู้

สาระในการเรียนรู้ ในการกำหนดเนื้อหาสาระ สถานรับเลี้ยงเด็กฯ เป็นผู้กำหนดเนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน โดยไม่ได้จัดทำเป็นตารางเวลาที่ชัดเจน สารการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นพัฒนาการทางร่างกาย เช่น ออกกำลังกาย ซึ่งเมื่อพิจารณากับระดับอายุของเด็กก็นับว่ามีความเหมาะสมดี

6. การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

6.1 ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่แล้วความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็ก และเข้าร่วมกิจกรรมตามวาระโอกาสต่างๆ เช่น ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ได้แก่ วันแม่ และวันเด็ก เป็นต้น

6.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไม่มีการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก จึงน่าจะมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดูแล

แลเด็กในด้านต่างๆ และเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ให้มีความพร้อมในการดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

7. การวัดและการประเมินผล

การประเมินพัฒนาการในด้านต่างๆดังนี้

7.1. ด้านสุขภาพและด้านพัฒนาการของเด็ก ไม่มีเป็นบันทึก เพียงแต่ใช้การสอบถามจากผู้ปกครอง ในส่วนนี้จึงน่าจะมีการทำสมุศรายงานสุขภาพและพัฒนาการเด็กด้วยเพื่อจะได้ใช้ในการเป็นหลักฐานการดูแลเด็กร่วมกันระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับที่บ้าน เพื่อติดตามความก้าวหน้าในด้านสุขภาพเด็กได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

7.2. การประเมินพัฒนาการของครู/พี่เลี้ยง สถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีการประเมินผลครู พี่เลี้ยงเด็กในบางด้าน เช่นความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก แต่ไม่มีการประเมินด้านเจตคติของครู พี่เลี้ยงเด็ก โดยจะเป็นการประเมินโดยการพูดคุยกับผู้บริหารของบริษัทเท่านั้น ไม่มีการรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นถึงแม้ว่าจะมีการประเมินผลแต่ไม่มีหลักฐานการประเมินอย่างเป็รทางการเช่นใบประเมินผลออกมา ทำให้อาจจะเป็นปัญหาในการปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไปได้ ดังนั้นในส่วนนี้จึงน่าจะเพิ่มเติมการออกแบบใบประเมินผลซึ่งเป็นการประเมินทั้งด้านการปฏิบัติงานและด้านเจตคติของครูและพี่เลี้ยงด้วย เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงได้อย่างถูกต้องต่อไป

7.3 การประเมินด้านสาระการเรียนรู้ สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ไม่มีการประเมินด้านสาระการเรียนรู้ ซึ่งควรจะมีการประเมินในด้านนี้ด้วยเพื่อเป็นการตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. สถานที่คับแคบ ไม่มีสนามเด็กเล่น เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ใ้ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นตึกแถวด้านหน้า ซึ่งมีรั้วจึงเข้าออกอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เด็กไม่สามารถออกมาทำกิจกรรมการเรียนรู้ภายนอกได้

2. ต้องการให้มีการจัดการฝึกอบรมพี่เลี้ยงเด็กในเรื่องของการดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ความต้องการในการสนับสนุนเพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสัมภาษณ์พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯมีความต้องการให้ภาครัฐนำความรู้ใหม่ๆมาจัดการฝึกอบรมให้แก่พี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อจะได้นำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้เด็กได้อย่างทันสมัย

9. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. ควรประสานงานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ทั้งในด้านสถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร สื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีหน่วยงานต่างๆที่สามารถจะให้ความร่วมมือได้ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการต่างๆ รวมทั้งองค์การนายจ้างและองค์การลูกจ้าง เป็นต้น

2. ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีขีดความสามารถที่เพียงพอจะตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสถาบันการศึกษาต่างๆอาจจะเข้ามารับหน้าที่ในการฝึกอบรมและช่วยนิเทศการปฏิบัติงาน หรือ ภาครัฐควรมีการจัดอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเพิ่มเติม เช่น อาจจะต้องศูนย์วิชาการทางด้านการเลี้ยงดูเด็กอย่างครบวงจร เช่นเป็นทั้งศูนย์ฝึกอบรม และเป็นห้องสมุดเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแหล่งความรู้แก่ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูเด็กในสถานประกอบการ มาศึกษาข้อมูลได้ตลอดเวลา โดยศูนย์ดังกล่าวอาจจะมิบทบาทเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กต่างๆ ผลิตข่าวสารข้อมูลใหม่ๆเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการต่างๆ ความรู้ใหม่ๆในการเลี้ยงดูเด็ก การขอความช่วยเหลือในกรณีสถานรับเลี้ยงเด็กมีปัญหา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานรับเลี้ยงเด็กได้รับทราบข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัย และในขณะเดียวกันก็ได้รับรู้ความก้าวหน้าของสถานรับเลี้ยงเด็กที่อื่นๆด้วย เพื่อจะได้นำความรู้ไปพัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็กของตนต่อไป

กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็ก บริษัท ช.

บริษัท ช. เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่ทำอุตสาหกรรมผลิตวัตถุดิบเส้นด้ายในงานด้านสิ่งทอ และได้ดำเนินการจัดโครงการการเลี้ยงดูบุตรของพนักงาน มาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2532 ดังนั้นเป็นอีกบริษัทหนึ่งที่คณะผู้วิจัย ได้คัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษาของสถานประกอบการที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานรับเลี้ยงเด็กนี้จะเปิดทุกวันทำการของบริษัท ยกเว้นวันอาทิตย์และวันหยุดราชการอื่นๆ ตั้งแต่เวลา 07.00-17.00 น.

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ของบริษัท ช. คณะผู้วิจัยได้ขออนุญาตเข้าไปสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กและครูของเด็กทุกคน ได้ข้อมูลด้านต่างๆดังต่อไปนี้

เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการจัด

จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก เกี่ยวกับเหตุผลในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กนี้ขึ้นนั้นก็เพื่อเป็นสวัสดิการแก่พนักงาน และในเชิงนโยบายนั้นทางฝ่ายบริหารมีความมุ่งหวังว่าการจัดโครงการฯนี้ขึ้น จะทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในการทำงาน

ในส่วนของวัตถุประสงค์ที่จัดการศึกษาให้กับเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก จะมุ่งเน้นเฉพาะการเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ส่วนด้านสติปัญญาที่มีการส่งเสริม แต่ไม่ได้เน้นกิจกรรมที่เป็นวิชาการมาก ดังที่ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการจัดโครงการฯ จะให้บริการเฉพาะบุตรของพนักงานของบริษัทเท่านั้น จะไม่รับบุคคลภายนอก โดยจะรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 2-6 ปี

บุคลากร

บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ของบริษัท ช. ประกอบไปด้วยหัวหน้าสถานรับเลี้ยงเด็กซึ่งทำหน้าที่บริหารศูนย์และทำหน้าที่เป็นครูไปด้วย และพี่เลี้ยงเด็ก

สำหรับหัวหน้าสถานรับเลี้ยงเด็กและครู จากการสัมภาษณ์พบว่า ท่านทำงานในฝ่ายบุคคล มีอายุมากกว่า 20 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านจิตวิทยา และมีสุขภาพทางกายและจิตที่ดี

ในส่วนของที่เลี้ยงเด็คนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่ามิได้กำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาว่าต้องศึกษาด้านการศึกษารัฐมวัยหรือด้านพัฒนาการเด็ก หรือระดับอายุเอาไว้ แต่ได้กำหนดวุฒิการศึกษาว่าควรมีความรู้ระดับ ม.3-ม.6 และจะพิจารณาถึงจิตวิทยาและประสบการณ์ในการดูแลเด็ก

นอกจากนี้บริษัทจะมีการจัดอบรมพี่เลี้ยงเด็กด้วยหลักสูตรของตนเอง และจัดส่งไปฝึกในหน่วยงานเอกชนอื่นๆ เช่น มีด จอห์นสัน

และเนื่องจากว่าพี่เลี้ยงเด็กถือว่าเป็นพนักงานของบริษัทด้วยเช่นกัน ดังนั้นการพิจารณาจะต้องมีการตรวจสอบสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และมีการดูประวัติว่าไม่เคยทำผิดหรือละเมิดสิทธิเด็ก

สำหรับสัดส่วนของที่เลี้ยงต่อจำนวนเด็ก ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะใช้สัดส่วนพี่เลี้ยง 1 คน : เด็ก 15 คน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัยของเด็กด้วย

ในส่วนของแพทย์และพยาบาล ทางสถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีบุคลากรกลุ่มนี้ แต่เมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็จะไปรับบริการรักษาจากแพทย์และพยาบาลที่ประจำในสถานพยาบาลกลางของบริษัท เช่นเดียวกับพนักงานทำความสะอาด จะเป็นพนักงานจากส่วนกลางของบริษัท

ในส่วนของคนทำอาหารให้กับเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กจะไม่มี อาหารจะสั่งจากภายนอก โดยพี่เลี้ยงจะเป็นคนอุ่นและเตรียมอาหาร

สภาพแวดล้อม

จากการเข้าเยี่ยมชมและสังเกต สถานรับเลี้ยงเด็ก ของบริษัท ช. มีที่ตั้งอยู่ด้านเดียวกับที่ตั้งของโรงงาน แต่แยกออกจากกันอย่างเป็นสัดส่วน มีประตูและรั้วกัน และอยู่ห่างจากตัวโรงงานมาก ห้องของสถานรับเลี้ยงเด็กจะอยู่ภายในอาคารเดียวกับอาคารของฝ่ายบุคคล ซึ่งเป็นอาคารชั้นเดียว แต่มีห้องหลายห้อง ทั้งที่เป็นห้องของฝ่ายบุคคล ห้องเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ห้องเรียนวิชาชีพ ตัดเย็บเสื้อผ้า ตัดผม และเสริมสวย ห้องสอนดนตรีไทย และห้องปฏิบัติธรรม เป็นต้น

แม้สถานรับเลี้ยงเด็กจะไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตชุมชนทั่วไป แต่ก็มีที่ตั้งที่พนักงานสามารถนำบุตรมาส่งและรับได้สะดวก เนื่องจากอยู่ใกล้ที่ทำงานของผู้ปกครอง มีทางเข้าออกที่สะดวก เนื่องมาจากการจัดการจราจรภายใน โรงงานที่มีทั้งทางคนเดิน ทางสำหรับจักรยาน และทางของรถยนต์ นอกจากนี้การตั้งอยู่ห่างจากตัวโรงงานมากมลภาวะด้านเสียง ฝุ่นละออง และน้ำเสีย จึงมีค่อนข้างน้อย

ในส่วนของพื้นที่นอกอาคาร แม้ว่าจะอยู่ใกล้ถนนภายในบริษัท ที่มีรถสัญจรไปมา แต่ก็มีประตูกันไม่ให้เด็กออกไปข้างนอก ซึ่งมีความปลอดภัยพอสมควรทีเดียว อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดด้านเนื้อที่ ทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ยกเว้นว่าจะต้องมีการดูแลเด็กเป็นอย่างดี และควบคุมรถให้เข้าทางอื่น เด็กจะสามารถไปเล่นที่สนามกีฬาของพนักงานได้ จากการที่มีข้อจำกัดนี้เองสนามเด็กเล่นจึงไม่มี เครื่องเล่นที่ใช้ในสนามเด็กเล่นที่ทำจากไฟเบอร์ที่มีความคงทนปลอดภัย และสวยงาม ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะจัดไว้ในห้องเลี้ยงเด็ก โดยจัดอย่างเป็นระเบียบและเป็นสัดส่วน

สำหรับภายในตัวของสถานรับเลี้ยงเด็ก เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเนื้อที่ จึงจัดห้องเลี้ยงเด็ก ห้องจัดกิจกรรม ห้องนอน และบริเวณรับประทานอาหาร อยู่ในบริเวณเดียวกัน แต่อุปกรณ์ที่จะใช้ในแต่ละช่วงเวลาก็จะจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ และจะนำออกมาใช้เมื่อถึงเวลาของกิจกรรมนั้นๆ ส่วนสถานที่จัดเตรียมอาหารจะอยู่ด้านในสุดของห้อง แยกออกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน สำหรับห้องน้ำและห้องส้วมจะกันเป็นห้องไว้อย่างชัดเจน

ห้องที่จัดกิจกรรม เลี้ยงเด็ก และห้องนอนนั้น พื้นห้องทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นและทำความสะอาดง่าย มีเครื่องเรือนที่ไม่มีเหลี่ยมมุมที่เป็นอันตรายต่อเด็ก มีแสงสว่างเพียงพอ ผนังห้องทาสีด้วยสีอ่อน รอบๆห้องมีการติดสื่อตามผนังเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ห้องยังมีหน้าต่างที่เปิดโล่ง ทำให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก แต่ไม่ได้ติดมุ้งลวด

ในขณะที่คณะผู้วิจัยกำลังเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่นั้น เป็นช่วงที่เด็กกำลังพักนอน จากการสังเกตจะมีตู้จัดเก็บเครื่องนอนที่เป็นระเบียบ เด็กทุกคนจะมีเครื่องนอนของตนเอง โดยนอนร่วมกันเป็นแถว ที่นอนนั้นอยู่ไม่ห่างจากห้องน้ำและบริเวณที่แต่งตัว ทำให้มีความสะดวกสำหรับเด็กไม่ว่าจะเป็นช่วงก่อนนอน หรือหลังจากตื่นนอน

สำหรับบริเวณที่เตรียมอาหาร เนื่องจากอาหารเป็นอาหารที่สั่งทำ การจัดเตรียมจึงไม่ยุ่งยาก และไม่มีกลิ่นรบกวนมากนัก เพราะอาหารสำหรับเด็กมักเป็นอาหารที่รสไม่จัด กลิ่นไม่แรง บริเวณที่เตรียมอาหารจะมีบริเวณที่กว้างขวางและเป็นสัดส่วน มีการระบายอากาศที่ดี เพราะอยู่ใกล้กับหน้าต่างด้านใน มีแสงสว่างเพียงพอแต่แสงแดดเข้าถึงน้อย เนื่องจากบริเวณที่เตรียมอยู่ด้านใน บริเวณที่เตรียมอาหารจะมีที่เก็บภาชนะและอาหาร มีที่ล้างจานอย่างเป็นสัดส่วน และมีที่เก็บเศษอาหาร โดยบริเวณที่เตรียมอาหารจะอยู่ใกล้กับที่รับประทานอาหาร

ในส่วนของบริเวณที่รับประทานอาหาร จะใช้ห้องเรียน หรือห้องจัดกิจกรรม เป็นที่รับประทานอาหาร อยู่ใกล้กับที่เตรียมอาหารทำให้สะดวกในการเคลื่อนย้ายอาหาร มีพื้นที่ที่กว้างขวางพอเพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวตัวได้คล่องในการถือภาชนะใส่อาหารเดินไปมา

สำหรับห้องน้ำและห้องส้วมมีการกันห้องอย่างเป็นสัดส่วน อยู่ใกล้ที่จัดกิจกรรม เด็กจึงสามารถเดินไปใช้ห้องน้ำได้สะดวก มีจำนวนห้องอาบน้ำและห้องส้วมเพียงพอกับจำนวนเด็ก พื้นของห้องน้ำไม่ลื่นและทำความสะอาดได้ง่าย เป็นที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ และมีช่องระบายอากาศในห้องน้ำมีอ่างล้างมือ และโถส้วมที่เหมาะสมกับขนาดและสัดส่วนของเด็ก (สังเกต, อ้างแล้ว)

ในส่วนของห้องพยาบาลและห้องสำหรับเด็กป่วย จะใช้ร่วมกับห้องพยาบาลของพนักงานทั่วไป

การให้บริการด้านต่างๆ

ในด้านโภชนาการ จากการสัมภาษณ์ พบว่ามีการทำตารางอาหารประจำวัน อาหารที่ให้บริการจะเป็นอาหารที่สั่งจากภายนอก โดยครูและพี่เลี้ยงจะดูแลให้อาหารที่สั่งมามีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ จะมีนมเป็นอาหารหลัก มีความหลากหลาย รสไม่จัด สะอาดและถูกหลักอนามัย

ด้านการให้บริการสุขภาพอนามัย ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะมีสมุคบันทึกน้ำหนักและส่วนสูงให้กับเด็กๆ และการที่เด็กได้รับบริการทางการแพทย์จากส่วนกลางเด็กจะได้รับการตรวจสุขภาพและการให้ภูมิคุ้มกันโรค ตามอายุที่เหมาะสม

สาระการเรียนรู้

การกำหนดสาระการเรียนรู้ที่จะจัดให้กับเด็กๆ ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก ในฐานะที่เป็นครูจะทำการศึกษาจากหลักการและแนวคิดต่างๆ และศึกษาจากสถานเลี้ยงเด็กภายนอก

การแบ่งหมวดสาระการเรียนรู้ นั้น จะเน้นพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา แต่ที่เน้นมากคือด้านอารมณ์และสังคม

ในส่วนของกิจกรรมที่จัดให้แก่เด็กจะมีความหลากหลายที่ส่งเสริมการพัฒนาในทุกด้าน มากน้อยแตกต่างกันไป ในรูปแบบของกิจกรรมวงกลม การเล่นตามอัธยาศัยที่เน้นการเสริมทักษะ โดยกิจกรรมที่มีผลต่อตัวเด็กมากที่สุดคือกิจกรรมที่เด็กได้ใช้การสัมผัส การเล่านิทาน และดูโทรทัศน์

ส่วนสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมนั้นทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะจัดซื้อเองจากภายนอก แต่ก็ยังไม่ครบถ้วนตามสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น

การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กพบว่าความร่วมมือระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครอง ไม่ได้ทำในรูปของคณะกรรมการ มักเป็นการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ข้อ

เสนอแนะในการปรับปรุงการให้บริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก และ มีการเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมพิเศษของเด็กๆ ในวันสำคัญ เช่นวันเด็ก และการให้ผู้ปกครองสนับสนุนด้านการเงิน

นอกจากนี้ยังมีการให้ผู้ปกครองทำแบบประเมินความพึงพอใจในการให้บริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก เพราะเป้าหมายที่สำคัญต้องมาจากพนักงานก่อน

ในส่วนของ การรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก นอกเหนือจากการส่งพี่เลี้ยงเด็กไปอบรมที่หน่วยงานเอกชน เช่น มีด จอห์นสัน รวมทั้งการไปศึกษาและดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กแล้ว การขอรับการสนับสนุนด้านบุคลากร ด้านเนื้อหาและกิจกรรม และด้านสื่อในการจัดกิจกรรมยังมีน้อยอยู่

การวัดและประเมินผล

การประเมินพัฒนาการและสุขภาพของเด็กนั้น จะมีการบันทึกที่ทำโดยทางฝ่ายพยาบาล อีกทั้งจะมีโครงการเด็กโตสมวัย มีการตรวจสุขภาพ บันทึกสุขภาพอย่างไม่เป็นทางการ มีการประเมินปีละครั้ง

สำหรับวิธีการตรวจสอบผลการจัดการศึกษาจะใช้วิธีการตรวจสอบโดยการรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กให้กับฝ่ายบริหารรับทราบ และจะให้ผู้ปกครองของเด็กทำแบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมของสถานรับเลี้ยงเด็ก ในช่วงปลายปีของทุกปี ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินและการรายงานผลจะนำไปใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานประกอบการ ช.

1. ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

แม้ว่าจะมีข้อจำกัดด้านสถานที่ แต่การที่สถานรับเลี้ยงเด็กมีที่ตั้งอยู่ในเขตโรงงาน และมีทางให้รถยนต์สัญจรไปมา ที่ตั้งจึงอาจจะยังไม่เหมาะสมนัก ทั้งด้านความปลอดภัยจากรถยนต์และมลภาวะด้านฝุ่นละอองที่อาจจะปลิวมาจากโรงงาน ดังนั้นการควบคุมความปลอดภัยจากทั้งสองส่วนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ในส่วนของ การใช้ประโยชน์ภายในห้องจัดกิจกรรม ที่จัดเป็นห้องร่วมกับห้องนอน ห้องเลี้ยงเด็ก และที่รับประทานอาหาร รวมทั้งกันบางส่วนให้เป็นสถานที่เตรียมอาหารและห้องน้ำ เป็น

การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่ การที่มีความเหมาะสมนอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว การที่มีการจัดห้องอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการทำความสะอาดอย่างดี มีการถ่ายเทของอากาศที่ดี เนื่องจากการเปิดหน้าต่างมากกว่าการใช้เครื่องปรับอากาศ รวมทั้งการมีการติดสื่อต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก น่าจะเป็นการใช้ห้องให้เหมาะสมกับการพัฒนาการของเด็กในทุกๆด้านได้

2. เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการจัด

แม้ว่าการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กมีเหตุผลหลักใหญ่ๆ ก็คือการจัดเป็นสวัสดิการให้กับพนักงาน และส่งผลต่อความก้าวหน้าของบริษัท แต่การมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเด็กในทุกๆด้านได้สะท้อนถึงความเอาใจใส่ของระดับบริหารของบริษัท และฝ่ายปฏิบัติที่มีต่อเด็ก

3. บุคลากร

ถ้าพิจารณาในแง่ของคุณวุฒิ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ และความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก พบว่าครูและพี่เลี้ยงเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กมีความเหมาะสมในทุกด้าน โดยจะเห็นได้จากวุฒิการศึกษาที่จบด้านจิตวิทยา การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย รวมทั้งการเลือกใช้สื่อและการจัดทำสื่อที่เหมาะสมกับเด็ก อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้ครูและพี่เลี้ยงเด็กได้เข้ารับการอบรมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 0-6 ปี ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพิ่มเติม น่าจะทำให้บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กมีความรู้และความสามารถมากยิ่งขึ้น

4. การให้บริการ

ในด้านโภชนาการที่มีการทำตารางอาหารประจำวัน น่าจะเป็นส่วนช่วยในการควบคุมค่านคุณค่าทางโภชนาการ แม้ว่าจะสั่งมาจากภายนอกก็ตามที่

ในส่วนของการบริการทางการแพทย์และพยาบาลน่าจะมีคุณภาพเพราะใช้ในส่วนของผู้สวัสดิการกลาง ทำให้คุณภาพของบุคลากรทางการแพทย์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

แม้จะเน้นที่การดูแลเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัย และมีครูที่จบทางด้านจิตวิทยา น่าจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย

จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างไรก็ตามเด็กในวัย 2-6 ปี มีความต้องการในการเคลื่อนไหว เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมาก แม้จะไม่มีสถานที่เพียงพอ แต่การส่งเสริมการเคลื่อนไหวโดยใช้การเดิน การเล่น โยคะสำหรับเด็ก น่าจะช่วยส่งเสริมในส่วนนี้ได้

ในส่วนของสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ ยังมีไม่ครบทุกกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเน้นที่การดูแลมากกว่าการจัดการเรียนการสอน

6. การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

การมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครองมีความเหมาะสม เพราะมีทั้งแบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ อย่างไรก็ตามถ้ามีการร่วมกันตั้งเป็นคณะกรรมการของสถานรับเลี้ยงเด็กจะทำให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเป็นทางการมีมากขึ้น นอกจากนี้ การส่งเสริมและการให้ความรู้กับผู้ปกครองในการดูแลบุตรจะทำได้ดียิ่งขึ้น

ในด้านการประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอรับการสนับสนุนยังมีน้อยอยู่ ควรจะมีการประสานให้มากขึ้น โดยเฉพาะการขอความร่วมมือในด้านความรู้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับเด็กวัยนี้

7. การวัดและประเมินผล

ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ทางสถานรับเลี้ยงเด็กยังไม่ได้ทำให้เป็นมาตรฐานนัก อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านจำนวนของบุคลากร

การประเมินพัฒนาการและคุณภาพของพี่เลี้ยงเด็กนั้น เนื่องจากถือว่าเป็นพนักงานของบริษัท การมีการประเมินโดยการพิจารณาจากหัวหน้าสถานรับเลี้ยงเด็ก จากฝ่ายบุคคล และการให้ผู้ปกครองประเมิน น่าจะมีความเหมาะสม และจำเป็น เพราะจะทำให้มีการพัฒนางานของตนอย่างสม่ำเสมอ

ในส่วนของรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กการที่รายงานภายในให้กับฝ่ายบริหารทราบน่าจะมีผลต่อการส่งเสริมการจัดสวัสดิการด้านนี้ให้มากขึ้น ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และสื่อต่างๆในการจัดกิจกรรม แต่การที่ไม่มีการรายงานผลให้กับหน่วยงานภายนอกน่าจะสะท้อนให้เห็นถึงการประสานงานที่ขาดความต่อเนื่องและไม่ครบวงจร

8. ปัญหาและอุปสรรค

จากการสัมภาษณ์พบว่าปัญหาจะมีอยู่ 2 ส่วน คือ ด้านบุคลากรและด้านการจัดกิจกรรม ในด้านบุคลากรจะมีปัญหาในเรื่องการเปลี่ยนพี่เลี้ยงเด็กอยู่เรื่อยๆ เนื่องจากมีความเครียด ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมจะมีปัญหาในการจัดกิจกรรมที่เด็กมีความต่างวัย

9. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

ด้านบุคลากรนั้น ควรจะส่งเสริมให้พี่เลี้ยงเด็กได้เข้าอบรมโครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก อายุ 0-6 ปี ที่ทางหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นอยู่เสมอ รวมทั้งควรมีการสร้างเครือข่ายของหน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และความรู้กัน เพื่อบุคลากรจะได้มีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการกำหนดเนื้อหา กำหนดกิจกรรม การจัดทำสื่อ และการทำการประเมิน

ด้านการบริหารและการจัดการ ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือให้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการ ฅ

สถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการประเภทโรงพยาบาล ก่อตั้งขึ้นและให้บริการตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ซึ่งสถานประกอบการ ฅ เป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่ มีจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 480 คน

วัตถุประสงค์ของการจัดสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเล็ก

จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ทำให้ทราบว่า การจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองทั่วไป โดยไม่เน้นเฉพาะเจาะจงว่าเป็นสวัสดิการแก่พนักงาน เพราะตระหนักถึงว่าการเลี้ยงดูที่ถูกต้องและเหมาะสมจะสามารถพัฒนาเด็กให้เป็นไปตามวัย รวมทั้งเน้นทางด้านสุขภาพ โภชนาการ มีบริการสุขภาพเมื่อเด็กป่วย ดูแลด้านพัฒนาการด้านต่างๆ พฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล และจะเน้นให้เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างดี

กลุ่มเป้าหมาย

1. รับเลี้ยงเด็กตั้งแต่แรกคลอด-2 ½ ปีหรือพร้อมที่จะไปเข้าโรงเรียนอนุบาลได้ (2 ½ -3 ½ ปี) โดยรับเลี้ยงเด็กที่เป็นบุตรของเจ้าหน้าที่สถานประกอบการ ฅ และบุคคลทั่วไป
2. เด็กจะต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์ ไม่ต้องทำการบริบาลเป็นพิเศษ เช่น โรคเรื้อรัง หรือโรคหัวใจ เป็นต้น

ประเภทของเด็กที่รับ

1. เป็นเด็กที่ผู้ปกครองทำสัญญาให้อยู่ในความดูแลของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ เป็นรายเดือน
2. เป็นเด็กที่ผู้ปกครองนำมาฝากเป็นครั้งคราว
3. เป็นเด็กที่ผู้ปกครองนำมาฝากเลี้ยงเฉพาะเวลาปิดภาคเรียน (อายุไม่เกิน 3 ปี)

การบริหารและการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ

การบริหารและจัดการสถานรับเลี้ยงฯ จะมีคณะกรรมการที่เป็นคณะกรรมการบริหารของสถานประกอบการ ฅ ซึ่งเป็นผู้บริหาร ดูแล วางแผนการดำเนินการและวางงบประมาณประจำปีในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ

บุคลากร

บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป
2. พี่เลี้ยงเด็ก
3. พยาบาล/แพทย์
4. ผู้ประกอบอาหาร
5. พนักงานทำความสะอาด

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยท่านหนึ่งของสถานรับเลี้ยงเด็ก ณ ได้กล่าวถึงใน ด้านวุฒิการศึกษา ประสบการณ์และการฝึกอบรม หน้าที่ในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะแจกแจงตามหน้าที่ดังต่อไปนี้

เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป

หัวหน้าแผนกสถานรับเลี้ยงเด็ก ณ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่บริหารของสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น จบการศึกษาทางพยาบาลศาสตร์และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก และยังได้รับการฝึกอบรมจากกรมประชาสงเคราะห์ และมีประสบการณ์ในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยมา มากกว่า 8 ปี

พี่เลี้ยงเด็ก

พี่เลี้ยงของสถานรับเลี้ยงเด็ก ณ มีอายุมากกว่า 18 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผู้ที่จบระดับปริญญาตรีซึ่งจบสาขาบริหาร และกำลังศึกษาต่อทางด้านจิตวิทยา และมีผู้ที่จบระดับปวส. ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรพี่เลี้ยงเด็กจาก โรงเรียนสอนพี่เลี้ยงเด็ก และได้รับการฝึกอบรมจากสถานประกอบการ ณ ซึ่งนอกจากพี่เลี้ยงจะมีหน้าที่เลี้ยงเด็กแล้ว ยังจะต้องคอยสังเกตพฤติกรรมต่างๆของเด็กอย่างละเอียดเพื่อรายงานผลพัฒนาการของเด็กต่อไป

อัตราส่วนของจำนวนพี่เลี้ยงต่อจำนวนเด็กในอายุต่างกัน คือ

พี่เลี้ยง 1 คน : เด็กอายุ 0-2 ปี ไม่เกิน 3 คน

พี่เลี้ยง 1 คน : เด็กอายุ 2-3 ปี ไม่เกิน 8 คน

เหตุผลในการกำหนดอัตราส่วนของจำนวนเด็กต่อพี่เลี้ยงคือเด็กอ่อนต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเอง พี่เลี้ยงต้องทำให้ทุกอย่าง เช่น การอุ้มเด็กป้อนนมทีละคน ซึ่งต้องให้เวลากับเด็ก (เด็กอายุ 0-2 ปี ไม่เกิน 3 คน: พี่เลี้ยง 1 คน)และสำหรับเด็กที่โตขึ้น ก็สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เช่น รับประทานข้าวเองได้ แต่งตัว เข้าห้องน้ำ และสามารถสื่อสารกันรู้เรื่อง จึงเพิ่มจำนวนเด็กในการดูแลได้มากขึ้น(เด็กอายุ 2-3 ปี ไม่เกิน 4-5 คน: พี่เลี้ยง 1 คน

พยาบาล/แพทย์

แพทย์ประจำสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ เป็นกุมารแพทย์จากสถานประกอบการ ฅ มีหน้าที่ดูแล สุขภาพและพัฒนาการของเด็ก บริการฉีดวัคซีน รักษาอาการเจ็บป่วยแก่เด็ก ซึ่งกุมารแพทย์เป็นมีความรู้โดยตรงเกี่ยวกับเด็ก จะทำให้การพัฒนาเด็กและการดูแลเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพกว่าดูแลโดยแพทย์ทั่วไป

ผู้ประกอบอาหาร

สถานรับเลี้ยงฯแห่งนี้ ไม่มีผู้ประกอบอาหารประจำสถานรับเลี้ยงฯ แต่จะเป็นผู้ประกอบอาหารของโรงเรียนอนุบาลที่อยู่ในสังกัดของสถานประกอบการ ฅ ด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของสถานรับเลี้ยงฯ จะเป็นผู้ควบคุมและดูแลในเรื่องการปรุงอาหาร โดยที่จะปรุงอาหารตามรายการที่โภชนากรของสถานประกอบการ ฅ จัดมาให้ และได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานรับเลี้ยงฯก่อน จึงจะประกอบอาหารได้ ซึ่งจากการสังเกต พบว่าผู้ประกอบอาหารจะแต่งกายสะอาด และมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง และมีการรักษาความสะอาดอยู่เสมอ

พนักงานทำความสะอาด

พนักงานทำความสะอาด (แม่บ้าน) เป็นพนักงานของบริษัทรับเหมาจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นบริษัทเดียวกันกับที่ดูแลความสะอาดของสถานประกอบการ ฅ มีหน้าที่ดูแลความสะอาดอาคารสถานที่ของสถานรับเลี้ยงฯแห่งนี้ด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอน

สาระในการเรียนรู้

การกำหนดสาระในการเรียนรู้ของเด็กนั้น ผู้ที่เป็นผู้กำหนดสาระในการเรียนรู้คือหัวหน้าแผนกสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ โดยยึดหลักพัฒนาการของเด็กทั่วไปตามวัย โดยคำนึงถึงว่าเด็กในช่วงอายุนี้อาจได้รับการดูแลอย่างไร เพื่อให้ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กอย่างถูกต้องตามวัย

การกำหนดกิจกรรมและสาระการเรียนรู้ของเด็กจะต้องเป็นไปตามหลักของพัฒนาการเด็กแต่ละวัยโดยคำนึงว่าถึงความเหมาะสมตามธรรมชาติของการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละช่วงอายุ ซึ่งสาระการเรียนรู้ได้จากสถานรับเลี้ยงฯ นี้สามารถครอบคลุมในทุกๆ ด้าน เนื่องจากเด็กที่สถานรับเลี้ยงฯดูแล ส่วนใหญ่นั้น อยู่ในวัยทารกและวัยเตาะแตะ (0-2 ปี) ดังนั้นกิจกรรมที่จัดให้ ซึ่งไม่ตายตัวและขึ้นอยู่กับความพร้อมและความต้องการของเด็กและไม่เน้นทางด้านวิชาการนั้น จะครอบคลุมในด้านต่างๆ ดัง ต่อไปนี้

1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การฟังเพลง กิจกรรมเข้าจังหวะอย่างง่ายๆ พลิกหนังสือ การเขียนแบบ
2. การใช้ภาษา การพูด การสนทนา
3. การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กิจกรรมเข้าจังหวะ การเล่นกลางแจ้ง การหัดเดิน
4. การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การร้อยลูกปัดเม็ดใหญ่ การใช้ดินสอขีดเขียนไปมา
5. ลักษณะนิสัย เช่น การฝึกหัดขับถ่าย การรับประทานอาหารเอง การแต่งตัว
6. สถิติปัญญา เช่น การฟังนิทาน การฟังที่เลียงพูดด้วย และสื่อความหมายได้ 10-20 คำ
7. อารมณ์ จิตใจ เช่น การฟังเพลง การฟังนิทาน การพักผ่อน การแสดงออก

กิจกรรม

ไม่มีกิจกรรมเฉพาะอย่าง ส่วนมากเป็นกิจกรรมเสรี เพราะเด็กอยู่ในวัยเตาะแตะ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการเล่น ฟังเพลง ซึ่งใน 1 วัน จะเน้นให้เด็กทำกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมเข้าจังหวะ ฟังนิทาน และฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือตัวเองตามวัย

สื่อการสอน

สื่อการสอนของสถานรับเลี้ยงฯ ได้มาจากการจัดสรรงบประมาณของสถานประกอบการ ซึ่งเป็นสื่อการสอนและอุปกรณ์ที่มีครบถ้วนตามกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนมากจะเป็นของเล่น หนังสือที่มีรูปภาพสวยๆ เทปเพลง เป็นต้น

สภาพแวดล้อม

จากการที่ไปเยี่ยมชมสถานที่และทำการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก ๓ พบว่า

สถานรับเลี้ยงเด็ก ๓ แห่งนี้มีบริเวณกว้างขวาง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่แออัดและไม่อยู่ในที่ที่เป็นอันตราย อยู่ห่างจากมลภาวะ เสียงดัง ฝุ่นละอองต่างๆ และมีทางเข้าออกได้สะดวก อยู่ห่างจากถนนและมีรั้วกั้นไม่ให้เด็กออกไปข้างนอก นอกจากนั้น ยังตั้งอยู่บริเวณชุมชน โดยตั้งอยู่ใกล้กับสถานพยาบาล ซึ่งเป็นต้นสังกัดของสถานรับเลี้ยงเด็ก ๓ แห่งนี้

พื้นที่ภายนอกของสถานรับเลี้ยงฯ ประกอบด้วยสนามเด็กเล่น โดยจะใช้สถานที่และเครื่องเล่นร่วมกับโรงเรียนอนุบาล ที่อยู่ในสังกัดของสถานประกอบการ ๓ สนามเด็กเล่นประกอบด้วยเครื่องเล่นต่างๆที่มีความแข็งแรงและมีสีสันที่ดึงดูดความสนใจเด็ก เครื่องเล่นต่างๆที่กล่าวมานั้นเป็นพลาสติกที่มีความคงทนและแข็งแรงเช่น ไม้กลิ้ง ชิงช้า เครื่องปีนป่าย สนามเด็กเล่นบางส่วนจะปูด้วยนวมซึ่งเมื่อเด็กเล็กหกล้มแล้วจะไม่เป็นอันตรายและไม่เจ็บ และยังมีที่ให้เด็กเล่นทรายด้วย แต่

ห้องเตรียมอาหาร

มีลักษณะเป็นเคาน์เตอร์เตรียมอาหาร เนื่องจากสถานรับเลี้ยงฯ ไม่ได้เป็นผู้ปรุงอาหารเอง แต่จะนำอาหารมาจากครัวของ โรงเรียนอนุบาล ซึ่งอยู่ข้างล่างของอาคาร นำขึ้นมาที่นี้ พี่เลี้ยงของสถานรับเลี้ยงฯ จึงมีหน้าที่เป็นผู้เตรียมอาหาร ดังนั้นห้องเตรียมอาหารจึงไม่มีเตา หรือที่เก็บอาหารแห้ง อาหารสด แต่มีของใช้ที่จำเป็น เช่น ตู้เย็น ที่ล้างจานและภาชนะต่างๆ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ที่เตรียมอาหารจึงสามารถอยู่ในบริเวณใกล้กับห้องกิจกรรมของเด็กได้ โดยไม่มีควันหรือกลิ่นรบกวนห้องรับประทานอาหาร

พบว่าห้องรับประทานอาหารจัด เป็นมุมที่จัดเป็นที่รับประทานอาหารโดยเฉพาะ โดยอยู่ใกล้กับบริเวณที่เตรียมอาหาร โดยจะมีโต๊ะ เก้าอี้ให้กับเด็ก และมีพื้นที่กว้างขวางพอที่จะให้เด็กสามารถเคลื่อนไหวตัวได้คล่องในการถือถาดอาหารเดินไปมา และสะอาด

ห้องน้ำ

พบว่าอยู่ใกล้กับห้องนอนของเด็ก ห้องทำกิจกรรมของเด็ก ห้องน้ำของสถานรับเลี้ยงฯ นี้ เป็นห้องที่มีสีสดใส สะอาด และปูด้วยกระเบื้องที่ไม่ลื่น มีการระบายอากาศที่ดี มีแสงแดดส่องถึง มีความโปร่ง โล่ง ห้องน้ำประกอบด้วยส่วนของส้วมซึ่งแบ่งออกเป็นสำหรับเด็กชายและเด็กหญิง พอเพียงกับจำนวนของเด็ก และมีบริเวณที่อาบน้ำของเด็ก เป็นบริเวณที่พี่เลี้ยงสามารถมองเห็นได้

ห้องเด็กป่วย

พบว่า เป็นห้องที่แยกออกจากส่วนของเด็กปกติ เพื่อป้องกันการติดต่อ โรค ซึ่งจะเป็นห้องที่สงบ ในห้องเด็กป่วยจะมีเตียงของเด็ก และมีเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และอยู่ในบริเวณที่ใกล้ชิดกับพี่เลี้ยง โดยจะมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ดูแลอยู่ตลอดเวลา

การให้บริการ

การบริการทางด้านโภชนาการและสุขภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ จะมีลักษณะดังต่อไปนี้
ด้านโภชนาการ

สถานรับเลี้ยงฯ สนับสนุนให้ผู้เป็นแม่ำนำน้่านมมารดาในปริมาณที่พอเพียงสำหรับเด็กอ่อนในแต่ละวัน หรือจะมาให้นมลูกที่สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ด้วยตัวเองแล้วแต่ความสะดวก ทางสถานรับเลี้ยงมีบริการนมผสมให้กับเด็ก โดยจะจัดนมให้กับเด็กทุกๆ 3-4 ชั่วโมง นอกจากนั้นสำหรับเด็กที่สามารถรับประทานอาหารได้แล้ว ทางสถานรับเลี้ยงฯ จะจัดอาหารให้ครบ 3 มื้อและมีอาหารว่าง โดยสถานรับเลี้ยงฯ จะมีสมุดอาหารที่มีรายการอาหารในช่วง 5 สัปดาห์ โดยโภชนาการจะทำรายการ

อาหารแล้วให้ทางสถานรับเลี้ยงฯเป็นผู้พิจารณา โดยเน้นให้เด็กได้รับประทานไข่ ผักและผลไม้
ทุกคน

ด้านสุขภาพอนามัย

การดูแลด้านสุขภาพอนามัย จะมีการตรวจสุขภาพ โดยมีเพิ่มสุขภาพ บันทึกประจำตัวเด็ก
ซึ่งจะบันทึกพฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง อารมณ์ของเด็กในแต่ละ
วัน โดยพี่เลี้ยงจะต้องสังเกตและคอยบันทึกพฤติกรรมเด็กทุกๆวัน และจะต้องสรุปเป็นรายงานส่ง
หัวหน้าแผนกสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเล็ก เพื่อที่จะสรุปข้อมูลส่งกุมารแพทย์ และสรุปเป็นราย
งานส่งผู้ปกครองให้ทราบเกี่ยวกับเด็ก

การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

การดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ มีการประสานงานและได้รับความร่วมมือจาก
หน่วยงานภายใน และภายนอก กล่าวคือการประสานงานโดยหน่วยงานภายในนั้น สถานประกอบ
การ ฅ จัดกุมารแพทย์และโภชนากรมาดูแลเด็กและจัดอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ และยังได้รับ
ความร่วมมือจากผู้ปกครองของเด็กในการร่วมกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงฯ จัดขึ้นตาม โอกาสพิเศษ
เช่น วันพ่อ วันแม่ วันปีใหม่ วันเด็ก นอกจากนั้นยังร่วมปรึกษาหารือกันในเรื่องปัญหาและการแก้ไข
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ อีกทั้งยังมีกรราย
งานผลพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทุกๆ เดือน

ส่วนการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก จะมีการร่วมมือกันในด้านวิชาการ กล่าวคือจะ
ส่งพี่เลี้ยงไปอบรมกับกรมประชาสงเคราะห์เกี่ยวกับการอบรมพี่เลี้ยงประจำการ ซึ่งจะส่งพี่เลี้ยงเข้า
อบรมในเวลาทำงาน (วันธรรมดา) และเข้าร่วมการสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่องค์
กรหรือหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้น เช่นการเข้าร่วมสัมมนาที่นิตยสารรักลูกเป็นผู้จัด ในวันเสาร์-อาทิตย์
ซึ่งสถานรับเลี้ยงฯจะสนับสนุนให้พี่เลี้ยงได้รับความรู้และทักษะใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ

การวัดและประเมินผล

สถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ จะมีการวัดและประเมินผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประเมินผลพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก
2. ประเมินผลพัฒนาการการปฏิบัติงานของพี่เลี้ยง
3. ประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงฯ

การประเมินผลพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก

มีการตรวจสอบเด็กเป็นรายบุคคล โดยมีแฟ้มประวัติสุขภาพ น้าหนัก ส่วนสูง บันทึกประจำตัวเพื่อตรวจสอบพฤติกรรม อารมณ์ สังคม โดยพี่เลี้ยงเป็นผู้สังเกตและบันทึกข้อมูลดังกล่าวเป็นรายบุคคล และสรุปส่งให้กับหัวหน้าสถานรับเลี้ยงฯ และส่งให้กับกุมารแพทย์เป็นผู้สรุปเพื่อส่งข้อมูลนั้นให้กับผู้ปกครอง โดยจะมีการคุยกับผู้ปกครองและรายงานผลเดือนละครั้ง แบบประเมินผลพัฒนาการและสุขภาพของเด็กนั้น กุมารแพทย์จะเป็นผู้ออกแบบประเมินผลด้วยตัวเอง ซึ่งยึดตามพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงอายุเป็นตัวกำหนด ซึ่งมีสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งนำแบบทดสอบนี้ไปใช้ด้วย

ประเมินผลพัฒนาการการปฏิบัติงานของพี่เลี้ยง

เป็นการประเมินการทำงาน โดยมีหัวข้อครอบคลุมทั้งเรื่องปริมาณ คุณภาพและกฎระเบียบต่างๆ โดยพี่เลี้ยงจะประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน ประเมินโดยผู้บังคับบัญชา และประเมินโดยผู้อำนวยการ ทุกๆ 6 เดือน

การประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงฯ

เป็นการรายงานการทำงาน ปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อเสนอแนะ มีการสรุปจำนวนเด็ก จำนวนเด็กป่วย โดยรายงานตามรายงานบังคับบัญชาทุกๆเดือน

การประเมินผลต่างๆนี้ จะได้ข้อมูลเพื่อไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงฯประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และนำข้อมูลทางด้านพัฒนาการของเด็กมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเด็กและแก้ไขปัญหของเด็กต่อไป

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

สถานรับเลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ณ

1. สภาพแวดล้อม

1.1 ที่ตั้ง มีความเหมาะสมมาก คือ ตั้งอยู่ในย่านชุมชน มีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ มีความปลอดภัย อยู่ห่างจากมลภาวะ สิ่งแวดล้อมดี อยู่ใกล้กับสถานประกอบการ ณ ซึ่งเป็นสถานพยาบาลและเป็นที่ทำงานของผู้ปกครองเด็ก

1.2 พื้นที่ภายนอกอาคาร(สนามเด็กเล่นและภูมิทัศน์) มีความเหมาะสมมาก โดยจะใช้ร่วมกับ

โรงเรียนอนุบาลในสังกัดสถานประกอบการ ณ มีที่เล่นกลางแจ้ง โดยพื้นที่เด็กวิ่งเล่นนั้นมีความเหมาะสมกับจำนวนเด็กและไม่เป็นอันตรายมีเครื่องเล่นที่แข็งแรงและปลอดภัย เหมาะกับสรีระของเด็กและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก มีที่เล่นทราย แต่ยังมีต้นไม้ที่ให้ร่มเงาไม่มากเพราะต้นไม้ยังโตไม่พอที่จะให้ร่มเงา

1.3 ภายในตัวอาคาร

1.3.1 ห้องเลี้ยงเด็ก เหมาะสมมาก เพราะมีพื้นที่การทำกิจกรรมที่กว้างขวางพอ มีการแบ่งเนื้อที่ในการทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม มีตู้/ชั้นวางของที่เป็นระเบียบ มีโต๊ะ เก้าอี้ที่ดี

1.3.2 ห้องนอนเด็ก เหมาะสมมาก โดยมีการแยกห้องนอนออกจากห้องกิจกรรมเป็นสัดส่วน อยู่ใกล้กับห้องน้ำ มีความเงียบสงบ มีการระบายอากาศที่ดี มีการแยกห้องนอนออกตามช่วงอายุคือมีห้องเด็กอ่อนและห้องเด็กโตแล้ว โดยบริเวณห้องเด็กอ่อนจะจัดเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กทารกโดยเฉพาะและมีที่เลี้ยงดูและอยู่ตลอดเวลา ส่วนในห้องนอนของเด็กโตก็จะมีเตียงนอนและเครื่องนอนที่เหมาะสมกับจำนวนเด็กและตัวเด็กเอง อยู่ในบริเวณที่ที่เลี้ยงสามารถมองเห็นได้สะดวก มีการจัดเก็บอุปกรณ์การรับประทานอาหารของเด็กเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.3.3 ห้องเตรียมอาหาร มีความเหมาะสมดี ส่วนของการเตรียมอาหารจะเป็นมุมการเตรียมอาหาร(อุ่นอาหาร)ซึ่งแยกออกจากห้องกิจกรรมเด็ก มีการระบายอากาศที่ดี อยู่ใกล้กับบริเวณที่รับประทานอาหารของเด็ก มีการเก็บสิ่งปฏิกูลที่ดีและไม่มีการปนเปื้อน

1.3.4 บริเวณที่รับประทานอาหาร เหมาะสม เพราะอยู่แยกออกจากส่วนทำกิจกรรม เป็นสัดส่วน และอยู่ใกล้กับบริเวณที่เตรียมอาหารกว้างขวาง มีการระบายอากาศที่ดีและเป็นบริเวณที่สามารถทำความสะอาดได้

1.3.5 ห้องน้ำ มีความเหมาะสมดีมาก มีบริเวณห้องส้วมที่แยกเป็นของเด็กชายและเด็กหญิง และห้องอาบน้ำของเด็ก ขนาดของสุขภัณฑ์เหมาะสมกับสรีระของเด็กและมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก ห้องน้ำอยู่ใกล้กับห้องทำกิจกรรมและห้องนอน เด็กจะสามารถเดินไปใช้ได้สะดวกและอยู่ในสายตาของที่เลี้ยง ที่สามารถมองเห็นได้ง่าย สะอาด และมีความสวยงาม มีการระบายอากาศที่ดีโปร่งและโล่ง

1.3.6 ห้องพยาบาล/ห้องเด็กป่วย มีความเหมาะสมเนื่องจากจัดเป็นห้องเด็กป่วยโดยเฉพาะ แยกออกจากบริเวณห้องกิจกรรมของเด็ก โดยสิ้นเชิง มีความเงียบสงบ มีพื้นที่ในการทำกิจกรรม โดยจะมีที่เลี้ยงคอยดูแลอยู่ตลอดเวลา มีเตียงและมีเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น สะอาด โปร่งและมีแสงแดดส่องเข้าถึงอยู่ตลอดเวลา

2. วัตถุประสงค์ของการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ

เน้นการบริการบุคคลภายนอกเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นรายได้แก่องค์กร และจะจัดเป็นสวัสดิการแก่บุคลากรของสถานประกอบการ ฉะนั้นการเตรียมความพร้อมแก่เด็กส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ คุณแลสุขภาพ การช่วยเหลือตัวเองและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

3. บุคลากร

3.1 เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป มีความเหมาะสม เนื่องจากจบการศึกษาด้านพยาบาลศาสตร์ เกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก ได้รับการฝึกอบรมจากกรมประชาสงเคราะห์และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กเล็กและเด็กแรกเกิดมากกว่า 8 ปี เป็นผู้มีความประพฤติดี มีสุขภาพที่แข็งแรง และไม่มีประวัติเสื่อมเสีย

3.2 พี่เลี้ยงเด็ก มีความเหมาะสมมาก เนื่องจากได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดูแลเลี้ยงดูเด็กจากสถานฝึกหัดพี่เลี้ยงเด็กและโรงพยาบาลต่างๆ ในแผนกเด็ก เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีสุขภาพที่แข็งแรง ไม่มีประวัติเสื่อมเสีย จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างน้อย พี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กพัฒนาเด็กด้านต่างๆ และสังเกตและรายงานพฤติกรรมของเด็ก

อัตราส่วนของพี่เลี้ยงเด็กต่อจำนวนของเด็กที่ดูแลมีความเหมาะสมมาก ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้กำหนด

3.3 บุคลากรอื่น

3.3.1 พยาบาล/แพทย์ เป็นแพทย์ที่มีคุณภาพดี เป็นกุมารแพทย์ของสถานประกอบการ ฉ ซึ่งเป็นโรงพยาบาล ดูแลพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก โดยจะมาเป็นแพทย์ประจำของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฉ

3.3.2 ผู้ประกอบอาหาร มีความเหมาะสมในด้านการแต่งกายและการรักษาร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ แต่การกำหนดรายการอาหารนั้น จะมีโภชนากรและหัวหน้าสถานรับเลี้ยงฯ เป็นผู้กำหนดรายการอาหาร ผู้ประกอบอาหารเป็นผู้ทำอาหารให้กับโรงเรียนอนุบาลด้วย

3.3.3 พนักงานทำความสะอาด เป็นพนักงานทำความสะอาดส่วนกลางที่สถานประกอบการ ฉ ว่าจ้าง ทำความสะอาดสถานที่ได้สะอาดเรียบร้อย

4. ลักษณะการบริการ

ด้านโภชนาการ คุณภาพของอาหารที่จัดให้นั้นอยู่ในระดับดีมาก ตอบสนองความต้องการแก่เด็กในวัยต่างๆ ได้ดี เช่น เด็กทารกจะได้ดื่มนมบีบมารดา เด็กเล็กที่ยังรับประทานอาหารแข็งไม่

ได้ก็จะได้รับนมผสม ส่วนเด็กที่โตจะได้รับประทานอาหารแข็งที่ทางสถานรับเลี้ยงฯเป็นผู้จัดให้ โดยมีโภชนากรเป็นผู้กำหนดเพื่อให้ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน และสำหรับเด็กที่มีน้ำหนักน้อยก็จะได้รับการเสริมอาหารให้มากขึ้น เช่น รับประทานไข่แดงและสิ่งที่มีประโยชน์ต่างๆ

ด้านสุขอนามัย มีการจัดบริการด้านสุขอนามัยที่ดีมาก เพราะเป็นสิ่งที่สถานรับเลี้ยงฯจะเน้นมาก โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของกุมารแพทย์ และบุคลากรของสถานรับเลี้ยงฯ โดยมีการตรวจดูพัฒนาการ ดูแลด้านสุขภาพอนามัย พฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

สาระการเรียนรู้ มีความเหมาะสมมาก เนื่องจากเด็กจะได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านตามวัย โดยคำนึงถึงความพร้อมที่เหมาะสมตามธรรมชาติของเด็ก และมีการกระตุ้นให้เกิดทักษะต่างๆ และเน้นในเรื่องการช่วยเหลือตัวเองในการทำกิจกรรมต่างๆ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และมีการเล่น โดยจะไม่เน้นทางด้านวิชาการ

กิจกรรม มีความเหมาะสมเนื่องจากมีการจัดกิจกรรมต่างๆที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กในทุกๆด้าน

สื่อการสอนและอุปกรณ์ มีครบทุกกิจกรรมการเรียนรู้

6. การมีส่วนร่วมและประสานงาน

ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง มีความเหมาะสมดี เนื่องจากสถานรับเลี้ยงฯเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ โดยจะเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างไม่เป็นทางการทุกวัน การรายงานผลพัฒนาการแก่ผู้ปกครองทุกเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดตามวาระโอกาสต่างๆ

การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก มีความเหมาะสมในการให้การสนับสนุนด้านวิชาการ การฝึกอบรมหรือการสัมมนาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก โดยจะมีการแจ้งกำหนดการหรือหลักสูตรมาให้แก่สถานรับเลี้ยงฯอยู่เสมอๆ และทางสถานรับเลี้ยงฯก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมตลอดมา

7. การวัดและประเมินผล

7.1 การประเมินพัฒนาการของเด็กด้านสุขภาพและพัฒนาการ เหมาะสม เนื่องจากมีการบันทึกผล

พัฒนาการและสังเกตพฤติกรรมของเด็กในแต่ละวันและสรุปเป็นรายงานเพื่อรายงานแก่ผู้ปกครอง มีการบันทึกผลการตรวจสุขภาพประจำเดือนและแจ้งผลให้กับผู้ปกครองทราบ

7.2 การประเมินผลพัฒนาการและคุณภาพของผู้เลี้ยงดูเด็ก เหมาะสมตรงตามเกณฑ์ คือมีการประเมินผลที่เลี้ยงทุกๆ 6 เดือน ครอบคลุมในทุกๆด้าน โดยจะมีการประเมินที่เลี้ยงจากหลายฝ่ายด้วยกัน

7.3 การรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยหน่วยงานภายในและภายนอก มีการรายงานผลการดำเนินงานแก่ผู้อำนวยการทุกๆเดือน แต่จะไม่มีรายงานผลแก่หน่วยงานภายนอก เนื่องจากการดำเนินงานนี้ดำเนินงานโดยสถานประกอบการ ฅ แต่เพียงผู้เดียว

8. ปัญหา/อุปสรรค และการแก้ปัญหา

ในเรื่องของปัญหา/อุปสรรคของการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ส่วนมากจะพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของเด็ก เช่น การป่วยประจำฤดูกาล เช่น เป็นหวัด ท้องเสีย การแก้ปัญหา

ในกรณีเมื่อเด็กมาป่วยขณะที่อยู่ที่สถานรับเลี้ยงฯ จะแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ โดยให้พักที่ห้องเด็กป่วยและทำการรักษา แต่ในกรณีที่เด็กป่วยในขณะที่อยู่บ้านจะไม่อนุญาตให้ผู้ปกครองพาเด็กมาจนกว่าจะรักษาหาย

สิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ต้องการการสนับสนุน

ในด้านการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง ผู้ปกครองไม่ควรจะคาดหวังกับตัวเด็กมากเกินไป ไม่ควรเปรียบเทียบลูกของตนกับผู้อื่น และควรสอนให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง

9. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

จากการไปสัมภาษณ์และการสังเกตสภาพการจัดการเลี้ยงดูเด็ก พบว่าการดำเนินงานและสภาพการจัดทั้งในด้านสถานที่ กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลงานมีความเหมาะสมและได้มาตรฐานคืออยู่แล้ว แต่ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์จากการดูแลของสถานรับเลี้ยงเด็กยิ่งขึ้นไป ดังต่อไปนี้

ด้านบุคลากร (พี่เลี้ยง)

จากการสัมภาษณ์พบว่าพี่เลี้ยงของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ แห่งนี้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสม ทั้งในด้านประสบการณ์การเลี้ยงเด็ก และได้ผ่านการอบรมทางการเลี้ยงดูเด็กมาอย่างดี แต่ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น ควรมีพี่เลี้ยงที่จบการศึกษามาทางด้านการศึกษาปฐมวัย โดยตรง ซึ่งผู้ที่จบการศึกษาทางสาขานี้จะเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาเด็กเล็ก พัฒนาการของเด็ก การจัดสถานที่ การจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การผลิตสื่อการสอน ฯลฯ ถ้าสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ได้บุคลากรที่มีความรู้ทางด้านนี้มาโดยตรงก็จะเกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กและการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ แห่งนี้ยิ่งขึ้นไป

สรุปข้อค้นพบจากการศึกษา

1. การจัดการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ของสถานประกอบการ ฅ เป็นการเอาใจใส่ด้านการให้อาหารที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย และทางด้านสุขภาพ ซึ่งจะมีการตรวจทางด้านพัฒนาการเป็นประจำทุกๆเดือน ทำให้เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูนั้น เป็นเด็กที่มีสุขภาพแข็งแรง มีพัฒนาการตามวัย ส่วนสูง น้ำหนักจะมีความสมดุลย์กัน เนื่องจากได้รับการดูแล เอาใจใส่จากผู้เชี่ยวชาญการดูแลเด็กและกุมารแพทย์ประจำสถานประกอบการ ฅ
2. บุคลากรที่ดูแลเด็ก คือเจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป และพี่เลี้ยงเด็ก จะเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงเด็ก และจะมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยมีการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม การสัมมนากับหน่วยงานภายนอกที่เป็นผู้ให้ความรู้และทักษะทางด้านการอบรมและเลี้ยงดูเด็ก
3. การจัดสาระการเรียนรู้ที่สถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ จัดให้กับเด็กทารกและวัยเตาะแตะนั้นจะเป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ แต่จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ สุขภาพ โภชนาการที่เหมาะสม การช่วยเหลือตนเอง และการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนด้านวิชาการอาจจะส่งเสริมให้ในระดับชั้นอนุบาลเป็นต้นไป
4. การจัดสถานที่และเครื่องใช้ในสถานรับเลี้ยงฯ มีการคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพของเด็ก (สรีระร่างกาย) การส่งเสริมพัฒนาการทุกๆด้านของเด็กและความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ
5. การเลี้ยงดูเด็กจะต้องอาศัยความร่วมมือและประสานงานระหว่างผู้ปกครองและผู้เลี้ยงเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากผู้ปกครองและผู้เลี้ยงเด็กเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด โดยจะมีการประสานงานกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อีกทั้งมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะเป็นการสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านและสถานรับเลี้ยงเด็ก

กรณีศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ฅ

สถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการ ฅ ประเภท โรงพิมพ์ ซึ่งสถานประกอบการ ฅ มีจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 2,896 คน มีเจ้าหน้าที่ผู้ชายจำนวน 1,358 คน และผู้หญิง จำนวน 1,538 คน

วัตถุประสงค์ของการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ว่า เพื่อเป็นสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการ ฅ ในการดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่สามารถมาเยี่ยมเด็ก ได้ ซึ่งทางสถานประกอบการ ฅ ได้วางนโยบายเกี่ยวกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กคือ ดูแลเด็กทางด้านการพัฒนาการทุกๆ ด้าน ให้มีความพร้อม โดยไม่เน้นทางวิชาการ และดูแลสุขภาพ การเจริญเติบโตของเด็ก

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่สถานรับเลี้ยงฯ จะรับเลี้ยงคือบุตรของเจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการ ฅ ที่มีอายุตั้งแต่ 3 เดือน-3 ปี จำนวนไม่เกิน 20 คน

วิธีการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก จะใช้บุคลากรของสถานประกอบการ ฅ เป็นผู้ดำเนินงาน คือเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการ ฅ และการบริหารงานจะเป็นการบริหารงานตามสายงานที่รับผิดชอบ

บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็ก

บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป
2. พี่เลี้ยงเด็ก
3. พยาบาล/แพทย์

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ ในด้านวุฒิการศึกษา ประสบการณ์และการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะแจกแจงตามหน้าที่ดังต่อไปนี้

เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป

ผู้จัดการโรงเรียนอนุบาลในสังกัดของสถานประกอบการ ญ เป็นเจ้าหน้าที่บริหารของสถานรับเลี้ยงฯ ดูแลความเรียบร้อยของการดำเนินงาน จบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารงาน โรงเรียนอนุบาลและสถานรับเลี้ยงเด็ก

พี่เลี้ยงของสถานรับเลี้ยงเด็ก มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 7-มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกของตัวเองมาแล้วได้รับการฝึกอบรมจากกรมประชาสงเคราะห์และได้ใบประกาศนียบัตร และฝึกงานตามโรงพยาบาลและสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านราชวิถี ซึ่งสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ มีพี่เลี้ยงจำนวน 7 คนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการ ญ ซึ่งพี่เลี้ยงทั้ง 4 ได้ทำงานในสถานรับเลี้ยงเด็กมาตั้งแต่ พ.ศ 2533

อัตราส่วนของจำนวนพี่เลี้ยงต่อจำนวนเด็กในอายุต่าง ๆ กันคือ

พี่เลี้ยง 1 คน : เด็กอายุ 3เดือน-1 ½ ปี 4 คน

พี่เลี้ยง 1 คน : เด็กอายุ 1 ½ -3 ปี 8 คน

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ญ ให้เหตุผลในการกำหนดอัตราส่วนของจำนวนเด็กต่อพี่เลี้ยง คือ เด็กทารก (3เดือน-1 ½ ปี) ต้องการการดูแลที่ใกล้ชิดที่สุด ส่วนเด็กที่โตแล้ว (1 ½ -3 ปี) จะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยไม่ต้องใกล้ชิดมาก โดยทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะสอนให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองไป

พยาบาล/แพทย์

ในการดูแลสุขภาพและรักษาโรค และการบริการทางการแพทย์สำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กนี้ จะมีพยาบาลประจำ 2 คน และบางโอกาสโรงพยาบาลหรือสาธารณสุขที่อยู่ใกล้เคียง จะมาให้บริการฉีดวัคซีน โดยสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานพยาบาลดังกล่าวจะมีการติดต่อและประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ

สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ จะไม่มีผู้ประกอบอาหาร เพราะทางสถานรับเลี้ยงเด็กมีนโยบายให้ผู้ปกครองนำอาหารกลางวันมาให้เด็กเอง จึงไม่มีการประกอบอาหารในสถานรับเลี้ยงเด็ก พี่เลี้ยงจะทำหน้าที่ในการอุ่นอาหารที่เด็กเตรียมมาเป็นอาหารกลางวันและอนุญาตให้แม่ที่มีลูกอ่อนมาให้นมกับลูกได้ เนื่องจากเด็กอายุ 3 เดือน ยังจำเป็นต้องได้รับนมแม่อยู่ และในเรื่องนมนี้ จะได้รับการสนับสนุนจากกรมประชาสงเคราะห์และบริษัทเนสเล่เป็นบางครั้ง

กิจกรรมการเรียนการสอน

สาระในการเรียนรู้

ในการกำหนดสาระในการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้จัดการ โรงเรียนอนุบาล จะเป็นผู้กำหนด โดยจะเน้นพัฒนาเด็กในทุกๆด้าน เช่น ร่างกาย อารมณ์ การอยู่ร่วมกันในสังคม แต่ยังไม่เน้นทางด้านวิชาการหรือการอ่านเขียนเพราะเด็กยังเล็กเกินไป (3เดือน-3 ปี) กิจกรรมที่จัดให้กับเด็กจะไม่กำหนดตายตัว กิจกรรมที่สำคัญคือการเล่น ร้องเพลง เดินรำ ออกกำลังกาย ฟังนิทาน ปั่นดินน้ำมัน และมีการเล่นตามมุม โดยไม่ได้จัดเป็นมุมประสบการณ์ แต่จะเป็นมุมของเล่นที่เด็กนำมาวางไว้

สื่อการสอน

สื่อส่วนใหญ่ที่ใช้จะเป็นสื่อที่ผลิตเองโดยสถานประกอบการ ฅ เช่น หนังสือ รูปภาพ ของเล่น และมีกรมประชาสัมพันธ์นำมาให้เป็นบางคราว

สภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็ก

จากการที่ไปเยี่ยมชมสถานที่และทำการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ภายในบริเวณสถานประกอบการ ฅ ซึ่งในบริเวณสถานประกอบการแห่งนี้จะประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงพิมพ์ที่ผลิตตำราและเอกสารต่างๆ และมีการจราจรคับคั่งจากรถขนส่งเอกสาร ภายในสถานประกอบการ แต่เนื่องจากการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กมีวัตถุประสงค์ที่จะรับเลี้ยงบุตรของเจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการ และคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีบุตร จึงต้องจัดให้สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ภายในเขตของสถานประกอบการ ด้วยเหตุนี้ สถานประกอบการ ฅ จึงได้พยายามจัดหาสถานที่ให้ห่างไกลจากมลภาวะ เสียงดังจากโรงพิมพ์ ฝุ่นละอองให้ได้มากที่สุด จากการเยี่ยมชมสถานที่ พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีบริเวณที่เล่นกลางแจ้งเพียงพอ เพราะมีพื้นที่จำกัดและค่อนข้างคับแคบ

สถานรับเลี้ยงเด็ก ฅ จะมีรั้วกันเป็นขอบเขต ปลอดภัย ลักษณะของสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นอาคาร 2 ชั้น เนื่องจากสถานที่คับแคบจึงมีห้องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ห้องเลี้ยงเด็ก/ห้องทำกิจกรรม
2. ห้องน้ำ
3. ที่เตรียมอาหาร

ห้องเลี้ยงเด็ก/ห้องทำกิจกรรมของเด็ก

จากการเยี่ยมชม พบว่า ห้องเลี้ยงเด็กจะแยกออกจากกันตามอายุของเด็ก กล่าวคือ สำหรับเด็กอายุ 3 เดือน-1 ปี จะอยู่ชั้นล่าง และสำหรับเด็กอายุ 1 ½-3 ปี จะอยู่ชั้นบน ซึ่งมีลักษณะต่างกันดังต่อไปนี้

ห้องของเด็กอายุ 3 เดือน-1 ปี เป็นห้องที่มีเตียงนอนที่มีที่กันเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กพลัดตกจากเตียงจำนวน 7 เตียง จะมีที่เลี้ยงคอยดูแลอยู่อย่างใกล้ชิด เป็นห้องที่เปิดหน้าต่าง มีมุ้งลวดและมีห้องน้ำ บนผนังห้องจะมีรูปภาพต่างๆติด เพื่อให้เด็กได้เกิดความสนใจ

ห้องของเด็กอายุ 1 ½-3 ปี เป็นห้องที่อยู่ชั้นบน ทางเข้าจะมีประตูไม้กั้นเพื่อไม่ให้เด็กพลัดตกบันได ห้องมีลักษณะเป็นห้องโล่ง มีช่องเก็บของใช้ประจำตัวของเด็ก มีที่เก็บของเล่นและมีที่เก็บเครื่องนอนเป็นสัดส่วน มีหน้าต่างที่บุด้วยมุ้งลวดและเปิดให้ระบายอากาศอยู่เสมอ เพราะสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ไม่ติดเครื่องปรับอากาศ ห้องกิจกรรมของเด็กอายุ 1½-3 ปีที่อยู่ชั้นบนนี้ดัดแปลงเป็นห้องนอนในยามบ่าย และเป็นที่รับประทานอาหาร

ส่วนเตรียมอาหาร

เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กมีนโยบายให้ผู้ปกครองนำอาหารมาให้เด็กเอง ดังนั้น จึงไม่มีการประกอบอาหาร แต่จะมีบริการอุ่นอาหารให้กับเด็กเป็นอาหารมือเทียง ดังนั้น สถานรับเลี้ยงเด็กจึงมีมุมในการอุ่นอาหารให้กับเด็ก โดยมีเครื่องใช้ที่จำเป็นที่ใช้ในการอุ่นอาหาร ซึ่งบริเวณนี้จะอยู่ชั้นล่างของอาคาร

ห้องน้ำ

พบว่าอยู่ใกล้กับห้องทำกิจกรรมของเด็ก มีความสะอาด และไม่ร้อน มีการระบายอากาศที่ดี มีแสงแดดส่องถึง พอเพียงกับจำนวนของเด็ก และมีบริเวณที่อาบน้ำของเด็ก เป็นบริเวณที่ที่เลี้ยงสามารถมองเห็นได้

การมีส่วนร่วมและการประสานงาน

สถานรับเลี้ยงเด็ก เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกมามีส่วนร่วมในการจัดการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ปกครอง

ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้ปกครองยังไม่มีโอกาสร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานรับเลี้ยง แต่จะเป็นผู้ที่คอยให้ความคิดเห็น ความพึงพอใจ ข้อเสนอแนะและมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับตัวเด็กในกรณีที่เด็กมีปัญหาต่างๆ

โรงพยาบาล/สาธารณสุขที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานรับเลี้ยงเด็ก ๓

เป็นผู้คอยดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก โดยมีการตรวจร่างกาย พัฒนาการ บริการฉีดวัคซีน
 บริษัทเนสเล่และกรมประชาสัมพันธ์
 สนับสนุนเรื่องนมแม่เด็ก

การวัดและประเมินผล

สถานรับเลี้ยงเด็กจะมีการวัดและประเมินผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้
 การประเมินผลพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก

มีการตรวจสอบเป็นรายบุคคล โดยทำการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง แล้วจดบันทึก โดยพี่เลี้ยงจะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของเด็กและรายงานผู้ปกครองอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งการบันทึกนี้จะไม่ได้อยู่ในรูปสมุดพก ซึ่งต้องอยู่ในระดับชั้นอนุบาล

ประเมินผลพัฒนาการการปฏิบัติงานของพี่เลี้ยง

ประเมินการทำงานและประเมินความประพฤติกของพี่เลี้ยง โดยจะประเมินปีละ 2 ครั้ง
 การประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงฯ

จะมีการสรุปผลการดำเนินงานแก่ผู้อำนวยการปีละ 1 ครั้ง ในเรื่องของจำนวนเด็ก ความก้าวหน้า จำนวนบุคลากร และความพึงพอใจของผู้ปกครอง ฯลฯ

การประเมินผลต่างๆ นี้ จะได้ข้อมูลเพื่อรายงานให้ผู้บริหารทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาต่างๆ ความต้องการการช่วยเหลือ และการสนับสนุนด้านต่างๆ

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

สถานรับเลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ๓

1. สภาพแวดล้อม

1.1 ที่ตั้ง

สร้างความสะดวกแก่ผู้ปกครองในการพาเด็กมายังสถานรับเลี้ยงเด็กแต่เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ภายในบริเวณ โรงพิมพ์ที่มีเสียงดังและมีจราจรภายใน โรงพิมพ์ที่คับคั่งมีรถวิ่งผ่านไปมา ในการพาเด็กมายังสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ จึงต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งแต่ทางสถาน

ประกอบการ ญ ก็พยายามแก้ไขโดยการหาที่ตั้งที่ปลอดภัยและอยู่ห่างจากมลพิษ เสียงดังต่างๆ ให้มากที่สุดเพื่อให้การเลี้ยงดูเด็ก ได้มาตรฐานและเกิดผลดีแก่ตัวเด็กมากที่สุด

1.2 พื้นที่ภายนอกอาคาร(สนามเด็กเล่นและภูมิทัศน์)

เนื่องจากมีพื้นที่จำกัด ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้ใช้สนามเด็กเล่นร่วมกับ โรงเรียนอนุบาลของสถานประกอบการ ญ ซึ่งเครื่องเล่นมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนของเด็กและอยู่ในสภาพที่ดี แต่มีพื้นที่ให้วิ่งเล่นค่อนข้างน้อย ที่ตั้งของสนามเด็กเล่น ไม่ค่อยจะเหมาะสมเพราะอยู่ชิดกับถนนภายในสถานประกอบการ ถึงแม้ว่าจะมีรั้วกันแบ่งขอบเขตก็ตาม ที่เลี้ยงควรให้ความสนใจและควรจะต้องดูแลเด็กมากเป็นพิเศษในขณะที่เด็กเล่นในสนามเด็กเล่นนี้

1.3 ภายในตัวอาคาร

1.3.1 ห้องเลี้ยงเด็ก/ห้องกิจกรรม ห้องกิจกรรมมีความเหมาะสม มีการแยกห้องกิจกรรมของเด็กที่มีอายุต่างกัน โดยมีการแบ่งห้องเลี้ยงเด็กเป็น 2 ชั้น (ชั้นบนและชั้นล่าง) และห้องที่อยู่ชั้นบนมีความปลอดภัยเนื่องจากมีประตูกันไม่ให้เด็กตกบันได ซึ่งนับว่าเป็นการป้องกันที่ดี พื้นที่ห้องเลี้ยงเด็กมีความกว้างขวางที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก พื้นห้องไม่ลื่นและทำความสะอาดง่าย

1.3.2 ห้องนอนเด็ก เป็นห้องนอนที่ใช้เป็นห้องกิจกรรม ซึ่งมีการจัดเก็บเครื่องนอนอย่างมิดชิดและเป็นระเบียบ มีเครื่องนอนที่เหมาะสมกับสภาพของเด็ก คือมีทั้งเตียงสำหรับเด็กเล็ก(3เดือน-1 ½ ปี) และฟูกสำหรับเด็กโต(1 ½-3 ปี) มีการระบายอากาศที่ดีเพราะเปิดหน้าต่างๆซึ่งมีมุ้งลวด มีความเรียบร้อย สะอาด และอยู่ใกล้ห้องน้ำและที่แต่งตัวของเด็ก มีการแยกชั้นระหว่างเด็กอ่อนและเด็กเล็ก นับว่ามีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

1.3.3 ห้องเตรียมอาหาร สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ไม่มีห้องเตรียมอาหารที่เป็นห้องเฉพาะ แต่ทำเป็นมุมการอุ่นอาหารที่ผู้ปกครองนำอาหารมาจากบ้าน ประกอบด้วยอุปกรณ์ในการอุ่นอาหาร บริเวณที่อุ่นอาหารนี้มีการระบายอากาศที่ดี ไม่มีกลิ่นรบกวนพื้นสามารถทำความสะอาดได้ง่าย แต่ควรจะแยกออกจากพื้นที่ที่ทำกิจกรรมให้เป็นสัดส่วนที่ชัดเจนเพื่อความสะอาดในการทำความสะอาดและการจัดสิ่งปลูก

1.3.4 บริเวณที่รับประทานอาหาร ไม่มีห้องรับประทานอาหารเป็นสัดส่วน แต่จะใช้ห้องกิจกรรมเป็นห้องรับประทานอาหาร เนื่องจากมีพื้นที่จำกัด แต่ก็สามารถทำความสะอาดหลังจากเสร็จการรับประทานอาหารจึงถือว่ามีความเหมาะสมในสถานที่ที่มีพื้นที่จำกัดเช่นนี้

1.3.5 ห้องน้ำ ห้องน้ำมีความเหมาะสม มีความปลอดภัย มีจำนวนสุขภัณฑ์ที่เพียงพอต่อจำนวน

เด็กและอยู่ในสภาพที่ดี มีการรักษาความสะอาด มีการระบายอากาศที่ดีอยู่ในบริเวณที่ทำกิจกรรม และมีส่วนแยกโลส้วมและบริเวณที่อาบน้ำของเด็ก พื้นห้องไม่ลื่น

1.3.6 ห้องพยาบาล/ห้องเด็กป่วย สถานรับเลี้ยงเด็กใช้บริการห้องพยาบาลร่วมกับกับโรงเรียนอนุบาล ไม่มีห้องพยาบาล/ห้องเด็กป่วยเฉพาะสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็ก แต่จะให้นอนพักภายในสถานรับเลี้ยงเด็กนี้ ซึ่งไม่สมควรเนื่องจากจะทำให้เด็กอื่นสามารถติดเชื้อ โรคจากเด็กป่วยได้ง่าย

2 วัตถุประสงค์ของการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ

เป็นสวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการ ญ และเน้นการพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน คือร่างกายอารมณ์ สังคม และสุขภาพ

3. บุคลากร

3.1 เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป ถึงแม้ว่าจบการศึกษาสาขาการบริหารธุรกิจ แต่ก็เหมาะสมเพราะมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหาร โรงเรียนอนุบาลและสถานรับเลี้ยงเด็กมาเป็นเวลานาน

3.2 พี่เลี้ยงเด็ก มีความเหมาะสมเพราะมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูของตนเองและมีประสบการณ์ในการเลี้ยงเด็ก และผ่านการฝึกอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์และโรงพยาบาลในแผนกเด็ก มีความประพฤติดี และรักเด็ก มีอายุและวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์ของกรมประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่พี่เลี้ยงและครูผู้ดำเนิน

อัตราส่วนของจำนวนเด็กต่อพี่เลี้ยงมีความเหมาะสมและถูกต้องตามเกณฑ์ของกรมประชาสัมพันธ์และหลักการในการเลี้ยงดูเด็กเล็ก

3.3 บุคลากรอื่น

3.3.1 พยาบาล/แพทย์ เหมาะสมเพราะมีพยาบาลประจำ และมีบริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาลและสาธารณสุข ที่อยู่ใกล้กับสถานประกอบการ ญ ตรวจสอบสุขภาพ ฉีดวัคซีนแก่เด็ก

3.3.2 ผู้ประกอบอาหาร ไม่มีผู้ประกอบอาหารเนื่องจากเป็นนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็กให้ผู้ปกครองนำอาหารมาเอง โดยพี่เลี้ยงจะเป็นผู้อุ่นอาหารให้แก่เด็ก

3.3.3 พนักงานทำความสะอาด ไม่มีพนักงานทำความสะอาดของสถานรับเลี้ยงเด็กเอง โดยใช้เจ้าหน้าที่ส่วนกลางมาดูแล ซึ่งก็ทำความสะอาดได้ดี

4. ลักษณะการบริการ

4.1 ด้านโภชนาการ มีการจัดอาหารให้แก่เด็กตามวัยได้ดี เด็กอ่อนจะได้ดื่มนมแม่ที่มีโอกาสมาให้

นมแก่ลูก และเด็กเล็กที่ยังไม่สามารถรับประทานอาหารแข็งได้ก็มีการจัดนมผสมให้โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เช่นกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งถูกหลักการเลี้ยงดูเด็กอ่อนและเด็กเล็กของการศึกษาปฐมวัยและกรมประชาสัมพันธ์ส่วนเด็กที่รับประทานอาหารแข็งได้ จะได้รับประทานอาหารที่ผู้ปกครองเตรียมมา ซึ่งควรจะต้องดูถึงคุณค่าของสารอาหารที่ให้แก่เด็กด้วยว่าครบถ้วนหรือไม่

4.2 ด้านสุขอนามัย เหมาะสมมีบริการทางสุขอนามัยที่ดี มีการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ ดูแลด้านพัฒนาการและมีการรายงานและพูดคุยกับผู้ปกครองในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับเด็ก

5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

5.1 สารการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในด้านการจัดสาระการเรียนรู้ที่จะพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้เด็กมีทักษะต่างๆ อยู่ร่วมกันในสังคม การช่วยเหลือตัวเอง การพัฒนาที่เหมาะสมตามวัยของเด็ก โดยการไม่เน้นทางด้านวิชาการและไม่กำหนดกิจกรรมตายตัวกิจกรรมต่างๆจะขึ้นอยู่กับความพร้อมและความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งหลักการนี้ถูกต้องตามหลักการเลี้ยงเด็กอายุ 0-3 ปี

5.2 กิจกรรม มีกิจกรรมพัฒนาเด็กในด้านต่างๆครบถ้วนและเหมาะสมกับความสามารถและวัยของเด็ก เพราะเด็กแรกเกิด-3 ปีจะต้องเน้นในเรื่องการช่วยเหลือตัวเองและการพัฒนาตามวัย

5.3 สื่อการสอนและอุปกรณ์ มีสื่อครบถ้วนตามกิจกรรมการเรียนรู้

6. การมีส่วนร่วมและประสานงาน

6.1 ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง การร่วมมือจะอยู่ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ โดยส่วนมากจะเป็นการพูดคุย ปรึกษาหารือเกี่ยวกับเด็ก ยังไม่มีนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเป็นคณะกรรมการร่วมกับสถานรับเลี้ยงเด็กในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก

6.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกโดยส่วนใหญ่จะเป็นในด้านการแพทย์และการสนับสนุนเรื่องนมแก่เด็ก การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาภายนอกเพื่อนำบุคลากร ครู มาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยังมีไม่มาก โดยส่วนมากสถานรับเลี้ยงเด็กจะเป็นผู้ดำเนินการเลี้ยงและพัฒนาเด็กด้วยตัวเอง

7. การวัดและประเมินผล

7.1 การประเมินพัฒนาการของเด็ก การรายงานและประเมินผลด้านสุขภาพและพัฒนาการของ

เด็กจะทำการสม่ำเสมอ โดยมีการสังเกตและจดบันทึกไว้โดยไม่ได้ใช้รูปแบบของหน่วยงานใดซึ่งเหมาะสมในระดับหนึ่งเท่านั้น

7.2 การประเมินคุณภาพของบุคลากร มีการประเมินที่เล็งอย่างสม่ำเสมอโดยมีการให้คะแนนครอบคลุมคุณสมบัติและทักษะที่ที่เล็งพืงมีและพืงเป็นทุกๆ ปี

7.3 การรายงานผลการดำเนินการของหน่วยงานภายใน-ภายนอก มีการรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กแก่ผู้อำนวยการปีละครั้ง แต่ไม่มีการรายงานผลการดำเนินงานแก่หน่วยงานภายนอกเนื่องจากการดำเนินงานนั้นจะดำเนินงานเองโดยสถานประกอบการ ฅ

8. ปัญหา/อุปสรรค และการแก้ปัญหา

ในเรื่องของปัญหา/อุปสรรคของการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก ส่วนมากจะพบปัญหาเรื่องของจำนวนที่เลี้ยง ไม่เพียงพอ และสถานที่คับแคบเกินไป

- การแก้ปัญหา
1. ไม่รับเลี้ยงเด็กภายนอกและพยายามกำหนดจำนวนเด็กที่จะรับให้มีความเหมาะสม
 2. ผู้บริหารจะมีนโยบายขยายพื้นที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กให้มากยิ่งขึ้นในอนาคต

สิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ฅ ต้องการการสนับสนุน

1. เพิ่มจำนวนที่เลี้ยงให้มากขึ้น
2. ขยายสถานที่ให้กว้างขวางและใหญ่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์จากการดูแลของสถานรับเลี้ยงเด็กดังต่อไปนี้

1. ด้านการจัดการ

1) สถานที่

ที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็ก

จากการสังเกตพบว่าที่ตั้งของตัวสถานรับเลี้ยงเด็กนั้นอยู่ในที่ที่เหมาะสม กล่าวคือ อยู่ในที่ที่ไม่มีมลพิษ เจียบสงบ มีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ มีทางเข้าออกอย่างเหมาะสม

แต่การเดินทางมายังสถานรับเลี้ยงเด็กต้องผ่านสถานที่ต่างๆซึ่งเป็นสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่น โรงพิมพ์ที่มีเสียงดัง และต้องเดินบนถนนที่มีการจราจรรถชนส่ง

สินค้าที่คับคั่งจึงอาจจะเป็นอันตรายต่อเด็กได้ถ้าหากไม่ระมัดระวังพอ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้ปกครอง และพี่เลี้ยงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงในเรื่องนี้ให้มาก เพื่อความปลอดภัยของเด็กที่ตนดูแลอยู่
สนามเด็กเล่น

จากการสังเกตสนามเด็กเล่นของโรงเรียนอนุบาล ที่เด็กจากสถานรับเลี้ยงจะไปใช้นั้น อยู่ชิดกับถนนในสถานประกอบการ และมีรถยนต์วิ่งไปมา ถึงแม้ว่าจะมีรั้วกั้นก็ตาม ผู้วิจัยมีความคิดว่ายังไม่ปลอดภัยเพียงพอ ดังนั้นพี่เลี้ยงควรต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

ห้องพยาบาล/ห้องเด็กป่วย

ถึงแม้ว่าสถานรับเลี้ยงเด็กจะใช้บริการห้องพยาบาลร่วมกับกับ โรงเรียนอนุบาลก็ตาม แต่การจัดห้องพยาบาลหรือห้องเด็กป่วยในสถานรับเลี้ยงเด็ก มีความสำคัญมากเช่นกันเพราะเด็กที่ป่วยจำเป็นต้องได้รับการพักผ่อนเป็นสัดส่วน ซึ่งเป็นที่ที่สงบเงียบ และเพื่อเป็นการป้องกันการติดเชื้อโรคจากเด็กป่วยไปสู่เด็กปกติ ดังนั้นควรจัดสรรพื้นที่ในการทำเป็นห้องเด็กป่วยให้เหมาะสม

2. กิจกรรมการเลี้ยงดูเด็ก

ด้านโภชนาการ

เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กมีนโยบายให้ผู้ปกครองเป็นจัดอาหารให้กับเด็กเอง เพื่อที่จะให้เด็กได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน พี่เลี้ยง/เจ้าหน้าที่ ควรจะให้ความรู้ทางด้านโภชนาการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละวัยแก่ผู้ปกครอง เพราะการที่ผู้ปกครองจัดอาหารมาให้กับเด็กเองนั้น เด็กก็อาจจะได้สารอาหารที่ไม่ครบถ้วน หรือพอเพียงกับความต้องการของเด็ก

3. การมีส่วนร่วมและประสานงาน

การมีส่วนร่วมและประสานงานระหว่างครูและผู้ปกครอง

นอกจากผู้ปกครองจะพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเด็กแล้ว สถานรับเลี้ยงเด็กควรจะต้องจัดกิจกรรมให้กับเด็กในโอกาส วาระต่างๆ ซึ่งอาจจะจัดร่วมกับ โรงเรียนอนุบาล เพื่อให้ผู้ปกครองนำเด็กมาร่วมในกิจกรรมซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กขององค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่ และเกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

นอกจากนั้น สถานรับเลี้ยงเด็กควรจะต้องหาเวลาที่เหมาะสมในการจัดการประชุมพิเศษผู้ปกครองเพื่อทราบแนวทางในการเลี้ยงดูเด็กเป็น ไปในทิศทางเดียวกัน และให้ผู้ปกครองทราบถึงการปฏิบัติตัวและเตรียมอาหารที่มีสารอาหารที่ครบถ้วนให้แก่เด็ก ซึ่งการจัดการประชุมพิเศษจะเป็นประโยชน์ต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองและตัวเด็กเป็นอย่างยิ่ง

สรุปข้อค้นพบจากการศึกษา

1. การจัดการเลี้ยงดูที่จัดให้กับเด็กที่ได้รับความสำเร็จนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือและประสานงานจากหลายฝ่ายด้วยกัน คือ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารขององค์กร การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานทางการแพทย์ และที่สำคัญคือจากผู้ปกครองของเด็กเอง
2. ผู้ที่ดูแลเด็ก คือเจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป และพี่เลี้ยงเด็ก จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กมาก่อน โดยพี่เลี้ยงเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการ ฌ จะต้องเป็นผู้ที่มีบุตร และผ่านการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาเลี้ยงดูเด็กเล็ก
3. การจัดสาระการเรียนรู้ให้กับเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแต่นั้น สถานรับเลี้ยงเด็ก จะจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาในด้านต่างๆ การช่วยเหลือตัวเองและการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยจะไม่เน้นทางด้านวิชาการ
4. การจัดสถานที่เลี้ยงเด็ก ของสถานประกอบการ ฌ มีข้อจำกัดด้านเนื้อที่ ซึ่งมีความคับแคบ เพราะจะต้องอยู่ภายในสถานประกอบการ การขยับขยายเนื้อที่เป็นไปได้ยากลำบาก การเดินทางมายังสถานรับเลี้ยงเด็ก จะต้องมีความระมัดระวังเนื่องจากการจราจรภายในคับคั่ง และต้องผ่านโรงพิมพ์ที่อาจจะส่งเสียงดัง แต่สถานประกอบการ ฌ ก็ได้จัดสถานที่ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คืออยู่บริเวณหลังโรงพิมพ์และเป็นพื้นที่ที่ไม่มีจราจรคับคั่ง จึงถือว่าเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยปราศจากมลพิษทางเสียง และสงบเงียบ
5. เนื่องจากเนื้อที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กมีความจำกัด แต่สถานรับเลี้ยงเด็กก็ได้พยายามจัดสรรส่วนต่างๆของเนื้อที่ตามที่ควรจะเป็น ได้ค่อนข้างดี โดยมีห้องและสิ่งของที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงเด็ก เช่น ห้องกิจกรรม(ซึ่งนำมาใช้เป็นห้องนอน) และมีมุมเตรียมอาหาร(อุ่นอาหาร) แต่ควรจะมีส่วนของเด็กป่วยแยกออกมาต่างหาก เพื่อไม่ให้เด็กป่วยแพร่เชื้อ โรคสู่เด็กปกติ แต่ที่สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้มีการระบายอากาศที่ดี กล่าวคือไม่ได้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ จึงเปิดหน้าต่างเพื่อระบายอากาศอยู่ตลอดเวลาและมีมุ้งลวดอยู่ที่หน้าต่างทุกบาน

จากข้อมูลและการวิเคราะห์การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปในรูปแบบตารางการเปรียบเทียบข้อมูลและการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบข้อมูลการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ 10 แห่ง

(ส่วนที่ 1 สถานประกอบการ ก. ถึง สถานประกอบการ จ.)

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
1. ประเภทของสถานประกอบการ	ผลิตและจำหน่ายเครื่องประดับในประเทศ/ต่างประเทศ	ดำเนินธุรกิจด้านการเงินการธนาคาร	ดำเนินธุรกิจด้านการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	รัฐวิสาหกิจ	ผลิตและจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศต่างประเทศ
2. จำนวนพนักงาน	1,500 คน สัดส่วนชาย:หญิง 40:60	2,600 คน สัดส่วนชาย:หญิง 40:60	500 ครอบครัว สัดส่วนชาย:หญิง 40:60	13,000 คน สัดส่วนชาย:หญิง 50:50	6,800 คน สัดส่วนชาย:หญิง 40:60
3. กลุ่มเป้าหมาย	1. เด็กอายุ 6 เดือน ถึง 5 ปี 2. เป็นบุตรของพนักงาน	1. เด็กอายุ 3 ปี ถึง 10 ปี 2. เป็นบุตรของพนักงาน	1. แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ เด็กอายุ 3 ปี ถึง 4 ปี และอายุ 5 ถึง 6 ปี 2. ต้องเป็นบุตรของพนักงาน	1. เด็กอายุ 3 ปี ถึง 6 ปี และ 7 ปี ถึง 10 ปี 2. ต้องเป็นบุตรของพนักงาน	1. เด็กอายุ 1 ปี ถึง 3 ปี 2. ต้องเป็นบุตรของพนักงาน
4. วิธีดำเนินการ	1. ฝ่ายบุคคลเป็นผู้ดูแล โดยมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของสถานประกอบการเป็นผู้บริหารงานในสถานประกอบการ และคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการมาทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง 2. ผู้บริหารสถานประกอบการ	1. ส่วนแรงงานสัมพันธ์ จะเป็นฝ่ายดูแล โดยมีกรจ้างครูซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกงานจากสถาบันการศึกษา มาเป็นครูสอน และมีพี่เลี้ยงเด็ก ที่ส่งแรงงานสัมพันธ์จ้างมาทำหน้าที่พี่เลี้ยงคอยดูแลเด็ก 2. ฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ จะ	1. เป็นการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการร่วมมือกับหน่วยงานราชการ คือกรมการพัฒนาชุมชน โดยสถานประกอบการจะเป็นผู้ให้นโยบายและสนับสนุนค่าใช้จ่าย ส่วนหน่วยงานราชการ	1. ฝ่ายทรัพยากรบุคคลเป็นผู้ดูแล โดยมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของฝ่ายพนักงานสัมพันธ์เป็นผู้บริหารงานในสถานประกอบการ และได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาจัดนักศึกษา มาทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงเด็ก	1. ฝ่ายบริหารของสถานประกอบการเป็นผู้ดูแล โดยมีกรจ้างบุคคลภายนอกมาบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก และพี่เลี้ยงเด็ก 2. ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก จะเป็นผู้กำหนดแนวทาง

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
	จะกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมกว้างๆ ส่วนเนื้อหาสาระส่วนใหญ่จะเน้นด้านพัฒนาการทางร่างกายและสังคม	กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมกว้างๆ ส่วนครูจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาสาระและวิธีการสอน โดยมีการประชุมงานกับฝ่ายแรงงานสัมพันธ์	จะจัดครูอาสาสอน ครูอาสา จะกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมกว้าง เนื้อหาสาระและวิธีการสอน โดยมีรูปแบบการดำเนินงานคล้ายกับ โรงเรียน	ทางฝ่ายบุคคล จะกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมกว้างๆ ส่วนเนื้อหาสาระทางสถาบันจะกำหนดให้ แต่ต้องนำมาให้ทางฝ่ายบุคคลเห็นชอบก่อน	การจัดกิจกรรมเนื้อหาสาระเองส่วนใหญ่จะเน้นด้านพัฒนาการทางร่างกายและสังคม
5. บุคลากร	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารเป็นพนักงานของ สังกัดฝ่ายบุคคล อายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี</p> <p>2.พี่เลี้ยงเป็นพนักงานของสถานประกอบการ อายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี มีอุปนิสัยรักเด็ก เพศหญิง และผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็ก สัดส่วนระหว่างพี่เลี้ยงเด็ก : เด็ก เท่ากับ 7 : 1</p> <p>3.แพทย์พยาบาล เป็นแพทย์และพยาบาลของสถานประกอบการ</p> <p>4.ผู้ประกอบอาหาร ไม่มี เนื่องจาก</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารเป็นพนักงานของฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ อายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี</p> <p>2.ครู เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ หรือคหกรรมศาสตร์มาฝึกงาน อายุประมาณ 20ปี</p> <p>3.พี่เลี้ยง เป็นพนักงานของสถานประกอบการ อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี .เพศหญิง และผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็ก สัดส่วนระหว่างพี่เลี้ยงเด็ก : เด็ก เท่ากับ 1 : 5-10 คน</p>	<p>1.ครู เป็นครูอาสาในสังกัดของพัฒนาชุมชนของจังหวัด จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อายุประมาณ 20ปี ถึง 45 ปี ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็ก</p> <p>2.พี่เลี้ยง เป็นพนักงานของสถานประกอบการ อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี เพศหญิง และผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็ก สัดส่วนระหว่างพี่เลี้ยงเด็ก : เด็ก เท่ากับ 1 : 20 คน</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหาร เป็นพนักงานของการไฟฟ้าฯ สังกัดฝ่ายบุคคล อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี</p> <p>2.ครูเป็นนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มาฝึกงาน</p> <p>3.พี่เลี้ยง เป็นลูกพนักงานของสถานประกอบการ</p> <p>4.แพทย์/พยาบาลเป็นแพทย์และพยาบาลของสถานประกอบการ</p> <p>5. ผู้ประกอบอาหาร ไม่มี เนื่องจากสั่งอาหารจากร้าน</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารเป็นพนักงานของสถานประกอบการ อายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้รับการอบรมด้านการดูแลเด็ก จากกรมประชาสัมพันธ์ มีประสบการณ์ด้านการงานด้านพัฒนาการเด็กไม่ต่ำกว่า 1 ปี</p> <p>2.พี่เลี้ยง เป็นพนักงานของสถานประกอบการ อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี เพศหญิง และผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็ก</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
	จากสั่งอาหารจากร้านภายนอก	3. แพทย์/พยาบาล เป็นแพทย์และพยาบาลของสถานประกอบการ ผู้ประกอบอาหาร ไม่มี เนื่องจากสั่งอาหารจากร้านภายนอก	3.แพทย์/พยาบาล ไม่มี แต่ใช้บริการจากสถานพยาบาลใกล้เคียงสถานรับเลี้ยงเด็ก	ภายนอก	4. แพทย์และพยาบาล เป็นแพทย์และพยาบาลของสถานประกอบการ 5.ผู้ประกอบอาหารอายุประมาณ 30 ปี เพศหญิง
6.การให้บริการ 6.1 โภชนาการ	1.จัดบริการอาหารเช้า อาหารกลางวัน อาหารว่าง 2.มีตารางอาหารประจำวัน 3.มีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัย	1. จัดบริการอาหารเช้า อาหารกลางวัน อาหารว่าง 2. มีตารางอาหารประจำวัน 3. มีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัย	1. จัดบริการอาหารเช้า อาหารกลางวัน อาหารว่าง 2. มีตารางอาหารประจำวัน 3. มีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัย	จัดอาหารกลางวันและอาหารว่าง โดยทางสถานประกอบการให้ร้านค้าภายนอกทำอาหารมาให้ โดยได้กำหนดรายการอาหารและตรวจสอบคุณภาพอาหารทุกวัน	1 จัดบริการอาหารเช้า อาหารกลางวัน อาหารว่าง 2. มีตารางอาหารประจำวัน
6.2 สุขภาพอนามัย	1. ไม่มีสมุดบันทึกด้านสุขภาพ 2.มีบันทึกโรคประจำตัวเด็ก 3.ไม่มีกรให้ภูมิคุ้มกัน เนื่องจากพ่อแม่พาไป 4.มีบริการตรวจฟัน	1.ไม่มีสมุดบันทึกด้านสุขภาพหรือบันทึกโรคประจำตัวเด็ก 2.ไม่มีกรให้ภูมิคุ้มกัน เนื่องจากพ่อแม่พาไป	1.มีสมุดบันทึกด้านสุขภาพหรือบันทึกโรคประจำตัวเด็ก 2. มีบริการให้ภูมิคุ้มกันแก่เด็ก	1. ให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นจากสถานพยาบาลในสถานประกอบการ 2. ไม่มีกรบันทึกข้อมูลด้านสุขภาพ	1.มีสมุดบันทึกด้านสุขภาพของเด็ก 2. ไม่มีกรให้ภูมิคุ้มกัน เนื่องจากพ่อแม่พาไป

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
7.กิจกรรมการเรียนการสอน 7.1สาระการเรียนรู้	การกำหนดกิจกรรม ศึกษาจาก แนวการจัดการศึกษาปฐมวัยทั่วไป รวมทั้งรับฟังจากความต้องการของ พ่อแม่เด็ก	แนวคิดในการจัดการศึกษา เน้น ด้านพัฒนาการทางสติปัญญา เช่น การอ่าน เขียน และพัฒนาการด้าน จิตใจและสังคม เช่นเรียนรู้การอยู่ ร่วมกัน	แนวคิดในการจัดการศึกษา จะ เน้นด้านพัฒนาการทางสติ ปัญญา เช่นการอ่าน เขียน และ พัฒนาการด้านจิตใจและสังคม เช่นเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน	แนวคิดในการจัดการศึกษา เน้นด้านการให้ความรู้เสริมแก่ เด็กที่เข้าโรงเรียนแล้ว ไม่เน้น ด้านการจัดการสอนตามปกติ	แนวคิดในการจัดการศึกษา ศึกษาจากแนวการจัดการศึกษา ปฐมวัยทั่วไป รวมทั้งรับฟัง จากความต้องการของพ่อแม่ เด็ก
7.2 กิจกรรม	1.กำหนดเนื้อหาสาระโดยทางศูนย์ เป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการ กำหนดเนื้อหาสาระก่อนที่จะนำไป ใช้สอน 2. มีการกำหนดการเรียนเป็น ตารางเวลา 3. เน้นพัฒนาการทางร่างกายและ สังคม มากที่สุด	1.กำหนดเนื้อหาสาระโดยทางศูนย์ เป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการ กำหนดเนื้อหาสาระก่อนที่จะนำไป ใช้สอน 2. มีการกำหนดการเรียนเป็นตาราง เวลา	กำหนดเนื้อหาสาระ ตามมาตรฐานข้อกำหนดใน การจัดการศึกษาปฐมวัยของ กรมการพัฒนาชุมชน 2. มีการกำหนดการเรียนเป็น ตารางเวลา	1. เน้นด้านการสนทนาการ ศิลปะ การร้องเพลง เกม เน้นพัฒนาการทางร่างกายและ สังคม มากที่สุด	เน้นด้านพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม กิจกรรม ด้านศิลปะ การเล่น กิจกรรม เข้าจังหวะ การร้องเพลง ฟัง นิทาน การฝึกอ่าน เขียน การ เล่น และกิจกรรมฝึกลักษณะ นิสัย
7.3สื่อการสอน	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยและ มีจำนวนเพียงพอกับเด็ก	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
8.สภาพแวดล้อม	เป็นอาคารหลายๆอาคาร มีถนนล้อมรอบ มีพื้นที่ให้เด็กวิ่งเล่น แต่ไม่มีเครื่องเล่นสำหรับเด็ก มีลักษณะเป็นห้องโถง จัดเป็นห้องเลี้ยงเด็ก มีโต๊ะและเก้าอี้ขนาดของเด็กจัดวางไว้ บริเวณผนัง ติดภาพรูปภาพ ตัวอักษร เป็นระยะๆ มีชั้นเก็บอุปกรณ์การสอน	เป็นอาคารที่ทำการของสถานประกอบการ โดยการคัดแปลงห้องในอาคารเป็นห้องเลี้ยงเด็ก ภายในห้องมีโต๊ะเขียนหนังสือสำหรับเด็ก มีสื่อการสอนเช่นบล็อก ตัวต่อ โทรทัศน์ วิดิทัศน์	เป็นอาคารที่ออกแบบสำหรับเป็นเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการ โดยแยกเป็นอาคารต่างหาก มีการจัดแบ่งเป็นห้องเรียนของเด็กตามระดับอายุ ห้องเลี้ยงเด็ก ภายในห้องมีโต๊ะเขียนหนังสือสำหรับเด็ก มีสื่อการสอนเช่นบล็อก ตัวต่อ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นอาคารหลายๆอาคาร มีถนนล้อมรอบ 2. ไม่มีสนามเด็กเล่น ไม่มีเครื่องเล่นสำหรับเด็ก เนื่องจากอยู่ในอาคารสถานประกอบการ 3. ตั้งอยู่ในชุมชน 4. อยู่บนอาคารสำนักงาน แยกเป็นห้องอย่างเป็นสัดส่วน 5. อยู่ในอาคารที่มีเครื่องปรับอากาศ 6. มีทางเข้าออกโดยใช้ลิฟท์ 7. อยู่ห่างจากสถานที่อันตราย 	เป็นอาคารหลายๆอาคาร มีถนนล้อมรอบ มีพื้นที่ให้เด็กวิ่งเล่น แต่ไม่มีเครื่องเล่นสำหรับเด็กมีลักษณะเป็นห้องโถง จัดเป็นห้องนอน และห้องจัดกิจกรรมแยกกัน ติดเครื่องปรับอากาศ มีมุ้งลวดผนังห้องทาสีอ่อน พื้นใช้วัสดุที่ไม่ลื่นและทำความสะอาดง่าย บริเวณผนัง ติดภาพรูปภาพ ตัวอักษร เป็นระยะๆ มีชั้นเก็บอุปกรณ์การสอน ภายนอกห้องจัดเป็นบริเวณที่รับประทานอาหาร ประกอบด้วยบริเวณที่ประกอบ

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
9.การมีส่วนร่วมและการประสานงาน 9.1ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง	1.ผู้ปกครองจ่ายค่าอาหารบางส่วน 2.ผู้ปกครองแนะนำหรือเสนอแนะด้านต่างๆเพื่อให้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น	1.ผู้ปกครองจ่ายค่าอาหารว่าง 2.ผู้ปกครองแนะนำหรือเสนอแนะด้านต่างๆเพื่อให้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น 3.รูปแบบการมีส่วนร่วมใช้วิธีการสนทนากับผู้ปกครองเท่านั้น ไม่มีการรายงานเป็นข้อมูล	1.ผู้ปกครองไม่ต้องจ่ายค่าเลี้ยงดู 2.ผู้ปกครองแนะนำหรือเสนอแนะด้านต่างๆเพื่อให้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น 3.รูปแบบการมีส่วนร่วมมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็กที่ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ตัวแทนจากสถานประกอบการและพัฒนกรจังหวัด ทำหน้าที่บริหารงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก เช่น ดูแลค่าใช้จ่าย การจัดกิจกรรมพิเศษ เป็นต้น	ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเด็ก และร่วมมีกิจกรรมร่วมตามวาระโอกาส เช่น ไปทัศนศึกษาร่วมกับเด็ก	1.ผู้ปกครองแนะนำหรือเสนอแนะด้านต่างๆเพื่อให้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น 2.รูปแบบการมีส่วนร่วมใช้การสนทนากับผู้ปกครองเท่านั้น ไม่มีการรายงานเป็นข้อมูล
9.2การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	ไม่มี	ร่วมมือกับสถาบันการศึกษา จัดครูมาสอน	1.สถานประกอบการสนับสนุนค่าใช้จ่ายทั้งหมด 2.พัฒนาชุมชนจังหวัด จัดหาและอบรมผู้สอนให้	สถาบันราชภัฏอาหารส่งนักศึกษาามาฝึกงาน ทำหน้าที่เป็นครูสอนเด็ก	

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
<p>10การวัดและประเมินผล</p> <p>10.1การประเมินผลพัฒนาการเด็ก</p>	<p>ใช้การพูดคุย สอบถามจากผู้ปกครองของเด็ก</p>	<p>ไม่มีการประเมินด้านสุขภาพเด็ก ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ ได้จากข้อมูลการนิเทศนักศึกษาของสถาบันการศึกษา และส่งผลการประเมินให้ทางฝ่ายบริหาร</p>	<p>ไม่มีการประเมินด้านสุขภาพเด็ก ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ ได้จากผู้สอน และส่งผลการประเมินให้ทางฝ่ายบริหาร</p>	<p>ใช้การสอบถามจากผู้ปกครอง</p>	<p>สถานรับเลี้ยงเด็กจะมีสมุดบันทึกพัฒนาการของเด็ก ไว้ติดตามผล เป็นการประเมินด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติในการดูแลเด็ก โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม</p>
<p>10.2การประเมินผลที่เลี้ยงเด็ก</p>	<p>การประเมินผลการดูแลเด็ก โดยให้ฝ่ายบริหารของสถานรับเลี้ยงเด็กประเมินที่เลี้ยง</p>	<p>ใช้ข้อมูลจากการนิเทศของสถาบันการศึกษา</p>	<p>ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กจะดำเนินการตรวจสอบ และรายงานผลต่อผู้บริหารของสถานประกอบการ</p>	<p>การประเมินผลการสอนของนักศึกษา โดยให้พี่เลี้ยงประเมินครูผู้สอน โดยส่งผลการประเมินให้ทางมหาวิทยาลัย</p>	<p>สถานประกอบการใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
11.การรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก					
11.1หน่วยงานภายใน	ฝ่ายบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยส่งผลการประเมินให้ทางฝ่ายบริหาร	ส่วนแรงงานสัมพันธ์จะดำเนินการตรวจสอบ และรายงานผลต่อผู้บริหารในฝ่ายพนักงานสัมพันธ์และผู้บริหารระดับสูง	รายงานผลด้านการดำเนินการต่อฝ่ายบริหารและหน่วยงานราชการที่มาช่วยเหลือ	ใช้วิธีการตรวจสอบการดำเนินงานโดยฝ่ายทรัพยากรบุคคล และรายงานผลต่อผู้บริหาร	สถานรับเลี้ยงเด็กจะรายงานผลการดำเนินงานเสนอฝ่ายบริหารและผู้ปกครองของเด็ก
11.2หน่วยงานภายนอก	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
12.ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ					
12.1 ปัญหา	1.สถานที่คับแคบ 2.พี่เลี้ยงยังขาดคุณสมบัติด้านการสอน 3.ผู้ปกครองยังไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก	1.สถานที่คับแคบ 2.การจัดกลุ่มผู้เรียนทำได้ลำบาก ทำให้จัดกิจกรรมได้ลำบาก 3.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำได้ลำบากเนื่องจากกลุ่มเด็กมีอายุแตกต่างกันมาก ทำให้จัดกิจกรรมได้ลำบาก นอกจากนี้ผู้	1.เด็กมีจำนวนมากและพี่เลี้ยงมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก 2.งบประมาณไม่เพียงพอในการปรับปรุงสถานรับเลี้ยงเด็กให้ดีขึ้น 3.คณะกรรมการยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร	ไม่มี	ไม่มี

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
13. ข้อเสนอแนะ	<p>1.ควรสนับสนุนให้มีเลี้ยงเข้ารับการอบรมเรื่องการดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง</p> <p>2.ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมาร่วมทำกิจกรรมต่างๆด้วยเช่น ควรเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ เป็นต้น</p>	<p>ปกครองยังมีความต้องการให้เน้นกิจกรรมที่เป็นวิชาการมาก แต่ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก เน้นนโยบายด้านการดูแลเด็กเป็นหลัก</p> <p>1.ควรจะให้ครูมีการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีอายุแตกต่างกันมากให้สามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้</p> <p>2. ควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างชัดเจน</p>	<p>สถานรับเลี้ยงเด็กมากเท่าที่ควร</p> <p>1.จัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงสื่อการสอน จ้างพี่เลี้ยงเด็ก รวมทั้งปรับปรุงสถานที่ โดยอาจจะให้สถานประกอบการเพิ่มงบประมาณ หรืออาจจะให้ผู้ปกครองร่วมออกค่าใช้จ่ายบางส่วนเพิ่มเติม</p> <p>2.การบริหารจัดการในส่วนของคณะกรรมการบริหารควรจะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น</p>		

ตารางเปรียบเทียบข้อมูลการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการ
(ส่วนที่ 2 สถานประกอบการ ฉ.ถึงสถานประกอบการ ฉ.)

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฉ
1.ประเภทของสถานประกอบการ	ผลิตรองเท้า	ผลิตเสื้อผ้าส่งออก	ผลิตวัตถุดิบเส้นด้ายในงานสิ่งทอ	โรงพยาบาล	โรงพิมพ์
2.จำนวนพนักงาน	ประมาณ 500 คน สัดส่วนชาย : หญิง 40 : 60	ประมาณ 500 คน	จำนวน 3,200 คน สัดส่วนชาย : หญิง 50::50	จำนวน 480 คน	จำนวน 2,896 คน สัดส่วนชาย:หญิง 40:60
3.กลุ่มเป้าหมาย	บุตรพนักงานอายุ 3-6ปี	บุตรพนักงานอายุ 1-4ปี	บุตรพนักงานอายุ 2-6ปี	บุตรพนักงาน และบุตรของบุคคลทั่วไป ตั้งแต่แรกคลอดถึง 2 ½ ปี หรือพร้อมที่จะไปอนุบาลอายุ 2 ½ ปี ถึง 3 1/1 ปี ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ไม่ต้องรับการบริบาลเป็นพิเศษ	บุตรพนักงานอายุ 3เดือน - 3 ปี
4.วัตถุประสงค์	เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน	เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน	1.เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน 2.เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน 3. เน้นการเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐาน โดยไม่เน้นทางด้านวิชาการ	1. เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน 2. เป็นรายได้แก่สถานประกอบการ 3. เน้นพัฒนาด้านสุขภาพโภชนาการ พัฒนาการด้านต่างๆ	1.เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน 2.ดูแลด้านพัฒนาการเด็กทุกด้านให้มีความพร้อม 3.ดูแลสุขภาพและการเจริญเติบโต

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
5.วิธีการดำเนินการ	บริหารงานโดยฝ่ายบุคคล มีที่เลี้ยงเป็นผู้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมและสาระการเรียนรู้ทั้งหมด	บริหารงานโดยฝ่ายบุคคล มีครูและที่เลี้ยงเป็นผู้กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมและสาระการเรียนรู้ทั้งหมด		คณะกรรมการบริหารเป็นผู้บริหารดูแลและวางงบประมาณประจำปี มีเจ้าหน้าที่บริหารงานของสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นผู้กำหนดเนื้อหาสาระโดยยึดหลักพัฒนาการทั่วไปของเด็ก	การดำเนินงานใช้บุคลากรของสถานประกอบการและบริหารงานตามสายงาน
6.บุคลากร	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป เป็นพนักงานของสถานประกอบการ จบปริญญาตรี อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ได้รับการฝึกอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์</p> <p>1. ที่เลี้ยง เป็นพนักงานของสถานประกอบการ เป็นหญิงอายุไม่เกิน 30 ปี มีจำนวน 6 คน ได้รับการฝึกอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์</p> <p>3. อัตราส่วนระหว่างที่เลี้ยงกับเด็ก คือ 1:10</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป เป็นพนักงานของสถานประกอบการ อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ไม่มีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์</p> <p>2.ที่เลี้ยง เป็นพนักงานของสถานประกอบการ เป็นหญิงอายุไม่เกิน 30 ปี มีจำนวน 2 คน ได้รับการฝึกอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์-สงเคราะห์</p> <p>ทำหน้าที่ดูแลเด็กและสถานที่</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป สังกัดฝ่ายบุคคล จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อายุมากกว่า 20 ปี</p> <p>2. ครูจบปริญญาตรีจิตวิทยา</p> <p>3. ที่เลี้ยง เป็นเพศหญิง ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติว่าระดับอายุเท่าใด แต่กำหนดว่า ต้องมีความรู้ระดับ ม.2- ม.6 และจะพิจารณาด้วยจบด้านจิตวิทยาและประสบการณ์ในการดูแลเด็ก</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป จบพยาบาลศาสตร์ มีความรู้และประสบการณ์ด้านการดูแลเด็กได้รับการอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์ สงเคราะห์ อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และมีประสบการณ์ในการดูแลเด็กมากกว่า 8 ปี</p> <p>2. ครู</p> <p>3. ที่เลี้ยง เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 18 ปี จบการศึกษาระดับ ปวส. ม.6 และปริญญาตรี และกำลังศึกษา</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป เป็นผู้จัดการ ร.ร.อนุบาลในสังกัด อยู่ในสถานประกอบการเดียวกัน จบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ แต่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหาร ร.ร.อนุบาลและสถานรับเลี้ยงเด็กของตนเอง ได้รับการฝึกอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์ สงเคราะห์ ได้รับประกาศ นียบัตรและฝึกงานประสบการณ์ตามโรงเรียน</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฎ
		<p>3. อัตราส่วนระหว่างพี่เลี้ยงกับเด็ก คือ 1:7</p>	<p>และอบรมโดยสถานเลี้ยงเด็กเอง</p> <p>3.อัตราส่วนระหว่างพี่เลี้ยงกับเด็กคือ 1:15 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก ถ้าเด็กเล็กมากๆก็ต้องเพิ่มจำนวนพี่เลี้ยง</p> <p>4. แพทย์ พยาบาล ไม่มี แต่ใช้บริการของสถานพยาบาลขอสถานประกอบการ</p> <p>5.ผู้ประกอบอาหาร ไม่มี เพราะตั้งอาหารจากภายนอก</p>	<p>ด้านจิตวิทยา ได้รับการ อบรมจากโรงเรียนสอนพี่เลี้ยงเด็ก และสถานประกอบการด้านสังกัด มีหน้าที่ดูแล และสังเกต พฤติกรรมของเด็ก</p> <p>อัตราส่วนระหว่างพี่เลี้ยงกับเด็กคือ อายุ 0-2ขวบ 1:3 คน อายุ 2-3ขวบ 1:8 คน</p> <p>3.แพทย์ พยาบาล เป็นกุมารแพทย์จากสถานประกอบการด้านสังกัด ดูแลสุขภาพ พัฒนาการของเด็กและรักษาโรค</p> <p>4.ผู้ประกอบอาหาร ใช้ร่วมกับร.ร.อนุบาลที่สังกัดในสถานประกอบการเดียวกัน มีสุขภาพแข็งแรง รักษาความสะอาดอยู่เสมอ</p>	<p>1.อัตราส่วนระหว่างพี่เลี้ยงต่อเด็ก คือ อายุ 3 เดือน – 1 1/2ปี 1: 4 คน และอายุ 1 ½ ปี – 3ปี 1:8 คน</p> <p>2. แพทย์ พยาบาลมีพยาบาลประจำ 2 คน และได้รับการบริการตรวจสุขภาพจากโรงพยาบาลหรือสถานอนามัยใกล้เคียง</p> <p>3.ผู้ประกอบอาหารไม่มี แต่พี่เลี้ยงจะอุ่นอาหารที่ผู้ปกครองนำมาให้ทุกวัน</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฉ
7. การให้บริการ 7.1 โภชนาการ	บริการอาหาร 3 มื้อและบางครั้งจะมีอาหารเย็น โดยจะสั่งจากร้านอาหารภายนอก โดยจะมีการกำหนดรายการอาหาร โดยมีหัวหน้าหรือพี่เลี้ยงเป็นผู้ตรวจสอบความสะอาดและสุขอนามัยของอาหาร	ผู้ปกครองเป็นผู้นำอาหารมาให้	อาหารสั่งจากร้านภายนอก โดยมีการกำหนดรายการอาหารให้ครูและพี่เลี้ยงดูแลความครบถ้วนของสารอาหาร ความหลากหลายและถูกอนามัย	1. สำหรับเด็กทารก จะสนับสนุนให้แม่นำนมแม่ในปริมาณที่พอเพียงกับเด็กอ่อน 2. มีบริการให้นมผสมแก่เด็กเด็ก 3. เด็กที่กินอาหารแข็งได้ จะได้รับบริการอาหาร 3 มื้อ ซึ่งจัดโดยโภชนาการและหัวหน้าสถานรับเลี้ยงเด็กและเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมที่เด็กควรจะได้รับประทานโดยเน้นอาหารประเภทไข่ ผัก ผลไม้ 4. รายการอาหารจะกำหนดทุกๆ 5 อาทิตย์	เด็กอ่อนได้ดื่มนมแม่ ส่วนเด็กที่ยังกินอาหารแข็งไม่ได้ จะได้รับนมผสม ถ้าเด็กกินอาหารแข็งได้ ผู้ปกครองจะเตรียมอาหารมาให้

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
7.2 สุขภาพอนามัย	ไม่มีสมุดบันทึกสุขภาพ แต่จะมีการบันทึกโรคประจำตัวเด็ก เด็ก จะได้รับภูมิคุ้มกันและการตรวจร่างกายจากสถานประกอบการใกล้เคียง	มีสมุดบันทึกสุขภาพ ถ้าเด็กป่วยจะได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานประกอบการใกล้เคียง หรือใช้บริการจากสถานพยาบาลในสถานประกอบการ	มีสมุดบันทึกน้ำหนัก ส่วนสูง แก่เด็ก ได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานประกอบการ โดยเด็กจะได้รับการตรวจสุขภาพ และให้ภูมิคุ้มกันโรค	มีสมุดบันทึกสุขภาพประจำตัวเด็ก ซึ่งมีรายงานพฤติกรรมเด็ก ด้านต่างๆ โดยที่เลี้ยงจะสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กทุกวัน และสรุปให้กุมารแพทย์เพื่อรายงานต่อผู้ปกครองทุกเดือน	มีการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ มีการดูแลด้านพัฒนาการและรายงานโดยการพูดคุยกับผู้ปกครองในเรื่องต่างๆเกี่ยวกับตัวเด็ก
8. สาระกิจกรรมการเรียนรู้การสอน 8.1 สาระในการเรียนรู้	เน้นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าอนุบาล การช่วยเหลือตนเอง เด็กอายุ 3-6 ปี จะมีการหัดอ่านเขียน	มีการกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมอย่างกว้างๆ เน้นพัฒนาการทางร่างกายเป็นพิเศษ	ศึกษาจากหลักการ แนวคิดต่างๆ รวมทั้งจากสถานรับเลี้ยงเด็กอื่นๆ เน้นพัฒนาเด็กทุกด้านแต่จะเน้นมากทางด้านอารมณ์ สังคม การช่วยเหลือตนเอง	ยึดหลักพัฒนาการตามวัย โดยคำนึงถึงการดูแลเด็กแต่ละวัย เพื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก โดยครอบคลุมด้านต่างๆคือ การใช้ประสาทสัมผัส การใช้ภาษา กล้ามเนื้อมัดใหญ่-เล็ก ลักษณะนิสัย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ	เน้นการพัฒนาในทุกๆด้าน การอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่เน้นด้านวิชาการ

หัวข้อ	สถานประกอบการ ด	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฉ
8.2 กิจกรรม	มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นตารางเวลา เน้นการเตรียมความพร้อมและการเตรียมตัวเข้าเรียนในชั้นอนุบาลต่อไป	กำหนดกิจกรรมอย่างกว้างๆ ไม่มีการกำหนดเป็นตารางเวลา เน้นพัฒนาการทางร่างกาย กิจกรรมเนื้อหาเป็นกิจกรรมเสริม กิจกรรมที่เด็กสนใจมากที่สุดคือกิจกรรมศิลปะและการแสดงออก	กิจกรรมมีความหลากหลาย ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกๆ ด้านในรูปแบบกิจกรรมวงกลม การเล่นตามอัธยาศัย เน้นการเสริมทักษะ	กิจกรรมหลากหลาย ทั้งกิจกรรมเสรี การเล่น กิจกรรมเข้าจังหวะ การฟังนิทาน การช่วยเหลือตนเองตามวัย	กิจกรรมไม่กำหนดตายตัว กิจกรรมที่สำคัญคือ การเล่น ร้องเพลง เดินรำ ออกกำลังกาย การเล่นตามมุมของเล่น ไม่เน้นด้านวิชาการ
8.3 สื่อการสอน	มีความหลากหลายเช่น หนังสือ block เกม ของเล่น โดยสถานเลี้ยงเด็กเป็นผู้จัดหาโดยได้รับงบประมาณจากสถานประกอบการ	จัดซื้อเองบางส่วน และผู้ปกครองนำมาให้บางส่วน เช่น ไปสเตอร์ติดผนังและของเล่น	จัดซื้อจากภายนอกแต่ยังไม่ครบถ้วนตามสาระกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น	จัดซื้อเอง โดยใช้งบประมาณการจัดซื้อจากสถานประกอบการต้นสังกัด มีสื่อการเรียนครบถ้วนตามกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ของเล่น หนังสือที่มีความสวยงาม	จัดซื้อเอง โดยใช้งบประมาณการจัดซื้อจากสถานประกอบการต้นสังกัด และได้จากกรมประชาสัมพันธ์บางส่วน สื่อที่มีเช่น ของเล่น รูปภาพ มีสื่อการสอนครบถ้วนตามกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ของเล่น หนังสือที่มีความสวยงาม

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
9.สภาพแวดล้อม	<p>อยู่ในอาคารที่อยู่ในโรงงาน ไม่มีสนามเด็กเล่น ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องเลี้ยงเด็ก มีพื้นที่กว้างขวางพื้นห้องปูด้วยเสื่อ มีหน้าต่างเพดานสูง 2. ห้องนอน อยู่ในห้องกิจกรรม มีที่จัดเก็บเครื่องนอนอย่างเป็นระเบียบ อยู่ใกล้กับห้องน้ำ ถึงแม้ว่าจะเปิดเครื่องปรับอากาศแต่ก็มีการถ่ายเทอากาศได้ดี มีเครื่องนอนที่สะอาด จำนวนเพียงพอกับเด็ก 3. ห้องน้ำห้องส้วม มีสุขภัณฑ์ที่มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก แบ่งเป็น 4 ห้อง พื้นปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่น อากาศถ่ายเทสะดวก มีที่อาบน้ำเด็กที่แยกจากห้องส้วม มีแสงสว่างส่องถึง 4. ไม่มีห้องพยาบาล 	<p>เป็นตึกแถว ตั้งอยู่ตรงข้ามกับสถานประกอบการต้นสังกัด มีถนนที่รถวิ่งผ่านไปมา ไม่มีสนามเด็กเล่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องเลี้ยงเด็กเป็นห้องโถงกว้างและติดเครื่องปรับอากาศ การถ่ายเทอากาศยังไม่ดี ไม่มีกลิ่นอับ 2. มีแสงสว่างเพียงพอ 3. ห้องเลี้ยงเด็กจะทำเป็นห้องนอนด้วย โดยจะใช้เป็นห้องทำกิจกรรมในช่วงเช้าและเป็นที่นอนในตอนกลางวัน มีที่เก็บของเป็นระเบียบ ไม่ติดมุ้งลวด 4. ห้องน้ำอยู่ใกล้เคียงกับห้องเลี้ยงเด็ก มีโถสุขภัณฑ์ขนาดของเด็กอยู่ 1 โถ มีที่อาบน้ำ พื้นปูด้วยกระเบื้องยาง ไม่ลื่น มีแสงสว่างส่องถึง ไม่มีประตูห้องน้ำ แต่ยกพื้นกันเป็นสัดส่วน 	<p>ตั้งอยู่ใกล้กับสถานประกอบการต้นสังกัด แต่แยกออกเป็นสัดส่วน โดยมีประตูรั้วกันและอยู่ในอาคารเดียวกับฝ่ายบุคคล ไม่มีสนามเด็กเล่น แต่ใช้สนามกีฬาของพนักงานเป็นที่เล่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ห้องเลี้ยงเด็ก ห้องกิจกรรม ห้องนอน ที่รับประทานอาหาร จะอยู่ในบริเวณเดียวกัน ห้องเตรียมอาหารจะอยู่ข้างในสุดของห้อง มีการจัดอุปกรณ์ต่างๆอย่างเป็นระเบียบ ทุกห้องมีแสงสว่างส่องถึง มีหน้าต่างเปิดโล่งแต่ไม่ได้ติดมุ้งลวด พื้นห้องปูด้วยกระเบื้องที่ไม่ลื่น ทำความสะอาดง่าย 3. ที่เตรียมอาหารกว้างขวาง เป็นสัดส่วน มีการ 	<p>ตั้งอยู่บริเวณเดียวกันกับสถานประกอบการต้นสังกัด บริเวณกว้างขวาง มีสนามเด็กเล่น มีเครื่องเล่นที่แข็งแรง คงทน สวยงาม มีสนามหญ้าและมีบ่อทราย</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ห้องเลี้ยงเด็ก/ห้องกิจกรรม แบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนของเด็กอ่อนและเด็กเล็ก ซึ่งแบ่งแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน มีโต๊ะเก้าอี้ที่มีจำนวนและขนาดเหมาะสมกับเด็ก มีแสงสว่างเพียงพอ ติดเครื่องปรับอากาศ ผนังห้องมีรูปภาพที่สวยงามติดอยู่ สะอาด พื้นห้องไม่ลื่น 3. ห้องนอน แยกเป็นสัดส่วนต่างหากจากห้องเลี้ยงเด็ก โดยมีประตูกระจกกัน แบ่งเป็น 2 ส่วนคือห้องเด็กอ่อน 	<p>อยู่ในสถานประกอบการ แต่แยกเป็นอาคารต่างหาก กันรั้วเป็นสัดส่วน บริเวณใกล้เคียงเป็นอาคารเก็บของมีรถผ่านได้ มีเสียงดังจากเครื่องจักรที่ทำงาน ใช้สนามเด็กเล่นของโรงเรียนอนุบาลของสถานประกอบการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อาคารเป็นห้องโถง มี 2 ชั้น ประกอบด้วยห้องเลี้ยงเด็ก ห้องเตรียมอาหาร ห้องน้ำ 2. ห้องเลี้ยงเด็ก จะแยกตามอายุของเด็ก คืออายุ 3 เดือนถึง 31/2 ปี อยู่ชั้นล่าง มีเตียงนอนของเด็กทารก มีหน้าต่างมุ้งลวด อากาศถ่ายเทสะดวก สะอาด

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
			<p>ระบอบอากาศที่ดี มีที่เก็บภาชนะ อาหาร ที่ล้างจาน ที่เก็บเศษอาหารอยู่ใกล้กับที่รับประทานอาหาร</p> <p>4. ที่รับประทานอาหาร จะใช้ห้องเรียน ห้องกิจกรรมเป็นที่รับประทานอาหาร อยู่ใกล้กับที่เตรียมอาหาร มีพื้นที่กว้างขวางสะอาด</p> <p>5. ห้องน้ำ ห้องส้วม แยกเป็นสัดส่วน อยู่ใกล้กับห้องเรียน จำนวนห้องส้วมมีเพียงพอกับจำนวนเด็ก และขนาดเหมาะสมกับสรีระเด็ก พื้นห้องปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่น มีแสงสว่าง</p> <p>อากาศถ่ายเทดี</p> <p>6. ห้องพยาบาล ห้องเก็บขยะร่วมกับห้องพยาบาลของพนักงานของสถานประกอบการ</p>	<p>และห้องเด็กโต มีเครื่องนอนจำนวนเพียงพอกับเด็ก สะอาดเรียบร้อย มีการระบอบอากาศดี 4ห้องเตรียมอาหาร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่นที่ล้างจาน ตู้เย็น ภาชนะต่างๆ ที่เก็บเศษอาหาร อยู่ใกล้กับห้องกิจกรรมและที่รับประทานอาหารของเด็ก ใช้สำหรับอุ่นอาหารเท่านั้น มีที่รับประทานอาหารอยู่ติดกัน</p> <p>5. ห้องน้ำ/ห้องส้วม แยกเป็นสัดส่วนระหว่างห้องเด็กหญิงและเด็กชาย มีจำนวนสุขภัณฑ์ที่เพียงพอและเหมาะสมกับสรีระของเด็ก พื้นห้องสะอาดไม่ลื่น มีการระบอบอากาศดี</p>	<p>ส่วนเด็กอายุ 1 ½ ถึง 3 ปี อยู่ชั้นบน มีประตูกันไม่ให้เด็กเดินลงมาชั้นล่าง มีลักษณะเป็นห้องโถง มีชั้นและตู้เก็บอุปกรณ์ของเล่น เครื่องนอน และของใช้ประจำตัวของเด็ก ซึ่งจะใช้เป็นที่จัดกิจกรรม ที่รับประทานอาหารและที่นอน</p> <p>หน้าต่างติดมุ้งลวด อากาศในห้องถ่ายเทดี</p> <p>4. ห้องน้ำ มีอยู่ในห้องเด็กทั้ง 2 ชั้น มีสุขภัณฑ์ที่มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับเด็ก มีที่อาบน้ำ พื้นใช้วัสดุที่ไม่ลื่น</p> <p>อากาศถ่ายเทสะดวก</p> <p>5. ห้องพยาบาล ไม่มี แต่มีเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฌ	สถานประกอบการ ญ
				ห้องเด็กป่วย เป็นห้องเฉพาะ แยกออกจากห้องของเด็กปกติ สะอาด มีเตียงนอน เครื่องเวชภัณฑ์ มีที่ล้างดูแลตลอด	หรือไปใช้ร่วมกับห้องพยาบาลของโรงเรียนอนุบาลได้
<p>10.การมีส่วนร่วมและการประสานงาน</p> <p>10.1 ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง</p>	<p>1.ผู้ปกครองร่วมปรึกษาหารือปัญหาหรือเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับเด็กในรูปแบบการสนทนา แต่ไม่มีการทำเป็นรายงาน</p> <p>2.ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมตามวาระโอกาสที่สำคัญ เช่น วันสำคัญต่างๆ</p>	<p>1.ผู้ปกครองร่วมปรึกษาหารือปัญหาหรือเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับเด็กในรูปแบบการสนทนา แต่ไม่มีการทำเป็นรายงาน</p> <p>2.ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมตามวาระโอกาสที่สำคัญ เช่น วันสำคัญต่างๆ</p>	<p>1.มีการปรึกษาหารือในปัญหาหรือเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับเด็กในรูปแบบการสนทนา แต่ไม่มีการทำเป็นรายงาน</p> <p>2.ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมตามวาระโอกาสที่สำคัญ</p> <p>3.ผู้ปกครองทำแบบประเมินความพึงพอใจในการบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก</p>	<p>1. ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมตามวาระโอกาสที่สำคัญ</p> <p>2.ผู้ปกครองทำแบบประเมินความพึงพอใจในการบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก</p> <p>3. รายงานผลด้านพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กส่งผู้ปกครองทุกเดือน</p>	<p>1.ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก</p> <p>2.ผู้ปกครองร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับเด็กในกรณีที่มีปัญหา</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ด	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฉ
10.2 การสนับสนุนจากหน่วยงาน	กรมประชาสัมพันธ์ ส่งเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ และตรวจสอบ	ไม่มีการติดต่อด้านความร่วมมืออย่างเป็นทางการ โดยตรง	1.สถานเลี้ยงเด็กสงเคราะห์ไปอบรมที่หน่วยงานเอกชนและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา 2. การขอรับการสนับสนุนด้านบุคลากร การจัดกิจกรรมจากหน่วยงานต่างๆยังมีน้อย	สถานเลี้ยงเด็กสงเคราะห์ไปอบรมที่กรมประชาสัมพันธ์และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่หน่วยงานต่างๆจัดขึ้น	สถานประกอบการขอความร่วมมือจากโรงพยาบาลและสถานอนามัยใกล้เคียงให้การดูแลเรื่องสุขภาพ อนามัย พัฒนาการของเด็ก การตรวจร่างกาย และให้ภูมิคุ้มกันกับเด็ก
11.การวัดและการประเมินผล 11.1 การประเมินผลพัฒนาการของเด็ก	ใช้วิธีการสอบถาม พูดคุยกับผู้ปกครองเท่านั้น ไม่มีการวัดผลแบบเป็นทางการ เช่นการใช้แบบสอบถาม	ใช้วิธีการสอบถาม พูดคุยกับผู้ปกครองเท่านั้น ไม่มีการวัดผลแบบเป็นทางการ เช่นการใช้แบบสอบถาม	ใช้การบันทึกที่ทำโดยโรงพยาบาล มีโครงการเด็กโตสมวัย มีการประเมินปีละ 1 ครั้ง	ตรวจสอบเป็นรายบุคคล มีแฟ้มสุขภาพ บันทึกประจำตัว เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก และสรุปเป็นรายวันเพื่อส่งให้กุมารแพทย์ทำการสรุปข้อมูลเป็นรายงานและคุยกับผู้ปกครองเดือนละ 1 ครั้ง โดยแบบประเมินพัฒนาการจะทำโดยกุมารแพทย์	ใช้วิธีการสอบถาม พูดคุยกับผู้ปกครองเท่านั้น ไม่มีการวัดผลแบบเป็นทางการ เช่นการใช้แบบสอบถาม

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
11.2 การประเมินการปฏิบัติงานของพี่เลี้ยงเด็ก	การประเมินจะทำโดยผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก และจากผู้ปกครอง โดยจะประเมินเป็นระยะๆ และรายงานต่อคณะกรรมการบริหารของสถานประกอบการ	ฝ่ายบุคคลจะเป็นผู้ประเมินการปฏิบัติงาน โดยจะประเมินผลในช่วงระหว่างการทดลองงาน 3 เดือน โดยจะให้ทดลองเลี้ยงเด็ก		ประเมินผลโดยมีหัวข้อการประเมินที่ครอบคลุมเรื่อง ปริมาณ คุณภาพและกฎระเบียบด้วยวิธีการต่างๆ คือ 1. พี่เลี้ยงประเมินตนเอง 2. เพื่อนร่วมงานประเมินพี่เลี้ยง 3. ผู้บังคับบัญชาประเมิน 4. ผู้อำนวยการของสถานประกอบการเป็นผู้ประเมินทุก 6 เดือน	ประเมินด้านการปฏิบัติงานและความประพฤติ ปีละ 2 ครั้ง
12.การวางแผนการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก					
12.1 หน่วยงานภายใน	รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการของสถานประกอบการ	รายงานโดยวาจาต่อฝ่ายบุคคล	รายงานผลการดำเนินงานต่อฝ่ายบริหารทราบ	รายงานตามสายงานบังคับบัญชาทุกเดือน	รายงานผลต่อผู้อำนวยการปีละ 1 ครั้ง
12.2 หน่วยงานภายนอก	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี

หัวข้อ	สถานประกอบการ ด	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
13.ปัญหาอุปสรรค	1.สถานที่ยุติธรรม ไม่มีสนามเด็กเล่น 2.ผู้ปกครองไม่เข้าใจการปฏิบัติงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก 3.พฤติกรรมการเล่นแบบผู้ใหญ่ที่ไม่เหมาะสม	1.ที่เลี้ยงขาดประสบการณ์ด้านการดูแลเด็ก	1.การเปลี่ยนที่เลี้ยงบ่อยๆ เนื่องจากความเครียด 2.ด้านการจัดกิจกรรม มีปัญหาการจัดกิจกรรมให้เด็กต่างวัยกัน	ด้านสุขภาพ เด็กจะเจ็บป่วยตามฤดูกาล เช่น เป็นหวัด ท้องเสีย เป็นต้น	ปัญหา 1.จำนวนที่เลี้ยงไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก 2.สถานที่คับแคบ
14.ข้อเสนอแนะ	1. สถานประกอบการควรจะมีการชี้แจงทำความเข้าใจ และติดต่อกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆของเด็กได้ทันที และติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็กร่วมกัน	สถานประกอบการควรจัดให้มีการฝึกอบรมที่เลี้ยงในเรื่องการดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	1.ด้านบุคลากร ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เด็ก ที่หน่วยงานต่างๆเป็นผู้จัด นอกจากนั้นควรสร้างเครือข่ายสถานรับเลี้ยงเด็กเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลซึ่งกันและกัน 2. ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้แก่เด็ก	เมื่อเด็กมาป่วยที่สถานรับเลี้ยงเด็ก ก็ควรจะแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ และรักษาให้หาย แต่ถ้าเด็กป่วยจากบ้านควรแนะนำให้ผู้ปกครองให้เด็กหยุดเรียนเพื่อรักษาตัวให้แข็งแรงก่อน	1.ไม่เปิดรับเด็กที่เป็นบุตรของบุคคลภายนอก 2.กำหนดนโยบายในการขยายพื้นที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กให้กว้างขวางขึ้นในอนาคต

ตารางเปรียบเทียบการวิเคราะห์การศึกษารัฐมวัยในสถานประกอบการจำนวน 10 แห่ง
(ส่วนที่ 1 สถานประกอบการ ก.-สถานประกอบการ จ.)

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
1. สภาพแวดล้อมของ สถานรับเลี้ยงเด็ก 1.1 ที่ตั้ง	ที่ตั้งอยู่ในอาคาร มีความสะดวก สำหรับผู้ปกครอง มีความปลอดภัย เนื่องจากอยู่ภายในอาคาร แยก เป็นสัดส่วน ไม่มีอันตรายจาก สภาพแวดล้อมใกล้เคียง และกัน รั้วเป็นขอบเขต ทำให้เกิดความ ปลอดภัยต่อเด็กได้ดี	ที่ตั้งอยู่ในอาคาร มีความสะดวก สำหรับผู้ปกครอง และมีความ ปลอดภัยเนื่องจากอยู่ภายในอาคาร แต่ไม่มีสนามให้เด็กเล่น เนื่องจาก มีข้อจำกัดว่าเป็นสถานที่ทำงานและ เด็กจะมาอยู่ในบางช่วงเวลาเท่านั้น คือช่วงเลิกเรียนตอนเย็น	มีความเหมาะสม เนื่องจากมี ลักษณะเป็นอาคารแยกเป็นสัดส่วน ไม่มีมลภาวะ มีความ ปลอดภัยดี ไม่มีอันตรายจาก สภาพแวดล้อมใกล้เคียง	มีความเหมาะสมเนื่องจากตั้ง อยู่ในย่านชุมชนที่มีความปลอดภัย อยู่ห่างจากมลภาวะต่างๆที่ ใกล้กับโรงพยาบาล มีที่เล่น กลางแจ้ง ที่เล่นทรายและมี เครื่องเล่นที่ปลอดภัยแข็งแรง	ที่ตั้งของ มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นอาคารที่แยกส่วน มาจากสำนักงานของสถาน ประกอบการ โดยใช้พื้นที่ชั้น 2 ของอาคารที่เป็นสโมสรหรือ ศูนย์นันทนาการของพนักงาน จึงดูเป็นสัดส่วน ทำให้การมา รับส่งของผู้ปกครองมีความ สะดวก และมีความปลอดภัย ไม่มีอันตรายจากสิ่งแวดล้อม รอบๆ

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
1.2 พื้นที่ภายนอก	บริเวณรอบๆมีการออกแบบระบบภูมิทัศน์ที่ดูแล้วร่มรื่นดี มีต้นไม้ มีพื้นที่สนามให้เด็กวิ่งเล่นได้อย่างกว้างขวาง โดยเด็กจะได้รับทั้งแสงแดด ความร่มรื่นของต้นไม้ และมีไม้ดอกไม้ประดับที่สะอาดสวยงาม เด็กสามารถจะมาใช้ทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ รวมทั้งมีรั้วกั้นอย่างมิดชิด มีความปลอดภัยสูงมาก แต่ทางสถานรับเลี้ยงเด็กไม่ได้ติดตั้งเครื่องเล่นไว้สำหรับเด็กแต่อย่างใด เพราะกลุ่มเป้าหมายของสถานรับเลี้ยงเด็กที่รับเลี้ยงอยู่จะเป็นกลุ่มเด็กเล็กที่มีอายุตั้งแต่ 6 เดือนถึงประมาณ 4 ปี เท่านั้น จึงเห็นว่าอาจจะเกิดอันตรายต่อเด็กเล็กได้	เนื่องจากการจัดตั้งศูนย์ได้ใช้พื้นที่สำนักงานใหญ่เป็นที่ทำการ จึงไม่เปิดโอกาสให้เด็กออกไปวิ่งเล่นหรือทำกิจกรรมภายนอกสถานที่ได้ และไม่มีระบบภูมิทัศน์หรือต้นไม้ที่ร่มรื่น หรือมีพื้นที่สนามให้เด็กวิ่งเล่นได้อย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ตามเด็กจะได้รับการดูแลอย่างปลอดภัยและใกล้ชิดจากครูที่จะมาช่วยให้ความรู้และสอนทำการบ้านให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดศูนย์ที่ไม่ได้เน้นสภาพแวดล้อมของสถานที่ แต่ว่าจะจัดให้เป็นสวัสดิการแก่บุตรของพนักงานที่จะใช้เป็นห้องทบทวนความรู้ โดยมีครูมาเป็นติวเตอร์ช่วยสอน	เหมาะสม เนื่องจากการออกแบบระบบภูมิทัศน์ที่ดูแล้วร่มรื่นดี มีพื้นที่สนามให้เด็กวิ่งเล่นได้กว้างขวาง และมีเครื่องเล่นที่ครบถ้วนเพียงพอเหมาะสมกับปริมาณและพัฒนาการของเด็ก และมีความปลอดภัยจากการใช้เครื่องเล่นดังกล่าว รวมทั้งเด็กยังได้รับสภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการได้ดีอีกด้วย โดยจะได้รับทั้งแสงแดด ความร่มรื่นของต้นไม้ มีไม้ดอกไม้ประดับที่สะอาดสวยงาม	เป็นสถานที่ทำงานซึ่งมีความพลุกพล่านเนื่องจากมีรถผ่านตลอด ไม่เหมาะในการทำกิจกรรมกลางแจ้ง ไม่มีสนามเด็กเล่น ไม่มีเครื่องเล่นสำหรับเด็ก เนื่องจากเป็นสถานที่ที่การคัดแปลงเพื่อใช้ในการจัดทำสถานรับเลี้ยงเด็กในช่วงเวลาสั้นๆคือช่วงปิดเทอม เมื่อเปิดเทอมก็ปิดศูนย์ จึงไม่มีความจำเป็นในการใช้สนามเด็กเล่น	สภาพพื้นที่เป็นพื้นปูน จะมีความร้อนมากเมื่อถูกแสงแดด ทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 1-3 ปี ดังนั้นการจัดกิจกรรมจึงใช้พื้นที่ในห้องเลี้ยงเด็กบางส่วน และด้วยข้อจำกัดของพื้นที่ภายนอกอาคารดังกล่าว สนามเด็กเล่นจึงไม่มี แต่เนื่องจากเด็กมีจำนวนน้อยคือ 12 คน และอยู่ในช่วงอายุ 1-3 ปี การจัดเครื่องเล่นสำหรับใช้ในสนามเด็กเล่นที่ทำมาจากไฟเบอร์ไว้ในห้องเลี้ยงเด็กที่มีขนาดใหญ่พอสมควร จึงมีความเหมาะสม

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
1.3 พื้นที่ภายใน	สภาพแวดล้อมภายในตัวอาคารของสถานรับเลี้ยงเด็ก จะมีสภาพที่ดูค่อนข้างคับแคบเล็กน้อย เพราะใช้พื้นที่ของห้องชั้นบนอาคารอเนกประสงค์ดังกล่าว รวมทั้งเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก จึงจัดวางองค์ประกอบของห้องต่างๆให้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน องค์ประกอบภายในจะมีความเหมาะสมถูกต้องทั้งในด้านแสงสว่างที่เพียงพอ พื้นปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นทำความสะอาดได้ง่าย ไม่มีเครื่องเรือนที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก มีหน้าต่างและอากาศถ่ายเทได้สะดวก	1.ห้องเรียน จะมีสภาพที่ดูค่อนข้างคับแคบเล็กน้อย เพราะใช้พื้นที่ของห้องในอาคารสำนักงานใหญ่ดังกล่าว แต่ได้มีการจัดวางองค์ประกอบต่างๆของห้องให้เอื้อต่อประโยชน์การใช้สอยของเด็กอย่างเต็มที่ โดยมีโต๊ะเรียนวางไว้รอบๆห้อง มีอุปกรณ์และสื่อที่จะใช้เสริมความรู้ได้เหมาะสม มีแสงสว่างที่เพียงพอ พื้นปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นทำความสะอาดได้ง่ายไม่มีเครื่องเรือนที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก มีระบบปรับอากาศอย่างดีจากตัวอาคาร 2.ห้องนอนเด็กจะแยกส่วนออกไปจากห้องเรียนและมีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องนอนเอาไว้เป็นอย่างดีเป็นระเบียบเรียบร้อย	พื้นที่ภายในมีความเหมาะสมดังนี้ 1.ห้องเลี้ยงเด็กที่กว้างขวาง มีแสงสว่างเพียงพอ และพื้นปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นทำความสะอาดได้ง่าย ไม่มีเครื่องเรือนที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก มีหน้าต่างและอากาศถ่ายเทได้สะดวกดี 2. ห้องนอนเด็กนั้นจะแยกส่วนออกไปจากห้องเรียน โดยแยกเป็นห้องนอนสำหรับเด็กเล็กและเด็กโตเอาไว้อย่างชัดเจน มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องนอนเอาไว้เป็นอย่างดีเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ได้ติดเครื่องปรับอากาศ แต่อากาศสามารถถ่ายเทสะดวก รวมทั้งไม่มีเสียงรบกวนใดๆ	ไม่ได้เข้าไปดูเนื่องจากเป็นช่วงปิดสถานรับเลี้ยงเด็ก	มรความเหมาะสมดังนี้ 1. ห้องเลี้ยงเด็ก ห้องจัดกิจกรรม ห้องนอนของเด็ก ใช้ร่วมกัน แต่ก็แยกกันอย่างเป็นสัดส่วน เนื่องจากจำนวนเด็กมีเพียง 12 คน อีกทั้งพื้นที่ของห้องมีมากกว่า 35 ตารางเมตร ทำให้ห้องดูแล้วไม่แคบเกินไป แสดงให้เห็นถึงการใช้พื้นที่ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด 2.ที่เตรียมอาหารและโต๊ะรับประทานอาหารจะอยู่ใกล้กัน โดยอยู่ด้านนอกของห้องเลี้ยงเด็ก เป็นสถานที่โล่ง มีแสงสว่างส่องถึง ทำให้การระบายอากาศดี 2. ห้องน้ำและห้องส้วม การที่อยู่ด้านนอกของห้องเลี้ยงเด็กมีความเหมาะสม เพราะ

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	การวิเคราะห์	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
1.3พื้นที่ภายใน (ต่อ)	<p>1.ห้องนอนเด็ก มีอุปกรณ์และเครื่องนอนเอาไว้อย่างเป็นครบถ้วน ติดเครื่องปรับอากาศ อากาศสามารถถ่ายเทสะดวก</p> <p>2. ส่วนรับประทานอาหาร มีอุปกรณ์ภาชนะที่จำเป็นในการเตรียมอาหารอย่างครบถ้วน สะอาด มีแสงสว่างเข้าถึง อากาศถ่ายเทได้สะดวก</p> <p>3.ห้องน้ำก็เหมาะสม มีอ่างล้างมือ บริเวณที่อาบน้ำ และ โถส้วมเพียงพอกับเด็ก แสงสว่างส่องถึง มีช่องระบายอากาศ รวมทั้งอยู่ใกล้ห้องเรียนที่เด็กจะเข้าได้สะดวก</p> <p>4.ห้องพยาบาลไม่มี ใช้ห้องพยาบาลแก่พนักงานของตนโดยตรง ซึ่งจะมีทั้งแพทย์ พยาบาลประจำ</p>	<p>3.สำหรับการจัดเตรียมอาหารให้แก่เด็กนั้น จะใช้บริการจัดซื้ออาหารจากร้านค้าในห้องพักซึ่งอยู่ภายในตัวของอาคาร ทำให้สะดวกไม่ต้องเตรียมพื้นที่ทำครัวและบุคลากรในการจัดเตรียมอาหารด้วย</p> <p>ห้องพักมีแสงสว่างเข้าถึง อากาศถ่ายเทได้สะดวก</p> <p>4. ห้องน้ำก็จะใช้ร่วมกับของพนักงานในอาคาร ซึ่งเป็นของผู้ใหญ่ในส่วนนี้ไม่ได้ปรับปรุงให้เข้ากับเด็กเนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้เป็นเพียงรับเลี้ยงในช่วงเวลาเลิกเรียนและช่วงปิดเทอมเท่านั้น</p> <p>5. ห้องพยาบาลไม่มี แต่ใช้ห้องพยาบาลของพนักงาน ซึ่งจะมีแพทย์ประจำอยู่</p>	<p>3.ห้องเตรียมอาหารจะแยกส่วนออกมาอีกด้านหนึ่งของอาคาร แต่อยู่ใกล้กับบริเวณทานอาหาร มีอุปกรณ์ภาชนะที่จำเป็นในการเตรียมอาหารอย่างครบถ้วนสะอาดถูกสุขอนามัย บริเวณครัวกว้างขวาง มีแสงสว่างเข้าถึงอากาศถ่ายเทดี</p> <p>4.ห้องน้ำ มีปัญหาในเรื่องจำนวนห้อง บริเวณที่อาบน้ำ และโถส้วมไม่เพียงพอกับเด็ก ซึ่งมีจำนวนมากในแต่ละวัน</p> <p>5. ห้องพยาบาลไม่มี ครูจะนำเด็กไปรักษาพยาบาลกับสถานีอนามัยที่อยู่ใกล้กัน</p>		<p>จะลดปัญหาในเรื่องกลิ่น</p> <p>3.ห้องพยาบาลนั้น ทางสถานรับเลี้ยงเด็กใช้ร่วมกับของพนักงานสถานประกอบการ ซึ่งมีบุคลากรและเครื่องมือทางการแพทย์ที่ค่อนข้างพร้อมอยู่แล้ว</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
2. บุคลากร	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารมีคุณสมบัติเหมาะสม เช่นอายุ มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัย</p> <p>2.ที่เลี้ยงเด็กและทำหน้าที่เป็นครูไปพร้อมกัน ผ่านการคัดเลือกเป็นอย่างดี โดยเน้นที่ความรักเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ผ่านการฝึกอบรมด้านการดูแลเด็ก มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถจะเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็กได้ รวมทั้งสัดส่วนระหว่างเด็กต่อที่เลี้ยงก็อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมไม่เกินจากมาตรฐานที่กำหนดไว้</p> <p>3. พยาบาล แพทย์ ไข้ของสถานประกอบการ ซึ่งพบว่ามีคุณภาพที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานดีมาก</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป มีคุณสมบัติเหมาะสม คือมีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย</p> <p>2.ครู มีคุณสมบัติเหมาะสม เพราะเป็นนักศึกษาสาขาศึกษาศาสตร์</p> <p>3. พยาบาล แพทย์ ไข้ของสถานประกอบการ ซึ่งพบว่ามีคุณภาพที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานดีมาก</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มีความเหมาะสมเนื่องจากมีความรู้เรื่องการบริหาร</p> <p>2. ครู มีคุณสมบัติเหมาะสม เนื่องจากมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลเด็ก และการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก</p> <p>3.ที่เลี้ยงเด็กมีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็ก มีสุขภาพร่างกายและจิตใจดี</p>	<p>1. เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป ถึงแม้ว่าจะไม่มีคุณสมบัติด้านเลี้ยงดูเด็กโดยตรง แต่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการดูแลศูนย์มานาน แลเข้าใจระบบการบริหารงานศูนย์เป็นอย่างดี</p> <p>2. ครู มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นผู้ที่เรียนทางด้านปฐมวัยมา ทำให้มีความรู้ด้านการดูแลเด็ก</p> <p>3. ที่เลี้ยง เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กมาเป็นเวลานาน ทำให้เข้าใจวิธีการเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างดี</p> <p>4. ไม่มีแพทย์และพยาบาลประจำศูนย์ แต่มีแพทย์และพยาบาลของสถานประกอบการมารักษา</p>	<p>1. สำหรับผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก แม้จะมีได้จบการศึกษาทางด้านการศึกษาปฐมวัยหรือด้านพัฒนาการเด็กมาก่อนก็ตาม แต่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมและการดูแลงานการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก</p> <p>2.ที่เลี้ยงเด็ก เป็นพนักงานของสถานประกอบการ มีอายุ 25 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์การดูแลเด็ก อย่างไรก็ตามถ้าจะเน้นการพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน บทบาทของที่เลี้ยงเด็กควรเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กตั้งนั้นทางสถานประกอบการควรส่งเสริมให้ที่เลี้ยงเด็กได้พัฒนาตนเองด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็ก</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
3.การให้บริการ 3.1 โภชนาการ	ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำอาหารเอง แต่ได้กำหนดตารางอาหารประจำวันเพื่อควบคุมให้เด็กได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนได้ และมีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัยทุกครั้ง	ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำอาหารเอง แต่ได้กำหนดตารางอาหารประจำวันเพื่อควบคุมให้เด็กได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนได้ และมีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัยทุกครั้ง	มีความเหมาะสมเพราะมีการจัดอาหารตามวัยได้ดี เด็กทุกวัยได้รับอาหารที่มีสารอาหารที่เหมาะสม	ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำอาหารเอง แต่ได้กำหนดตารางอาหารประจำวัน เพื่อควบคุมให้เด็กได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนได้ และมีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัยทุกครั้ง	มีความเหมาะสมเพราะมีการจัดอาหารตามวัยได้ดี เด็กทุกวัยได้รับอาหารที่มีสารอาหารที่เหมาะสม
3.2 ด้านสุขอนามัย	เหมาะสมเพราะมีการวัดและจัดทำบันทึกแสดงถึงพัฒนาการต่างๆทางร่างกาย ทั้งในด้านน้ำหนัก ส่วนสูง ประวัติการเจ็บป่วย การปลูกฝีฉีดยา ตลอดจนการเข้ารับบริการทางการแพทย์ต่างๆอันได้แก่ การตรวจสุขภาพ และการให้ภูมิคุ้มกันโรคต่างๆที่จำเป็นในวัยของเด็ก ซึ่งทางสถานรับเลี้ยงเด็กได้ดำเนินการอย่างครบถ้วนถูกต้อง	ไม่มีการดูแลเรื่องนี้ในด้านสุขภาพทั่วไป มีเพียงการบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้นเท่านั้น ในส่วนนี้ถึงแม้จะไม่ครบถ้วน เนื่องจากเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กชั่วคราวเท่านั้น	มีความเหมาะสมเพราะ ได้ทำบันทึกสุขภาพ ซึ่งบันทึกน้ำหนักส่วนสูง นอกจากนั้นยังให้บริการทางการแพทย์ การให้ภูมิคุ้มกันโรคตามอายุและการดูแลสุขภาพ	ไม่มีการบันทึกเรื่องสุขภาพ แต่มีการให้บริการรักษาโรคเท่านั้น ในส่วนนี้ถึงแม้จะไม่ครบถ้วน เนื่องจากเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กชั่วคราวเท่านั้น	เหมาะสม เพราะเด็กสามารถใช้บริการร่วมกับ สวัสดิการทางการแพทย์ส่วนกลางของสถานประกอบการ ทำให้บริการทางการแพทย์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
4. สารด้านการเรียนการสอน 4.1 สารการเรียนรู้	สารการเรียนรู้ มุ่งเน้นไปที่การเลี้ยงดูเด็กเป็นส่วนใหญ่ สารการเรียนรู้จะจัดเพื่อเตรียมความพร้อมให้เฉพาะเด็กที่กำลังจะเข้าเรียนในชั้นอนุบาล โดยครอบคลุมทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา	มีความเหมาะสมเนื่องจาก เน้นพัฒนาการทางด้านสติปัญญา เป็นหลัก เช่นการทบทวนวิชาความรู้ที่เรียนมาในแต่ละวัน แต่ก็เสริมกิจกรรมที่พัฒนาด้านอื่นๆด้วย	มีความเหมาะสมเนื่องจากเน้นพัฒนาการทุกๆด้านแต่จะเน้นมากในเรื่องของอารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเอง มากกว่าด้านวิชาการ	เหมาะสมเพราะเด็กจะได้รับพัฒนาการทุกๆด้านตามวัย โดยคำนึงถึงหลักการให้การดูแลเด็กที่มีอายุ.-3ปี	มีความเหมาะสมเนื่องจากเน้นพัฒนาการทุกๆด้านแต่จะเน้นมากในเรื่องของอารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเอง มากกว่าด้านวิชาการ
4.2 กิจกรรมการเรียน	กิจกรรมส่วนใหญ่จะจัดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น ยังไม่ได้เน้นกิจกรรมกลางแจ้งเพราะเป็นเด็กเล็ก เน้นพัฒนาการทางด้านต่างๆให้แก่เด็ก เช่น ศิลปะ การฝึกเขียน ฝึกพูด ระบายสี การร้องและการเดิน	กิจกรรมมีความเหมาะสมเพราะ เน้นพัฒนาการทางด้านสติปัญญา กิจกรรมต่างๆมีความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการแต่ละวัยของเด็ก โดยครูจะเป็นผู้นำมาจากสถาบันการศึกษา โดยกิจกรรมต่างๆไม่มีตารางเวลาชัดเจน	กิจกรรมการเรียนการสอนก็ได้จัดเป็นตารางตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งกิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย การฝึกเขียน การพัฒนาสติปัญญา กิจกรรมดนตรี ร้องเพลง การเดินเข้าจังหวะเพื่อพัฒนาสังคมและอารมณ์ ซึ่งจัดได้เป็นอย่างดี	การจัดกิจกรรมไม่ได้จัดแบบเต็มรูปที่เน้นพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์และสังคม โดยเพื่อเป็นลักษณะการเสริมความรู้เพิ่มเติมแก่เด็ก เช่นการช่วยทำการบ้าน ซึ่งถ้ามองด้านการเน้นพัฒนาการดังกล่าวถือว่ายังมีน้อย	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็ก อย่างไรก็ตามยังขาดกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งจำเป็นมากสำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี ที่มีความจำเป็นในการพัฒนากล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหวเป็นอย่างยิ่ง
4.3 สื่อการสอน	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก เน้นด้านพัฒนาจิตใจ แต่สื่อที่เน้นพัฒนาการทางร่างกายยังมีน้อย	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีจำนวนเพียงพอและมีหลายประเภท	มีสื่อการสอนยังไม่ครบถ้วนทุกกิจกรรม เนื่องจากเน้นด้านการศึกษาดูแลเด็กมากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	มีสื่อการสอนยังไม่ครบถ้วนทุกกิจกรรม เนื่องจากเน้นด้านการศึกษาดูแลเด็กมากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
<p>5.การมีส่วนร่วมและ การประสานงาน</p> <p>5.1การร่วมมือ ระหว่างครูและ ผู้ปกครอง</p>	<p>มีความร่วมมือกันอย่างไม่เป็นทางการ เช่นผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในส่วนนี้ถือว่าควรต้องปรับปรุงเพื่อพัฒนาเด็กให้ดีขึ้น</p>	<p>การร่วมมือกันยังมีน้อย ในส่วนนี้น่าจะปรับปรุงให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้น</p>	<p>มีความร่วมมือกันอย่างไม่เป็นทางการ เช่นผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในส่วนนี้ถือว่าควรต้องปรับปรุงเพื่อพัฒนาเด็กให้ดีขึ้น</p>	<p>เหมาะสมแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกัน เช่นผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ</p>	<p>ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แต่ผู้ปกครองไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัด ดังนั้นควรเพิ่มกิจกรรมที่ทำร่วมกันของผู้ปกครองกับเด็กๆ ให้มากขึ้น</p>
<p>5.2 การสนับสนุน จากหน่วยงานภายนอก</p>	<p>สถานรับเลี้ยงเด็ก ควรประสานงานการศึกษาภายนอกเพื่อใช้บุคลากรครูมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มากกว่านี้ เพราะในปัจจุบันทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะมุ่งไปที่การดูแลเด็กมากกว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเด็ก</p>	<p>เหมาะสม เนื่องจากมีการประสานงานกับสถาบันการศึกษาเพื่อส่งครูมาสอน รวมทั้งส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมดูงานในสถาบันต่างๆ นำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการให้บริการ</p>	<p>เหมาะสม เนื่องจากมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆเกี่ยวกับการส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลให้คำแนะนำ</p>	<p>มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นการดึงสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กมาร่วม เป็นการทำงานประสานกันทั้ง 2 ฝ่าย</p>	<p>การประสานงานยังมีน้อย ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการประสานงานให้มากขึ้น</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
6.การวัดและประเมินผล 6.1การประเมินผลด้านสุขภาพและพัฒนาการเด็ก	ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน รายละเอียดข้อมูลไม่ครบตามเกณฑ์ ในส่วนนี้น่าจะมีการบันทึกข้อมูลของเด็กอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการดูแลเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น	ไม่มีการประเมินด้านนี้ ในส่วนนี้น่าจะมีการบันทึกข้อมูลของเด็กอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการดูแลเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น	ไม่มีการประเมินด้านสุขภาพ จึงควรปรับปรุงในส่วนนี้ ส่วนการประเมินด้านการเรียนรู้เหมาะสม	ไม่มีการประเมินด้านนี้ ในส่วนนี้น่าจะมีการบันทึกข้อมูลของเด็กอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการดูแลเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น	เหมาะสม เพราะมีการบันทึกด้านพัฒนาการของเด็กทุกวัน และสรุปเป็นรายงานต่อผู้ปกครอง
6.2ด้านคุณภาพของบุคลากร	เหมาะสม เพราะเป็นการประเมินผลที่มีมาตรฐาน โดยประเมินทุกปี ครอบคลุมทุกด้าน โดยส่งผลการประเมินให้ทางฝ่ายบริหารของสถานประกอบการ ทำให้ได้ทราบผลการประเมินอย่างเป็นทางการ เพื่อที่จะนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป	ใช้การประเมินจากการนิเทศของสถาบันการศึกษา โดยส่งผลการประเมินให้ทางผู้บริหาร ทำให้ได้ทราบผลการประเมินอย่างเป็นทางการเพื่อที่จะนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป	เหมาะสมเพราะมีการประเมินการปฏิบัติงานด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอจากผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก	เหมาะสมเพราะมีการประเมินการสอนของนักศึกษาจากที่เลี้ยง และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ	เหมาะสมเพราะมีการประเมินการปฏิบัติงานด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอจากฝ่ายบริหารและผู้ปกครองทุกปี

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ค	สถานประกอบการ ง	สถานประกอบการ จ
<p>7.การรายงานการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก</p> <p>7.1หน่วยงานภายใน</p>	<p>ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะจัดทำรายงานนำเสนอต่อฝ่ายบริหารของสถานประกอบการ ก. โดยตรง จะไม่ได้รายงานต่อหน่วยงานภายนอกแต่อย่างใด เพื่อใช้ประเมินการดำเนินงานและปรับปรุงสถานรับเลี้ยงเด็กต่อไป</p>	<p>ทางสถานรับเลี้ยงเด็กได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานนำเสนอต่อผู้บริหารฝ่ายพนักงานสัมพันธ์อยู่เป็นระยะ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน</p>	<p>ผู้ดูแลเด็กจะจัดทำรายงานนำเสนอทั้งผู้บริหารในสถานประกอบการ โดยจะจัดทำเป็นรายเดือนเสนอพร้อมกันซึ่งเป็นข้อมูลในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ จำนวนเด็กและกิจกรรมที่ดำเนินการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ยังไม่ได้มีการนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุงอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร</p>	<p>รายงานผลต่อผู้บริหารสถานประกอบการ การตรวจสอบประเมินผล จะเป็นผลดีในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น</p>	<p>รายงานผลต่อผู้บริหาร การตรวจสอบประเมินผล จะเป็นผลดีในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น</p>
<p>7.2หน่วยงานภายนอก</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>สถานรับเลี้ยงเด็กส่งผลการประเมินคุณภาพการสอนของครูให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาของสถาบันการศึกษา</p>	<p>ส่งผลต่อหน่วยงานภายนอกที่มาช่วยเหลือ</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>ไม่มี</p>

ตารางเปรียบเทียบการวิเคราะห์การดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานประกอบการจำนวน 10 แห่ง
(ส่วนที่ 2 สถานประกอบการ ฉ.-สถานประกอบการ ญ.)

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
1.สภาพแวดล้อมในสถานรับเลี้ยงเด็ก 1.1.ที่ตั้ง	ที่ตั้งอยู่ในอาคาร มีความสะดวกสำหรับผู้ปกครอง มีความปลอดภัยเนื่องจากอยู่ภายในอาคาร แยกเป็นสัดส่วน ไม่มีอันตรายจากสภาพแวดล้อมใกล้เคียง	ที่ตั้งอยู่ในอาคาร มีความสะดวกสำหรับผู้ปกครอง มีความปลอดภัยเนื่องจากอยู่ภายในอาคาร แยกเป็นสัดส่วน ไม่มีอันตรายจากสภาพแวดล้อมใกล้เคียง	ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่อยู่ในเขตสถานประกอบการที่เป็นโรงงาน ที่มีรถยนต์เข้าออกตลอดเวลา และอาจจะมีมลภาวะต่างๆที่มาจากโรงงานจึงต้องคำนึงถึงและดูแลควบคุมความปลอดภัยแก่เด็กให้มาก	มีความเหมาะสมเนื่องจากตั้งอยู่ในย่านชุมชนที่มีความปลอดภัย อยู่ห่างจากมลภาวะต่างๆที่ใกล้กับโรงพยาบาล มีที่เล่นกลางแจ้ง ที่เล่นทรายและมีเครื่องเล่นที่ปลอดภัยแข็งแรง	ยังไม่เหมาะสม ถึงแม้ว่าสถานรับเลี้ยงเด็กแยกออกจากตัวสถานประกอบการ ซึ่งอยู่ในส่วนที่สภาพแวดล้อมเงียบสงบ และสะดวกต่อการมารับส่งเด็ก แต่การเดินทางมายังสถานรับเลี้ยงเด็กนั้นจะต้องระมัดระวังเพราะสถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับสถานประกอบการที่มีเสียงดังจากเครื่องจักรและการจราจรภายในที่คับคั่ง

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฉ
1.2 พื้นที่ภายนอก	<p>1. เป็นสถานที่ทำงานซึ่งมีความพลุกพล่านเนื่องจากมีรถผ่านตลอด ไม่เหมาะในการทำกิจกรรมกลางแจ้ง</p> <p>2. มีสนามเด็กเล่น บนคาเฟ่อาคาร ซึ่งมีหลังคาคลุม และกันผนังขึ้นมาคลุมปิดกั้น เนื่องจากไม่มีสถานที่สำหรับสร้างสนามเด็กเล่นข้างล่าง และเวลาเด็กขึ้นมาเล่นก็จะมีครุฑมาทุกครั้ง นับว่าเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า</p>	<p>1. เป็นสถานที่ทำงานซึ่งมีความพลุกพล่านเนื่องจากมีรถผ่านตลอด ไม่เหมาะในการทำกิจกรรมกลางแจ้ง</p> <p>2. ไม่มีสนามเด็กเล่น เนื่องจากอยู่ติดถนน รถวิ่งมาตลอดเวลา อีกประการหนึ่งเด็กที่ดูแลเป็นเด็กเล็ก ยังไม่มีความจำเป็นต้องเล่นในสนามเด็กเล่น</p>	<p>ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านพื้นที่อยู่ในเขตสถานประกอบการที่เป็นโรงงานที่มีการจราจรที่คับคั่งและอาจจะมีมลภาวะต่างๆที่มาจากโรงงาน จึงต้องคำนึงถึงและดูแลควบคุมให้มีความปลอดภัยแก่เด็กให้มาก</p>	<p>มีความเหมาะสมเนื่องจากตั้งอยู่ในย่านชุมชนที่มีความปลอดภัย อยู่ห่างจากมลภาวะต่างๆ อยู่ใกล้กับโรงพยาบาล มีที่เล่นกลางแจ้ง ที่เล่นทรายและมีเครื่องเล่นที่ปลอดภัยแข็งแรง</p>	<p>พื้นที่ภายนอกมีที่จำกัดจึงไม่มีที่เล่นกลางแจ้ง จึงต้องใช้ร่วมกับโรงเรียนอนุบาลที่สังกัดอยู่ในสถานประกอบการเช่นเดียวกัน ซึ่งที่ตั้งของสนามเด็กเล่นก็ยังไม่ปลอดภัยเพียงพอถึงแม้ว่าจะมีรั้วกันแต่ก็อยู่ใกล้กับสถานประกอบการจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฉู
1.2 พื้นที่ภายใน	<p>การใช้พื้นที่ภายในมีความเหมาะสมเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องเลี้ยงเด็กนับว่าพอดี เมื่อเทียบกับจำนวนเด็ก บรรยากาศโดยทั่วไปนับว่าใช้ได้ดี อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีเครื่องเรือนเกะกะ เป็นอันตรายแก่เด็ก 2. ห้องนอน ใช้ห้องเดียวกัน ด้วยเหตุผลความจำเป็นด้านสถานที่ 3. ห้องน้ำ อยู่บริเวณเดียวกัน ด้วยเหตุผลความจำเป็นด้านสถานที่ ดูไม่ค่อยเหมาะสม เนื่องจากอาจจะมึนกลิ่นไม่สะดวกมารบกวนได้ เนื่องจากบางครั้งปิดห้องใช้เครื่องปรับอากาศ ส่วนการใช้เครื่องสุขภัณฑ์มีความเหมาะสม 	<p>การใช้พื้นที่ภายในมีความเหมาะสมเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องเลี้ยงเด็กนับว่าพอดีเมื่อเทียบกับจำนวนเด็ก บรรยากาศโดยทั่วไปนับว่ายังไม่เหมาะสมนัก เนื่องจากอยู่ติดถนน ต้องปิดประตูกระจก ใช้เครื่องปรับอากาศ ดังนั้นภายในห้องมีกลิ่นรบกวน อากาศถ่ายเทไม่สะดวก 2. ห้องนอน ใช้ห้องเดียวกัน ด้วยเหตุผลความจำเป็นด้านสถานที่ 3. ห้องน้ำ อยู่บริเวณเดียวกัน ด้วยเหตุผลความจำเป็นด้านสถานที่ ดูไม่ค่อยเหมาะสม เนื่องจากอาจจะมีกลิ่นไม่สะดวกมา รบกวนได้ เนื่องจากบางครั้งปิดห้องใช้เครื่องปรับอากาศ ส่วนเครื่องสุขภัณฑ์มีความเหมาะสม คือมีโถส้วมเด็ก อ่าง 	<p>การใช้พื้นที่ภายในมีความเหมาะสมเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้คือ</p> <p>ห้องกิจกรรม ห้องนอน ส่วนเตรียมอาหาร และห้องน้ำ มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สะอาด มีแสงสว่างพอเพียง มีการระบายอากาศที่ดี เพราะเปิดหน้าต่างให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก</p>	<p>มีความเหมาะสมเพราะ มีการจัดห้องต่างๆแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน มีความสะอาด มีการระบายอากาศที่ดีแม้ว่าจะเปิดเครื่องปรับอากาศ เครื่องเรือนมีความแข็งแรงทนทาน เหมาะกับจำนวนเด็กและมีจำนวนเพียงพอ</p>	<p>มีความเหมาะสม ถึงแม้ว่าจะมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด มีการแบ่งเป็นห้องเลี้ยงเด็ก ห้องกิจกรรม ห้องกินข้าว ห้องนอน มีความสะอาด แสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่ดี มีตู้เก็บของและอุปกรณ์ต่างๆ การใช้พื้นที่มีความเหมาะสม แต่ควรจะมีพื้นที่แยกต่างหากสำหรับเด็กป่วยที่จะได้ไม่ปะปนกับเด็กปกติ</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ซ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฉ
1.3 พื้นที่ภายใน (ต่อ)	<p>คือมีโถส้วมเด็ก อ่างล้างมือ ใช้น้ำร้อน น้ำเย็น แสดงถึงการคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก มีทั้งห้องน้ำ ห้องส้วมแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน อากาศถ่ายเทสะดวก</p> <p>4.ห้องเตรียมอาหาร และบริเวณที่รับประทานอาหาร แยกออกมาอยู่นอกห้อง นับว่ามีความเหมาะสม เนื่องจากทำให้สะอาด ป้องกันสัตว์มากินเศษอาหารได้ รวมทั้งดูแลทำความสะอาดได้ง่าย</p> <p>5. ห้องพยาบาล ไม่มี ใช้น้ำดื่มที่สะอาดกับห้องเรียน มีขาที่จำเป็นไว้</p>	<p>ล้างมือ ใช้น้ำร้อน น้ำเย็น แสดงถึงการคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก แต่เนื่องจากเปิดเครื่องปรับอากาศทำให้อากาศหมุนวนอยู่ภายในห้อง ถ่ายเทไม่สะดวก มีกลิ่นรบกวน</p> <p>4. ห้องเตรียมอาหาร และบริเวณที่รับประทานอาหาร เป็นห้องเดียวกับห้องเลี้ยงเด็ก แต่ไม่มีการทำอาหาร จึงทำให้ทำความสะอาดได้ง่าย ป้องกันสัตว์มากินเศษอาหารได้</p> <p>5.ห้องพยาบาล ไม่มี แต่มีขาที่จำเป็นไว้ นับว่าเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และกรณีที่เด็กป่วยมากก็สามารถพาไปรักษาพยาบาลที่สถานพยาบาลใกล้เคียงได้ทันที</p>			

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ฉ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
2. บุคลากร	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไปมีคุณสมบัติเหมาะสม เนื่องจากได้รับการอบรมด้านการดูแลเด็กจากกรมประชาสัมพันธ์</p> <p>2.ครู มีความเหมาะสมเนื่องจากได้รับการอบรมด้านการดูแลเด็กจากกรมประชาสัมพันธ์</p> <p>3.พี่เลี้ยงเด็ก ก็ได้รับการอบรมเรื่องการดูแลเด็กมาแล้วเช่นเดียวกัน</p> <p>4. แพทย์/พยาบาล ถึงแม้ว่าจะไม่มีแพทย์และพยาบาลประจำศูนย์ แต่มีแพทย์และพยาบาลของสถานพยาบาลใกล้เคียงมาให้การดูแล</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป มีคุณสมบัติเหมาะสม เช่น อายุ แต่ไม่มีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมดูแลเด็ก</p> <p>2.ครู มีคุณสมบัติเหมาะสมบางประการ แต่ไม่ได้รับการอบรมด้านการดูแลเด็ก</p> <p>3.พยาบาล/แพทย์ ถึงแม้ว่าจะไม่มีแพทย์และพยาบาลประจำศูนย์ แต่มีแพทย์และพยาบาลของสถานพยาบาลใกล้เคียงมาให้การดูแล</p>	<p>1.เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มีความเหมาะสมเนื่องจากมีความรู้เรื่องจิตวิทยาเด็ก</p> <p>2.หัวหน้าสถานรับเลี้ยงเด็ก และครู มีคุณสมบัติเหมาะสมเนื่องจากมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลเด็ก และการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก</p> <p>3.พี่เลี้ยงเด็กมีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจดี มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก</p>	<p>1. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านการดูแลเด็กเล็กและผ่าน การอบรมจากกรมประชาสัมพันธ์ด้านการดูแลเด็กมานาน</p> <p>2. พี่เลี้ยงเด็กมีความเหมาะสมเนื่องจากได้รับการอบรมเรื่องการดูแลเด็กเล็ก เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจดี จบการศึกษาภาคบังคับ มีความประพฤติดี</p> <p>3.แพทย์และพยาบาล มีความเหมาะสมเนื่องจากมีประสบการณ์ในการรักษาเด็กเล็ก</p> <p>4.ผู้ประกอบการอาหารมีความเหมาะสมเนื่องจากมีความรู้ทางโภชนาการ</p>	<p>1. เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มีความเหมาะสม ถึงแม้ว่าจะไม่ได้จบการศึกษาชั้นปวช. แต่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็กมานาน</p> <p>2. พี่เลี้ยงเด็กมีความเหมาะสมเนื่องจากได้รับการอบรมเรื่องการดูแลเด็กเล็ก จากกรมประชาสัมพันธ์และโรงพยาบาลต่างๆ เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจดี จบการศึกษาภาคบังคับ มีความประพฤติดี</p> <p>3.ผู้ประกอบการอาหารมีความเหมาะสมเนื่องจากมีความรู้ทางโภชนาการ</p>	

หัวข้อ	สถานประกอบการ ณ	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ณ	สถานประกอบการ ณ
3. การให้บริการ 3.1 ด้านโภชนาการ	ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำอาหารเอง แต่ได้กำหนดตารางอาหารประจำวันเพื่อควบคุมให้เด็กได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนได้ และมีการตรวจสอบว่าอาหารถูกสุขอนามัยทุกครั้ง	สถานประกอบการไม่ได้ทำอาหารเอง แต่ผู้ปกครองนำมาให้ ทำให้ไม่สามารถกำหนดคุณภาพของอาหารได้	มีความเหมาะสมเพราะ ถึงแม้ว่าจะสั่งอาหารจากร้านภายนอก แต่ได้กำหนดตารางอาหารประจำวันที่น่าจะเป็นส่วนช่วยในการควบคุมด้านคุณค่าทางโภชนาการ	มีความเหมาะสมเพราะมีตารางอาหาร มีการควบคุมคุณภาพอาหารให้มีสารอาหารครบถ้วนเนื่องจากมีโภชนาการดูแล	มีความเหมาะสมเพราะมีการจัดอาหารตามวัยได้ดี เด็กทุกวัยได้รับอาหารที่มีสารอาหารที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามสถานรับเลี้ยงเด็กควรจะชี้แจงให้พ่อแม่ทำอาหารที่มีสารอาหารครบถ้วนให้แก่เด็กเป็นประจำ
3.2 ด้านสุขอนามัย	1. ใช้บริการจากศูนย์อนามัยบางคอแหลม มาตรวจสุขภาพและให้ภูมิคุ้มกันโรค 2. ไม่มีการบันทึกด้านสุขภาพไม่ว่าจะเป็นด้านการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การวัดพัฒนาการการเจริญเติบโต ซึ่งส่วนนี้น่าจะมีการปรับปรุงเพื่อที่จะมีประโยชน์ในการดูแลสุขภาพเด็กอย่างต่อเนื่อง	1. ใช้บริการจากพยาบาลของบริษัท มาตรวจรักษา 2. ไม่มีการบันทึกด้านสุขภาพไม่ว่าจะเป็นด้านการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การวัดพัฒนาการการเจริญเติบโต ซึ่งส่วนนี้น่าจะมีการปรับปรุงเพื่อที่จะมีประโยชน์ในการดูแลสุขภาพเด็กอย่างต่อเนื่อง	มีความเหมาะสมเพราะ ได้ทำบันทึกสุขภาพ ซึ่งบันทึกนำหน้าส่วนสูงนอกจากนั้นยังให้บริการทางการแพทย์ การให้ภูมิคุ้มกันโรคตามอายุและการดูแลสุขภาพ	มีความเหมาะสมเพราะเป็นสิ่งที่สถานรับเลี้ยงเด็กได้เน้นด้านการดูแลสุขภาพ โดยอยุ่บุตร ความดูแลของกุมารแพทย์และบุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยมีการตรวจสุขภาพของเด็กเป็นประจำ	มีความเหมาะสม เพราะมีบริการทางสุขภาพที่ดี มีการตรวจสุขภาพและมีการดูแลด้านพัฒนาการของเด็ก

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ฉ
4.สาระด้านการเรียนการสอน 4.1 สาระการเรียนรู้	ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ เป็นไปอย่างเหมาะสม โดยที่สาระการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และสังคม	สาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาด้านร่างกาย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากระดับอายุของเด็กนับว่ามีความเหมาะสม	มีความเหมาะสมเนื่องจากเน้นพัฒนาการทุกๆด้านแต่จะเน้นมากในเรื่องของอารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเอง มากกว่าด้านวิชาการ	เหมาะสมเพราะเด็กจะได้รับพัฒนาการทุกๆด้านตามวัย โดยคำนึงถึงหลักการให้การดูแลเด็กที่มีอายุ-3ปี	มีความเหมาะสมเนื่องจากเน้นพัฒนาการทุกๆด้านแต่จะเน้นมากในเรื่องของอารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเอง มากกว่าด้านวิชาการ
4.2 กิจกรรมการเรียน	เหมาะสมโดยทางศูนย์เป็นผู้กำหนดเนื้อหาสาระที่นำไปใช้สอน โดยทำเป็นตารางเวลาที่ชัดเจน สาระการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และสังคม โดยใส่ไว้ในกิจกรรมทั้งวันอย่างทั่วถึง	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็กแต่ไม่ได้จัดเป็นตารางเวลาที่ชัดเจน	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็กแต่ไม่ได้จัดเป็นตารางเวลาที่ชัดเจน	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็กแต่ไม่ได้จัดเป็นตารางเวลาที่ชัดเจน	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็กแต่ไม่ได้จัดเป็นตารางเวลาที่ชัดเจน
4.3 สื่อการสอน	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีจำนวนเพียงพอและมีหลายประเภท	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีจำนวนเพียงพอและมีหลายประเภท	มีสื่อการสอนยังไม่ครบถ้วนทุกกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นด้านการดูแลเด็กมากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีจำนวนเพียงพอและมีหลายประเภท	มีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีจำนวนเพียงพอและมีหลายประเภท

หัวข้อ	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ษ	สถานประกอบการ ฌ	สถานประกอบการ ฎ	สถานประกอบการ ญ
<p>5.การมีส่วนร่วมและการประสานงาน</p> <p>5.1การร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง</p>	<p>เหมาะสมแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกัน เช่นผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ</p>	<p>เหมาะสมแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกัน เช่นผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ</p>	<p>เหมาะสมแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกัน เช่นผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ</p>	<p>เหมาะสมแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกัน เช่นผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ</p>	<p>เหมาะสมแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกัน เช่นผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แต่ผู้ปกครองไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ</p>
<p>5.2การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก</p>	<p>เหมาะสม เนื่องจากมีการประสานงานกับกรมประชาสงเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลให้คำแนะนำ</p>	<p>การประสานงานยังมีน้อย ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการประสานงานให้มากขึ้น</p>	<p>การประสานงานยังมีน้อย ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการประสานงานให้มากขึ้น</p>	<p>เหมาะสม เนื่องจากมีการประสานงานกับกรมประชาสงเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลให้คำแนะนำ</p>	<p>การประสานงานยังมีน้อย ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการประสานงานให้มากขึ้น</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
<p>6.การวัดและประเมินผล</p> <p>6.1การประเมินผลด้านสุขภาพและพัฒนาการเด็ก</p>	<p>ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน รายละเอียดข้อมูลไม่ครบตามเกณฑ์ ในส่วนนี้น่าจะมีการบันทึกข้อมูลของเด็กอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการดูแลเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น</p>	<p>ถึงแม้จะมีสมุดบันทึกสุขภาพ แต่ก็มิข้อมูลไม่ครอบคลุม ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน รายละเอียดข้อมูลไม่ครบตามเกณฑ์ ในส่วนนี้น่าจะมีการบันทึกข้อมูลของเด็กอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการดูแลเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น</p>	<p>เหมาะสม เพราะมีการประเมินโดยมีบันทึกที่จัดขึ้นโดยฝ่ายพยาบาล มีโครงการเด็กโตสมวัย การตรวจสุขภาพ โดยมีการประเมินสุขภาพเด็กปีละครั้ง</p>	<p>เหมาะสม เพราะมีการบันทึกด้านพัฒนาการของเด็กทุกวัน และสรุปเป็นรายงานต่อผู้ปกครอง</p>	<p>เหมาะสม เพราะมีการบันทึกด้านพัฒนาการของเด็กทุกวัน และสรุปเป็นรายงานต่อผู้ปกครอง</p>
<p>6.2ด้านคุณภาพของบุคลากร</p>	<p>เหมาะสม เพราะเป็นการประเมินผลที่มีมาตรฐาน เนื่องจากประเมินทุก 6 เดือน ครอบคลุมทุกด้าน โดยส่งผลการประเมินให้ทางสถานประกอบการ ทำให้ได้ทราบผลการประเมินอย่างเป็นทางการ เพื่อที่จะนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป</p>	<p>ยังต้องปรับปรุง เนื่องจากเป็นการประเมินผลบางด้าน เช่นความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก แต่ไม่มีการประเมินด้านเจตคติ โดยส่งผลการประเมินให้ทางผู้บริหาร ทำให้ได้ทราบผลการประเมินอย่างเป็นทางการเพื่อที่จะนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป</p>	<p>เหมาะสมเพราะมีการประเมินการปฏิบัติงานด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอจากบุคคลหลายๆฝ่าย</p>	<p>เหมาะสมเพราะมีการประเมินการปฏิบัติงานด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอจากบุคคลหลายๆฝ่ายทุก 6 เดือน</p>	<p>เหมาะสมเพราะมีการประเมินการปฏิบัติงานด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอจากบุคคลหลายๆฝ่ายทุกปี</p>

หัวข้อ	สถานประกอบการ ก	สถานประกอบการ ข	สถานประกอบการ ช	สถานประกอบการ ฅ	สถานประกอบการ ญ
<p>7.การรายงานการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก</p> <p>7.1หน่วยงานภายใน</p>	<p>ใช้วิธีการตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร และรายงานผลต่อผู้บริหาร การตรวจสอบประเมินผลเป็นผลดีในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น รวมทั้งการตรวจสอบกับผู้ปกครอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการพูดคุย แต่ก็ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์นำมาปรับปรุงการดำเนินงานได้</p>	<p>ใช้วิธีการตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร และรายงานผลต่อผู้บริหาร การตรวจสอบประเมินผลจะเป็นผลดีในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น รวมทั้งการตรวจสอบกับผู้ปกครอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการพูดคุย แต่ก็ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์นำมาปรับปรุงการดำเนินงานได้</p>	<p>ใช้วิธีการตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร และรายงานผลต่อผู้บริหาร การตรวจสอบประเมินผล จะเป็นผลดีในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น รวมทั้งการตรวจสอบกับผู้ปกครอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการพูดคุย แต่ก็ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์นำมาปรับปรุงการดำเนินงานได้</p>	<p>ใช้วิธีการตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร และรายงานผลต่อผู้บริหาร การตรวจสอบประเมินผล จะเป็นผลดีในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น รวมทั้งการตรวจสอบกับผู้ปกครอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการพูดคุย แต่ก็ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์นำมาปรับปรุงการดำเนินงานได้</p>	<p>ใช้วิธีการตรวจสอบโดยบุคคลภายในองค์กร และรายงานผลต่อผู้บริหาร การตรวจสอบประเมินผล จะเป็นผลดีในด้านการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น รวมทั้งการตรวจสอบกับผู้ปกครอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงการพูดคุย แต่ก็ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์นำมาปรับปรุงการดำเนินงานได้</p>
<p>7.2หน่วยงานภายนอก</p>	<p>ทำรายงานเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีผลดีในด้านการรักษามาตรฐานของศูนย์ไว้ เพราะถ้าทำไม่ได้ก็จะมีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทแม่</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>ไม่มี</p>

บทที่ 5

การสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ : กรณีศึกษา ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการขนาดใหญ่
2. เพื่อสรรหาและยกย่องสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยศึกษากรณีตัวอย่างสถานประกอบการทำการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี จำนวน 10 แห่ง ดังต่อไปนี้

- 1) ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ธนาคารเอเชียจำกัด (มหาชน)
- 2) ศูนย์พัฒนารับเลี้ยงเด็ก บริษัทแพนด้า จิวเวลรี่จำกัด (มหาชน)
- 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อสร้าง บ้านนันทวัน บริษัทแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน)
- 4) สถานรับเลี้ยงเด็กองค์การคำครุสภา
- 5) สถานรับเลี้ยงเด็กไฮเทค บริษัทไฮเทคแอฟฟาริล จำกัด
- 6) สถานรับเลี้ยงเด็กแพนสไตรไลท์ บริษัทบางกอกกรีนเบอร์ จำกัด (มหาชน)
- 7) ศูนย์ดูแลเด็กการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- 8) ไอ.ซี.ซี เคย์แคร์ บริษัทไอ.ซี.ซี อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด
- 9) โครงการเลี้ยงดูบุตรพนักงาน บริษัทจงสถิตย์ จำกัด
- 10) สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเล็ก โรงพยาบาลลาดพร้าว

ขั้นตอนของการวิจัย มี 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ขั้นการสำรวจและศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ได้แก่ การสำรวจ รวบรวมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สํารวจสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีพนักงานจำนวนตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป ที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในกรุงเทพมหานคร ว่ามีที่ใดบ้าง เพื่อที่จะเลือกศึกษาเป็นกรณีศึกษา ซึ่งได้แก่สถานประกอบการจำนวน 10 แห่ง ดังกล่าวข้างต้น หลังจากนั้น คณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์และ

แบบสังเกตรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัดโดยสถานประกอบการ และ คณะผู้วิจัย ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัดโดยสถานประกอบการ ที่เป็นกรณีตัวอย่าง ทั้ง 10 แห่ง โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตที่ได้จัดทำขึ้น ตั้งแต่วันที่ 12 ตุลาคม 2544 จนถึงวันที่ 12 ธันวาคม 2544 ข้อมูลที่ศึกษา ได้จากการดำเนินงานวิจัยในระบะที่ 1 ได้ รายงานผลการวิจัยไว้ในบทที่ 4-13

ระยะที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ได้แก่ จัดทำรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่พึง ประสงค์ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตาม เนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้าง และใช้เป็นกรอบของการวิเคราะห์ แล้วจึงสังเคราะห์รูปแบบ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี จากกรณีตัวอย่างในภาพรวมและนำเสนอผลการ วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ จากกรณีตัวอย่างสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง ดังรายงานผลการวิจัยบทที่ 14

ระยะที่ 3 ขั้นการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถาน ประกอบการ ได้แก่ การจัดประชุม สัมมนา เพื่อนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษา สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการและตรวจทานข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และ สังเกตจากสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง พร้อมทั้งยกย่องสถานประกอบการที่จัดการศึกษาสำหรับ เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีคุณภาพ และจัดทำรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัด โดยสถานประกอบการ ประกอบด้วย เหตุผลและวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย วิธีดำเนินงาน คุณสมบัติของบุคลากรที่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน สาระในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการ ศึกษา การมีส่วนร่วม การตรวจสอบรายงานผล นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพ ปัญหาและอุปสรรค ข้อคิดเห็น และการเสนอแนะจากสถานประกอบการ เป็นต้น

สรุปผลงานวิจัย

ตอนที่ 1 ชั้นการสำรวจและศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ

การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ : กรณีศึกษา พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษา ส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นของสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนพนักงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป ทั้ง 10 แห่ง เนื่องจากสถานประกอบการส่วนใหญ่จะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของการลงทุนเป็นสำคัญ โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. เหตุผลและวัตถุประสงค์

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่ง พบว่า เหตุผลของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ มีดังต่อไปนี้

1.1 เพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานของสถานประกอบการ โดยสร้างความสัมพันธ์อันดี มีความรู้สึกที่ดี มีความผูกพันระหว่างพนักงานกับสถานประกอบการ ตลอดจนช่วยป้องกันการลาออก หรือการขาดงาน ไปดูแลบุตรของพนักงาน ช่วยคลายความกังวลของพนักงานที่จะต้องดูแลบุตรขณะปฏิบัติงาน และทำให้เสียสมาธิในการปฏิบัติงาน และจากการศึกษาที่จัดให้ นั้น เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน สถานประกอบการจึงมิได้มุ่งหวังกำไรจากการจัดการศึกษาในส่วนนี้ หากมุ่งช่วยเหลือแก้ปัญหาภาวะครอบครัว ลดปัญหาค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็กให้แก่พนักงานที่มีรายได้น้อย

นอกจากนี้ สถานประกอบการบางแห่งยังได้จัดการศึกษาในลักษณะของสวัสดิการเช่นกัน หากมุ่งเพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก โดยเฉพาะในพื้นที่ก่อสร้าง เนื่องจากลักษณะของสถานประกอบการคือการพัฒนาบ้านจัดสรร ที่จำเป็นต้องมีการก่อสร้าง ผู้ปกครองซึ่งเป็นช่างก่อสร้างจึงต้องพาเด็กเข้าไปในพื้นที่ก่อสร้างด้วย จึงอาจเกิดอันตรายขึ้นแก่เด็ก ได้ ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแหล่งก่อสร้างบ้านนั้นวันจึงช่วยเหลือแก้ปัญหาภาวะครอบครัว และป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับบุตรของพนักงานก่อสร้างในโครงการของบริษัท และเด็กจะได้ไม่ต้องตามพ่อแม่เข้าไปในพื้นที่งานก่อสร้าง

1.2 เพื่อเป็นการบริการให้แก่พนักงานของสถานประกอบการเท่านั้น โดยที่สถานประกอบการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของพนักงานในสถานประกอบการของตนในช่วงระยะเวลาปิดภาคการศึกษา และในช่วงเวลาเย็นหลังเลิกเรียนเท่านั้น เพื่อต้องการแก้ปัญหาการที่พนักงานนำบุตรมาเลี้ยง

ดูในสถานที่ทำงานในช่วงปิดภาคการศึกษา และตอนเย็นหลังเลิกเรียน อาทิเช่น ศูนย์ดูแลเด็ก ธนาคารเอเชียจำกัด (มหาชน) และศูนย์ดูแลเด็ก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นต้น

1.3 เพื่อเป็นบริการให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยที่สถานประกอบการจะจัดการศึกษาให้แก่บุตรของพนักงานในสถานประกอบการของตน และยังให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปที่สนใจด้วย โดยมีภารกิจค่าบริการที่เหมาะสมกับบริการที่เด็กจะได้รับ และมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองทั่วไป ไม่เน้นเฉพาะเจาะจงว่าจะให้บริการแก่พนักงานของสถานประกอบการของตนเท่านั้น

สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานประกอบการที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่ง พบว่า มีนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับเหตุผลในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับลักษณะธรรมชาติและอายุของเด็กกลุ่มเป้าหมายที่มารับการบริการ ตลอดจนแนวคิด วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานประกอบการนั้นๆ ด้วย ดังวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ต่อไปนี้

1) เพื่อเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก

โดยส่วนใหญ่แล้ว การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการจะมุ่งเน้นเฉพาะการดูแลเด็ก และการเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การช่วยเหลือตัวเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เนื่องจากกลุ่มอายุของเด็กที่รับ ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่เตรียมตัวเข้าสู่การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งให้ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย และความมั่นคงตามที่เด็กต้องการ ในขณะที่เดียวกันก็จะดูแลเด็กในเรื่องกิจวัตรประจำวันทั่วไป เช่น การให้นม การให้อาหาร การดูแลความสะอาดเสื้อผ้า และเปลี่ยนผ้าอ้อม การอาบน้ำทำความสะอาดร่างกาย เป็นต้น

2) เพื่อเพิ่มเติมความรู้ให้แก่เด็ก

สถานประกอบการบางแห่ง จัดบริการให้แก่เด็กที่เป็นบุตรหลานของพนักงาน ที่มีอายุตั้งแต่ 3-10 ปี ซึ่งเด็กส่วนใหญ่แล้ว ได้เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล และโรงเรียนประถมศึกษาอยู่แล้ว ดังนั้น การศึกษาที่จัดบริการให้ โดยสถานประกอบการในลักษณะนี้ จึงเป็นการช่วยทบทวน เพิ่มเติมความรู้ให้แก่เด็ก จากที่เด็กได้เรียนรู้จากโรงเรียน โดยจะจัดบริการให้ในช่วงบ่ายหลังเลิกเรียน และช่วงปิดภาคการศึกษา มีลักษณะเป็นการกวดวิชาหรือ ติวเตอร์ (Tutor) ให้แก่เด็กมากกว่าที่จะเป็นการพัฒนาขั้นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ตลอดจนเป็นการจัดกิจกรรมนันทนาการ ศิลปะ กีฬา เกม การละเล่นต่างๆ เพิ่มเติมจากในโรงเรียน

3) เพื่อเป็นการให้ความรู้โดยตรงแก่เด็ก

สถานประกอบการบางแห่ง จัดบริการให้แก่เด็กที่เป็นบุตรของพนักงาน ที่มีอายุตั้งแต่ 3-6 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลต่างๆไป หากบุตรของพนักงานเหล่านี้ มีความจำเป็นต้องโยกย้าย ติดตามพ่อแม่เข้าไปในพื้นที่งานก่อสร้างต่างๆ จึงไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สถานประกอบการบางแห่ง จึงได้จัดการศึกษาในลักษณะที่เป็นการให้ความรู้ระดับอนุบาลให้แก่เด็กเหล่านี้โดยตรง เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กที่จะไปเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

2. กลุ่มเป้าหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่ง พบว่า มีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 เป็นบุตรของพนักงานในสถานประกอบการ

กลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ ส่วนใหญ่จะเป็นบุตรของพนักงานในสถานประกอบการนั้นๆ

2.2 เป็นหลานของพนักงานในสถานประกอบการ

สถานประกอบการบางแห่ง ซึ่งเป็นส่วนน้อยเท่านั้น ที่ยินยอมรับหลานของพนักงานในสถานประกอบการ เข้ารับบริการการจัดการศึกษาโดยสถานประกอบการ

2.3 เปิดบริการให้บุคคลทั่วไป

สถานประกอบการบางแห่ง ซึ่งเป็นส่วนน้อยที่เปิดบริการให้กับบุคคลทั่วไป นอกเหนือไปจากบุตรของพนักงานในสถานประกอบการ

จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายที่รับบริการการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ มีความครอบคลุมตั้งแต่แรกคลอดไปจนถึงอายุ 10 ปี ซึ่งสามารถสรุปแบ่งเด็กกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาโดยสถานประกอบการ เป็นกลุ่ม ได้ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเด็กเล็ก ได้แก่ เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกคลอด หรือ 3 เดือน 6 เดือน ไปจนถึงอายุ 3 ปี
2. กลุ่มเด็ก ได้แก่ เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปี ไปจนถึงอายุ 6 ปี ซึ่งสถานประกอบการบางแห่งก็จะรับเด็กที่มีอายุถึง 10 ปี ก็มี

3. วิธีการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ ที่เป็นกรณีศึกษา ทั้ง 10 แห่ง พบว่า วิธีการดำเนินงานของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ มีดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ

3.1.1 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ ส่วนใหญ่แล้ว จะบริหารงานโดยฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ หรือฝ่ายบุคคล หรือฝ่ายพนักงานสัมพันธ์ที่รับผิดชอบสวัสดิการของพนักงาน ของสถานประกอบการนั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว จะได้รับนโยบายจากฝ่ายบริหารของสถานประกอบการมาระดับหนึ่ง รวมทั้งได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จำเป็นในการจัดการศึกษาด้วย นอกจากนี้แล้ว สถานประกอบการบางแห่งก็ จะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก อาทิเช่น พัฒนาชุมชนจังหวัด กรมพัฒนาชุมชน และองค์การยูนิเซฟ

3.1.2 นอกจากนี้ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการบางแห่งที่มีลักษณะของการมุ่งเพิ่มเติมความรู้ให้กับเด็ก ส่วนใหญ่ก็จะได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษา ในการจัดหาครูผู้สอน ซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกสอนหรือนักศึกษาฝึกงาน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กในศูนย์อีกด้วย

3.1.3 หากสถานประกอบการที่มุ่งเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี ส่วนใหญ่แล้วก็จะมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่จัดการบริหารงานกันเอง โดยใช้บุคลากรภายในสถานประกอบการเอง ทำหน้าที่เป็นครูและพี่เลี้ยงเด็ก โดยไม่ได้เน้นการเรียนการสอนแบบครูโดยตรง โดยสรรหามูลค่ากรในบริษัทมาทำหน้าที่พี่เลี้ยงเด็ก โดยจัดส่งไปอบรมความรู้เพิ่มเติมจากกรมประชาสัมพันธ์ ไปศึกษาดูงาน และฝึกงานด้านเด็กเพิ่มเติมอีกด้วย

3.2 รูปแบบการบริหารงานการเรียนการสอน

3.2.1 รูปแบบการบริหารงานการเรียนการสอนสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ส่วนใหญ่แล้ว จะมีการบริหารงานของศูนย์ ที่รายงานโดยตรงต่อฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ หรือฝ่ายบุคคลที่รับผิดชอบการบริหารงานการเรียนการสอนโดยตรง รวมทั้งยังเป็นผู้กำหนดแนวทางในการเรียนการสอน โดยครูจะเป็นผู้ออกแบบ สรรหาเนื้อหาสาระและวิธีการสอนเอง

3.2.2 นอกจากนี้ สถานประกอบการบางแห่ง ยังได้ใช้รูปแบบการบริหารงานการเรียนการสอน จากกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบมาตรฐาน โดยมีครูอาสาที่ได้รับการเตรียมความพร้อมจากหน่วยงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยที่สถานประกอบการ

ไม่ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยตรง หากเป็นเพียงผู้สนับสนุน และประสานงานให้การจัดการศึกษาเป็นไปด้วยดี

3.2.3 สถานประกอบการบางแห่ง ยังได้เพิ่มเติมให้ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นพนักงานในสถานประกอบการเอง ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในรูปแบบการบริหารงานการเรียนการสอน หากอำนาจในการกำหนดแนวทางและสาระในการเรียนการสอน ก็ยังคงเป็นของผู้บริหารศูนย์เช่นเดิม

4. คุณสมบัติของบุคลากรที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

คุณสมบัติของบุคลากรที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ส่วนใหญ่แล้ว จะมีการกำหนดคุณสมบัติตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จัดการศึกษาสำหรับเด็ก โดยรับตั้งแต่ไม่ได้กำหนดวุฒิทางการศึกษา ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงระดับปริญญาตรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 กำหนดวุฒิทางการศึกษาอย่างต่ำปริญญาตรี สำหรับผู้ที่จะเป็นครูโดยตรง

สถานประกอบการที่มุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้แก่เด็ก นอกเหนือจากความรู้ที่เด็กได้รับจากโรงเรียนปกติแล้ว สถานประกอบการเหล่านั้น ย่อมต้องการให้บุคลากรที่จะมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำเร็จการศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาตรี หรืออย่างน้อยเป็นนักศึกษาฝึกงาน สาขาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ โดยให้เจ้าหน้าที่ เป็นครูผู้สอนโดยตรง และหากจะรับสมัครครูผู้สอน สถานประกอบการส่วนใหญ่ สนใจที่จะรับผู้ที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และมีอายุประมาณ 20 ปี ขึ้นไป

4.2 กำหนดวุฒิทางการศึกษาอย่างต่ำ มัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับครู

สถานประกอบการบางแห่งที่ใช้ครูอาสาในสังกัดของพัฒนาชุมชนจังหวัด ก็จะได้รับบุคลากรที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 และไม่จำกัดเพศ หากต้องผ่านการฝึกอบรม และฝึกงานตามหลักสูตรมาตรฐานของกรมพัฒนาชุมชน และส่วนใหญ่ต้องการครูที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี และไม่เกิน 45 ปี

4.3 กำหนดวุฒิการศึกษา อย่างต่ำ มัธยมศึกษาปีที่ 3 สำหรับพี่เลี้ยงเด็ก

โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงเด็ก ซึ่งไม่ใช่ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูโดยตรง สถานประกอบการจะกำหนดวุฒิความรู้ไว้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 โดยพิจารณาถึงจิตวิทยาในการเลี้ยงดูเด็กประกอบด้วย โดยให้มีการอบรมเพิ่มเติมจากกรมประชาสัมพันธ์ และจัดส่งไปฝึกงานเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก สถานประกอบการบางแห่งก็ไม่ได้กำหนดอายุของพี่เลี้ยงเด็ก และบางแห่งก็จะกำหนดอายุพี่เลี้ยงเด็กไว้ไม่เกิน 30 ปี หากส่วนใหญ่แล้วต้องการพี่เลี้ยงที่เป็นเพศหญิงมากกว่าผู้ชาย

4.4 ไม่ได้กำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำ สำหรับพี่เลี้ยงเด็ก

สถานประกอบการบางแห่ง ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็ก และไม่ได้กำหนดวุฒิการศึกษา หรือประสบการณ์ของพี่เลี้ยงเด็กที่ชัดเจนไว้ หากเพียงเน้นที่คุณลักษณะของพี่เลี้ยงเด็กที่จะต้องมีความรักต่อเด็กเป็นประการสำคัญ และเป็นเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป

สำหรับสัดส่วนของบุคลากรต่อจำนวนเด็ก มีความแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของแต่ละสถานประกอบการ เช่น สัดส่วนพี่เลี้ยงเด็ก 1 คน : เด็ก 7 คน หรือพี่เลี้ยงเด็ก 1 คน : เด็ก 15 คน หรือใช้มาตรฐานของกรมพัฒนาชุมชน คือ สัดส่วนครู 1 คน : เด็ก 20 คน แล้วแต่ความเหมาะสมของกลุ่มเด็ก และจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ในสถานประกอบการนั้น นอกจากนี้แล้ว สถานประกอบการบางแห่ง ยังได้ใช้วิธีที่รุ่นพี่ช่วยดูแลรุ่นน้องในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย เช่น ใช้พี่ 1 คน ดูแลน้อง 5-10 คน แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละสถานประกอบการ

5. สาระในการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการที่เป็นกรณีศึกษา ทั้ง 10 แห่ง พบว่า สาระในการเรียนการสอนสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

5.1 ฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ หรือฝ่ายบุคคล ส่วนใหญ่แล้ว เป็นผู้พิจารณากำหนดขอบเขตความต้องการสาระการเรียนรู้ขึ้นมา แล้วมอบหมายให้ครูเป็นผู้เตรียมการสอนตามที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายแรงงานหรือฝ่ายบุคคล โดยที่สถานประกอบการบางแห่งจะรับฟังจากความต้องการของผู้ปกครองมาประกอบการตัดสินใจ โดยผนวกกับประสบการณ์ตรงของผู้บริหารเอง

5.2 สาระในการเรียนการสอน มีการจัดแบ่งหมวดเนื้อหาต่างๆ เป็นสัดส่วนไว้อย่างกว้างๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว หากเป็นการดูแลเด็กเล็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี ก็จะเน้นที่การพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม มีการจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ตามพัฒนาการตามวัยของเด็ก มีการเล่นตามอักษาศัพท์ การร้องเพลง การเดินเข้าจังหวะ การดูโทรทัศน์ การระบายสี และการเล่นตามอักษาศัพท์ โดยสถานประกอบการส่วนใหญ่ จะกำหนดเป็นตารางเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ไว้อย่างกว้างๆ

5.3 สาระในการเรียนการสอน ของสถานประกอบการบางแห่ง ได้ใช้มาตรฐาน ข้อกำหนด ของกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งมีการแบ่งประเภทของสาระการเรียนรู้ ออกเป็นกลุ่มพัฒนาทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กเป็นประการ

สำคัญ จึงได้มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการเรียนการสอน และตารางการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจนในแต่ละวัน

5.4 สถานประกอบการบางแห่ง เน้นการพัฒนาทางสติปัญญา สาระในการเรียนการสอน สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปีเป็นต้นไป ส่วนใหญ่ จะเน้นพัฒนาการทางสติปัญญา และจิตใจ มีการสอน การอ่านเขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์พื้นฐาน ตลอดจนช่วยทบทวนและสอนทำการบ้านจากโรงเรียน

6. สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ ที่เป็นกรณีศึกษา ทั้ง 10 แห่ง พบว่า สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

6.1 มีการจัดสภาพเป็นห้องเรียน มีการจัดโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับเด็กได้นั่งอย่างสะดวกสบาย ตลอดจนมีอุปกรณ์ ของเล่นและสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ได้ใช้อย่างเหมาะสม และบางแห่งได้มีการแบ่งสัดส่วนจากห้องเรียน เป็นส่วนของที่นอน ส่วนของที่รับประทานอาหาร และห้องน้ำ

6.2 มีการจัดเป็นห้องกว้างสำหรับทำกิจกรรมต่างๆในห้องนั้น ทุกกิจกรรม รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน การนอนหลับพักผ่อน รับประทานอาหาร เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว สถานประกอบการหลายแห่ง ประสบกับปัญหาความจำกัดของสถานที่ ผู้จัดจึงจำเป็นต้องใช้พื้นที่ใช้สอยทุกส่วนให้คุ้มค่า

6.3 การจัดสนามเด็กเล่น การจัดสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่แล้ว จะจัดภายในห้องเรียนเป็นหลัก เนื่องจากข้อจำกัดของสถานที่ดังกล่าวข้างต้น แต่อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการบางแห่งก็ยังสามารถจัดสนามเด็กเล่นภายนอกห้อง ที่ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ เครื่องเล่นต่างๆ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม

7. การมีส่วนร่วม

จากการสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่ง พบว่าส่วนใหญ่แล้ว สถานประกอบการจะจัดการบริหาร และการดำเนินการจัดการศึกษาตนเอง หากสถานประกอบการบางแห่งได้เปิดโอกาสให้บุคคลต่างๆ มีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

7.1 การมีส่วนร่วมจากสถาบันการศึกษา

สถานประกอบการบางแห่ง อาศัยการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษา ในการส่งนักศึกษาฝึกสอนมาร่วมปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาในสถานประกอบการ และมีการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์ ช่วยดูแลนักศึกษาฝึกสอนด้วย เช่นจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ และสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เป็นต้น

7.2 การมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง

สถานประกอบการส่วนใหญ่ จะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี และเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์เด็ก เมื่อบุตรหลานของตนได้แสดง หรือทำกิจกรรมต่างๆ เป็นพิเศษ เช่น ในวันเด็ก และวันปีใหม่ เป็นต้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ได้กำหนดเป็นรูปแบบของคณะกรรมการแต่อย่างใด มีส่วนน้อยที่มีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ที่ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ตัวแทนจากบริษัท ผู้ดูแลเด็ก และพัฒนากรจังหวัด

7.3 การมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภายนอก

สถานประกอบการบางแห่ง ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น กรมพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ และองค์การยูนิเซฟ เป็นต้น

8. การตรวจสอบรายงานผล

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ ที่เป็นกรณีตัวอย่าง 10 แห่ง พบว่า การตรวจสอบ รายงานผลของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ มีลักษณะดังนี้

8.1 การตรวจสอบภายใน การตรวจสอบและรายงานผลการจัดการศึกษา ส่วนใหญ่แล้ว สถานประกอบการจะมีการตรวจสอบกันเองภายในสถานประกอบการ โดยมีการตรวจสอบโดยฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ หรือฝ่ายบุคคลของสถานประกอบการ โดยส่วนใหญ่แล้ว จะพิจารณาข้อมูลจากความพึงพอใจของผู้ปกครองเป็นสำคัญ และหากสถานประกอบการใดมีนักศึกษาฝึกสอนจากสถาบันการศึกษาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็จะได้ข้อมูลจากอาจารย์ที่มานิเทศนักศึกษา เพิ่มเติมในการตรวจสอบด้วย และจะมีการนำเสนอ รายงานผลสู่ผู้บริหารระดับสูงต่อไป เป็นประจำ

8.2 ประเด็นของการตรวจสอบ ส่วนใหญ่แล้ว สถานประกอบการ จะเน้นการตรวจสอบในประเด็นของบุคลากร ครู พี่เลี้ยงเด็ก การพัฒนาสุขภาพทางร่างกายของเด็ก คุณภาพของอาหาร ความสะอาด ความปลอดภัยของสถานที่ และสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

8.3 รายงานผลต่อหน่วยงานภายนอก สถานประกอบการบางแห่ง ที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาชุมชน จะมีการรายงานผลประจำเดือนที่จัดทำโดยครูอาสา และการนิเทศจากพัฒนากรอำเภอที่จะตรวจสอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น ตลอดจนการตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ ตลอดจนตรวจสอบจำนวนเด็กของศูนย์ ค่าอาหาร คุณภาพของโภชนาการ ตลอดจนการจัดทำรายงานการเงิน รายรับรายจ่าย ค่าจ้างครู และสภาพปัญหาต่างๆ เพื่อรายงานผล และนำเสนอต่อผู้บริหารของบริษัท และพัฒนาอำเภอ ซึ่งจะช่วยปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูต่อไป

9 สภาพปัญหาและอุปสรรค

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่ง พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ มีดังต่อไปนี้

9.1 ความจำกัดของสถานที่ สถานประกอบการ ส่วนใหญ่ได้เสนอถึงปัญหาของความจำกัดของสถานที่ ทำให้ศูนย์ดูแลเด็ก มีความคับแคบ ไม่สามารถจัดเป็นสัดส่วนได้สมบูรณ์นัก และไม่สามารถจัดสนามเด็กเล่นแก่ให้เด็กได้อย่างทั่วถึง

9.2 ความหลากหลายของอายุเด็ก สถานประกอบการส่วนใหญ่ รับเด็กที่มีอายุหลากหลาย จึงทำให้ครูผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ค่อนข้างลำบาก และไม่สามารถจูงใจให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสถานประกอบการบางแห่ง ประสบปัญหาเด็กมาเข้าร่วมกิจกรรมไม่แน่นอน จึงทำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ค่อนข้างลำบาก

9.3 ความคาดหวังของผู้ปกครอง สถานประกอบการบางแห่ง ได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการ โดยต้องการให้ทัดเทียมกับการจัดการศึกษาจากโรงเรียนภายนอก จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจระหว่างครู ผู้สอน และผู้ปกครองขึ้น

9.4 ปัญหาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของเด็ก สถานประกอบการบางแห่ง ได้เสนอถึงปัญหาสุขภาพ อนามัย และความปลอดภัยของเด็กในศูนย์ โดยเฉพาะเด็กเล็ก โดยเน้นถึงความเข้มงวดกับพี่เลี้ยงเด็ก ให้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และประสบปัญหาจำนวนพี่เลี้ยงเด็กที่ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก

9.5 งบประมาณไม่เพียงพอ สถานประกอบการบางแห่ง ที่จัดเป็นสวัสดิการแบบให้เปล่าแก่พนักงานประสบกับปัญหาเรื่องงบประมาณ ไม่เพียงพอกับการดำเนินงาน

9.6 การเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากร สถานประกอบการบางแห่ง ได้เสนอปัญหาของการขาดการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเด็กของบุคลากร เนื่องจากพี่เลี้ยงเด็ก และครู จำเป็นต้องปฏิบัติงานเต็มเวลาในแต่ละวัน จึงทำให้ขาดโอกาสในการรับการอบรมเพิ่มเติมเท่าที่ควร

10. ข้อคิดเห็นและการเสนอแนะจากสถานประกอบการ

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปีในสถานประกอบการ ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่ง พบว่า ข้อคิดเห็นและการเสนอแนะจากสถานประกอบการ มีดังต่อไปนี้

10.1 การได้รับความสนับสนุนจากภาครัฐ โดยส่วนใหญ่แล้วสถานประกอบการเห็นว่า ภาครัฐควรจะมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาในลักษณะของการส่งเสริม มากกว่าการตรวจสอบ ตลอดจนมีการลดค่าใช้จ่าย การลดหย่อนภาษี ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้สถานประกอบการ เกิดแรงจูงใจที่จะดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ต่อไป

10.2 การได้รับข้อมูล แหล่งความรู้ต่างๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กให้สามารถจัดการศึกษาให้แก่เด็กได้อย่างมีคุณภาพ

10.3 การขยายสถานที่ ในเรื่องสถานที่ที่คับแคบ สถานประกอบการหลายแห่ง ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และได้พยายามดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง

10.4 การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กมากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองและบุคลากรในศูนย์เด็ก

10.5 การสร้างเครือข่าย การประสานงานระหว่างสถานประกอบการที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และการดำเนินงาน ในลักษณะของเครือข่ายการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี ในสถานประกอบการ

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ
 คณะผู้วิจัย ได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และเกณฑ์มาตรฐาน
 ของกรมประชาสงเคราะห์ สรุปเป็นคุณลักษณะของสถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการที่พึง
 ประสงค์ และได้นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบองค์
 ประกอบดังกล่าว เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเด็น	รายละเอียด
1. สภาพแวดล้อม 1.1 ที่ตั้ง	ตั้งอยู่ในย่านชุมชน ♦ มีรั้วล้อมรอบ หรือแยกบริเวณเป็นสัดส่วน ♦ มีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ ♦ ตั้งอยู่ห่างจากมลภาวะ เสียงดัง ฝุ่นละออง และน้ำเสีย ♦ น้ำไม่ท่วมถึง ♦ สถานรับเลี้ยงเด็กมีทางเข้าออกได้สะดวก ♦ ไม่อยู่ในที่อันตราย (บริเวณที่ชนถ่ายแก๊ส สารเคมี ฯลฯ)
1.2 พื้นที่ภายนอกอาคาร	♦ มีที่เล่นกลางแจ้งหรือทำกิจกรรมกลางแจ้ง ♦ อยู่ห่างจากถนนและมีรั้วกั้นไม่ให้เด็กออกไปข้างนอก ♦ มีความปลอดภัย
1.2.1 สนามเด็กเล่น และภูมิทัศน์	♦ มีพื้นที่สนามเด็กเล่นเพียงพอกับจำนวนเด็ก ♦ ได้รับแสงแดด และมีลมพัดผ่าน ♦ มีรั้วล้อมรอบเป็นสัดส่วน ♦ เครื่องเล่นเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ♦ เครื่องเล่นมีความสวยงามและมีความแข็งแรงปลอดภัย ♦ ห่างจากถนนใหญ่ ♦ มีสนามหญ้าโล่งและมีบริเวณต้นไม้ให้ร่มเงา ♦ มีไม้ดอกไม้ประดับ ♦ มีความสะอาดและสวยงาม ♦ มีพื้นที่เล่นหิน ดิน ทราย และไม้
1.3 ภายในตัวอาคาร 1.3.1 ห้องเลี้ยงเด็ก 1.3.2 ห้องนอนเด็ก	♦ พื้นที่ห้องเลี้ยงเด็กมีความเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ♦ มีแสงสว่างพอเพียง ♦ พื้นห้องปูด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นและทำความสะอาดได้ง่าย ♦ มีเครื่องเรือนที่ไม่มีเหลี่ยมมุมที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ♦ เพดานห้องควรมีความสูงพอควร ♦ ผ้าม่านห้องควรทำด้วยสีที่อ่อน ♦ ผ้าม่านห้องสามารถทำความสะอาดได้ง่าย ♦ มีหน้าต่างและมีอากาศที่ถ่ายเทสะดวก ♦ เป็นห้องนอนที่แยกจากห้องอื่นเป็นสัดส่วน หรือเป็นห้องนอนที่อยู่ในห้องเรียน ที่มีที่จัดเก็บเครื่องนอนอย่างเป็นระเบียบหรือเป็นสัดส่วนมิดชิด ♦ มีอากาศถ่ายเทสะดวก หรือมีเครื่องระบายอากาศอยู่ห่างจากเสียงรบกวน ♦ คิดมุ่งลด ♦ อยู่ใกล้ห้องน้ำและบริเวณที่แต่งตัว ♦ แยกห้องนอนระหว่างเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปีและเด็กอายุ 2 ปี หรือแยกห้องนอนระหว่างเด็กอ่อนกับเด็กเล็กมีความสะอาด ♦ ปราศจากฝุ่นละอองอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

ประเด็น	รายละเอียด
1.3.3 ห้องเตรียมอาหาร	<p>◆ มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเตรียมอาหาร เช่น เตา ตู้เย็น ที่เก็บภาชนะที่เก็บอาหารแห้ง/อาหารสด ที่ล้างจาน ฯลฯ ◆ มีบริเวณกว้างขวางและเป็นสัดส่วน มีการระบายอากาศที่ดี ◆ มีแสงสว่างเพียงพอและมีแสงแดดเข้าถึง ◆ อยู่ใกล้กับบริเวณที่รับประทานอาหาร ◆ พื้นห้องไม่ลื่นและสามารถทำความสะอาดได้ง่าย ◆ มีที่ทำความสะอาดเป็นสัดส่วน สะดวกในการทำความสะอาด ◆ อยู่ห่างจากห้องทำกิจกรรมเด็ก ◆ มีที่เก็บเศษอาหาร</p>
1.3.4 บริเวณที่รับประทานอาหาร	<p>◆ แยกเป็นบริเวณรับประทานอาหารที่เป็นสัดส่วน หรือใช้ห้องเรียน/ห้องกิจกรรมเป็นห้องรับประทานอาหาร ◆ พื้นห้องทำความสะอาดได้ง่าย ◆ มีพื้นที่กว้างขวางพอเพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวตัวได้คล่องในการถือถาดอาหารเดินไปมา ◆ บริเวณที่รับประทานอาหารควรอยู่ติดกับครัวเพื่อสะดวกในการ เคลื่อนย้ายอาหาร ◆ มีการระบายอากาศที่ดี ◆ มีแสงสว่างเพียงพอ</p>
1.3.5 ห้องน้ำ	<p>◆ ในห้องน้ำควรมีสุขภัณฑ์ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - อ่างล้างมือ อยู่ใกล้ทางเข้าและอยู่นอกส้วม - โถส้วม อัตราส่วน 1:15 <p>◆ ขนาดของสุขภัณฑ์สำหรับเด็กชาย-เด็กหญิงเหมาะสมกับขนาด/สัดส่วนของเด็ก อยู่ใกล้ห้องเรียน เพื่อเด็กสามารถเดินไปใช้ห้องน้ำได้สะดวก ◆ อยู่ในที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ◆ มีจำนวนห้องน้ำและห้องส้วมเพียงพอกับจำนวนเด็กสะอาด และมีการรักษาความสะอาดสม่ำเสมอ ◆ มีที่อาบน้ำ ◆ พื้นที่ของที่อาบน้ำจะต้องไม่ลื่นและทำความสะอาดง่าย ◆ เป็นที่โปร่ง มีแสงสว่างส่องถึง และมีแสงสว่างที่พอเพียง ◆ มีช่องระบายอากาศ ◆ ในกรณีที่มึ่ประตูในห้องส้วมจะต้องไม่ติดกลอนประตู ◆ วัสดุปูพื้นห้องน้ำจะต้องไม่ลื่นและทำความสะอาดง่าย ◆ ประตูห้องส้วมมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก ◆ ในกรณีที่ไม่สามารถจัดทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจใช้ห้องส้วมที่มีอยู่แล้ว แต่ต้องปรับให้เหมาะสมกับสรีระของเด็กเพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย</p>
1.3.6 ห้องพยาบาล/ห้องเด็กป่วย	<p>◆ อากาศถ่ายเทดี ◆ อยู่ติดกับห้องน้ำ ◆ อยู่ในบริเวณที่ใกล้ชิดกับตู้ดูแล ◆ อยู่ห่างจากเสียงรบกวน มีเตียงพยาบาล อย่างน้อย 1 เตียงหรือมีอัตราส่วนพอเหมาะกับจำนวนเด็ก ◆ มีตู้ยาและเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น ◆ แยกเป็นสัดส่วนออกจากส่วนของเด็กปกติ เพื่อป้องกันการติดต่อโรค ◆ ควรมีพื้นที่ทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกว่าถูกกักบริเวณ</p>

ประเด็น	รายละเอียด
2 วัตถุประสงค์ของการจัด สถานรับเลี้ยงเด็กในสถาน ประกอบการ	♦ เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน ♦ เพื่อเป็นรายได้แก่องค์กร ♦ เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา
3. บุคลากร	
3.1 เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป	♦ อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ♦ มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัยหรือพัฒนาการเด็ก หรือผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด หรือมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 1 ปี ♦ มีความประพฤติดี ♦ มีสุขภาพจิตดี ♦ ไม่เคยรับโทษหรือถูกจำคุก ♦ ไม่มีประวัติในการทำผิดต่อเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็ก ♦ สุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อ เช่น โรคเรื้อน วัณโรค โรคพิษสุรา เรือรังหรือติดเชื้อเสพติดให้โทษ
3.2 พี่เลี้ยงเด็ก	♦ มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ♦ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ♦ ได้รับการตรวจสุขภาพก่อนปฏิบัติงาน ♦ มีวุฒิการศึกษาภาคบังคับเป็นอย่างน้อยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพี่เลี้ยงเด็ก ♦ ทำหน้าที่ดูแลเด็กด้านต่างๆ ♦ อัตราส่วน จำนวนเด็ก : พี่เลี้ยงเด็ก 0-2 ปี เด็ก 3 คน : พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน 2-3ปี เด็ก 8 คน : พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน 3-4 ปี เด็ก 12 คน : พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน 4-6 ปี เด็ก 20 คน : พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน
3.3 บุคลากรอื่น	♦ มีความประพฤติดี ♦ มีกิริยาจาเราะเรียบร้อย ♦ เป็นต้นแบบที่ดีแก่เด็ก ♦ ไม่มีประวัติในการทำผิดต่อเด็กหรือละเมิดสิทธิเด็ก
3.3.1 พยาบาล/แพทย์	♦ ตรวจสอบสุขภาพ และดูแลพัฒนาการ ♦ ให้ภูมิคุ้มกันโรค และรักษาอาการเจ็บป่วย
3.3.2 ผู้ประกอบอาหาร	♦ ประกอบอาหารได้ถูกสุขอนามัย ♦ มีความรู้และประสบการณ์ในด้านโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย ♦ มีสุขภาพอนามัยดี ♦ ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง
3.3.3 พนักงานทำความสะอาด	♦ ทำความสะอาดและช่วยทำครัวหรือทำความสะอาดเพียงอย่างเดียว ♦ เป็นพนักงานทำความสะอาดส่วนกลางของสถานประกอบการหรือเป็นพนักงานสังกัดศูนย์รับเลี้ยงเด็ก

ประเด็น	รายละเอียด
4. ลักษณะการบริการ	
4.1 ด้านโภชนาการ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ จัดอาหารให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการ 0-1 ปี นมเป็นอาหารหลัก โดยจัดนมแม่และนมผง 1-3 ปี อาหารเสริมที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ 3-6 ปี - ◆ ได้รับสารอาหารเพียงพอกับความต้องการ ◆ อาหารมีความหลากหลาย ◆ รสไม่จัด ◆ สะอาด ◆ มีตารางอาหารประจำวัน ◆ สะอาด ◆ ถูกสุขอนามัย
4.2. ด้านสุขอนามัย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ มีสมุดแสดงน้ำหนักและส่วนสูง ◆ มีสมุดแสดงการเจ็บป่วย การปลูกฝี ฉีด ยาและการได้รับการบริการทางแพทย์ ◆ มีแพทย์หรือพยาบาลประจำ หรือ มีการใช้บริการสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการในกรณีที่เกิดป่วย หรือตรวจสุขภาพประจำปี ◆ มีการตรวจสุขภาพและการให้ภูมิคุ้มกันโรค ◆ มีการวัดพัฒนาการการเจริญเติบโต เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก ทุกเดือน
5. กิจกรรมการเรียนการสอน	
5.1 สาระการเรียนรู้	
เด็กอายุ 0-2 ปี	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา หู ฟัง จมูกดมกลิ่น ลิ้นชิมรสผิวหนังสัมผัส ◆ การใช้ภาษา เช่น การเปล่งเสียง/ การพูด ◆ การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การเคลื่อนไหว การหยิบจับ ◆ ลักษณะนิสัย เช่น การขับถ่าย การรับประทานอาหาร การช่วยเหลือตัวเอง ◆ สติปัญญา เช่น การอ่านหนังสือให้ฟัง การพูดคุยกับเด็ก ◆ อารมณ์ จิตใจ เช่น การฟังเพลงเบาๆ การร้องเพลง ฟังนิทาน
เด็กอายุ 3-6 ปี	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การจัดประสบการณ์ให้เด็ก ครอบคลุม ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ◆ พื้นฐานวิชาต่างๆ ◆ การเล่น
5.2 กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> ◆ กิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย เช่น กิจกรรมกลางแจ้ง ศิลปกรรม กิจกรรมเข้าจังหวะ การเล่นเกมและการละเล่นสำหรับเด็ก ◆ กิจกรรมเพื่อพัฒนาสติปัญญา เช่น การฟังนิทาน การฝึกพูด การฝึกกล้ามมือ ขีดเขียน เกมการศึกษา ◆ กิจกรรมฝึกดัดมือ ให้มีความสัมพันธ์กัน เช่น การปั้น การขีดเขียน การระบายสี การตัดแปะ ◆ กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและอารมณ์ เช่น การเล่นกับเพื่อน กิจกรรมดนตรี ศิลปะ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง

ประเด็น	รายละเอียด
5.3 สื่อ การ สอน และ อุปกรณ์	♦ จัดให้มีสื่อการสอนและอุปกรณ์ครบถ้วนตามกิจกรรมการเรียนรู้
6.การมีส่วนร่วมและ ประสานงาน	
6.1 ความร่วมมือระหว่าง ครูและผู้ปกครอง	♦ ร่วมปรึกษาหารือกันในเรื่องปัญหาและการแก้ไขหรือส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆตามวาระโอกาส ♦ ส่งผลงาน รายงานการเรียนและพฤติกรรมของเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ ♦ ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ♦ จัดการประชุมพิเศษผู้ปกครอง
6.2 การ สนับสนุน จาก หน่วยงานภายนอก	♦ สนับสนุนด้านบุคลากร เช่นจัดหาผู้สอน ♦ สนับสนุนด้านเนื้อหา สาร และ กิจกรรม เช่นจัดหลักสูตร ♦ สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เช่นสื่อการสอน ของเล่น
7. การวัดและประเมินผล	
7.1 การประเมินพัฒนา การของเด็ก	♦ ด้านสุขภาพเด็ก -ใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (กรมอนามัย) หรือแบบ รายงานการพัฒนาเด็ก (กรมประชาสัมพันธ์) หรือแบบบ่งชี้พฤติกรรมตามวัย ของเด็ก เพื่อบันทึกการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุกๆเดือน การให้ภูมิคุ้มกันโรค บันทึกการเจ็บป่วยและการดูแลรักษาเป็นระยะ อย่างน้อย3เดือน/ครั้ง ♦ ด้านพัฒนาการเด็ก -ใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก หรือแบบรายงาน พัฒนาการเด็ก หรือแบบบ่งชี้พฤติกรรมตามวัยของเด็กและแจ้งให้ผู้ปกครอง ทราบเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งเรื่องพฤติกรรมที่สงสัยว่าจะมี ปัญหาเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา -ใช้วิธีการสังเกต การสนทนาและผลงานของ เด็กร่วมด้วย - ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง
7.2 การประเมินพัฒนา การ/คุณภาพของผู้เลี้ยงดู เด็ก	♦ ผู้ดำเนินการประเมินผู้เลี้ยงดูเด็กทุกๆ 6 เดือนในเรื่องความรู้ความสามารถ ทักษะในการเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐาน เจตคติ ความพึงพอใจต่อผู้เลี้ยงดูเด็ก ♦ ประเมินเจตคติและความพึงพอใจของผู้เลี้ยงดูเด็กต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กต่อผลการปฏิบัติงานของผู้เลี้ยงดูเด็ก

ประเด็น	รายละเอียด
7.3 การรายงานผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก	
- รายงานหน่วยงานภายใน	♦ รายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารสถานประกอบการทราบเป็นระยะ
- รายงานหน่วยงานภายนอก	♦ รายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานภายนอกที่รับผิดชอบทราบ เช่น กรมประชาสงเคราะห์ กรมการพัฒนาชุมชน หน่วยงานภายนอก ตรวจสอบสถานรับเลี้ยงเด็ก และให้คำปรึกษาและแนะนำ

คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะว่ารายละเอียดของรูปแบบการจัดการศึกษาข้างต้น เป็นรูปแบบที่พึงประสงค์ และเป็นรูปแบบที่มีความสมบูรณ์ตามหลักการและทฤษฎี ซึ่งสถานประกอบการต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละสถานประกอบการ โดยควรจะศึกษาและปรับให้สอดคล้องกับความต้องการ ธรรมชาติ และบริบทของแต่ละสถานประกอบการ เป็นสำคัญ

นอกจากนี้แล้ว คณะผู้วิจัย ยังได้สังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ดังต่อไปนี้

1. เหตุผลและวัตถุประสงค์

เหตุผลของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ควรจัดเพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานในสถานประกอบการเป็นประการสำคัญ ไม่ควรจัดโดยมุ่งหวังผลกำไร หากควรจัดเพื่อช่วยเหลือพนักงานของสถานประกอบการ ในการลดปัญหาค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็ก ดังนั้น หากจำเป็นที่จะต้องคิดค่าบริการจากการให้การศึกษาแก่เด็ก ควรคิดคำนวณอย่างสมเหตุ สมผล และคุ้มค่างบบริการที่จัดให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ควรจัดเพื่อเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก และมุ่งพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนการปรับตัว การเคลื่อนไหว และจริยธรรม เพื่อความพร้อมที่จะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ควรมุ่งเพื่อบุตรของพนักงานในสถานประกอบการเป็นหลัก เนื่องจากเป็นสวัสดิการที่จัดให้แก่พนักงาน โดยมีได้มุ่งหวังกำไร หากมีความจำเป็นที่จะต้องรับหลานของพนักงาน สถานประกอบการ ควรจะพิจารณาเหตุผล และความเหมาะสมเป็นรายกรณีไป และหาก บุคคลภายนอกสนใจที่จะเข้ารับบริการการศึกษาที่สถานประกอบการ ควรจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และอาจจะต้องคำนวณค่าบริการที่แตกต่างไปจากค่าบริการที่พนักงานของสถานประกอบการจะต้องจ่าย

สำหรับกลุ่มอายุเด็กของกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ควรจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสม และศักยภาพของสถานประกอบการแต่ละแห่ง โดยเฉพาะควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญคือจำนวนและความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นครูหรือพี่เลี้ยงเด็ก แต่อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการ ควรพิจารณากลุ่มเป้าหมายที่มีอายุตั้งแต่ 2 1/2 ปี หรือ 3-6 ปี เนื่องจากเป็นวัยพื้นฐานที่ต้องการการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ความสามารถในการพูด การเรียนรู้ การปรับตัวและการแสดงออก และเป็นช่วงอายุที่เด็กมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. วิธีดำเนินงาน

วิธีดำเนินงานของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ควรจัดในลักษณะของการร่วมมือประสานงานระหว่างสถานประกอบการกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัย หรือสถาบันราชภัฏ กรมการพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ กรมอนามัย กรมการแพทย์ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยควรจะดำเนินงาน ประสานงาน โดยฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ หรือฝ่ายบุคคลของสถานประกอบการ และอาจจะใช้ครูหรือพี่เลี้ยงเด็ก จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น หรือหากสถานประกอบการมีศักยภาพเพียงพอ ก็อาจจะจัดจ้างครูและพี่เลี้ยงเด็ก ได้โดยตรง ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานประกอบการ

4. คุณสมบัติของบุคลากรที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

คุณสมบัติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานประกอบการ มี 2 กลุ่ม คือ ครูผู้สอน และพี่เลี้ยงเด็ก ดังนั้นครูผู้สอน ซึ่งจะต้องทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง หากเป็นไปได้ ควรมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย หรือ

อย่างน้อย ควรสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผ่านการฝึกอบรมและฝึกงานตามหลักสูตรการดูแลเด็กตามมาตรฐานของกรมพัฒนาชุมชน

สำหรับพี่เลี้ยงเด็ก ควรกำหนดวุฒิการศึกษาอย่างต่ำมัธยมศึกษาปีที่ 3 และควรผ่านการฝึกอบรมและฝึกงานการดูแลเด็ก เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม คุณสมบัติประการหนึ่งที่ทั้งครูและพี่เลี้ยงเด็ก ควรจะมี คือ "จะต้องรักเด็ก" และหากเคยมีประสบการณ์ของความเป็นแม่มาแล้ว สถานประกอบการอาจจะพิจารณาเป็นคุณสมบัติพิเศษ ประกอบกับวุฒิการศึกษาดังกล่าวข้างต้น

สำหรับสัดส่วนของครู: เด็ก ควรพิจารณาปรับตามความเหมาะสมของแต่ละสถานประกอบการ โดยปรับจากมาตรฐานของกรมพัฒนาชุมชน คือ ครู: เด็ก = 1: 20 ให้สอดคล้องกับศักยภาพของสถานประกอบการแต่ละแห่ง

5. สาระในการเรียนการสอน

การกำหนดสาระการเรียนรู้ของเด็ก ควรจะมีการกำหนดกลุ่มต่างๆของสาระการเรียนรู้ออกมาให้ชัดเจน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มสาระเนื้อหา ที่พัฒนาร่างกาย พัฒนาสติปัญญา พัฒนาอารมณ์ และสังคม และพัฒนาจิตใจ โดยควรจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ประกอบกันอย่างสมดุลย์ ตามแผนการจัดกิจกรรมในตารางการเรียนรู้แต่ละวันของเด็กที่กำหนดขึ้น โดยบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง

ส่วนการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กนั้น สถานประกอบการควรสนับสนุนให้ครูและพี่เลี้ยงเด็กร่วมกันผลิตสื่อสำหรับเด็กขึ้นมาใช้ด้วยตนเอง ตามความเหมาะสม และอาจจะแสวงหาอุปกรณ์ และของเล่น เพิ่มเติมจากงบประมาณของสถานประกอบการ และขอความสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยควรพิจารณาจัดให้สอดคล้องกับสาระความรู้ในกลุ่มต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ข้างต้น

6. การจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการ

การจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ในสถานประกอบการ ควรจะพิจารณาจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกศูนย์เด็ก โดยควรพิจารณาจัดแบ่งห้องกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กออกเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนและระดับอายุของเด็ก ตลอดจนควรแบ่งห้องกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็นมุมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น มุมดนตรี มุมนิทาน และมุมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นต้น อีกทั้ง ควรจะแบ่งสัดส่วนห้องกิจกรรมการเรียนรู้เป็นที่

นอนเด็ก ที่รับประทานอาหารและของว่าง และห้องน้ำ เป็นต้น โดยควรพิจารณาถึงความสะอาด ความปลอดภัยและการถ่ายเทอากาศ เป็นประการสำคัญ

สำหรับการจัดสนามเด็กเล่น และอุปกรณ์เครื่องเล่นเด็กในสถานประกอบการ มีความสำคัญยิ่ง สถานประกอบการแต่ละแห่ง ควรจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม เนื่องจากเด็กในช่วงอายุนี้นี้ มีความจำเป็นต้องมีการวิ่งเล่นและออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาร่างกายให้สมบูรณ์ ดังนั้น หากสถานประกอบการใดมีพื้นที่ที่เพียงพอ ก็ควรจะต้องจัดเตรียมส่วนนี้ไว้ เพื่อเด็กจะได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

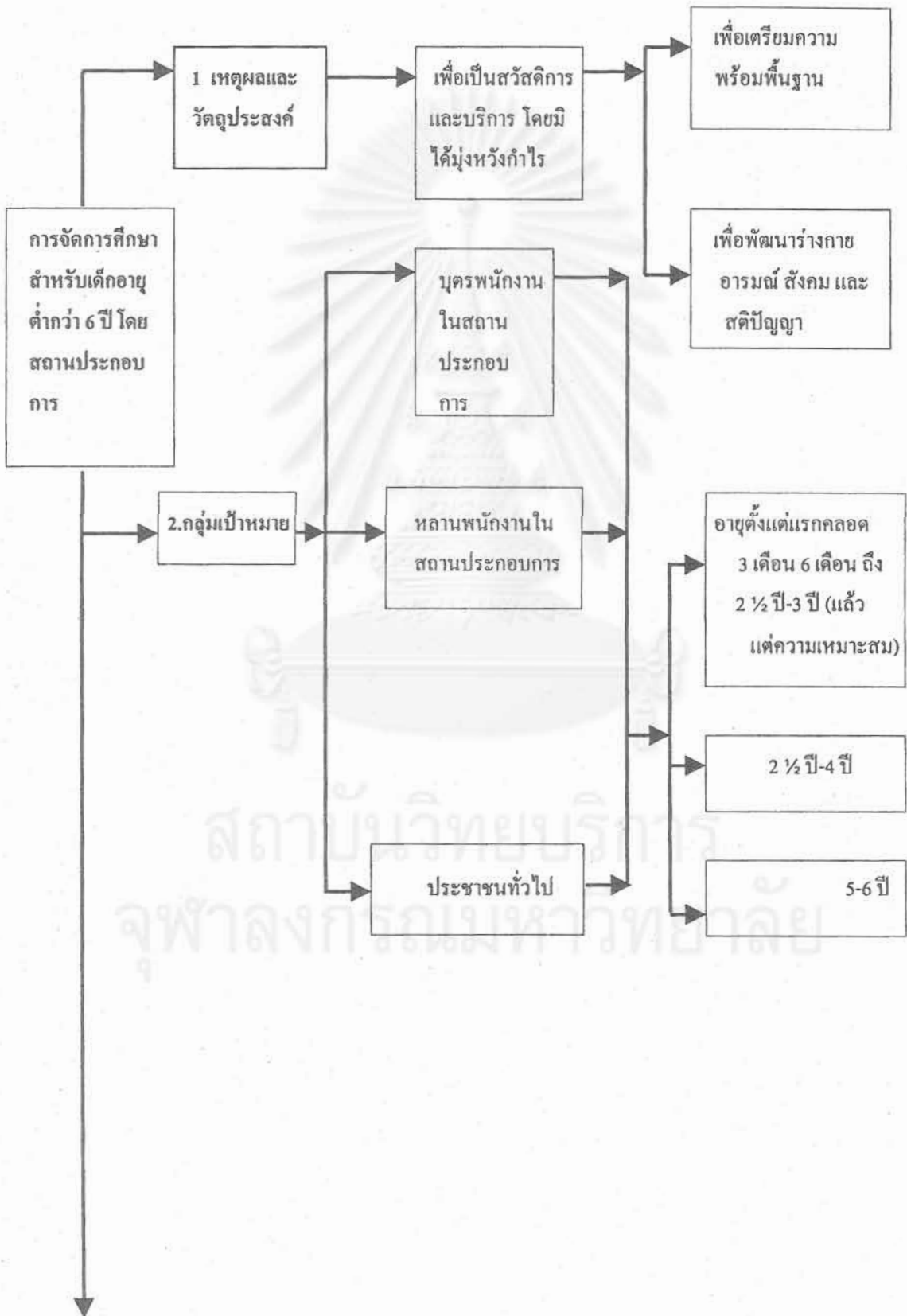
7. การมีส่วนร่วม

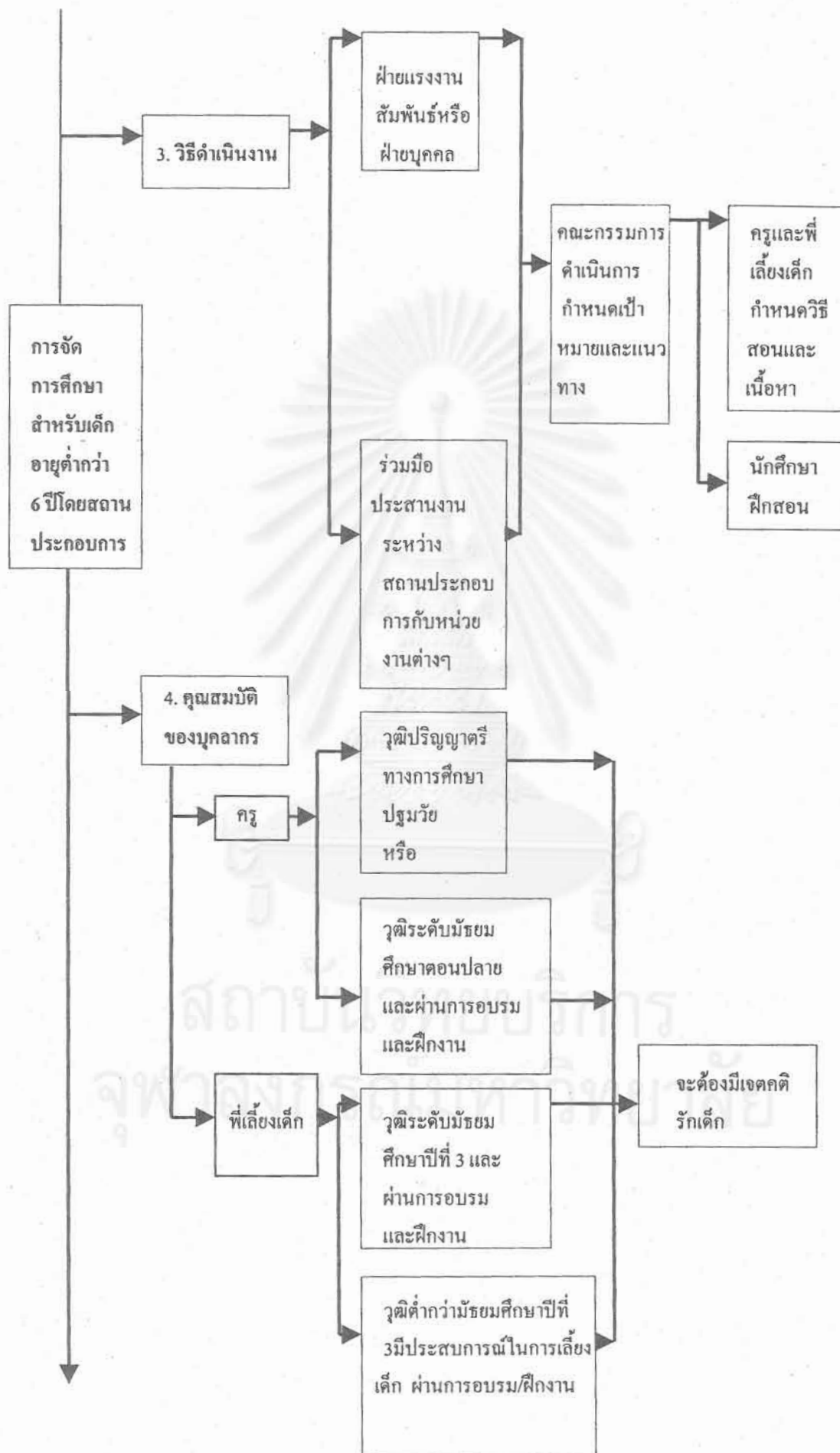
การมีส่วนร่วมของบุคคลต่างๆ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการ ควรเปิดโอกาสให้มีตัวแทนของผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ฝ่ายบุคคลหรือแรงงานสัมพันธ์ของสถานประกอบการ และหากสถานประกอบการได้ขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เช่น พัฒนาจังหวัด ก็ควรจะให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยควรจัดให้เป็นรูปแบบของคณะกรรมการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการ โดยมุ่งหวังให้ร่วมกันทำหน้าที่ดูแลและกำกับการดำเนินงานของศูนย์เด็ก โดยควรมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเป็นประจำทุก 6 เดือน-1ปี เพื่อนำเสนอข้อคิดเห็นจากคณะกรรมการ ไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการ ตลอดจน ร่วมกันจัดกิจกรรมในวาระพิเศษต่างๆ

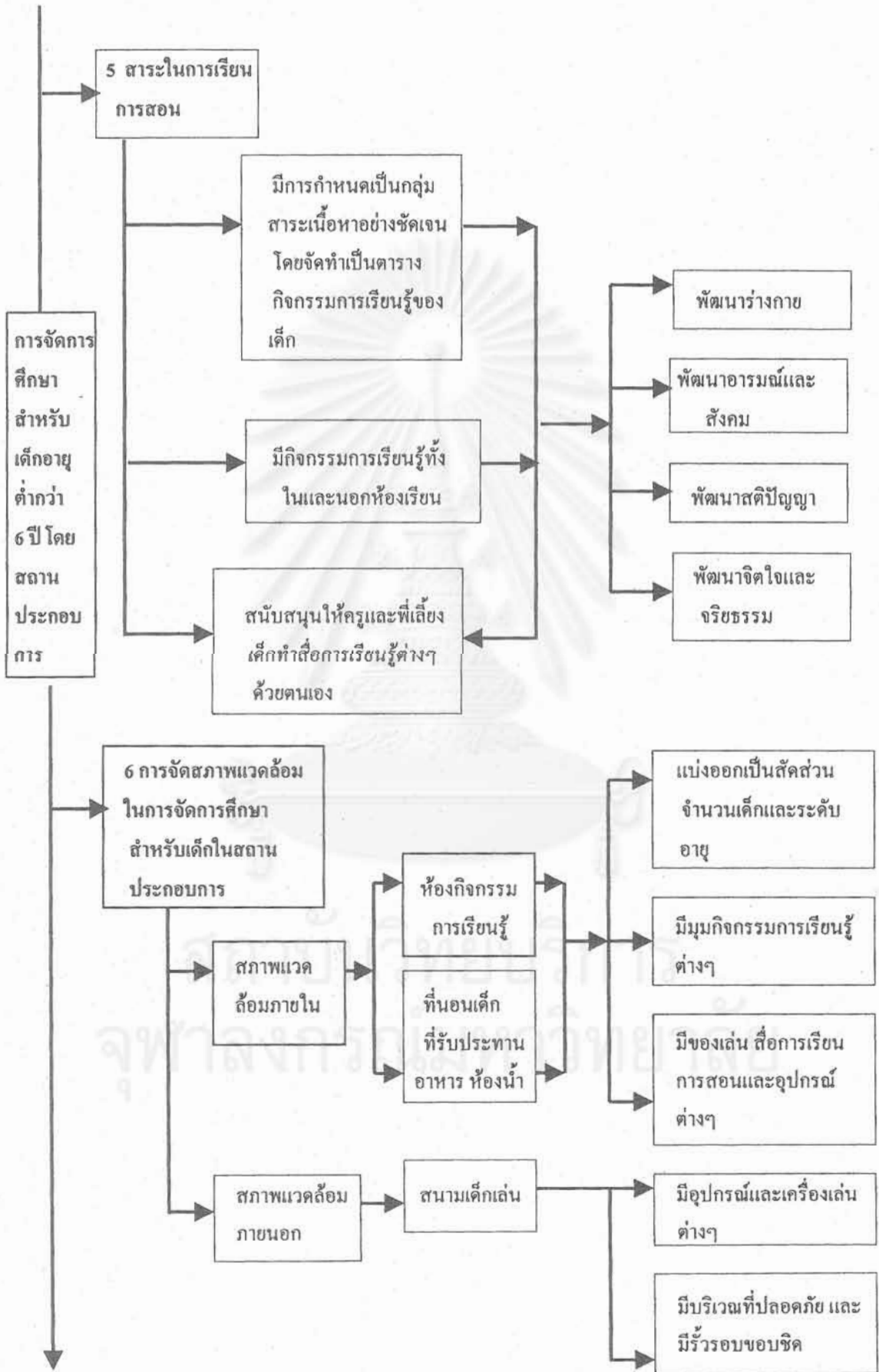
8. การตรวจสอบและรายงานผล

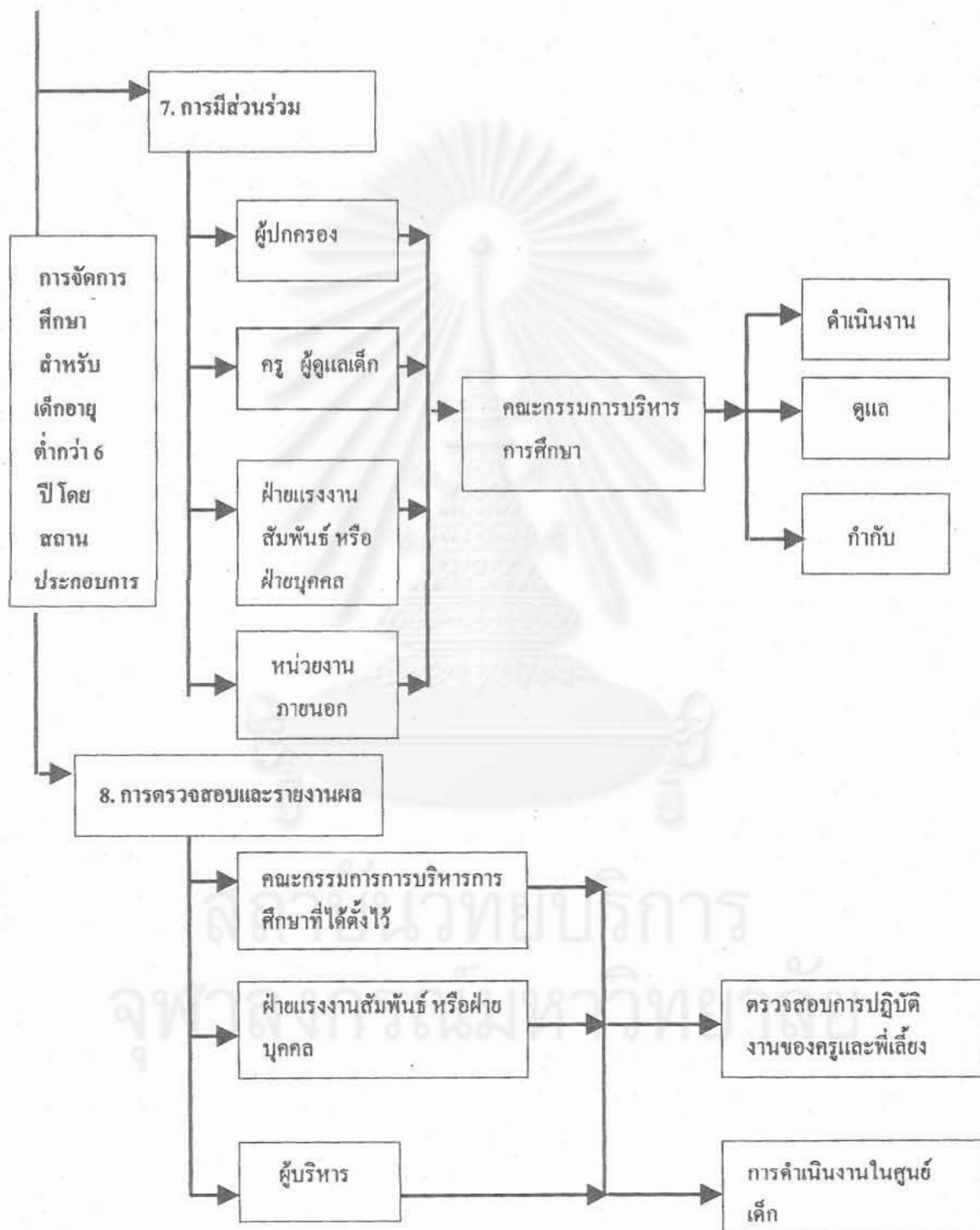
การจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาในสถานประกอบการ ควรดำเนินงานโดยครูผู้สอน และพี่เลี้ยงเด็ก โดยควรจายรายงานสู่คณะกรรมการบริหารการศึกษาและฝ่ายแรงงานสัมพันธ์ หรือฝ่ายบุคคลของสถานประกอบการ ซึ่งหากขอความร่วมมือจากกรมพัฒนาชุมชน ก็จะมีการนิเทศจากพัฒนากรอำเภอ ที่จะตรวจสอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม รายงานควรสรุปถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัด ค่าใช้จ่าย สื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ ค่าอาหาร ค่าจ้างครูและพี่เลี้ยงเด็ก ตลอดจนควรรายงานจำนวนเด็ก สุขภาพอนามัยของเด็ก ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเสนอต่อฝ่ายแรงงานสัมพันธ์หรือฝ่ายบุคคล แล้วจึงเสนอต่อผู้บริหารของสถานประกอบการต่อไป

สำหรับการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ซึ่งแผนภูมิสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 3 ผลการสรรหาและยกย่องสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่มีคุณภาพ

จากการที่คณะผู้วิจัย ได้ไปสังเกตและสัมภาษณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการแต่ละแห่ง มี "ลักษณะเด่นเฉพาะ" ของแต่ละสถานประกอบการ ซึ่งหากสถานประกอบการใดที่สนใจในลักษณะเด่นนั้นๆ ก็จะสามารถไปศึกษาดูงานเฉพาะแห่งได้โดยตรง ดังข้อสรุปต่อไปนี้

1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ธนาคารเอเชียจำกัด (มหาชน)

มีลักษณะเด่นคือ เป็นศูนย์ที่ดูแลเด็กอายุหลากหลาย ตั้งแต่ 3-10 ปี โดยรับดูแลเด็กหลังเลิกเรียนแล้ว และในช่วงปิดเทอม ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ไม่ต้องออกไปรับบุตรหลานของตนที่โรงเรียน ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยจะมีรถของโรงเรียนมาส่งเด็กให้ถึงศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ธนาคารเอเชียจำกัด (มหาชน) และที่ศูนย์ดูแลเด็กเล็กแห่งนี้ ก็จะมีครูพี่เลี้ยงเด็ก ช่วยดูแลในเรื่องของการทำอาหารที่บ้านที่เด็กได้รับมอบหมายมาจากโรงเรียน พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมเพิ่มเติมความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นในการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ ศิลปศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการส่งนักเรียนมาฝึกงานในศูนย์ดูแลเด็กเล็ก แห่งนี้ เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กอีกด้วย

2. ศูนย์พัฒนารับเลี้ยงเด็ก บริษัทแพรรนด์ จิวเวอรี่จำกัด(มหาชน)

มีลักษณะเด่น คือ เป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานของบริษัทแพรรนด์ จิวเวอรี่จำกัด (มหาชน) โดยมีได้มุ่งหวังกำไร รับดูแลเด็กตั้งแต่ 6 เดือน-5 ปี ซึ่งเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และยังจัดอาหารและของว่างให้แก่เด็กอย่างทั่วถึงอีกด้วย นอกจากนี้แล้ว สถานที่ตั้งของศูนย์พัฒนารับเลี้ยงเด็ก บริษัทแพรรนด์ จิวเวอรี่จำกัด (มหาชน) ภายในบริเวณของบริษัทแพรรนด์ จิวเวอรี่จำกัด (มหาชน) ทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความรู้สึกที่ตนเองสามารถจะมาดูแลลูกของตนได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด และทำให้คลายความวิตกกังวลในการดูแลเด็ก โดยเฉพาะเด็กเล็ก ที่จำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิด และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อสร้างบ้านนันทวัน บริษัทแลนด์ แอนด์ เฮาส์จำกัด (มหาชน)

มีลักษณะเด่นคือ เป็นสวัสดิการที่มีได้มุ่งหวังกำไร ให้แก่พนักงานก่อสร้างของบริษัทแลนด์ แอนด์ เฮาส์จำกัด (มหาชน) โดยรับดูแลเด็กตั้งแต่อายุ 3-4 ปี และอายุ 5-6 ปี มีการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก แยกตามกลุ่มอายุอย่างเหมาะสม มุ่งพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจของเด็กได้อย่างแท้จริง ตลอดจนมีการจัดสถานที่บริเวณห้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับขนาดและวัยของเด็ก อีกทั้งยังมีการจัดสนามเด็ก

เล่น เครื่องเล่น อุปกรณ์การเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอน ได้อย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับจำนวนของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีการประสานงานร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกต่างๆ เช่น กรมอนามัย กรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก และมีการตั้งคณะกรรมการการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากผู้ปกครอง บริษัท ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. สถานรับเลี้ยงเด็ก องค์การคำครุสภา

มีลักษณะคือเป็นสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ขององค์การคำครุสภา โดยรับดูแลเด็กตั้งแต่อายุ 3เดือน-3 ปี และมีการแยกกลุ่มเด็กที่รับดูแล ออกเป็น 2 ระดับ อย่างชัดเจน คือ กลุ่มเด็กเล็ก ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 3เดือน- 1 ปี และกลุ่มเด็กโต ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 1 1/2-3 ปี โดยมีพี่เลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิดในแต่ละกลุ่ม ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กในเรื่องต่างๆ อย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง โดยจะเน้นการช่วยเหลือตัวเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และสุขภาพ อนามัย

5. สถานรับเลี้ยงเด็กไอเทค บริษัทไอเทคแอฟฟารลจำกัด

มีลักษณะเด่นคือ เป็นสวัสดิการที่จัดให้แก่พนักงานของบริษัทไอเทค แอฟฟารลจำกัด ที่มีรายได้น้อย โดยรับดูแลเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 1-4 ปี มีลักษณะของการรับฝากเด็ก และเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้มีโอกาสใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้น โดยสามารถมารับลูกไปรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันได้ ขณะที่พักรับประทานอาหารกลางวัน นอกจากนั้นสถานรับเลี้ยงเด็กไอเทคยังตั้งอยู่บนถนนเดียวกัน หากอยู่ตรงกันข้ามกับบริษัทไอเทคแอฟฟารลจำกัด จึงมีความสะดวกมาก

6. สถานรับเลี้ยงเด็กแพนสไตรไลท์ บริษัทบางกอกรับเบอร์จำกัด(มหาชน)

มีลักษณะเด่นคือ เป็นสวัสดิการที่จัดให้แก่พนักงานของบริษัทบางกอกรับเบอร์จำกัด (มหาชน) โดยรับดูแลเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3-6 ปี มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายและชัดเจน ตลอดจนมีการแยกสัดส่วนห้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง คือการจัดสนามเด็กเล่นให้เด็ก ได้ออกกำลังกายภายนอกห้องเรียน ซึ่งจัดขึ้นที่ชั้นคาเฟ่ของตึก พร้อมทั้งมีอุปกรณ์และของเล่นต่างๆ อย่างเหมาะสม และมีการติดตั้งรั้วรอบ ขนาดสูง เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็กอีกด้วย

7. ศูนย์ดูแลเด็ก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

มีลักษณะเด่นคือ เป็นศูนย์ที่ดูแลเด็กที่มีอายุหลากหลาย ตั้งแต่อายุ 3-6 ปี และอายุ 7-10 ปี โดยรับดูแลเด็กในช่วงปิดเทอม เป็นประการสำคัญ ซึ่งจะเน้นในลักษณะของการเพิ่มเติมความรู้พื้น

ฐานต่างๆ ที่จำเป็นในการเรียนรู้จากโรงเรียนของเด็ก เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปศึกษา เป็นต้น โดยอาศัยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการจัดส่งนักศึกษามาฝึกงานในศูนย์ดูแลเด็ก ซึ่งนับว่าเป็นการประสานประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

8. ไอ.ซี.ซี.เคย์แคร์ บริษัทไอ.ซี.ซี.อินเตอร์เนชันแนลจำกัด

มีลักษณะเด่นคือ เป็นศูนย์เด็กที่จัดขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานบริษัทไอ.ซี.ซี. อินเตอร์เนชันแนลจำกัด โดยรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 1-3 ปี เป็นการดูแลเด็กเล็ก มีการจัดสถานที่อย่าง เป็นสัดส่วนในการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กที่ เหมาะสมและเพียงพอ ตลอดจนมีพี่เลี้ยงเด็กที่คอยดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

9. โครงการเลี้ยงดูบุตรพนักงาน บริษัททองสถิติย์จำกัด

มีลักษณะเด่น คือเป็นศูนย์เด็กที่จัดขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่พนักงานบริษัททองสถิติย์ จำกัด โดยรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 2-6 ปี และมีการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่าง เหมาะสม โดยกำหนดเป็นตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างชัดเจน ตลอดจนมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน

10. สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเล็ก โรงพยาบาลลาดพร้าว

มีลักษณะเด่นคือ เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กที่จัดให้ทั้งพนักงานของโรงพยาบาลลาดพร้าวและ บริการแก่ประชาชนทั่วไป โดยจะรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด- 2 1/2 - 3 1/2 ปี มีการจัดกิจกรรมการ เลี้ยงดูที่มุ่งพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ดูแลเรื่องสุขภาพ โภชนาการ โดยการดูแลของกุมารแพทย์และ โภชนากร การช่วยเหลือตัวเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เป็นต้น มีการจัดแยกห้องสำหรับเด็กป่วยอย่างชัดเจน นอกจากนั้นยังมีสนามเด็กเล่นที่มีการป้องกันอันตรายโดยการบุนวม มีเครื่อง เล่นสำหรับเด็กอย่างเหมาะสม ตลอดจนมีกระบะทรายให้เด็กได้เล่นอีกด้วย

คณะผู้วิจัยจึงขอยกย่องสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ ต่ำกว่า 6 ปี ดังลักษณะเด่นที่นำเสนอข้างต้น ประกอบกับเหตุผล 7 ประการดังต่อไปนี้

1. แนวคิด เหตุผล และวัตถุประสงค์ของการจัดที่มุ่งสวัสดิการของพนักงาน

จากผลการสัมภาษณ์และสังเกตสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง พบว่า การจัดการศึกษา สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่จัดนั้น ไม่ได้มุ่งเน้นกำไร หากมุ่งเป็นสวัสดิการ และบริการให้แก่

พนักงานของตน ถึงแม้จะมีการคิดคำนวณค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ ก็เป็นการคิดค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผล และคุ้มค่ากับการบริการที่ได้รับจากสถานประกอบการ

1. ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

จากผลการสัมภาษณ์และสังเกตสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง พบว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็ก มีลักษณะที่หลากหลาย พยายามมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กตามพัฒนาการของเด็ก ให้มีการพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา มุ่งให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก เน้นการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ให้แก่เด็กในกิจวัตรประจำวัน เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนเด็กสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก พัฒนาความเป็นวินัยให้แก่เด็ก มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ปลูกฝังให้เด็กรักษาสาธารณสุขสมบัติ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เด็กสามารถสื่อความหมาย ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย ตลอดจนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และแก้ไขปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

2. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานประกอบการที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก

จากผลการสัมภาษณ์และสังเกตสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง พบว่าสภาพแวดล้อมที่จัดในศูนย์ดูแลเด็ก ในสถานประกอบการ ได้พยายามมุ่งเอื้อต่อการพัฒนาเด็กในทุกๆด้าน ให้มากที่สุดเท่าที่สถานประกอบการแต่ละแห่งจะมีศักยภาพในการจัดทำได้ โดยพยายามมุ่งสู่ความปลอดภัยของเด็กเป็นประการสำคัญ มุ่งสู่สุขภาพอนามัย โภชนาการของเด็ก พยายามจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย ไม่มีสิ่งที่เป็นอันตรายแก่เด็ก มีการจัดอาหารอย่างถูกหลักโภชนาการ ตลอดจนมีการดูแลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กตามความเหมาะสมอีกด้วย

3. การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้อย่างเหมาะสม

จากผลการสัมภาษณ์และสังเกตสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง พบว่า การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นครูพี่เลี้ยงเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ต่างมีคุณสมบัติและพฤติกรรมที่ปฏิสัมพันธ์กับเด็กได้อย่างเหมาะสม และอบอุ่น ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่แสดงออกถึงความรักเด็ก มีความอดทน โอบกอด สัมผัสเด็กอย่างทั่วถึง ให้ความสนใจเด็ก เมื่อเด็กร้องไห้หรือต้องการความช่วยเหลือ ปฏิบัติต่อเด็กได้อย่างนุ่มนวลและแจ่มใส ตลอดจนแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นอย่างเห็นได้ชัด

4. การเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก

จากผลการสัมภาษณ์และสังเกตสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง พบว่า สถานประกอบการแต่ละแห่ง ได้พยายามเปิดโอกาสให้พนักงานในสถานประกอบการ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานของตนเอง ได้มีโอกาสให้ข้อเสนอแนะการจัดสาระเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนได้มีส่วนร่วมรับรู้ในพัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลานของตนเองด้วย มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงออกของบุตรหลานของตนเอง ได้มีโอกาสร่วมมือในการบริหารจัดการศูนย์เด็ก ร่วมกับผู้บริหารของสถานประกอบการเองด้วย

5. การพยายามแสวงหาอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ของเล่น และเครื่องเล่นให้แก่เด็กในสถานประกอบการ

ถึงแม้ว่า จากผลการสัมภาษณ์และสังเกตสถานประกอบการทั้ง 10 แห่ง พบว่า สถานประกอบการบางแห่ง ไม่สามารถจัดหาเครื่องเล่นสนามให้แก่เด็กในสถานประกอบการได้อย่างสมบูรณ์นัก เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่ตั้ง แต่สถานประกอบการทุกแห่ง ล้วนตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าว และพยายามจัดหาอุปกรณ์ของเล่นอื่นๆ และสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับเด็กในศูนย์เด็กของสถานประกอบการ ให้เด็กได้มีโอกาสใช้ ส่วนการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์พื้นฐานต่างๆ เท่าที่สังเกต พบว่า สถานประกอบการ ได้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ให้เด็กได้อย่างเหมาะสมตามอายุของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ โต๊ะรับประทานอาหาร งานช่างและอุปกรณ์ประจำห้องน้ำ เป็นต้น

6. มีการตรวจสอบและรายงานผล เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

สถานประกอบการส่วนใหญ่ ได้จัดให้มีการจัดทำรายงานผล และการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้อย่างทันที่

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัย จึงเห็นสมควรยกย่องสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทั้ง 10 แห่ง ดังรายนามต่อไปนี้

1. ศูนย์ดูแลเด็ก ธนาคารเอเชียจำกัด (มหาชน)
2. ศูนย์พัฒนารับเลี้ยงเด็ก บริษัทแพนด้า จิวเวลรี่จำกัด (มหาชน)
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อสร้างบ้านนนทวัน บริษัทแลนด์ แอนด์ เฮาส์จำกัด (มหาชน)
4. สถานรับเลี้ยงเด็กขององค์การค้ำชูสุภาพ
5. สถานรับเลี้ยงเด็กไฮเทค บริษัทไฮเทคแอฟฟิเชียลจำกัด

6. สถานรับเลี้ยงเด็กแพนสไตร์ไลท์ บริษัทบางกอกกรีนเบอร์จำกัด (มหาชน)
7. ศูนย์ดูแลเด็กการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
8. ไอ.ซี.ซี เคย์แคร์ บริษัทไอ.ซี.ซี อินเตอร์เนชั่นแนลจำกัด
9. โครงการเลี้ยงดูบุตรพนักงาน บริษัททองสถิตย์จำกัด
10. สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเล็ก โรงพยาบาลลาดพร้าว

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. คณะผู้วิจัย ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี โดยสถานประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 8 ประการ คือ เหตุผลและวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย วิธีดำเนินงาน คุณสมบัติของบุคคลที่จัด กิจกรรมการเรียนการสอน สาระการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบรายงานผล องค์ประกอบเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบหลักในการจัดการศึกษาในสถานประกอบการ สำหรับรายละเอียดประกอบอื่นๆ นั้น สถานประกอบการ สามารถพิจารณาเพิ่มเติมได้จากคุณลักษณะของสถานรับเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการที่พึงประสงค์ที่คณะผู้วิจัยได้รวบรวมไว้และได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาปฐมวัย

ตามความคิดเห็นของคณะผู้วิจัย เห็นว่าองค์ประกอบหลักทั้ง 8 ประการดังกล่าวข้างต้น เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สถานประกอบการแต่ละแห่ง ควรจะต้องทำความเข้าใจและให้ความสำคัญ ทบทวน กำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติของแต่ละสถานประกอบการที่ชัดเจน โดยปรับและประยุกต์ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และความต้องการของตนเอง ภายใต้บริบท ข้อกำหนดการปฏิบัติงานของแต่ละสถานประกอบการ

2. องค์ประกอบหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญยิ่งในการส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาที่สมบูรณ์ คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ต้องมีการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งได้แก่ครูผู้สอน และพี่เลี้ยงเด็ก สถานประกอบการจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาคุณสมบัติ คุณลักษณะและเจตคติของบุคคลเหล่านี้อย่างรอบคอบ ตลอดจนควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตลอดจนควรส่งเสริมให้มีการไปศึกษาดูงานเพิ่มเติมจากสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ ในสถานประกอบการของตนเองต่อไป

3. การจัดสาระการเรียนรู้ให้แก่เด็กในสถานประกอบการ ควรจะมุ่งสนับสนุนให้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นประสบการณ์การเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุลย์และสัมพันธ์กัน สถานประกอบการ

ควรจะต้องเพิ่มเติมความรู้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก จากทฤษฎี แนวคิดทางการศึกษาสำหรับเด็ก จากแหล่งความรู้ต่างๆ สถานประกอบการควรจัดการศึกษาสำหรับเด็กเป็นกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างทักษะทางภาษา ความพร้อมทางคณิตศาสตร์ กลุ่มกิจกรรมเพื่อเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มกิจกรรมเพื่อเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย ดังเช่นที่เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านต่างๆ ของเด็กเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) กลุ่มวิชาเตรียมสร้างเสริมทักษะ แบ่งเป็น 2 วิชา ดังนี้

1.1) การเตรียมความพร้อมทางภาษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

- พัฒนาทักษะในการสื่อความหมายทั้งที่เป็นภาษาพูด และภาษาท่าทางการสื่อความหมายที่เป็นภาษาพูดที่ควรจะฝึกในชั้นนี้ ควรเป็นการฝึกทั้งการพูดและการฟัง ไปพร้อมกัน ส่วนการพัฒนาทักษะที่ไม่ใช่ภาษาพูด ควรกระทำผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ การแสดงละคร ดนตรีและนาฏศิลป์ต่างๆ
- ส่งเสริมความสามารถในการแสดงออกอย่างอิสระและเป็นธรรมชาติ
- พัฒนาความสามารถในการพูดอย่างเป็นธรรมชาติ
- พัฒนาการใช้ภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม
- พัฒนาความสามารถในการบอกชื่อ อธิบาย และแยกแยะความหมาย และความแตกต่างของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว
- พัฒนาความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น
- ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา

1.2) การเตรียมการในการสอนภาษา ประสบการณ์จากภาษาที่ควรจัดให้กับเด็กในวัยนี้ ได้แก่

- การพูด (Oral Language) การพัฒนาทักษะในการพูดสำหรับเด็กเล็ก ควรเริ่มทำในกลุ่มเล็กๆ หรือเป็นการสร้างประสบการณ์จากความสัมพันธ์กับครูเป็นส่วนตัว สิ่งที่จะช่วยเสริมทักษะในการพูด ได้แก่ การแนะนำตัว การเล่านิทาน การสนทนา การตอบคำถาม การเล่าข่าว ฯลฯ
- การฟัง (Listening) ทักษะในการฟัง เป็นทักษะที่สำคัญ การฟังจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น เพิ่มพูนความสนุกสนาน ขยายความสนใจ และสร้างคำศัพท์ใหม่ๆ ขึ้น
- การเขียนลายมือ (Handwriting) การเตรียมความพร้อมในการเขียน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เช่นเดียวกับทักษะอย่างอื่น ครูควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทักษะในการเขียน โดยวิธีต่างๆ

- การสะกดคำ (Spelling) การสอนสะกดคำสำหรับเด็กเล็ก ควรสอนในรูปของการเขียนแบบตามตัวอย่าง โดย让孩子เกิดความสุขสนทนากับการเล่นสนุกกับคำ ครูไม่ควรเน้นเรื่องการสะกดคำมากเกินไป แต่ให้เด็กได้รับประสบการณ์ในการเขียนอย่างง่ายจากพจนานุกรมภาพที่เด็กและครูช่วยกันสร้างขึ้น
- การอ่าน (Reading) เด็กปฐมวัย ไม่ใช่วัยที่จะสามารถอ่านหนังสือได้ แต่ควรเป็นการปูพื้นฐานในการอ่านให้กับเด็ก ซึ่งครูควรเล่านิทานหรือแนะนำหนังสือต่างๆ ให้กับเด็กในกลุ่มเล็กๆ และพยายามศึกษาว่า เด็กสนใจอะไร ชอบอะไร และพยายามจัดหาหนังสือให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

2) กลุ่มวิชาเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จุดมุ่งหมายในกลุ่มวิชานี้ ได้แก่

- เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานและความเข้าใจ รวมทั้งพฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสุขภาพร่างกาย และจิตใจ การรู้จักตนเองของเด็กและสังคม
- เพื่อพัฒนาพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของมนุษย์
- เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยควรให้โอกาสเด็กได้เล่น ทำงาน ดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกับเด็กคนอื่นๆ และบุคคลอื่นๆ ที่มีภูมิหลัง ประสบการณ์ ชาติ ศาสนา ภาษาต่างๆ กัน
- เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม สิ่งที่เป็นธรรมชาติ และเทคโนโลยีต่างๆ
- เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม และการมีชีวิตร่วมกันในกลุ่ม โดยเข้าใจถึงสิทธิของผู้อื่น สมบัติส่วนบุคคล เกียรติภูมิ และความรับผิดชอบ ส่วนตน
- เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของการมีชีวิตร่วมกันในกลุ่ม และในสังคม โดยมีหลักการและความเชื่อร่วมกัน
- เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการเป็นพลเมืองดี และมีความภาคภูมิใจในความ เป็นพลเมืองไทย
- เพื่อวางพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับเด็กชาติอื่นๆ ในโลก เข้าใจถึงวิถีการดำเนินชีวิตของเด็กในชาติต่างๆ เหล่านั้น
- เพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ การตัดสินใจปัญหา การทำงานร่วมกัน โดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์ และวิถีประชาธิปไตยเป็นหลัก โดยการศึกษา

3) กลุ่มวิชาเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในกลุ่มนี้ จะหมายถึงประสบการณ์ที่สำคัญต่อพัฒนาการทางจริยธรรม ความชื่นชอบในความงามและสุขภาพที่ดี กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยนี้ จะครอบคลุมขอบข่ายต่างๆ ในวงกว้าง เช่น จริยธรรม คนตรี และการเคลื่อนไหว ศิลปะ พลศึกษา ฯลฯ โดยจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชานี้ได้แก่

- เพื่อสร้างเสริมทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสม
- เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม
- เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามความถนัด ความสามารถของเด็ก
- เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ ความสนุกสนานกับกิจกรรมสร้างสรรค์ และพัฒนาพื้นฐานทางสุนทรียภาพ และสร้างเสริมรสนิยมที่ดีในสิ่งต่างๆ

4. ควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองของเด็ก ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการ โดยจัดในรูปแบบของคณะกรรมการร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและผู้ปกครอง ควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมและข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานของศูนย์เด็ก ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานประกอบการ ประชุมร่วมกับครู พี่เลี้ยงเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา เป็นต้น

5. ควรจัดหาสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ เครื่องเล่น ของเล่นสำหรับเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนและอายุของเด็ก เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่นที่ ราศี ทองสวัสดิ์ (2528) ได้กล่าวถึงการเล่นอย่างมีวัตถุประสงค์ เป็นระบบ จะช่วยให้เด็กได้ใช้ความคิด และเหตุผลซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง

6. ควรจะกำหนดเป็นนโยบายในการให้การสนับสนุนอย่างจริงจังในการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ในเชิงบวกขึ้น ในองค์กร เพราะทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยจะช่วยลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการขาดงาน เพื่อต้องไปดูแลบุตร รวมทั้งยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสรรหาบุคลากรได้อีกด้วย

หากสถานประกอบการใดที่ไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยได้โดยลำพัง เนื่องจากขาดความพร้อมหรือมีขนาดเล็ก สถานประกอบการแห่งนั้นอาจจะใช้วิธีร่วมมือกันระหว่างสถานประกอบการหลายๆแห่งในบริเวณใกล้เคียงกัน เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์ดูแลเด็กเพื่อให้บริการแก่

พนักงานในองค์กรเหล่านั้น โดยมอบหมายให้หน่วยงานเอกชนหรือราชการเป็นผู้ดำเนินงาน ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการร่วม ระหว่างสถานประกอบการนั้นๆ

7. ควรระบุเป็นข้อกำหนดทางกฎหมายให้สถานประกอบการทุกแห่งที่มีการจ้างงาน ตั้งแต่ 200 คน ขึ้นไป จะต้องจัดสวัสดิการการศึกษาปฐมวัยให้แก่บุตรของพนักงานของตน โดยสามารถนำค่าใช้จ่ายทั้งหมดไปหักลดหย่อนภาษีได้ เพื่อเป็นมาตรการสนับสนุนให้แก่สถานประกอบการดังกล่าว

8. ภาครัฐควรจัดตั้งศูนย์บริการทางวิชาการให้แก่ศูนย์ดูแลเด็กในสถานประกอบการ เพื่อสนับสนุนให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังสามารถใช้ในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กอีกด้วย ซึ่งอาจจะเป็นรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ทางไกล เพื่ออำนวยความสะดวก ให้มีการเผยแพร่ทรัพยากรความรู้ งานวิจัย รวมทั้งข้อมูล สถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สถานประกอบการต่างๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ดังกล่าว ได้อย่างทั่วถึง เช่น รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้การศึกษาปฐมวัยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

9. ควรจัดตั้งองค์กรอิสระทางการศึกษาปฐมวัยขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ นิเทศและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ต่างๆ รวมทั้งยังใช้เป็นแหล่งในการกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่ครูหรือผู้ดูแลเด็ก ได้อีกด้วย

10. ภาครัฐควรมีการจัดอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก เช่น อาจจะต้องตั้งศูนย์วิชาการทางด้าน การเลี้ยงดูเด็กอย่างครบวงจร เช่นตั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรม ห้องสมุดเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแหล่งความรู้แก่ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูเด็กในสถานประกอบการ มาศึกษาข้อมูล ได้ตลอดเวลา นอกจากนั้น ศูนย์ดังกล่าว อาจจะมีบทบาทเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กต่างๆ ผลิตข่าวสารข้อมูลใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ความรู้ใหม่ๆ ในการเลี้ยงดูเด็ก ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สถานรับเลี้ยงเด็ก ได้รับทราบข่าวสาร ข้อมูลที่ทันสมัย และในขณะเดียวกัน ก็ได้รับรู้ความก้าวหน้าของสถานรับเลี้ยงเด็กที่อื่นๆ อีกด้วย เพื่อจะได้ นำความรู้ไปพัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็กของตนต่อไป

บรรณานุกรม

- กองแรงงานหญิงและเด็ก. การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดสวัสดิการด้านครอบครัวให้แก่คนงานหญิง. 2535 (เอกสาร โรเนียวเข็บเล่ม)
- กรมประชาสงเคราะห์ กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น. เอกสารคำแนะนำการขออนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก เอกชน (มปป)
- กระทรวงมหาดไทย. โครงการจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ. 2533 (เอกสาร โรเนียวเข็บเล่ม)
- กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย กองโภชนาการ. การพัฒนาการเจริญเติบโตของเด็ก โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก , 2543
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. แนวความคิดในการจัดสวัสดิการด้านสถานรับเลี้ยงเด็กให้แก่ลูกจ้าง. 2533 (เอกสาร โรเนียวเข็บเล่ม)
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศาสนา. เอกสารประกอบการอบรมครูพี่เลี้ยง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพครูพี่เลี้ยง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ (มปป)
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. แนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว , 2540
- จิรพร ศรีวัฒนากุลกิจ. งานวิจัยเรื่องสถานรับเลี้ยงเด็ก : สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,2542
- ฉวีวรรณ วรศรี. บทบาทของพี่เลี้ยงต่อการพัฒนาความสามารถด้านการช่วยเหลือตนเองของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.
- นิตยสารรักลูก. เติบโตใหญ่วัยเยาว์ : คู่มือพัฒนาการเด็ก พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์รักลูก บริษัทแปลน พับบลิชซิ่งจำกัด (มปป)
- ดารา พงษ์สมบูรณ์. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการเลี้ยงเด็กของสถานประกอบการ; ศึกษาเปรียบเทียบองค์การคำครุสภาและบริษัทผ้าห่มไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการแรงงานและสวัสดิการสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก), 2537
- เบญญา แสงมลิ และประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต. การจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา หน้าที่ 1-7 นนทบุรี, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. จิตวิทยาพัฒนาการ กรุงเทพฯ, 2522

พิจิตรา ลาวณิชย์ศิริ. สภาพการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. ม.ท.ป, ม.ป.ป.

พจนารถ รุจิรัตน์. ความสัมพันธ์ระหว่างพี่เลี้ยงกับการจัดสวัสดิการเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.

นิคม ทาแดง และ กมลวรรณ ลิ้มปนาทร. การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคารในสถานศึกษาปฐมวัย เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7 นนทบุรี, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โรงพยาบาลลาดพร้าว. แผ่นพับของสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเล็ก โรงพยาบาลลาดพร้าว.

วาสิ ปรงสิงห์. การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

วิชา อุทัยรัตน์. สัมภาษณ์. 12 ธันวาคม 2544

ศิริมาศ แก้วเจริญวงศ์. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สารานุกรมภาพสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (1987) จำกัด

สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2536

สุนีย์ อเนกพิพัฒน์. การศึกษาการจัดบริการสังคมในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

สุพล กาญจนะจิตรา. รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาเด็กเล็กและครอบครัววีซีซีเอฟ. กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2529.

โสภภาพรรณ สุบินประเสริฐ. สัมภาษณ์. 12 ธันวาคม 2544

โสภิตอนงค์ บุญช่วย. สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

โสภิษฐ์ สามดาว. สัมภาษณ์. 12 ธันวาคม 2544.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจสถานประกอบการอุตสาหกรรมและธุรกิจ พ.ศ. 2533

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการนับจดสถานประกอบการอุตสาหกรรมและธุรกิจ พ.ศ. 2539 (สำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. 2540) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจอุตสาหกรรม พ.ศ. 2542 ทั้วราชอาณาจักร
 อยุธยา นิลวิเชียร. ปฐมวัยศึกษา หลักสูตรและแนวปฏิบัติ กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
 2535.

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. "สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยครอบครัว องค์กรเอกชนและ
 สถานประกอบการ โรงพยาบาล :กรณีศึกษา" รายงานการวิจัย , 2543.

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. เอกสารการสัมมนาการศึกษาปฐมวัยเด็กทารกและวัยเตาะแตะ, ภาควิชา
 ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543 (อัดสำเนา)

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ. มาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและแรงงานสตรี.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การร่วมมีระหว่างประเทศญี่ปุ่น (JICA). 2533

Deiner. P.L. Infants and Toddlers Development and Program Planning. Florida, Har Court
 Brace., 1997

Dowling. M. The Modern Nursery : Longman Group Ltd.,1976.

Fernie.D. The Nature of Children's Play. ERIC Digest. ERIC Clearing house on Elementary
 and Early Childhood Education, Urbana. IL., 1988

Kadushin.A and Martin.A.J. Child Welfare Service (4 Edition). Macmillan Publishing
 Company.New York., 1988.

Krogh.S.L. Educating Young Children;Infancy to Grade Three. McGraw Hill Inc., 1994

Moss.P.and Penn.H. Transforming Nursery Education Paul Chapman Publishing Ltd., 1996

Nurss. J.R. Readiness for Kindergarten. ERIC Digest. ERIC Clearing house on Elementary
 and Early Childhood Education, Urbana. IL. 1987.

UNESCO. The Child from Birth to 6 Years Old: Better Understanding for Better Child
 Rearing. Paris, 1976

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง Children's Nutrition and Learning. ERIC Digest. ERIC Clearing house
 on Elementary and Early Childhood Education, Urbana. IL., 1994.